

**ZRÍNYI MIKLÓS
NEMZETVÉDELMI EGYETEM**

Hadtudományi Doktori Iskola

Beraczkai Antal ezredes

**A NEMZETKÖZI TERRORIZMUS ELLENI HARCBA
RÉSzt VEVŐ SZÖVETSÉGES ÉS MAGYAR
KATONAI BIZTONSÁGI ERŐK FELKÉSZÍTÉSE
ÉS MŰVELETI TEVÉKENYSÉGE**

DOKTORI (PhD) ÉRTEKEZÉS

Témavezető: Dr. Kőszegvári Tibor nyá. vörge, Professor Emeritus,
az MTA doktora

Budapest, 2009.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA	7
A KUTATÁS CÉLKITŰZÉSEI	9
A KIDOLGOZÁS MUNKAMÓDSZERE	12
1. FEJEZET	
GLOBÁLIS TERRORISTAFENYEGETÉSEK, VALAMINT A TERRORIZMUS KIHÍVÁSAI ÉS A BIZTONSÁGI SZERVEK FELADATAI.	13
1.1. "RÉGI ÚJ" TERRORISTAFENYEGETÉSEK?	13
1.2. A TERRORIZMUS KIHÍVÁSAI ÉS A BIZTONSÁGI SZERVEK FELADATAI	18
ÖSSZEGZÉS	27
2. FEJEZET	
A TERRORIZMUS JELLEMZŐI ÉS ÁLTALÁNOS ASPEKTUSAI KATONAI BIZTONSÁGI NÉZŐPONTBÓL.	28
2.1. A TERRORIZMUS ÁTFOGÓ JELLEMZÉSE	28
2.2. A TÁRSADALOM ÉS A TERRORISTA SZERVEZETEK KÖZÖTTI KAPCSOLAT, A TERRORISTÁK BESZERVEZŐ MUNKÁJA	39
2.3. A TERRORISTA SZERVEZETEK KIKÉPZÉSI, FELKÉSZÍTÉSI MUNKÁJA, A TERRORISTA HÍRSZERZÉS	45
2.4. TERRORISTÁK ÁLTAL ALKALMAZOTT ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK, VALAMINT A KATONAI CÉLPONTOK ELLEN ELKÖVETETT TERRORTÁMADÁSOK ELEMZÉSE	50
2.5. A TERRORIZMUS ÉS A SZERVEZETT BŰNÖZÉS KAPCSOLÓDÁSI FELÜLETEI	66
ÖSSZEGZÉS	70
3. FEJEZET	
A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEMZETBIZTONSÁGI SZOLGÁLATAINAK TERRORIZMUSSAL KAPCSOLATOS FELADATAI, A NATO BIZTONSÁGI POLITIKÁJA ÉS A KATONAIBIZTONSÁGI HIVATAL FELADATAINAK ÖSSZHANGJA.	73
3.1. A MAGYAR NEMZETBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK, EZEN BELÜL A KATONAI BIZTONSÁGI HIVATAL TERRORIZMSSAL KAPCSOLATOS FELADATAI	73
3.2. A NATO BIZTONSÁGI POLITIKÁJA ÉS A MAGYAR KATONAI BIZTONSÁGI HIVATAL FELADATAINAK AZ ÖSSZHANGJA	77
3.3. A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KATONAI BIZTONSÁGI HIVATALÁNAK FELKÉSZÜLÉSE A KÜLFÖLDÖN FELADATOT VÉGREHAJTÓ MAGYAR KONTINGENSEK NEMZETBIZTONSÁGI VÉDELMEVEL KAPCSOLATBAN	88
3.4. A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KATONAI BIZTONSÁGI HIVATALÁNAK TAPASZTALATAI A KÜLFÖLDÖN FELADATOT VÉGREHAJTÓ MAGYAR KONTINGENSEK NEMZETBIZTONSÁGI VÉDELMEVEL KAPCSOLATBAN	94
ÖSSZEGZÉS:	103

4. FEJEZET

A SZÖVETSÉGES MŰVELETEKRE LÉTREHOZOTT BIZTONSÁGI SZERVEZETEK FELKÉSZÍTÉSE ÉS MŰVELETI TEVÉKENYSÉGE	105
4.1. A BIZTONSÁGI SZERVEZETEK HUMINT INFORMÁCIÓGYŰJTÉSÉNEK FONTOSSÁGA, INDOKOLÁSA, VALAMINT A KORÁBBI TAPASZTALATOK ELEMZÉSE.....	107
4.1.1. A szovjetek biztonsági tapasztalatai és eredményei Afganisztánban.....	108
4.1.2. Az izraeli biztonsági erők tapasztalatai és eredményei az izraeli-palesztin konfliktusban.....	112
4.2. A SZÖVETSÉGES TÖBBNEMZETI HARC KÖTELEKEK BIZTOSÍTÁSÁNAK HELYZETE, A BIZTOSÍTÁSI RENDSZER VÁLTOZTATÁSÁNAK AZ IGÉNYE, VALAMINT A FELKÉSZÍTÉSI RENDSZER	114
4.3. A SZÖVETSÉGES BIZTONSÁGI SZERVEZETEK MUNKÁJA A MŰVELETEKBEN	118
ÖSSZEGZÉS.....	130
ÖSSZEFOGLALÁS, KÖVETKEZTETÉSEK	131
ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK.....	136
AJÁNLÁSOK, JAVASLATOK.....	136
FELHASZNÁLT IRODALOM	139
MELLÉKLETEK JEGYZÉKE.....	145
A PÁLYÁZÓ PUBLIKÁCIÓS MUNKÁINAK JEGYZÉKE.....	1545

BEVEZETÉS

„A szövetség katonai erőit, infrastruktúráját meg kell védeni a terroristatámadásokkal szemben.”¹

„A biztonságpolitika nem reagált idejében a terrorizmus veszélyére, a védelem intézményei az elméletben és a stratégiában kevésbé, a gyakorlatban viszont megengedhetetlenül lemaradtak az új biztonsági kockázatokhoz való alkalmazkodásban.²” A terrorcselekmények jelenkori, valamint prognosztizálható tevékenységeikben egyre inkább veszélyeztetik a NATO katonai béketeremtő és békefenntartó műveleteit, a különböző régiókban állomásozó csapatokat és szervezeteket egyaránt. Az elmúlt időszak eseményei azt igazolták, hogy a fegyveres erőknek nemzeti szinten és koalíciós méretekben egyaránt a korábbinál még nagyobb veszélyeztetettséggel kell szembenéznie. A rohamosan változó világ politikai, gazdasági, katonai destabilizációja a jelenben és a jövőben is számos térségben komoly feszültségeket tart fenn és teremt. A terrorizmus világméretűvé válása, arculatának és módszereinek változása, az ellene folytatott küzdelem hatására új és új formáit, és fenyegetéseit mutatja. A terroristák felismerték azt, hogy a hagyományos hadviselésben az USA és szövetségeseinek fegyveres erői egyedülálló dominanciát szereztek, ami arra ösztönözte őket, hogy kifejllessék az aszimmetrikus, vagyis nem hagyományos hadviselést.³ A NATO fokozódó szerepvállalása a béketeremtésben és fenntartásban, valamint a nemzetközi terrorizmus elleni harcban alternatíva nélküli.⁴ A NATO jelenlegi műveleteinek elhúzódásával valamint bővülésével számolhatunk. A terrorizmus a radikális Iszlám által befolyásolt térségekben erős, jelen van a nyugat balkáni hadszíntéren, ahonnan hídfőállást építhet Nyugat- Európa felé. Az európai terrorizmus, mint ahogyan azt a közelmúlt számos példája is igazolta, szintén tradicionálisan jelentős pl. ETA, IRA. A jövőben nem zárhatjuk ki a jelenlegiek mellett NATO által vezetett új béketeremtő-békefenntartó műveletek megkezdését. Az ilyen feladatokban részt vevő biztonsági szervezetek felkészítése, a terrorcselekmények elleni védelem hatékonyságának a növelése szövetséges és nemzeti feladat egyaránt. A szövetségbe feladatot vállaló Magyarország katonai erői is egyre inkább a terrorista támadások fókuszába kerülhetnek.⁵ Azzal is számolnunk kell,

¹ NATO Stratégiai Konceptiója Washington, 1999. április 23-24., NATO Tükör-dokumentáció, 1999.

² Prof. Dr. Szabó János: Szeptember 11-e után: kihívások és választendenciák a biztonság nemzetközi és hazai intézményeiben. „Válaszok a terrorizmusra, avagy van-e kiút az afganisztáni vadászattól a fenntartható globalizációig.” SVKH. Chartapress. 2002. 27. p

³ Military Ballance 2005-2006, Chapter 9, „Complex Irregular Warfare The Face of Contemporary conflict.” pp. 411-421.

⁴ NATO 1991-es stratégiai koncepciója: A megújuló NATO az ENSZ és az EBESZ felkérésére illetékességi területén kívül is kész békefenntartói és humanitárius jellegű feladatok végrehajtására.

⁵ Dr. Szenes Zoltán: A magyar katonai részvétel a NATO/EU/ENSZ/EBESZ műveleteiben: A Magyar Honvédség 28 békeműveleti misszióban vesz részt 14 országban és négy kontinensen mindösszesen 941 katonával. 2006-2010 között mindenképpen a tartós magyar missziós létszám az 1000 fő körül lesz. Nem hagyhatjuk ebben azt sem figyelmen kívül, hogy Afganisztán jelenleg a NATO fő erő kifejtési iránya, amiben az

hogy a missziókban részt vevő NATO tagországok – köztük hazánk is – saját területén vagy külföldön lévő érdekeltségei⁶ egyre inkább terroristatámadások által veszélyeztetetteké válhatnak.⁷ Ennek megfelelően a terrortámadások ellen szervezendő szövetséges és hazai biztonsági felkészítési rendszer az általánosan túllépő, a jövőt is érintő kutatása, vizsgálata-feltárása elengedhetetlen a terroristák felkutatása, megsemmisítése, a védelem, az élőerő, az anyagi készletek, a harcképesség megóvása érdekében.

Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete ENSZ felhatalmazással 1996-ban kezdte meg a balkáni válságkezelő műveletekben a feladatait, majd később Afganisztánban bővültek a szövetség feladatai. Ezek a tevékenységek kiegészültek az 5. cikkén kívüli műveletekkel a mediterrán térségben, illetve Afrika partjainál.⁸ A konfliktusokban a NATO csapatok elleni kockázatelemzések nem teljes körűen tartalmazták a terrorista és a terrorisztikus jellegű támadásokat. Ezért a NATO biztonsági erői és szervezetei, az ACCI⁹ a SHAPE¹⁰ J-2 kémelhárítási és biztonsági szervezetével közösen keresték az utat a koalíciós műveletek teljesebb körű védelmi biztosítására, mivel a küldetés elején a biztonsági felkészítés, az általános erőoltalmazás, és szintén az általánosság szintjén mozgó terrorellenes felkészítésekben manifesztálódott. Ugyanezzel a problémával kellett szembenézniük a nemzeti biztonsági szervezeteknek egyaránt ami jelentős kihívást jelentett és jelent napjainkban a felkészülésekben és a gyakorlati munkavégzésben egyaránt. Tekintettel arra, hogy a terrorista csoportok ma már széles körű nemzetközi kapcsolatrendszert alakítottak ki, tevékenységük elsősorban a kriminalisztika legkülönbözőbb területeit érinti, továbbá, hogy a kapcsolattartásukban felhasználják a legkorszerűbb kommunikációs eszközöket, éppúgy, mint a hagyományos személyes kapcsolattartási formákat, az ellenük irányuló biztonsági információszerzés fokozása a katonai hírszerző és felderítő szervezetek munkájának támogatása egyre inkább igényli a katonai biztonsági szervezetek fokozottabb bevonását. (Ezt mutatja az is, hogy jelenleg már Afganisztánban hét nemzeti biztonsági szervezet is dolgozik.)¹¹

A NATO intézkedéseivel¹² párhuzamosan annak biztonsági szervezetének és a Magyar Köztársaság Katonai Biztonsági Hivatalának (KBH) és a Magyar Honvédségnek (MH) is meg kell/kellett találnia az utat a koalíciós feladatokban a saját valamint a feladatokban érintett csapatok/személyek terrorizmus elleni biztonsági felkészítésre, a hatékony védelmére,

---

újabb kérések a csapatokkal való támogatásra már jelen vannak.

⁶ Istvanovszky László: A szervezett bűnözés elleni koordinációs központ helye, szerepe, tapasztalatai a határon átnyúló veszélyek és fenyegetések megelőzésében és kezelésében, KFH, Szakmai Konferencia, 2007.

⁷ Elég, ha a Belgiumot ért terroristafenyegetésre gondolunk.

⁸ „Operation Active Endeavour”, NATO a terrorizmusra adandó válaszként 2001-ben kezdte meg a földközi tengeren a járőrözést. Fegyver robbanóanyag és kábítószer, valamint illegális migráció felderítése megakadályozása céljából. Az „Operation Allied Protector” fő szerepe a tengeri kalózkodás visszaszorításában van Afrika déli partjainál.

⁹ Allied Command Counterintelligence - Szövetséges Európai Legfelsőbb Parancsnokság kémelhárítási biztonsági szervezete.

¹⁰ Supreme Headquarters Allied Powers in Europe (Szövetséges Fegyveres Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoksága)

¹¹ NCIC- National Counterintelligence Cell.

¹² CJTF koncepció kialakítása, a NATO vezetés rendszernek és szervezeteinek átalakítása.

hiszen erre korábban nálunk nem volt példa, sőt maga a nemzetbiztonsági törvény sem ezt jelölte elsődrendű feladatának a nemzetbiztonsági szolgálatoknak köztük a Katonai Biztonsági Hivatalnak. Ezt támasztja alá a KBH főigazgatójával készült interjú is, amelyben Dr. Stefán Géza vezérezredes megjegyezte, hogy *”A Magyar Honvédséget illetően, a hangsúly részben valóban áttevődött a területvédelemlről az ország határain túli feladatokra. Éppen ezért, a Magyar Honvédséggel párhuzamosan, a Katonai Biztonsági Hivatalnak is fejlesztenie kellett képességeit, alkalmazkodnia kellett a megváltozott körülményekhez, a növekvő igényekhez...”*¹³ Az is tény, hogy a nemzeti biztonsági és katonai stratégia nem tette az ország haderejének súlyozott feladatává a terrorizmus, különösen nem a nemzetközi terrorizmus elleni fellépést. Az is tény, hogy továbbra sincs meg a hazai, de a nemzetközi katonai biztonsági és hírszerző szolgálatok között a kívánt és sokszor deklarált, szoros összehangolt munka.

Tény, hogy a terrorizmus elleni harcban részt vevő katonai szervezetek rendelkeznek különböző jellegű információgyűjtési képességekkel hírszerző és felderítő szervezetekkel, de ezek a korábbiakban nem elsősorban a terrorszervezetekkel kapcsolatos biztonsági információgyűjtéssel foglalkoztak és ma sem az elsődleges funkciójuk, ezek inkább a biztonsági és elhárító szervezetek profiljába tartoznak. Problémaként jelentkezett továbbá, hogy a terrorizmus elleni védelmi információgyűjtéshez nem voltak elegendők a korábbi katonai felderítési, információgyűjtési képességek, szervezeti és alanyi értelemben egyaránt, valamint a terrorizmus a védelem a biztonság szempontjából nem került feldolgozásra egyetlen katonai irodalomban sem.¹⁴ A következők voltak azok a faktorok, melyek a témaválasztásom motivációjá-

¹³ „... *A Magyar Honvédséget illetően, a hangsúly részben valóban áttevődött a területvédelemlről az ország határain túli feladatokra. Éppen ezért, a Magyar Honvédséggel párhuzamosan, a Katonai Biztonsági Hivatalnak is fejlesztenie kellett képességeit, alkalmazkodnia kellett a megváltozott körülményekhez, a növekvő igényekhez. A folyamatos politikai, gazdasági, társadalmi változások eredményeként világunk számos, különböző típusú és intenzitású konfliktussal terhelt. A magyar részvétel szempontjából kiemelt jelentőségű a balkáni régió, Afganisztán, a Közel-Kelet és Ciprus, ahol a helyszínen szolgáló kollégáim látják el a kontingensek nemzetbiztonsági védelmét. A folyamatosan átalakuló nemzetközi rendszer sajátossága, hogy abban egyszerre vannak jelen a hagyományos biztonsági kockázatok és az új, gyakran globális megjelenésű vagy kiterjedésű fenyegetések. Ilyenek például a terrorizmus, a gazdasági instabilitás, a szervezett bűnözés, a feketegazdaság és a korrupció, a kábítószeres terjedése, vagy a szélsőséges politikai és vallási ellentétek, amelyek mindegyike külön-külön is komoly kihívást jelent a missziók számára. Nehéz súlyozni a kihívásokat, mivel azok számtalan politikai, társadalmi, gazdasági, földrajzi, egészségügyi - és sorolhatnám, mi minden - tényezőitől függenek. Ugyanakkor általánosságban elmondható, hogy a terrorizmus-, mint a politikai, vallási, ideológiai, vagy egyéb indítékokból történő nyomásgyakorlás eszköze - ma már megkerülhetetlen tényezője a világpolitikának, és kiemelt veszélyforrásként kezelendő. Megítélésen szerint hazánk, illetve annak Honvédelmi Minisztériuma és hadereje, a Magyar Honvédség továbbra sem közvetlen célpontja a nemzetközi terrorizmusnak. De az is egyértelműen kimutatható, hogy NATO tagságunk, EU tagságunk, illetve szövetségi kötelezettségeink révén megnőtt a honvédség terrorveszélyeztetettsége. Értékelésünk alapján a külföldön szolgáló magyar kontingensek kedvezőtlen viszonyok között, megnövekedett terrorveszélyeztetettség mellett, látják el feladataikat...”*

¹⁴ Keresztes Tamás ezredes: „A béketámogató műveletek felderítő biztosításának öt éves tapasztalatai.” Új Honvédségi Szemle. ISSN: 1216-7436 LX. évfolyam, 2006/6. szám. pp.101-104
„Az elmúlt évek béketámogató műveleteiben szerzett tapasztalataink azt mutatják, hogy a különböző műveletekben részt vevő nemzetek nem ajánlják fel felderítő képességeik teljes spektrumát a szövetséges vagy koalíciós parancsnokságoknak. A J2, G2 és S2 struktúrák önállóan nem, csak a nemzetek adatszervező képességeire támaszkodva tudják ellátni feladataikat.”¹⁴ A KFH által követett rendszer - írja Keresztes ezredes - nem minden esetben kompatibilis a NATO, illetve a műveletekben részt vevő nemzetek által kialakított rendszerrel. A missziókhoz nem szabványos HUNIC-ok működtetésével „próbálnak” csatlakozni, amelyek valójában

ként szerepeltek: mindenképpen a szakmámhoz közelálló témával szerettem volna foglalkozni, oly módon, hogy a probléma megfogalmazását és feltárását követően valamilyen gyakorlati megoldást is tudjak kínálni. Olyan problémát megközelíteni, mely jelenleg a szövetségben is megoldásra váró kérdés. Nem utolsósorban pedig ezt a dolgot a ZMNE tudományos képzésében kívántam megvalósítani.

A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A magyar katonai szerepvállalás 1996. január 30-án kezdődött, amikor a NATO vezette békefenntartó erő, az IFOR¹⁵ kötelékébe került kiküldésre a Magyar Műszaki Kontingens.¹⁶ Azóta folyamatosan jelen vagyunk a nyugat-balkáni, az afganisztáni és az iraki hadszíntereken egyaránt, azonban olyan szakutasítás mind a mai napig, nincs ami előírta vagy kötelezővé tette, volna a terrorcselekmények ellen védelem aktualitását elsősorban a hadművelési területeken, de hazai területen is egyaránt.¹⁷ A NATO katonai és biztonsági koncepciója,¹⁸ valamint egyéb utasításai-ban megfogalmazásra került a biztonságra való felkészülés, melynek keretében a NATO folyamatosan alakítja biztonsági rendszerét a műveletekben. Mivel nem javult a kooperáció az információáramlás a NATO műveletek biztonsági munkáiban, és a nemzetek nem, vagy csak késve tudtak információkat szolgáltatni terrorellenes aktuális információkról, ez kényszerítette ki, hogy a biztonsági információgyűjtő munka (CI HUMINT)¹⁹ erőnövelésre kerüljön és olyan védelmi és támadó jellegű információkat gyűjtsön, melyek képesek megelőzni a terroristatámadásokat, feldolgozni és ez által megghiúsítani a terrorista törekvéseket. Ez az egyik oka annak, hogy a NATO nemzeti katonai biztonsági szervezetei fokozatosan és folyamatosan lépnek ki a határokon túlra, melyekre igazából korábban velük kapcsolatban egyáltalán nem volt példa.²⁰ Megállapították, hogy bár nemzeti feladat, de a terrorizmus elleni harcban részt vevő csapatok felkészítésében az

---

a nemzetközi törzsben általuk betöltött J2, G2, és S2 beosztások adta lehetőségek kihasználását jelenti. A KFH az ISAF-ban és a NTM-1 műveletben törzstiszti beosztás egyidejű ellátása mellett az ALTHEA-és a KFOR-műveletekben a magyar kontingens állománytáblájában szereplő S2 beosztások betöltése mellett működik a HUNIC állománya. Saját adatszerző képességgel csak a KFOR-ban rendelkeznek egy HUMINT részlegnek az MLF századba történt kihelyezése óta.

¹⁵ Implementation Forces (Beavatkozó erő)

¹⁶ Szenes Zoltán: „Peacekeeping in the Hungarian Armed Forces” AARMS 2007. 6. számban írja, hogy 1995-ben került kiküldésre egy békefenntartó egység a Sínai-félszigetre és Ciprusra, ami megelőzte az IFOR telepítését. Az a misszió ENSZ és nem NATO fennhatóság alatt állt fel és működik napjainkban is, magyar részvétellel.

¹⁷ Annak ellenére, hogy a Magyar Köztársaság Nemzeti Katonai Stratégiája III. a Magyar Honvédség Feladatai, Alkalmazásának várható körülményei részben megfogalmazza: „felkészülten közreműködik az arra kijelölt és felkészített erőkkel a nemzetközi terrorizmus elleni harcban.” „a hatékony fellépés szükségessé teszi az érintett szervezetek megfelelő kiképzését...” Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiája (2004. március 31, 2073/2004. (III. 31) Kormányhatározat

¹⁸ 2002 novemberében, a szövetség prágai csúcstalálkozóján az Észak-atlanti Tanács iránymutatása alapján a NATO elfogadta a terrorizmus elleni védelemre vonatkozó katonai koncepciót.

¹⁹ CI HUMINT: elhárító-hírszerző szervezetek emberi források felhasználásával végzett információszerző munkája, más néven ügynöki operatív információszerzés.

²⁰ Afganisztánban például jelenleg 17 felderítő (NIC), és 7 biztonsági szervezet (NCIC) van.

erők megóvása a döntő elem.²¹ Hangsúlyozták, hogy zömében a terrorellenes felkészítések általánosak, és a katonák ismeretei sok esetben hiányosak. A terrorizmus elleni harcban a terrorizmussal kapcsolatos felkészítések alapkövetelményként kell, hogy jelen legyenek. A biztonsági és a katonai erők felkészítésében tisztában kell lennünk azzal, hogy a terroristák a fokozódó biztonsági intézkedések hatására fokozzák konspirációjukat, újabb és újabb eljárásokat, módszereket alkalmaznak, valamint a szövetséges csapatok elleni erőteljesebb támadásokkal reagálnak azokra.

A NATO parancsnokságainak és műveleteinek biztonsági védelméért felelős ACCI és alárendelt szervezeteinek a jelentkező veszélyek, döntően a terrorcselekmények elhárítására való felkészítése, és műveleti tevékenysége a hadműveleti területeken, a védelem a megelőzés hatékonyságának a növelése érdekében elengedhetetlen. Természetesen ugyanez a feladata a NATO missziókban részt vevő saját nemzeti erőinket biztosító MK Katonai Biztonsági Hivatalának és a többi nemzetbiztonsági szolgálatnak is, hiszen a megváltozott biztonsági körülményekre nem elegendők a rutin felkészülések és eljárások.²² A dolgozatomban a NATO szövetséges biztonsági erők és a Katonai Biztonsági Hivatal hadműveleti területekre történő felkészülését és műveleti tevékenységét kívánom feltárni, elemezni és következtetéseket levonni biztonsági szempontból. Célom, hogy megállapítsam a szövetség biztonsági szervezet milyen problémákkal került szembe, miként reagált azokra, miként alakította szervezetét a kihívásokra és hogy ugyanezt miként tette a magyar Katonai Biztonsági Hivatal, hiszen a megváltozott biztonsági körülmények miatt a haderő mellett a biztonsági szervezeteket is folyamatosan alkalmassá kell tenni a nemzetközi keretekben való alkalmazásra. A terrorizmusnak e vonatkozásban való célzatos megismerése majd abból levont következtetések integrálása a terrorelhárító, és terrorfelderítő és felkészítő munkába mind a mai napig nyitott kérdés, ami katonáinkra folyamatos veszélyt jelent.²³ Ezt a veszélyt oly módon kell megfogalmazni, feltárni és megvizsgálni, hogy tisztában legyünk a természetével, sajátosságaival, törvényszerűségeivel és adekvát választ tudjunk adni azok elkerülésére, hiszen „a terrorizmussal szemben napjainkban még nincsen teljes védelem, a terrorcselekményekkel szemben sok esetben tehetetlenek vagyunk. A szakemberek véleménye szerint, a terrorizmus elleni harcra történő felkészülés legfontosabb célja lehet a terrorcselekmények megakadályozása, a megelőzés tökéletesítése”.²⁴

---

²¹ Ez az oka annak, hogy a közvetlen biztonsági támogatást nemzeti biztonsági szervezetek, mint pl. a KBH hajtja végre.

²² Magyar Köztársaság Nemzeti Biztonsági Stratégiája. (2073/2004.(III/31.) Kormány határozat. IV. „...A nemzetbiztonsági szolgálatoknak kiemelt figyelmet kell fordítaniuk a határon átnyúló nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemben való részvételre, új típusú együttműködést kell kialakítaniuk és fenntartaniuk a szövetséges államok polgári és katonai nemzetbiztonsági szervezeteivel.”

²³ Magyar Köztársaság Nemzeti Biztonsági Stratégiája. (2073/2004.(III/31.) Kormány határozat. III.1.1. „...biztosítani, hogy a magyar haderő kellő időben és megfelelően kiképzett és felkészített erőkkel tudjon hozzájárulni a NATO koalíciós műveletekhez...”

²⁴ Bolgár Judit – Szternák Nóra – Szternák György: A terrorizmussal kapcsolatos kutatás legújabb eredményei.

A KUTATÁS CÉLKITŰZÉSEI

Értekezésemben a terrorizmus elleni harcban részt vevő NATO – döntően a Szövetséges Parancsnokság – valamint a MK Katonai Biztonsági Hivatal biztonsági felkészítését annak problémáit és hatékonyságát kívánom feltárni katonai biztonsági nézőpontból oly módon, hogy megfelelő javaslatot tudjak tenni a szükséges módosításokra, a magyar katonák, a katonai szervezetek terrorizmus elleni védelmére egy terrorizmus elleni program (TEP) keretén belül. A dolgozatban exponálok a terrorizmus területeit, melyek biztonsági szempontból súlyozottan jelentkezők. A téma választásakor az alábbi kutatási célokat tűztem ki:

- A terrorizmus katonai biztonsági szempontú elemzésével bizonyítani, hogy a terrorizmusnak annyi és olyan jellemzői is vannak az általános veszélyeken túl, melyek nem ismerete komoly veszélyt jelent a missziókban feladatot végrehajtó állományra és amelyek jelentősen megnövelik a nemzeti és a szövetséges biztonsági szervezetek munkáit. Elemezni a biztonság a veszélyeztetések folyamatos változásait, valamint összegezni és definiálni a terroristák által alkalmazott módszereket.

- Elemezni a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok terrorizmussal kapcsolatos feladatait és megvizsgálni, hogy a két katonai nemzetbiztonsági szolgálat miként tudná a feladatait közösen hatékonyabban végezni a missziókban a szövetséges és nemzeti erők védelmében. Bizonyítani, hogy a MK Katonai Biztonsági Hivatalának a NATO hoz való csatlakozásunkat követően, megsokszorozódtak a feladatai az országhatáron kívüli nemzetközi katonai műveletekben, valamint, hogy a KBH feladatai szinkronban vannak a NATO biztonsági politikájával.

- Megvizsgálni a KBH felkészülését és tapasztalatait, ennek keretében feltárni a védett állomány ismeretszintjét és az ezzel kapcsolatos tennivalókat a terrorizmussal kapcsolatban.

- Bizonyítani, hogy a terrorizmus elleni harcban szükséges a biztonsági erők átalakítása a fenyegetéseknek megfelelően, és hogy a terrorizmus elleni harcban csak összehangolt erőkkel, elsősorban a szövetséges biztonsági szervezetben sokkal hatékonyabb a feladatokra történő felkészülés, ami által hatékonyabb biztonsági munkát lehet végezni, mint nemzeti tagozatban.

- Célul tűztem ki továbbá azt, hogy az értekezés alapján a katonai vezetés alaposabban ismerhesse meg azokat a felületeket, melyek a biztonsági erők bevonása vagy részvétele nélkül komoly biztonsági űrt alakítanak. A dolgozattal rá kívánom irányítani a figyelmet a biztonsági szervezetek felelősségteljes munkájára, a jobb megértés és a tovább javuló együttműködés érdekében. (Megjegyzem, hogy ennek hatása hosszabb időt vesz igénybe az értekezés megismerését követően.)

Munkám első részében a terrorizmus fenyegetéseit, az új kihívásokat mutatom be, majd a terrorizmussal csak olyan mértékben foglalkozom, ami az értekezés alapcéljához kap-

csolódik. Így érintem a terrorizmus lényegét, fogalmát, jellemzőit, módszereit, a terrorizmus és a társadalom közötti kapcsolatot, valamint a terroristák beszerző tevékenységét. Külön figyelmet szentelek a terroristák célpontra irányuló felderítő tevékenységére, valamint az irracionális terrorizmusra. Foglalkozom a radikális iszlám terjedésével, a terrorizmus és a szervezett bűnözés kapcsolatával. Érintem a terrorizmus és a média kapcsolatát, valamint a katonai célpontok ellen elkövetett terroristatámadásokat. Értekezésem második részében bemutatom a Magyar Köztársaság nemzetbiztonsági szolgálatainak terrorizmussal kapcsolatos feladatait, majd összehasonlító elemzéssel feltárom a NATO biztonsági politikája és a Katonai Biztonsági Hivatal feladatainak összhangját. Bemutatom a KBH felkészülését, majd megvizsgálom a szövetséges műveletekre létrehozott biztonsági szervezetek és személyek felkészítését és műveleti tevékenységét, a tapasztalatokat. Az előzőekben leszűrt tapasztalatokra, törvényszerűségekre alapozva olyan következtetéseket, illetve javaslatokat kívánok tenni, amelyek megalapozhatják hosszútávon a Magyar Honvédség terrorizmus elleni felkészítésének komplex rendszerét, módszerét egy terrorizmus elleni program keretében, melynek keretét is megfogalmazom. Javaslatot teszek arra, hogy a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységét jobban össze kell hangolni a missziókban e vonatkozásban célszerű a szervezeti átalakítás. Rá kívánok mutatni arra, hogy a KBH tisztjeit az általános felkészítéseken kívül integrálni kellene a szövetség biztonsági célfelkészítéseibe. Bizonyítani szeretném, hogy a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok által elkészített és rendszerbefoglalt a tapasztalatokat megfelelően felhasználó programmal felelősebben és olyan hatékonysággal lehet felvértezni a magyar katonákat, ami adott szituációkban helyszíneken életet menthet, illetve magasabb színvonalon lesz képes támogatni a biztonsági és hírszerző szolgálatok terroristaellenes munkáit, ezáltal emelve a magyar katonai szervezetek és a területen kívüli műveletekben részt vevő magyar, és szövetséges kontingensek biztonságát.

Konkrét célkitűzések:

1. Megvizsgálom a terrorizmus fenyegetéseit, új kihívásait és elemzem a megváltozott terrorizmust. Bemutatom a terrorizmus általános és biztonsági szempontú jellemzőit, elemzem a kilencvenes évektől napjainkig bekövetkezett változásait.
2. Elemzem a terrorizmus átfogó megközelítését katonai biztonsági nézőpontból, melynek keretében szakmai nézőpontból feltárom a terroristák beszerző munkáját, a felkészítési kiképzési rendszerét. Összegzem és értékelem a terroristák által alkalmazott módszereket, ezen belül néhány módszer definiálását is elvégzem. Bemutatom a terroristatámadásoknál alkalmazott eszközöket, és elemzem a hadműveleti területeken a szövetséges katonai célpontok ellen elkövetett terroristatámadásokat.
3. Bemutatom és elemzem a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok terrorizmussal kapcsolatos feladatait, majd bizonyítom a KBH illetékességét a NATO missziós biztonsági feladataiban, továbbá javaslom a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok összevonását a nemzetbiztonsági törvény megváltoztatását. Feltárom a KBH tapasztalatait a terü-

leten kívüli műveletekben részt vevő kontingensek nemzetbiztonsági védelmével kapcsolatban. Tanulmányozom a Magyar Honvédség terrorizmus elleni harcra való felkészítését, valamint reprezentatív felmérés módszerével tisztázom a missziót teljesített, misszióba készülő katonáink véleményét a terrorizmus elleni felkészítés helyzetéről, a megbúvó igények feltárása érdekében. Bizonyítom, hogy alaposabb igény mutatkozik a katonák részéről egy részletesebb terrorellenes felkészítésre, melyben a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok alaposabb bevonása nélkülözhetetlen.

4. Feltárom a szövetséges többnemzetiségű harci kötelek biztosításának helyzetét, a biztonsági rendszer változtatásának igényét, valamint magát a felkészítési rendszert. Igazolom, hogy a KBH a műveletek biztonsági munkájára történő felkészülése része a szövetség biztonsági felkészülésének. Megvizsgálom, hogy a felkészülés elegendő-e a jelentkező feladatok végrehajtásához. Bemutatom a szövetséges biztonsági szervezet műveleti munkáját, amivel bizonyítom, hogy a szövetséges biztonsági szervezetekben hatékonyabb több védelmet nyújtó biztonsági munkát lehet végezni, mint nemzeti tagozatban.
5. A dolgozat befejező részében javaslatot teszek MH komplex terrorizmus elleni felkészítési programjára, arra, hogy a levonható következtetések integrálásával egy hatékonyabb magyar rendszer alakulhasson ki.

A kitűzött célok megvalósítása érdekében:

Tanulmányoztam a terrorizmussal, a terrorszervezetekkel, a terrorista módszerekkel kapcsolatos hazai és nemzetközi szakirodalmat, megismertem a legújabb kutatási eredményeket.

Konzultációt folytattam hazai és külföldi szakemberekkel, magyar és nemzetközi konferenciákon vettem részt. Kutatási eredményeimet a konzultációkat követően tovább pontosítottam.

A MK KBH 2. KBI igazgatóhelyetteseként a missziók nemzetbiztonsági védelmének munkájából szerzett *gyakorlati tapasztalataimat összevettem* a hazai és nemzetközi elméleti ismeretekkel és a szintetizált eredményt beépítettem az értekezésbe.

2007. június óta a NATO SHAPE ACCI szervezetének tagjaként napi ismeretekkel rendelkezem a terrorizmus elleni harc jelenkori állásáról.

A terrorizmussal kapcsolatban folyamatosan részt veszek NATO és nemzetközi továbbképzéseken, konferenciákon.

A terrorizmussal és egyéb biztonsági fenyegetésekkel összefüggésben folyamatosan szolgálati feladatokat hajtok végre a balkáni és az afganisztáni hadműveleti területeken.

Részeredményeimet konferenciákon és publikációkban tettem közzé.

Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy egyes titkosszolgálati vélemények szerint a túlminősítés a terrorizmus elleni harcban sokszor indokolatlan, de azért teszik, mert sok adatot

hírszerző szolgálatok állítanak össze, akik automatizmusként túlminősítenek, és ezzel a felhasználó számára sokszor elérhetlenné teszik magát az információkat.

Ezért a témával összefüggésben sok a minősített terület, ami a kidolgozást jelentősen befolyásolta. Számos kérdés alaposabb kifejtésére csak egy minősített dolgozatban nyílt volna lehetőség, ezt azonban a széles és nyílt forrásanyag felhasználásával, valamint a nemzetbiztonsági törvény feldolgozásával úgy gondolom sikerült kiküszöbölnöm.

A KIDOLGOZÁS MUNKAMÓDSZERE

A téma kutatása és kidolgozása során az általános kutatási módszerek közül az analízist, a szintézist, az indukciót, a dedukciót, a hadtudomány különleges módszerei közül pedig a történeti összehasonlító módszert alkalmazom.

Reprezentatív kérdőívek alkalmazásával felmértem a missziót teljesítő vagy misszióba készülő katonaaállomány véleményét a terrorizmus elleni felkészítésről, hogy megállapítsam azokat a területeket, ahol további feladatokat célszerű elvégezni a felkészítésekben. Ezeket az eredményeket személyes interjúkkal egészítettem ki.

A terrorizmus témakörével összefüggő fogalomhasználatomban elsősorban a vonatkozó magyar szakirodalmi kifejezésekre (a Nemzetvédelmi Egyetem terrorizmussal foglalkozó szakértőinek és a MK Katonai Biztonsági Hivatal és a Katonai Felderítő Hivatal munkatársainak publikációira), másodsorban a NATO-ban és az Európai Unióban használt megközelítésekre kívánok támaszkodni. A szakmai folyóiratokat illetően az amerikai katonai szakirodalmából, az európai országok közül pedig elsősorban brit és német írásokból merítettem. A terrorizmus tapasztalatairól orosz, izraeli és török írásokat is felhasználtam.

A hivatkozásokat, lábjegyzeteket illetően az MSZ ISO 690 szabvány előírásait követtem. Az értekezésem alapjául szolgáló ismeretanyag gyűjtését 2008. december 30-án zártam le. A dolgozat szerkesztését 2009. március 14-én fejeztem be.

1. FEJEZET

GLOBÁLIS TERRORISTAFENYEGETÉSEK, VALAMINT A TERRORIZMUS KIHIVÁSAI ÉS A BIZTONSÁGI SZERVEK FELADATAI

1.1. „RÉGI ÚJ” TERRORISTAFENYEGETÉSEK?

Hazánk kis mérete és átalakuló hadereje ellenére szinte valamennyi olyan hadszíntéren jelen van, ahol a világméretű és a lokális terror elleni harc folyik. Annak ellenére, hogy szakértők kimondták, „országunk közvetlen terroristatámadásnak nincs kitéve”, sajnos foglalkoznunk kell folyamatosan a terrorral. Kísérletet kell tennünk a terror kockázatának felbecsülésére, tisztában kell lennünk a terror világában azzal, hogy milyen fenyegetéseivel kell a közeli, valamint a belátható jövőben számolnunk. Természetes, hogy minden ország lázasan próbálja felbecsülni azt, hogy milyen a terrorizmussal kapcsolatos fenyegetettsége, és, hogy milyen módon lehetséges a támadásokra felkészülni, hogyan és miként lehet a támadásokat elhárítani. Ahhoz azonban, hogy reálisan közelítsük meg ezeket a célokat, ismernünk kell a fenyegetések eredetét, a fenyegető terrorszervezeteket, az általuk alkalmazott módszereket, eszközeiket és jó, ha ismerjük szervezeti jellemzőiket, ideológiai hátterüket, gondolkodásukat a világról.

Véleményem szerint a jövőre vonatkozóan hét potenciális terroristafenyegetéssel kell folyamatosan számolnunk. Ezek: az al-Kaida és a globális Jihad mozgalom túlélése; a nacionalista terrorizmus; a szélsőbaloldali terrorista csoportok feltámadása Európában; a szélsőjobb oldali terrorizmus visszatérése Európába; a palesztin terrorizmus terjedése; a szervezett bűnözés és a terrorizmus közötti kapcsolat; valamint a terrorizmus új módszereinek és eszközeinek megjelenése és terjedése. Ezek közül az első az al-Kaida és a globális Jihad mozgalom túlélése.

Az iszlám terror²⁵ a belátható jövőben mindenképpen a legnagyobb és a „leginternacionalistább” fenyegetés marad továbbra is, amivel a haladó világnak szembe kell néznie. A nemzetközi erők viszonylagosan hamar elért „sikerei” Afganisztánban egy pillanatra reményt nyújtottak arra, hogy a 2001. szeptember 11-én kezdődött krízis talán hamar véget érhet. Nyilvánvaló, hogy ez a remény amilyen gyorsan keletkezhetett, olyan gyorsan el is enyészett.

---

²⁵ „Mostanában elég gyakran halljuk a médiákban hivatkozásképpen, hogy az iszlám extrémizmus vagy iszlám terrorizmus. Én személy szerint nagyon ellenzem ezt a fajta megfogalmazást, mivel az Iszlám a béke vallása. Az Iszlám szerint, ha megölsz egy ártatlan embert, akkor az egész emberiséget pusztítod el. Az első dolog, amit az embereknek fel kell ismerni, mégpedig az, hogy nem a vallás van az extrémizmusért vagy a terrorizmusért. Nem kétséges vannak olyan részek a vallásokban, így a muzulmán vallásban is, amit a terroristák használnak azért, hogy igazolják cselekedeteiket, most ezeket hívják Iszlám terrorizmusnak. A terrorizmus elleni együttműködésben a legfontosabb, hogy elismerjük és tiszteljük egymás vallását, értékeit.” Forrás: Hamid Karzainak az Afgán Iszlám Köztársaság elnökének nyitóbeszéde 2006. március 23. Ankara Centre of Excellence Defense Against Terrorism.

A globális Jihad mozgalom napjainkban sokkal fenyegetőbb, erősebb és sokkal szélesebb, mint valaha. Az al-Kaida és a hozzá kapcsolódó szervezetek (számos szervezet és mozgalom szerte a világon) 1993 óta* hozzávetőlegesen 60 támadást követtek el, közülük számos szimbolikus célpontok ellen került végrehajtásra. Nyilván a támadások számáról lehetnek eltérő vélemények is, de nagyságrendileg a becsült szám helytálló. A hatvan támadásból kevesebb, mint egy tucatot (az első bomba-támadás a világkereskedelmi központ ellen, egy támadás az amerikai erők ellen Mogadishuban, kettő Szaúd-Arábiában, egy-egy az amerikai nagykövetség ellen Nairobiban és Dar Es Salaamban, az USS Cole hadihajó ellen) 2001. szeptember 11. előtt követtek el. A Szeptember 11., illetve 2002 januárjától mintegy ötven támadás történt, azaz a terrorcselekmények 83 % -ára az USA-ra mért csapás után került sor.

Ezekből a támadásokból a biztonságra, a jövőre irányuló bizonyos tanulságok vonhatók le

Az első tanulság

2001. szeptember 11. és 2004. március 11. között nem történt terroristatámadás amerikai és európai területeken. Ez nyilvánvalóan nem a terroristák akaratából történt, hanem a biztonsági szervezetek hatékony védelmi munkájának a következménye volt. Az USA-ban, Németországban, Belgiumban, Spanyolországban, Franciaországban és Angliában, valamint Olaszországban számos terrorista logisztikai bázist és műveleti sejtet számoltak fel, és több száz terroristát vettek őrizetbe. Ezek az európai és amerikai szankciók voltak az első sikerek, amelyeket a terrorizmus ellenes harcban értek el, amióta az USA-t érte a kegyetlen pusztítás. Ebből nem lehet azt a helytelen következtetést levonni, hogy nem az Egyesült Államok, és Európa marad a legfontosabb célpontja az iszlám terroristáknak. A terroristák mindent el fognak azért követni, hogy újraszerveződjenek és megteremtsék a feltételeket, hogy ismét képesek legyenek európai és amerikai célpontok elleni támadásokra. A korábbi támadások megmutatták, hogy rendelkeznek bizonyos kapacitásokkal, hogy lecsapjanak Európában is.²⁶ Egy másik, nagyon fontos következménye is volt a Spanyolország elleni támadásnak^{*27} – amit szükséges kihangsúlyoznunk –, hogy ez az első alkalom, amikor a terroristatámadást közvetlen politikai eredmény követte. *Azt is látni kell, hogy ez katonai erők elleni támadásból következett. Teljesen logikus, hogy ez alapján nagy valószínűséggel várhatók a jövőben ugyanilyen célzatú és nagyságú terrorista támadások előfordulása polgári és katonai célpontok ellen egyaránt.*

---

* (1993.02.26. az első bombatámadás a World Trade Center ellen.)

²⁶ 2004.03.11-én Madridban történt terroristatámadás az Atocha pályaudvaron, Londonban 2007.07.07-én történtek terroristatámadások.

Forrás: http://en.wikipedia.org/wiki/Casualties_of_the_11_March_2004_Madrid_bombings,

Forrás: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/england/london/4738131.stm>

* (a spanyol dandár kivonása Irakból)

²⁷ Ez a spanyol választási küzdelmek idejére esett, de tény, hogy a 190 ember halálát követelő terroristatámadás eredménye lett, amit a terrorista szervezetek hatalmas sikerként könyveltek el.

Második tanulság:

Ameddig a terroristák nem képesek a nyugati ellenséget saját területén károsítani, a globális Jihad mozgalom a perifériás zónákban követi el a támadásait. Így Szaúd-Arábiában, Indonéziában, Marokkóban, Pakisztánban, Tunéziában és Törökországban. A perifériák támadásával olyan országokat képesek destabilizálni, amelyek szemben állnak az Iszlám ideológiájával, illetve támogatják a nyugati érdekeket. Ez nyilván nemcsak ezeket az országokat érinti, hanem érintheti a nyugati gazdaság egyes szektorait is, mint például a turizmust. A turizmuson keresztül hatással lesz a légi közlekedésre, ezáltal a légi járművek előállítására stb.

Harmadik tanulság:

A gazdaság nyilvánvalóan terrorista célpont, és ezen belül kiemelten fontos az olaj-szektor. A közelmúltban láthattuk, hogy az olajipar központi támadási céljává vált az al-Kaidának az Arab-félszigeten. A legtöbb szakértő véleménye szerint az olaj ára ennek következtében folyamatosan emelkedni fog, még annak ellenére is, hogy az iraki olaj visszatért a piacra.

Negyedik tanulság:

A globális Jihad mozgalom perifériás támadásai megerősítenek (sőt létre is hozhatnak) számos helyi Jihad mozgalmat vagy szervezetet. Ezzel szembesülünk jelenleg Irakban, Szaúd-Arábiában, sőt Csecsenföldön is. A mozgalom megpróbál beépülni az izraeli-palesztinai konfliktusba, és frontálisan támadja a marokkói monarchiát, és megpróbálja megbuktatni a szomáliai kormányt. Levonhatjuk továbbá azt a következtetést, hogy a Jihad mozgalom megpróbálja továbbfejleszteni magát a jövőben, két stratégiai céllal: egyrészt folytatja az offenzíváját az iparosodott világ ellen, másrészt kutatja a helyi gyökereit különböző régiókban, illetve országokban, ahol továbbfejlesztheti a Jihad mozgalmat. Nyilván azokra az országokra hat elsődlegesen, ahol nem szankcionálják a jihadistákat, ahonnan folyamatosan hajthatnak végre toborzásokat a mozgalmukba, és ahol nyugodtan készülhetnek fel jövőbeni támadásaikra. Konkrétan öt terület látható, ahol a Jihad mozgalom továbbfejlődhet a jövőben: az afgán-pakisztáni zóna és Közép-Ázsia; a Közel-, és a Közép-kelet (főként az izraeli és palesztin zóna, valamint Irak és az Arab-félsziget); Délkelet-Ázsia (Indonézia és a környező országok); valamint a Kaukázus.

Néhány szóban arról, hogy milyen főbb támadásokat, és módszereket alkalmazhatnak a terroristák a jövőben. Természetesen folytatják a bombatámadásokat, valamint továbbra is előnyben részesítik az öngyilkos terroristákat. Egyre erősebben kell azzal számolni a világ biztonsági szervezeteinek, hogy az al-Kaida és a vele kapcsolatban lévő szervezetek *első számú érdeklődése a kémiai-biológiai, illetve atomfegyverek megszerzésére vagy előállítására* irányul. Egy másik nagyon magas veszélyforrás a hordozható légvédelmi rakétákkal való támadás, melyeket elsősorban személyszállító és kereskedelmi gépek ellen kívánunk a jövőben bevetni. Az elmúlt időben tanúi lehettünk annak, hogy egy kereskedelmi gépet támadtak Bagdadban, valamint egy izraeli Charter gépet támadtak Mombassa-ban (Kenya) vállról indítható

légvédelmi rakétával. Következésképpen számolnunk kell azzal, hogy ilyen támadások következhetnek be Európában és az Egyesült Államokban is. Ezeknek a rakétáknak a beszerzése viszonylag könnyű, a beszerzési árak pedig alacsony. Becsült adatok szerint jelenleg több ezer lehet a terroristák birtokában. A vállról indítható légvédelmi rakéták (MAPAD)²⁸ alkalmazhatóságát elősegítheti az is, hogy kezelésük, és rejtésük viszonylag könnyű. Amennyiben ilyen támadást készítenek elő a terroristák, azzal is kell számolnunk, hogy a biztos hatás érdekében két vagy akár három helyről is indítanak rakétát a le- vagy felszálló gépekre.

A második terroristafenyegetés a nemzeti terrorizmus.

Számos nacionalista terrorista mozgalom létezik, mint az IRA²⁹, PIRA a baszk ETA³⁰, a korzikai FLNC³¹, a Koszovói albán AKASHA³², és még sokan mások, pl. tamil, kurd stb., amelyek jelentős veszélyt jelenthetnek a jövőben. Amikor ezekről a szervezetekről beszélünk, meg kell említeni, hogy kapcsolat van a korzikai FLNC és az olasz maffia között, valamint az IRA és az ETA között is. Azt, hogy a jövőben milyen egyéb terrorista kapcsolatok épülnek ki és alakulnak azt nehezen lehetne megbecsülni, viszont ahhoz nagy bátorság nem kell, hogy azt feltételezzük, hogy a világ terrorellenes intézkedései közelebb hozhatják ezeket a csoportokat egymáshoz.

A harmadik fenyegetés a szélsőbalos extrém terrorista csoportok feltámadása Európában.

A globalizáció elleni mozgalmak folyamatosan fejlődnek és erőszakos cselekményekbe torkollnak. Számos közülük kevésbé spontán, mint aminek látszik. Ezek a szervezetek egyre erősebben fejtik ki hatásukat, a kis sejtek közötti együttműködés folyamatosan megy át erőszakos cselekményekbe. Tény, hogy az Európai Unió és a NATO számos tagja már konfrontálódott ezekkel a cselekményekkel. Ezek a csoportok hajtották végre a levélbomba kampányt Európai Unió személyek ellen³³. A gazdasági krízis, a munkanélküliség, két negatív terméke a globalizációnak, ami nyilvánvalóan növeli a veszélyt, hogy szélesítse a globalizáció ellen fellépő szervezetek létszámát. A gazdasági világválság csak elősegíti ezeket, a negatív folyamatokat.

A negyedik fenyegetés az extrém jobboldali terrorizmus visszatérése Európába.

Az extrém jobboldali terrorizmus marginalizálódott Európában 1945 óta, de számos ország, mint Olaszország és Spanyolország (a 70-es évek közepén) „tapasztalatokat szerzett” erről az erőszakról. Ma azt tapasztaljuk, hogy ez a terrorizmus tűnik fel leginkább Közép- és Kelet-Európa különböző régióiban. Az Európai-uniós tagság valóban közepes méretű gazdasági hatásokkal fog járni, mint például Lengyelországban, ahol a mezőgazdaság nagy árat

²⁸ Hordozható vállról indítható kézi légvédelmi rakéta, angol rövidítése.

²⁹ Irish Republican Army, Ír Köztársasági Hadsereg.

³⁰ Euskadi Ta Askatasuna, (Basque Homeland and Freedom)

³¹ National Front For Liberation of Corsica.

³² UCK-ból alakult védelmi szervezet, mely terrorista módszereket is alkalmazott.

³³ Az Európai Unió képviselői 2003-ban több levélbombát kaptak. Az EU Néppárt vezetője, egy Brit Munkáspárti képviselő, valamint Romano Prodi, akinek a kezében robbant a levélbomba Bolognai házában, Olaszországban. Az EU terrorellhárító szervei levélbomba ellenes egységet hoztak létre a támadások következtében. http://www.novinite.com/view_news.php?id=29452

fizet azért, hogy belépjen Európába. A jövőben számos csatlakozni kívánó országnak komoly krízissel kell, szembekerülnie, hogy teljesíteni tudja a csatlakozás feltételeit. A lakosságnak nagy a reménye abban, hogy visszatér a „nagy európai családba”, de ez a „hozzaigazítás” hatalmas szociális költségekbe kerül. Ennek a ténynek egy logikus következménye a nacionalista mozgalmak erőszakos cselekményei, melyben az európai szimbólumok támadása mellett az idegen jelenlétet is támadják. Elég, ha arra gondolunk, hogy mi történt Németországban tíz évvel ezelőtt, hogy az újraegyesítést követően fiatal extrémista (újfasiszta) bandák menekült központokat gyújtottak fel.

Az ötödik fenyegetés a palesztin terrorizmus terjedése.

A kapcsolat a libanoni Hezbollah és a Hamasz között egyre mélyül. A Hezbollah rendelkezik infrastruktúrával Libanonon kívül és globálisan megjelenik a világon. Az izraeli titkosszolgálatok biztonsági megelőző intézkedései egyre hatékonyabbak, sikeresen előzik meg a terroristatámadásokat Izraelen belül, ezért reálisan kell azzal számolni, hogy izraeli vagy zsidó célpontok ellen hajtanak végre támadásokat a palesztin terrorszervezetek Izraelen kívül.³⁴ A palesztin mozgalomnak számos európai sejtje és részlege ismert, amelyek képesek ezeket, a cselekményeket megtervezni és kivitelezni.

A hatodik fenyegetés a szervezett bűnözés és a terrorizmus közötti kapcsolat.

Kolumbiában, valamint Afganisztánban a kábítószer előállítás és terjesztése a bűnözők kezében van. Afganisztánban a kábítószer szállítását részlegesen a talibánok felügyelik. Európában és Észak-Amerikában az al-Kaida helyi szervezetei szerepet játszanak a kábítószer szállításában és az ebből befolyt pénzekből is finanszírozzák akcióikat. A kapcsolat a bűnöző és a terroristák között nagyon jelentős, mivel ez biztosítja a terroristáknak az anyagi hátteret. Gyakorlatilag nehéz kontrollálni, ezeken a kapcsolatokon keresztül a terroristáknak lehetőségük van szervezetüket tovább építeni, fontos újabb beszerzéseket végrehajtani, a fegyverek és robbanóanyagok csempészését ezeken a csatornákon keresztül megvalósítani. Magyarországhoz közel a Nyugat-Balkánon jelen van ez a szimbiózis a bűnözők és a terroristák között, ez a kapcsolat fegyverkereskedelemben, csempészetben, az illegális migrációban, a kábítószer-csempészetben, pénzmosásban, pénzhamisításban, sőt sajnos legújabban szerverkereskedelemben is manifesztálódik. A bűnözők csempész-útvonalain könnyen jutnak be terroristák és a támadásokhoz használt eszközök Európába.

*A hetedik fenyegetés nem önálló de mégis meg kell, hogy említsem, mert szerintem ez a legnagyobb kihívás a terrorizmus elleni feladatokban. Ez pedig a terrorizmus új módszereinek a megjelenése és elterjedése.*³⁵

A nem hagyományos fegyvereknek a proliferációja komoly fenyegetést jelent a következő évtizedekben, ami az elhárító, biztonsági szolgálatoknak hatalmas feladatot jelent. A kihívás kettős, egyrészt ellenőrizni kell a különböző csoportokat és szervezeteket, másrészt

³⁴ A gázai krízis ezt megfelelően illusztrálja, mikor a HAMASZ Kasszam 1-2 típusú rakétákkal lőtte Izraelt.

³⁵ Prof. Dr. Kőszegvári Tibor ny. vezérőrnagy Dsc.: A Közép-európai térség és Magyarország biztonságát fenyegető veszélyek az 1990-es években

ről ellenőrizni és semlegesíteni azokat a törekvéseket, amelyek anyagokat, technológiákat és ilyen fegyverek készítéséhez szükséges szaktudást igényelnek. Nyilván, ezek a feladatok tovább bővülnek azzal, hogy ellenőrizzék azokat az országokat, amelyek az egyezmények figyelmen kívül hagyásával szándékoznak tömegpusztító fegyvereket beszerezni vagy kifejleszteni. Ezen túl a szakértők sokat beszélnek a terroristák nem hagyományos módon való támadásáról, eddig azonban csak körülbelül egy tucat olyan támadást lehet megemlíteni, amelyek nem hagyományos eszközökkel végrehajtott támadások voltak.³⁶ A jövőben sokkal inkább kell számolni olyan cselekményekkel, amelyek képesek katasztrófa körüli hatásokat kiváltani és jelentős számú áldozatokat követelni. Ezért számolni kell nagyvárosok kritikus infrastruktúráinak a támadásaival, elsősorban mérgezésekkel. Számolni kell az ún. „dirty (piszkos) bombák” alkalmazásával, melyek radiológiai szennyezettséget okozhatnak. Számolni kell vállról indítható rakéták tömeges bevetésével kereskedelmi repülőjáratok ellen. Számolni kell egyéb olyan létesítmények támadásával melyek sérülése megsemmisülése jelentős pusztítást, okozhat (kisteljesítményű nukleáris kutató intézetek stb.). De számítani kell arra is, hogy egyes kisebb műveleti képességgel bíró szervezetek gyújtogatással is elérhetik pusztító céljaikat.

Úgy gondolom, hogy hosszú éveken keresztül kell együtt élnünk a felsorolt terrorfenyegetésekkel. Ha hazai területen jelenleg nem kell számolnunk kifejezett terrorveszéllyel a magyar külpolitika extenziója következtében külföldön feladatot végrehajtó katonai alakulataink, szembekerülhetnek a terrorszervezetek támadásaival, mint azt az elmúlt időszak néhány eseménye már igazolta. Azzal is tisztában kell lennünk, hogy a spanyol példa miatt a terrorista szervezetek fokozottabban fogják támadni a hadműveleti területen lévő katonai erőket, hogy távozásra kényszerítsék azokat.

1.2. A TERRORIZMUS KIHÍVÁSAI ÉS A BIZTONSÁGI SZERVEK FELADATAI

„Az elmúlt tíz évben a saját hírszerző közösségünk félrevezetett és cserbenhagyott bennünket. Nem voltak képesek beférkőzni az al-Kaida szervezetbe, és mi megfizettük ennek az árát alaposan. És ott van a másik sikertelenség, amikor is rögtönzött robbanóeszközökkel amerikai katonákat gyilkolnak Irakban és Afganisztánban.”³⁷

Az új évezred beköszöntébe döböntően hatott az emberiségre. A terrorizmus új arcát mutatta és felismertette azt, hogy stratégiai fenyegetésként kell vele számolni a jövőben, mivel jelentős hatást gyakorol az országok belső stabilitására. Ma már látható, hogy a terrorizmus egyöntetűen fenyegeti a nemzetközi közösség biztonságát, beleértve az Amerikai Egye-

---

³⁶ Jiri Matousek Chemical, biological, radiological and nuclear terrorism: New challenges of crisis management and protection of population. AARMS. 2004. 5. 77 pp. Az ilyen eszközökkel való visszaélésekről készült tanulmány összesen 329 esetet regisztrált, azonban ebben benne vannak a katonai alkalmazások is.

³⁷ Saxby Chambliss szenátor felszólalása US Senate, Select Committee on Intelligence, Washington: GPO, 7 July 2004

sült Államokat. A témával foglalkozók a gyakorlati tapasztalatokból kiindulva rádöbbenek arra, hogy a nem hagyományos terrorizmus fogja jelenteni az egyik fő stratégiai fenyegetést a következő évszázadban. A terrorizmus ezerarcú, és mint a vírus, ami immunizáció hatására mutációival válik rezisztenssé, ellenáll, sőt újabb és újabb alakzatait és cselekvési módszereit mutatja a világnak.³⁸

Ahhoz, hogy biztonsági szempontból át tudjuk tekinteni a terrorizmus új arculatát-irányait, geneziséét, valamint be tudjuk mutatni az ezzel kapcsolatos gyakorlati példákat – természetesen csak néhány nézőpontból – szükséges, hogy röviden érintsük a kilencvenes éveket. A kilencvenes évektől kiindulóan statisztikailag kimutatható volt, hogy a terrorista támadások számának emelkedésével a halálozási szám is drámaian emelkedett. Az öngyilkos merényletek, valamint az autóba rejtett bombák voltak a leginkább alkalmazott módszerek. A teherautóba rejtett bomba, amit Nairobi-ban és Dar-Es-Salam-nál az amerikai követségek elleni támadásoknál használtak, talán a legismertebb példák. Az 1990-es években a nemzetközi terrorista-támadásokban a radikális iszlám terrorista csoportok váltak a fő elkövetőkké. A terrorizmus, mint a politikai és etnikai konfliktusok eszköze, elterjedt új területeken is, főként Oroszországban és a volt szovjetköztársaságokban. A nemzetközi terrorizmus tevékenysége jelentősen növekedett számos arab és muzulmán országban, úgymint Algériában, Egyiptomban, Szaúd-Arábiában stb. Az első valódi, nem hagyományos terrorista esemény 1995-ben, a tokiói metró elleni szarin-gáz támadással valósult meg, amikor a szélsőséges Aum Shinrikyo szekta törte át azt a falat, ami addig nem volt jellemző, hogy a terroristák tömegpusztító fegyvereket, ágenseket alkalmazzanak. Ez az esemény igen jelentős és precedens értékű az „újkori” terrorizmus történetében. Az Egyesült Államok első alkalommal volt a színtere egy nagyobb volumenű terroristatámadásnak, amikor a Világkereskedelmi Központ New Yorkban és egy irodaház Oklahoma Cityben vált bombamerénylet célpontjává. Európában csak számos kisebb incidens történt, amit főként szélsőséges jobboldali terroristák hajtottak végre.

Azok az államok, amelyek támogatták a terrorizmust, már elszigetelődtek a világban. Ennek ellenére még jelentős veszélyt jelentenek szomszédjaikra és a világra egyaránt. (Irán, Szíria, Észak-Korea és Szudán) A '70-es és '80-as évek baloldali radikális terrorizmusa Európában a kilencvenes évekre szinte teljesen eltűnt.

Miként hajtották végre a különböző országok biztonsági szervezetei a terrorral kapcsolatos feladataikat a '90-es években. Ha számba vesszük az időszak alatt történt terrorista eseményeket, azt kell mondanunk, hogy *a hírszerző és elhárító szolgálatok intézkedéseik ellenére napjainkig sem tudnak megfelelő választ adni a terrorizmusra, az elkövetett eseményekre.* Folytatódik az útkeresés, ami sok esetben egyre inkább sérteni fogja az emberi jogokat. (Lásd Nagy-Britannia új terrorellenes intézkedéseit).³⁹ A kilencvenes években szoros, valóban haté-

---

³⁸ Dr Ely Karmon „Intelligence and the Challenge of terrorism in the 21 st Century.- The Morris E.Curiel Center- Tel-Aviv University 1998. pp.114.

³⁹ Nagy-Britannia terrorellenes intézkedéseiben olyan törvényt alkotott, amelyek a biztonsági erőknek példa nélkül álló jogkörökkel ruházta fel a biztonsági szervezeteket.

kony együttműködés nem volt jellemző a biztonsági (titkosszolgálati) szervezetek között, az együttműködések az eseti szinten maradtak. Számos terrorista cselekmény elkövetőjének az azonossága – úgymint a Buenos Aires-i izraeli nagykövetség elleni támadás vagy mint az amerikai katonák ellen a szaúd-arábiai Khobar torony elleni bombatámadás – még mindig nem ismert. Nem ismert azoknak az elkövetőknek sem a személye, akik 1983-ban, Beirutban, autóba rejtett bombával támadást hajtottak végre az amerikai tengerészgyalogosok ellen, valamint a francia katonai tábor ellen.

A nagyobb volumenű terrorista-támadások szinte mindig meglepték a felderítő/biztonsági szolgálatokat, annak ellenére, hogy rész és töredék információk közvetítették a cselekmények előkészületeit. A legnagyobb stratégiai meglepetés a tokiói szarin-gáztámadás volt, ami annak ellenére, hogy a támadást megelőzően volt egy falfirka, egy írás a falon, ami a bekövetkező támadásra utalt, úgy következett be, hogy semmilyen információ nem jutott el a hatóságokhoz. De ugyanezt mondhatjuk az USA-t ért szeptember 11-i támadást megelőző időszakról is. Számos jel és információ mutatott arra, hogy valami komoly terroristatámadás készül. Számos forrás jelezte is az erre irányuló előkészületeket, azonban az információk nem vagy csak késve jutottak azokra a szintekre, ahol megfelelő módon rakhatták volna össze azokat, és adekvát intézkedéseket hozhattak volna a támadás megelőzésére. Az esemény utólagos értékelése megerősítette ezeket az állításokat és ismét kiemelte a szervezetek közötti hiányos adat-információcserét.*

Talán sommásan hat, de azt lehet mondani, hogy az elhárító, azaz a biztonsági szolgálatok nem találták meg a megfelelő választ a merényletekre. Kísérleteket tettek és tesznek különféle megelőző programok népszerűsítésére, azonban ezek nem alkalmasak arra, hogy időben jelezzék vagy megelőzzék ezeket, a támadásokat. A felderítés azonban elért eredményeket is, ugyanis számos terrorcselekményt megghiúsítottak, de az elhárító és a biztonsági szolgálatok eredményei nem publikusak, még a siker esetén sem. Voltak olyan komoly megelőzési eredmények is, amelyek megjelentek a nyílt sajtókban ezekre akár azt is mondhatjuk, hogy van valami áttörés. Az USA erre kijelölt szolgálatai kiemelten nagymértékű erőfeszítést tett arra, hogy az állampolgárai ellen történt terrortámadások tetteit felderítse, és bíróság elé állítsa. Rami Youssef azonosítása, feldolgozása, és elfogása, akit a kereskedelmi központ elleni támadással gyanúsítottak, volt a tanúja e program sikerének. A franciák szintén hasonló sikerekről számolhattak be, amikor a '70-es évek hírhedt terroristáját, Carlost, Szudánban fogták el és szállították Franciaországba. A sikerek között tartják számon annak a gyors intézkedéssorozatnak a következményeit, amikor az FBI a világkereskedelmi központ elleni első merényletet követően, gyorsan, nagy erővel települt ki a helyszínre, kezdte meg az információgyűjtést. A sikerek szerves része volt az, hogy megfelelően tudott beépülni bi-

---

<http://www.counter-terrorism-law.org/Carliledefterror1.htm>

* Lásd USA Szenátusi Vizsgáló Bizottság jelentése

zonyos szervezetekbe, ahonnan esszenciális információkat tudott időben szerezni azokról a tervezett merényletekről, amik a Lincoln alagutat, valamint az ENSZ székházát vették célba.

Megállapíthatjuk, hogy a biztonsági szervezetek, ha szervezési nézőpontból elemezzük, gyorsan reagáltak a terrorcselekményekre. Közvetlenül a világkereskedelmi központ elleni támadást követően, a FBI megtriplázta a terrorellhárító erőit, a CIA pedig egy Terrorizmus Előrejelző Csoportot alakított ki.⁴⁰ Az oroszok új elit szervezeteket hoztak létre, akiknek fő feladata a nukleáris erőművek, anyagok és anyagszármazékaik védelme a terrortámadások, kísérletek, megszerzések ellen.⁴¹

A terrorizmus elleni fellépésben a nemzetközi együttműködések kimondhatóan javultak. Sőt, még az izraeli titkosszolgálatok is kooperálnak - nyilván a létező korlátok között - a különféle palesztin szervezetekkel is.⁴² Az EUROPOL is egy lépés a kooperációk javulásában, szerepéből adódóan regionális szinteken. Az arab liga országai is aláírtak egy egyezményt, ami egyesíti a hírszerzési erőket a szélsőséges iszlám mozgalmak ellen.

A NATO is fokozta a terrorellenes intézkedéseit, valamint felismerte, hogy a hadműveleti területeken át kell alakítania a katonai szervezeteit és a terrorellenes felderítéseit.⁴³

A kérdés az, hogy a biztonsági szolgálatok miként tudnak reagálni a terrorista tevékenységekre, miként tudják azokat megghiúsítani, illetve legalább azt elérni, hogy minimalizálják azok következményeit. Azért, hogy erre választ tudjunk adni először szükséges áttekintnünk a modern terrorizmus irányait.

A terrorizmussal kapcsolatos értékelések azt mutatják, hogy az továbbra is nagyon komoly kihívásként lesz jelen a következő évtizedben is, stratégiai és taktikai szinteken egyaránt. A folyamatos és növekvő nemzetközi instabilitás gazdasági, szociális és politikai szinteken, továbbá annak a lehetetlensége, hogy a nemzetközi rendszerben egy elfogadható, kiegyensúlyozott szint alakuljon ki, a létező technológiai változások mind egy termékeny talajai a régi, és valószínűleg az újonnan létrejövő szervezeteknek, amelyek radikális, etnikai kulturális és vallási alapokon szerveződnek.

Az etnikai konfliktusok a korábbi Szovjetunióban, különösképpen a Kaukázusban, a volt Jugoszláviában és Afrika egyes térségeiben növekedtek, annak ellenére, hogy más területeken, mint például Észak-Írországból tűzszünetnek lehettünk tanúi. Az ETA szintén a béketárgyalások útjára lépett ugyanúgy, mint a török PKK (Kurd baloldali fegyveres szervezet). Természetesen ezek értékelésnél figyelembe kell azt venni, hogy ez egy ideiglenes állapot, hiszen az IRA napjainkban ismét merényleteket követett el. A szürke zónákat, ahogyan azt számos témával foglalkozó kutató jelöli, mint Szomália, és számos más régió Közép-

---

⁴⁰ Yoram Schweiter, Shaul Shay „An expected surprise-The September 11th attacks in the USA and their Ramification” IDC- ICT publications, August.2002. pp.108.

⁴¹ A szövetséges biztonsági szolgálat, FSZB, Alfa és Vimpel csoportjai.

⁴² Létező kapcsolat van az Izraeli titkosszolgálatok és a Palesztin hírszerző szolgálatok között, a tárgyalások eredményeként a terrorizmus visszaszorításában.

⁴³ A NATO katonai koncepciója a terrorizmus elleni védelemre. <http://www.nato.int/ims/docu/terrorism.htm>

Afrikában, ahol nincs semmi jele és esélye a demokratizmus kibontakozására, információ-szerző-hírszerzői szempontból „vákuum” területnek is nevezhetjük, amiben a terrorista szervezetek zavartalanul biztonságos menedékeket, és műveleti bázisokat találnak, építhetnek és tarthatnak fenn, készülhetnek fel a jövőbeni tevékenységeikre. Ezek nyilván nemcsak a környező országokra jelentenek potenciális veszélyt, hanem a világ más iparosított kultúrterületeire egyaránt.

Merényletek kiemelt pozícióban lévő politikusok ellen csak kis számban fordultak elő annak ellenére, hogy az ilyen támadásoknak van a legnagyobb „hírértéke”. Az ilyen támadásokkal főként érzékeny politikai körülmények idején kell számolni, mint ahogyan azok előfordultak a korábbiakban az egyiptomi Szadat, valamint a Mubarak elnök ellen, de ide sorolhatjuk Benazir Bhutto elleni terrortámadást, a merényletet Indira Ghandi ellen és azt a merényletet is, amit a pápa ellen kíséreltek meg.

A jobboldali radikálisok valószínűleg folytatják stratégiájuk szélesítését, amit ők „vezetők nélküli ellenállásnak” aposztrofálnak, ami által a militáns és más csoportok függetlenül egymástól tudnak működni, anélkül, hogy a terveiket, szándékaikat jelentenék, vagy megosztanák egy központi irányítással vagy vezetéssel. Ezt a stratégiát bizonyította az Oklahoma City-ben végrehajtott bombatámadás, és adaptálható új radikális baloldali csoportoknál, amelyek a koncepciójukat az Interneten keresztül konzultálták meg egymással. Az Internet és a számítógépes hálózatok használata a legfőbb kihívást fogja jelenteni a jövőben. Az Internetet a terrorista szervezetek nemcsak mint propaganda eszközt használják, hanem mint kommunikációs csatornát is, sőt képesek arra is, hogy ezen a csatornán pénzeszközöket utaljanak át. Nem utolsósorban a hálózatot ki tudják használni komputerezált támadásokra is egyes „el-lenséges” szervezetek hálózatai ellen.

Ha értékeljük a nem hagyományos (tömegpusztító) fegyverek terroristák által várható alkalmazását, akkor megállapítható, hogy az kevésbé valószínű, inkább továbbra is a hagyományos robbanó eszközökkel, a hagyományos és amellet megjelénő új támadási és célpont-választási módszereikkel számolhatunk. A következő évtizedben azonban számolni kell azzal, hogy megkísérlik egyre inkább azt, hogy a merényleteikhez ilyen nem hagyományos eszközöket használjanak fel. A használatuk jelenleg leginkább azért nem várható, mert a fegyverekhez való illesztésük jelenti leginkább a problémát, és pusztító hatásuk nem mérhető fel. Annak ellenére, hogy annak a valószínűsége kicsi, hogy ilyen eszközöket használják, néhány csoport és személyérdeklődést mutat az ilyen fegyverek után, ezt mutatta Bin Laden érdeklődése is erre a területre irányulva. A nukleáris terrorizmus fenyegetésének a valószínűsége jelenleg csekély, azonban a világban már történt alacsony intenzitású támadás, mint a csecsen terroristák Moszkva Parkban radioaktív anyagokat tartalmazó robbanóeszközt kíséreltek meg felrobbantani.⁴⁴

---

⁴⁴ Csecsen terroristák 1995-ben egy moszkvai parkban elhelyeztek egy ilyen bombát, amely cézium-137-et tartalmazott. A szerkezetet még működésbe lépése előtt felfedezték az orosz hatóságok és hatástalanították. <http://www.pbs.org/wgbh/nova/dirtybomb/chrono.html>

A kilencvenes évektől az ezredfordulóig a terrorizmussal kapcsolatban az alábbi következtetések vonom le:

- A támadások számának az emelkedésével az áldozatok száma is emelkedett.*
- Az öngyilkos merényletek, az autóba rejtett bombák a leggyakrabban alkalmazott támadási módszerek.
- Fő elkövetők a radikalizálódott iszlám csoportok.
- A terrorizmus a politikai és etnikai radikalizmus eszközüvé vált és terjeszkedett.
- Az Egyesült Államok első ízben vált terrortámadás alanyává.
- Európában csak számos kisebb incidens történt.
- A terrorizmust támogató országok elszigetelődtek a világban.
- Megjelent a nem hagyományos terroristatámadás, amelyben idegmérget alkalmaztak.
- Az Internet felgyorsította a kommunikációt a terrorista sejtek és a központok között.
- A hírszerző és elhárító szolgálatok intézkedéseik ellenére napjainkig sem tudnak megfelelő válaszokat adni a terrorizmusra az elkövetett cselekményekre. Nem javult az együttműködés és az információáramlás, a terrorizmus elleni harcban részt vevő csapatok felkészítésében az erők megóvása a döntő elem.⁴⁵

A kilencvenes évektől az ezredfordulóig vázolt eseményekkel illusztrált gondolatmenetből kialakított következtetések jelentősen bővültek a 2001-es Egyesült Államokat, valamint a 2004-es Spanyolországot, valamint a 2005-ös Nagy-Britanniát ért támadásokkal. Továbbá kiegészülnek a Beszlán-i túsdrámával, valamint a Mumba-i túszejtésekkel is járó terrortámadásokkal, mégpedig annak az állításával, hogy a fokozódó biztonsági intézkedések hatására a terroristák fokozzák konspirációjukat, és olyan merényleteket terveznek, készítenek elő melyek erősen, sokkolják a támadott ország és a világ közvéleményét egyaránt. Mi történhet és az előbbieket ismeretében, mivel kell számolni? A kérdés nagyon is reális, azonban mint ahogyan azt a bevezetőben említettem, egzakt módon erre nem lehet választ adni. A válasz sokszor hiányos vagy esetleg túlzó is lehet. De nézzük az erre irányuló véleményemet egy változatban:

- Ún. „lánctámadások” módszerének alkalmazása.⁴⁶ Több helyszínen azonos időben végrehajtott támadások. (ezek egy része elterelésre irányul)
- Vezető politikusok, katonák, üzletemberek elleni merényletek elterjedése Európában.
- Biológiai harcanyagokkal tömeges fertőzések okozása Európai nagyvárosokban.

---

* Adatok, statisztikák??????????

⁴⁵ Az erők megóvását célzó ún.: Force Protection programok dominálnak a katonai felkészítésekben, amiben kevés a konkrétum a terrorizmusról.

⁴⁶ Erre a legaktuálisabb példa az Indiai Mumbaiban elkövetett többhelyszínes túszejtésekkel s járó terrortámadások.

- Számítógépes támadások a szociális szféra ellen (áram, víz, kimaradás okozása) a lakosság és a „hatalom” szembefordítása.
- Utasszállító repülőgépek elleni rakétatámadások. Kis repülőgépekkel utasszállító gépeknek repülés.
- Ún. piszkos bombák⁴⁷(radioaktív anyagok) robbantása vagy hagyományos robbantás során annak rémhír formájában való elterjesztése, ezzel a rémület a pánik előidézése, annak kihasználásával további támadások végrehajtása.
- Fokozódó „médiahatás”, a támadások előtt minimálisan rövid idővel a médiák értesítése, a publicitás biztosítása, a mentő kutató alakulatok elleni látványos támadások. A terrorizmus „erejének” látványos publikálása.
- „Védtelen” területek támadása, amelyek érzelmileg is sokkolják a közvéleményt, tartós bizonytalanságot és félelmet alakítanak ki. (gyermekek ellen elkövetett támadások)
- A gyakorlatban bevált hagyományos terrorista módszerek megjelenése Európában. (öngyilkos terrorizmus, utak mellé helyezett robbanó eszközök stb.)
- Kulturális civilizációs szimbólumok (hidak, szobrok, történelmi épületek stb.) elleni támadások veszélyének a csökkenése. (Ugyanis a terroristák számára nem jár jelentős hatással, kevés emberi életet veszélyeztet, csak szimbolikus értékű)
- Emberrablások, túszejtések számának a növekedése, kivégzések publikálása.
- A terrorizmus ellen harcoló katonák és családtagjaik elleni gyilkosságok emberablások elkövetése, az érintett ország hazai területein és azok publikálása.
- A szövetséges csapatok elleni erőteljesebb terroristatámadások a hadműveleti területeken, új terrorista eszközök és módszerek alkalmazása.

Az előzőekben megjelenített fenyegetések és az abból leszűrhető trendekből mi lehet a biztonsági szervezetek legfőbb feladata, és miként tudnak jobban lefogni és semlegesíteni a terroristák tevékenységeit?

1. „Terror-Eurotörvény” a terrorizmus ellen: Annak ellenére, hogy nem egyforma az egyes országok terrorfenyegetettsége – a terrorcselekmények ellen csak egységes fellépéssel – nem elszigetelt, országok által megalkotott szabályzókkal, törvényekkel hanem – egységes európai törvényi csomaggal lenne célszerű fellépni, hiszen ezek a cselekmények szélesedni fognak és egyre agresszívabbá válnak.

2. Szélesebb körű terrorellenes felkészítés, tanácsadás a biztonsági szolgálatok részéről: Mindenekelőtt alaposabban fel kell, hogy készítsék azokat a területeket, akiket leginkább érheti terroristatámadás. A „megelőző készenlét” terrorista ellenes programjának (TEP) a kialakítása, a valósághoz való igazítása, majd azt követően annak következetes végrehajtása az

---

⁴⁷ „Dirty bomba”-radioaktív anyagok, hagyományos robbanóeszközökkel való robbantásával a radioaktív anyagok légkörbe juttatása.

első lépés ebben a munkafolyamatban, melyben a biztonsági szolgálatok alapvető szerepe megkérdőjelezhetetlen.

3. A terrortámadások szervezéséhez felhasználható információk körét minimalizálni szükséges. Akadályozni kell a terrorista felderítések lehetőségeit. Olyan rendszereket szükséges létrehozni melyek időben jelezni képesek az eltérő, az általános élethelyzetbe nem illő, gyanús tevékenységeket. Ezekből kiindulva ezekre is támaszkodva a legelső között az, hogy a terrorfenyegetések széles skáláját, valamint a potenciális, nem hagyományos terrorizmus előkészületeit időben fel kell tárni, ha lehet megelőzni, illetve a cselekmények kibontakozása folyamán időben használható információkat biztosítani, mielőtt a cselekmények megmásíthatatlanul bekövetkeznek. Ezekből kiindulva – figyelemmel a terrorfenyegetések széles skálájára, de a potenciális, nem hagyományos terrorcselekményekre is – időben fel kell tárni, ha lehet megelőzni, a terrorcselekmények előkészületeit, illetve kifejlődését. Kiemelt feladat folyamatosan, aktuális információgyűjtéssel biztosítani a terrorcselekmények bekövetkezésének megakadályozását.

4. A nemzeti katonai elhárítás és a hírszerzés erői összevonása a humán hírszerzés fokozása. A terrorista csoportokba és sejtekbe, valamint a magasan motivált vallási szélsőséges csoportokba, valamint az előzetesen meg nem ítélt, más, anarchista szervezetekbe való beépülés problematikája folyamatosan van jelen. Ez nyilvánvalóan számos problémakört is felvet. Az azonban határozottan kijelenthető, hogy titkosszolgálati humán információszerzés nélkül nem érhető el siker a terrorizmus elleni harcban. A terrorellenes humán információszerző műveleteket szükséges átalakítani. A humán források területét minimum két irányban szükséges szélesíteni, melyben sokkal kiképzettebbé és hatékonyabbá kell, azokat tenni. Az első irány a szervezetekbe beépülő vagy perifériáról információt szerző, míg a másik a támadható területek környezetében a felderítő előkészületeket felismerő – és a cselekményeket elhárító – irány. Ki kell dolgozni, hogy a terrorista szervezetekbe beépülő emberek milyen „működési” és jogi keretben dolgozhatnak, hogy valóban hatékony és alapos munkát tudjanak végezni.⁴⁸ Mindkét irányra más és más a felkészítési felület. Ahhoz továbbá hogy a humán erők eredményesebbek lehessenek, növelni kell azok kulturális tudását és nyelvi képességeiket egyaránt. A humán „kettes irány” hírforrásainak jó eredményeit példázza az afganisztáni terrorista főhadiszállás ellen végrehajtott amerikai rakétatámadás. A nyugati országok is felismerték azt, hogy a technikai felderítés felé történt hangsúlyeltolódást a humán források növelésével kell helyre állítani, melyben a klasszikus módszerek megújításának az igénye fontos feladat.

5. A terrorizmus elleni harcban a nyílt források szélesebb körű felhasználása: A nyílt források nagyon lényegesek a terrorizmus elleni harcban, mivel az ideológiai programjukat, valamint céljaikat ismertetik ilyen módon, az Internet korában szinte szabadon, és a szimpatiz-

---

⁴⁸ Számos alkalommal próbának vetik alá azokat, akik megbízhatóságával valamilyen kétely merül fel, sokszor élet kioltása a feladat.

zans tömegeket keresve, korlátlanul. A biztonsági szolgálatok sajnos ezeket a nyílt információ forrásokat sokszor figyelmen kívül hagyják. A jövőben a terrorellenes erőknek talán jó lehetőségük adódhat arra, hogy a különböző egyetemek és főiskolák kutatói tapasztalatait is felhasználják a nyílt információkból nyerhető terrorista ideológiák, doktrínák és stratégiák megismerésére.

6. Az Internet fokozottabb ellenőrzése: Az Internet széles lehetőséget nyújt olyan kommunikációknak, amelyek konspiráltan történnek a terrorista csoportok között. A fejlettebb terrorista szervezetek üzenet-továbbításaikban már fejlett titkosító rendszereket is alkalmaznak. Az ilyen üzenetek megfigyelése, illetve lehallgatása alapvető feladat és érdek az eredményes felderítéshez-felszámolóshoz. Reális nehézséget jelent ugyanakkor, hogy a fejlett demokráciákban az információs önrendelkezési jog, illetve elkötelezettei nem vagy csak nagyon szűk felületen tűrik a korlátozásokat. A jogalkotók ezzel ellenétes érdekérvényesítése azonban a – döntően piaci érdekeltségű – fejlesztők részéről újabb és újabb technológiák, számítógépes alkalmazások kidolgozását, elterjedését eredményezik. Az eltérő, sokszor ütköző érdekek harmonizálása már nemzeti szinten is nehezen kezelhető jogalkotási, jogalkalmazási kihívásokat jelent. E kérdés nemzetközi jogi összehangolása még nehezebb és bonyolultabb, de véleményem szerint megkerülhetetlen, sürgősen elvégzendő feladat.

7. Nem hagyományos anyagok eszközök és technológiák ellenőrzése: A nem hagyományos fegyvereknek a terjedése komoly fenyegetést jelent a következő évtizedekben, ami a felderítő szolgálatoknak hatalmas feladatot jelent. A kihívás kettős. Egyrészt ellenőrizni különböző csoportokat és szervezeteket, másrészt ellenőrizni és semlegesíteni azokat a törekvéseket, amelyek anyagokat, technológiákat és ilyen fegyverek készítéséhez szükséges szaktudást igényelnek. Nyilván ezek a feladatok tovább bővülnek azzal, hogy ellenőrizzék azokat az országokat, akik az egyezmények figyelmen kívül hagyásával szándékoznak tömegpusztító fegyvereket beszerezni vagy kifejleszteni. Egy másik eleme ennek a területnek az, hogy a fáradt nukleáris (radioaktív) anyagszármazékokat is maximális biztonságba kellene helyezni, hiszen ezek az anyagok hagyományos robbanóanyagokkal együtt úgynevezett piszkos bombákként komoly, akár katasztrófa helyzeteket tudnak előidézni. Mivel a nem hagyományos fegyverek őrzése és rezsímje olyan magas, hogy a hozzájutás hosszú idejű szervezőmunkát igényel, ezért a fáradt anyagok megszerzése a jövőben és ilyen irányú felhasználása erősen valószínű. Az ellenőrzést célszerű lenne az európai fegyverzetcsökkentési tárgyalások ellenőrzési szisztémája szerint kialakítani.

8. Nemzetközi együttműködés fokozása, új szervezetek létrehozása: Az őszinte és szoros együttműködés elengedhetetlen, ugyanis bárki, bármikor a terroristák áldozatává válhat. A múltban található példák ezt igazolják. Ezért a kétoldalú, a regionális és a nemzetközi szinteken megvalósított együttműködés a „megelőző készenlét” általános és nemzeti szinteken történő kialakítása alapszükséglet. Ezen túlmenően viszont ebben az együttműködésben azt is el kell érni, hogy az információk – az ellenőrzöttől a nem vagy csak részben ellenőrzöttig –

azonnal továbbításra kerüljenek. Az sem utópia, hogy a katonai válaszadó erők mintájára célszerű lenne egy olyan szakértőkből álló európai-elhárító (Eurosecurity) nemzetközi reagáló erőt létrehozni, ami képes lenne bonyolult körülmények között is az információgyűjtésre, több nyelvi környezetben. Ez az erő hatékonyabban találná meg a nemzeti szolgálatokkal a hangot, operatívabb lenne. További feladatok közé tartozik a közös nemzetközi feladatokban résztvevő katonai erők alaposabb „terrorközpontúbb” felkészítése ugyanis ezek a felkészítések egy potenciális bázisát alkothatnák az eredményesebb megelőzésnek, ezek a katonák terrorra irányuló „információ érzékenysége” megnőne, ami által javulna a felderítés. Azt, hogy ezt a feladatot milyen szervezetek tudják végezni, az nem lehet kétséges, hiszen a biztonsági szolgálatok fő feladatai közé tartoznak a terrorelhárítási és terror-megelőzési munkák. Ezek a szervezetek ismerik a legjobban a terrorizmussal kapcsolatba hozható információkat és elemeket, melyek differenciált megismertetése a védett állománnyal nélkülözhetetlen.

ÖSSZEGZÉS

A fejezetben bemutatam és elemeztem a globális terroristafenyegetéseket, melyekből azt a következtetést vontam le, hogy a terrorizmus folyamatosan változik: egyes szervezetek között kapcsolatok képződnek és a terrorizmus módszerei bárhol megjelenhetnek a világban. A biztonsági szolgálatok terrorellenes munkáiban összehasonlítottam a terrorizmus fejlődését a kilencvenes évektől az ezredfordulóig, pontosabban a szeptember 11-i merényletekig. Megállapítottam, hogy a biztonsági szervezeteket szinte mindig meglepték a nagyobb terroristatámadások, és annak ellenére, hogy gyorsan reagáltak a merényletekre, szervezetükben lassan alakultak át az új kihívásoknak megfelelően. A biztonsági szervezetek lassan kezdték meg a terrorizmusra irányuló munkák szervezését, a szervezeteik és állományuk felkészítését a terrorellenes harcra. Ez még a NATO-ra is jellemző volt, hiszen annak katonai átalakítása megelőzte a biztonsági szervezetek változását. A kilencvenes évektől az ezredfordulóig vázolt eseményekkel illusztrált gondolatmenetből kialakított következtetések jelentősen bővültek a 2001-es Egyesült Államokat, valamint a 2004-es Spanyolországot ért támadásokkal. Továbbá kiegészülnek a beszláni túsdrámával, valamint a mumbai túszejtésekkel is járó terrortámadásokkal-, mégpedig annak az állításával, hogy a fokozódó biztonsági intézkedések hatására a terroristák fokozzák konspirációjukat, és olyan merényleteket terveznek, készítenek elő, melyek erősen sokkolják a támadott országot és a világ közvéleményét egyaránt. Mindezekből a biztonsági szervezetek vonatkozásában vázoltam azok legfontosabb feladatait és hangsúlyoztam, hogy a nemzeti védelmi feladatok mellett nagyobb a biztonsági veszélyeztetés a hadműveleti területeken. Elemeztem a biztonsági veszélyeztetések folyamatos változásait és egy változatban összegeztem azokat az intézkedéseket, amelyek csökkenthetik vagy megelőzhetik a terrortámadásokat.

2. FEJEZET

A TERRORIZMUS JELLEMZŐI ÉS ÁLTALÁNOS ASPEKTUSAI KATONAI BIZTONSÁGI NÉZŐPONTBÓL

2.1. A TERRORIZMUS ÁTFOGÓ JELLEMZÉSE

A fejezetben be kívánom mutatni a terrorizmus legfontosabb jellemzőit katonai biztonsági nézőpontból, amelyek ismerete elengedhetetlen a hatékony terrorellenes katonai és biztonsági felkészülésekhez, műveletekhez. Az átfogó jellemzésben természetesen vegyítem a nyugati és a radikális iszlám szervezetek jellemzőit.

„... Még mindig nincs globális meghatározása a terrorizmusnak. Szerencsére egy átfogó, globális terrorizmus elleni egyezmény irányába haladunk, amely meghatározást is tartalmaz. Azonban még mindig visszahúz minket a régi patthelyzet azok között, akik harcolni kívánnak a terrorizmus ellen és azok között, akik úgy érzik, hogy azoknak, akik őket „ellenállóknak” neveznek, nem szabad szerepelniük a meghatározásban. Az országok egyre inkább úgy érzik, ez a meghatározás nem tartható és a polgárok ellen válogatás nélkül végrehajtott támadásoknak minden körülmények között törvénytelennek kell lenniük, mind háborúban, mind békeidőben...” Gijis de Vries⁴⁹

A terrorizmus fizikai erőszakkal váltja ki a fenyegetést, amit folyamatosan fenntart, amíg a célját nem tudja elérni. Ez az erőszak jellemzően úgynevezett „puha célpontok” ellen irányul, de speciális célpontokat és személyeket is céloz, amelyek magukba foglalhatnak üzletembereket, diplomatákat, magas beosztású és rendfokozatú katonaszemélyeket, katonai alakulatokat, amivel biztosítani akarja a hírekben, tudósításokban való jelenlétét; ily módon kialakítva és fenntartva a társadalom megfélemlítését. Az esetek sajnálatosan nagy többségében az áldozatok ártatlan személyek, akik nem aktív részesei a terror elleni harcnak. Nyilvánvaló, hogy „a katonai potenciál” is bekerült a terroristák érdeklődési körébe, számos alkalommal hajtottak végre támadásokat katonai célpontok ellen. Ezzel az „átlag” állampolgár rettegését még inkább mélyíteni képesek, ugyanis ha abból indulunk ki, hogy a védekezésre képes katonai szervezet is áldozattá válhat, az önmagában is sokat jelent. Irakban és Afganisztánban dúló háborúban szinte naponta tanúi lehetünk a koalíciós fegyveres erők elleni támadásoknak, melyekben terrorista módszereket alkalmaznak. Bízunk abban, hogy a terrorizmus definíciójának megalkotásában, a COE DAT⁵⁰ konferenciáján megalkotott táblázatban szereplő adatok mindenképpen belekerülnek.

ENSZ és néhány regionális egyezmény fogalmi meghatározó rendszerében sok olyan terület van, melyek szintén a terrorizmus elleni harc szerves részét képezik, és mindenképpen

---

⁴⁹ Az EU terrorizmus elleni koordinátora, NATO Tükör, 2005. ISSN 0255-3813

⁵⁰ Conference Excellent Defense Against Terrorism (COE-DAT)

valamilyen mértékben és nagyságban teret kell, hogy kapjanak a terror definíciójában.⁵¹

Természetesen sok regionális egyezmény is született melyek mindegyike sajátos szemzőből fogalmazza meg a terrorizmus elfojtására való nézeteit, szabályozását.⁵²

A táblázat kialakításához a következő szervezetek nyújtottak segítséget: Iszlám Konferencia, OSCE, Európai Unió, Amerikai Egyesült Államok, NATO,⁵³

KI	CÉL, ÉS MOTIVÁCIÓ	CÉLPONT	HOGYAN	CSELEKMÉNY
Egyéni	- politikai okok	- hatóság képviselői: állami tisztviselők, katonai és biztonsági erők,	- célzatos, szándékos	- erőszakos cselekedet (amely a megfélemlítést használja)
Csoport	- kriminális okok	- emberek,	- szisztematikus	
Állami szereplők	- egyéni okok	- szimbolikus célpontok,	- ismétlődő	- gyilkosság,
(titkos, szervezett)	- szociális okok	- ártatlan polgári személyek,		- merénylet,
	<u>Motivációk:</u>	- semleges nézelődők,		- kínzás,
	- ideológiai,	- nem harcolók akik nem támogatják a szervezeteket.		- emberrablás,
	- vallási,			- túszejtés,
	- nacionalizmus,			- nem megkülönböztető robbantás,
	- politikai,			- repülőgép-, hajóeltérítés,
	- személyes okok.			- szabotázs.

1. számú táblázat: A terrorizmus definíciójának táblázata

Forrás: Conference Excellent Defense Against Terrorism (COE-DAT) konferencia 2005. Június. Ankara.

Milyen következtetést lehet mindezekből levonni?

⁵¹ Egyezmény a nemzetközileg védett személyek és diplomáciai testületek ellen elkövetett Bűncselekményekre. (UN 1973.12.14.)

- Nemzetközi egyezmény a túszejtésre. (UN. 1979.12.17.)
- Nemzetközi egyezmény a terrorista robbantások visszaszorítására. (UN. 1997.12.15.)
- Nemzetközi egyezmény a terrorista pénzügyi hátterek felszámolására. (UN. 1999.12.09.)
- Egyezmény a repülőgépek fedélzetén elkövetett bűncselekmények ellen. (1963.09.14. Tokió)
- Egyezmény légi járművek hatalomba kerítéséről. (Hága. 1970.12.16.)
- Egyezmény a polgári légi közlekedés biztonságára veszélyt jelentő cselekmények Visszaszorításáról. (Montreal 1971.09.23.)

- Egyezmény a nukleáris anyagok fizikai védelméről. (1980.03.03. Bécs)
- Egyezmény a nemzetközi polgári repülés kiszolgálása elleni erőszak megelőzésére. (1988.02.24. Montreal)

- Egyezmény a tengeri navigáció ellen elkövetett cselekmények megelőzésére. (1988.03.10. Róma)
- Egyezmény a plasztik robbanóanyagok megjelölésére. (1988.03.10. Róma)

⁵² Arab egyezmény a terrorizmus elfojtására. (Arab Liga 1998.04.22. Kairó)

- Iszlám Konferencia egyezménye a nemzetközi terrorizmus elleni harcról (1999.07.01. Ouagadougou)
- Európai egyezmény a terrorizmus elfojtására. (1977.01.27. Strasbourg)
- Amerikai Államok Szervezete (OAS) egyezménye a terrorizmus ellen. (1971.02.02. Washington D. C.)
- Afrikai közösség országai (OAU) egyezménye a megelőzésről és a terrorizmus elleni harcról.
- Dél-Ázsia Társaság regionális együttműködése egyezménye a terrorizmus elfojtásáról. (1987.11.04. Katmandu)

- Független államok szervezetének egyezménye a terrorizmus elleni harcról. (1999.06.04. Minszk)

⁵³ Conference Excellent Defense Against Terrorism (COE-DAT) konferencia 2005. Június. Ankara.

Nem kétséges, hogy egy komplex terrorizmus definícióra már régen komoly igény van.⁵⁴ Konszenzus és nemzetközi jogi következmények nélküli definíció körüli kötélhúzás újabb és újabb kiskapukat tud nyújtani a terroristáknak és egyes országoknak. Ha a világ országait, különböző szövetségeit sikerült egy szövetségbe integrálni a terrorizmus ellen, akkor joggal bízhatunk abban, hogy egy definíciót sikerül előbb vagy utóbb megalkotni. Bízunk továbbá abban is, hogy a terrorizmus célpontjai meghatározás kiterjesztésébe bekerülnek a katonai célpontok is⁵⁵, amelyekre szinte minden nap van példa a terrorizmus elleni harcban, és sok szervezet kutatóintézet már behelyezte a terrorizmus fogalomrendszerébe, mint például a COE DAT konferencia. A NATO vonatkozásban valamilyen konszenzus már van, hiszen egy nem hivatalos meghatározás szerint a terrorizmus, *”politikai, vallási vagy ideológiai célkitűzések elérése érdekében kormányok és társadalmak kényszerítésére vagy megfélemlítésére tett kísérletben az egyének, vagy javak elleni erő vagy erőszak törvénytelen alkalmazása, illetve azzal való fenyegetés.”* Az értekezésemben ezt tekintem egyelőre mérvadónak.

A terrorizmus jellemzőit különféle szempontok szerint lehet meghatározni. Jellemezhető például a terrorista szervezetek, a szervezetek vezetése-irányítása, a pénzügyi források, a terrorista akciók, módszerek és alkalmazott eszközök alapján. De lehet még jellemezni a merényletek időtényezőit, a terrorista típusok klasszifikációja alapján, lehet továbbá osztályozni a terrorizmust az áldozatok szempontjából, valamint számos más, általánosítható részből, amelyek a terrorjellelű cselekmények kezelésére illetve megelőzésére komoly hatással vannak. A fejezetben csak a katonai biztonsági szempontból lényeges területekkel foglalkozom, így nem érintem a terrorszervezetek pénzügyi hátterét, a terrorizmus és a média összefüggéseit, nem tárgyalom részletesen a fegyverbeszerzési forrásaikat és egyéb a témához nem kapcsolódó tényezőit.

Biztonsági szempontból az alábbiakat emelném ki, hogy megértsük, miként alakultak és alakulnak szervezetükben és műveleti módszereikben a terrorszervezetek. Meg kell értenünk, továbbá a terroristák mentalitását, pszichológiai hátterüket abból a célból, hogy sikeres megelőző tevékenységet végezhessünk, illetve egyes cselekmények kifejlődése esetén felkészüljünk az előre látható további cselekmények elhárítására, kezelésére. Ismernünk kell az ellenünk fellépő terrorista szervezeteknek a felépítését, vezetését, kiképzését, a terrorista tevékenységek motivációit, a műveleti képességeiket, összességében a műveleti jellemzőit, hogy sikeresen tudjuk, az elhárító mechanizmusokat kialakítani, felépíteni. Szervesen ide tartoznak még a terrorista személyek, a terrorista szerepek, de ide kell, hogy soroljuk a toborzó kiképző tevékenységüket, valamint a terrorizmus és a szervezett bűnözés bizonyos kapcsolódási felületeit is. Szorosan kötődik a megelőzés kérdéséhez a terroristák célpontra irányuló felderítő tevékenysége. Az áldozatokra vonatkozó hatásokat is ismernünk kell a sikeres terrorcselekmény-kezeléshez és az eredményes felszámoláshoz, hiszen szinte minden terrorizmus

---

⁵⁴ Beraczkai Antal ezredes. „A terrorizmus definiálása egy ingoványos terület.” Kard és Toll 2006.2. szám.

⁵⁵ Dr Padányi József, Az MH lehetséges feladatai a terrorizmus elleni harcban – pályázat – ZMNE, 2003. írja, hogy „A szakemberek véleményére alapozva, a katonai erő is lehet a terrorcselekmények célpontja.”

ellenes hadműveleti területen csapatokkal vagyunk jelen, ért és bármikor érhet bennünket terroristatámadás, amihez minimumként szükséges ismernünk a terrorizmus oldaláról ide illeszthető legfontosabb ismereteket, amelyek ebben az anyagban egy változatként kerültek összeállításra.

A terrorista tevékenységek szinte mindegyike rendelkezik sajátos arculattal. Lényeges *kulturális különbségek* léteznek, amelyek jellemző faktorként emelkednek ki a terrorista tevékenységből. Azt is kijelenthetjük, hogy a szervezetek által elkövetett cselekmények magukon hordozzák a szervezetek bizonyos jellemzőit is. A szakirodalom a terrorista szervezetek felosztását az úgynevezett alap ideológia alapján végzi.

Ennek megfelelően a terrorista akció/ideológia felosztható: politikai extrémista, államilag szponzorált⁵⁶, vallási eredetű, etnikai és nacionalista ideológiákra.

A terrorista csoport *nem képes izoláltan működni*. Ezért nem nélkülözhet valamiféle háttértámogatást egyetlen működési környezetben sem. Szükséges, hogy legyen egy műveleti központja vagy vezetési pontja, szükséges az utánpótlás, a ruházat, a fegyverek és a robbanóanyagok beszerzése. Számos esetben ezeket a felszereléseket vásárlással, rajtaütésekkel és egyéb forrásokból (speciális raktárbázisokból vagy katonai létesítményekből) szerzik be a terrorista csoportok. Az ilyen irányú tevékenységek előkészítése során az általános populáció nagy része az ún. „vak szem” szindrómát használja. A legtöbb esetben senki, soha, sehol nem látott semmit. Európában nagyrészt kijelenthető, hogy – leszámítva egy-két országot – népcsoporti vagy néptömegi támogatottsága nincs a terrorizmusnak. Más a helyzet azonban a baszk terrorizmus támogatottságával, illetve az ír szeparatisták támogatottságával kapcsolatban, ahol ezek a problémák már szinte tradicionálisan megszilárdultak és emberöltőkön keresztül újra képződnek, egy folyamatot tartanak életben.

A terrorista és a terrorista gondolkodásmód:

Ha a terroristát kellene jellemezni, akkor elég nehéz probléma elé kerülnénk, de az mindenképpen kijelenthető, hogy a terrorista alapvetően szociopata, ami azt jelenti, hogy nincsenek fenntartásai azzal kapcsolatban, hogy megöljön/megsebesítsen ártatlan polgári személyeket vagy az erőszakos szervezetek tagjait. Ilyen akciók igazolására részükről az „ügy” szolgálat alapot. A bűnüldöző szervek számos esetben megkísérelték, hogy megalkossák a „tipikus terrorista” profilját. Erre leginkább a hetvenes évek végén volt erőteljes kísérlet. A kísérletek azonban nem vezettek, nem vezethettek eredményre. Maradtak a kezdeti elemzési, profilépítési kísérletek általános „eredményei”⁵⁷, amelyek az alábbiakat mutatták és amelyek

---

⁵⁶ Az államilag támogatott terrorizmussal kapcsolatban tett kijelentést a CIA igazgatója Michael Hayden, amikor kijelentette egyetemi hallgatók előtt, hogy „Az Iráni politika célja, hogy minél több amerikaiat öljenek meg Irakban azért, hogy távozásra kényszerítsék az agresszort.”
<http://www.foxnews.com/printerfriendlystory/0,3566,353509,00html>

⁵⁷ Understanding Terror Networks szerző: Marc Sageman Kiadó: University of Pennsylvania Press, 2004 ISBN 0812238087, 9780812238082/220, 2004, pp 115-123 „Az eddigi vizsgálatok arra mutatnak, hogy elmebetegség, vagy nyilvánvaló lelki defektus terroristák körében ritkán fordul elő. A vizsgálatok sokkal inkább arra engednek következtetni, hogy a terrorizmus politikai indíttatású erőszak, amelyet az elkövetők célirányosan, pontosan kitűzött célok érdekében, racionális szempontok szerint terveznek és követnek el.”

természetesen csak részben fedik a vallásos terroristákról felállítható profilokat, de azt kijelenthetjük, hogy vannak komoly átfedések. Elég, ha Mohammed Atta és társai profiljára hivatkozunk. Ez alapján tehát a terrorista: intelligens, fizikailag fitt, a megkezdett magasabb iskolai tanulmányokat, amelyet rendszerint nem fejezett be, általában a középrétegben, jó módban élő szülők gyermeke. Nyilván ez a profilalkotás csak kismértékben felel meg a valóságnak, hiszen nap mint nap találkozunk minden példa ellenkezőjével is. Aztán a vallásos terrorizmusban a szülők által biztatott gyermek is lehet terrorista. Mégis hogyan jellemezhetjük őket úgy, hogy ne legyünk messze az igazságtól?

Azt állíthatjuk, hogy a terrorista valamiképpen a terrorista ideológia megszállottja, aki inkább hajlamos erőszak használatával célokat elérni, mint más eszközökkel. A terrorista szinte fantáziavilágban él, a fantasztikumban vívja kis háborúját, rendíthetetlenül hisz saját céljában, propagandájában. A terroristák az elrettentés, a rettegés fenntartásában látják az egyetlen esélyt arra, hogy eredményt érjenek el, nem látnak semmilyen más utat. A fegyverek birtoklása részükről az erőt szimbolizálja. A terrorista tevékenységek egyértelműen kriminális esetek, amelyeknek a fő célja az, hogy a közvélemény figyelmét az elkövetőre vonja. A másodlagos cél az, hogy kiprovokálja a kormányzat túlreakcióját, amivel azt kívánja elérni, hogy a közvélemény bizalmát megrendítse benne. A harmadik célja az, hogy kialakítsa a rettegést, a félelmet, valamint egy „riadó-készültséget” tartson fenn a társadalomban a támadott területeken. A hadműveleti területeken cél még továbbá az, hogy a támadásokkal a szövetséges csapatokat mielőbbi távozásra kényszerítsék. Számos esetben ez nyilvánvalóan taktikai elem is egyben. Az első reakció a közvélemény részéről a terrorista eseményt követően az, hogy a terroristák ellen fordul. Ez az ellenerő azonban hamarosan a kormányzat ellen is fordul, mivel „lehetővé tette” azt, hogy a cselekmény bekövetkezessen; nem tartott fenn akkora erőt, felderítést, ami ezt megelőzhette volna. (El kell ismerni azt is, hogy szeptember 11-ét követően ez a hatás nem jelent meg az amerikai közvéleményben, azonban néhány írás foglalkozott vele; nyilván ennek is megvannak a pontos - itt most nem részletezendő - okai.)

Ellentétben a populáris reakciókkal, a terroristák a legtöbb esetben nem pszichiátriai esetek. A legtöbb szakértő egyetért abban, hogy a terroristák a normál pszichikum határain belül működnek azzal a különbséggel, hogy a tevékenységük szinte minden fázisa erős stressz alatt zajlik. A terrorista cselekmények konkrét elkövetői zömében fiatalok, akik a húszas éveik elején járnak vagy még fiatalabbak. A terrorista cselekmények tervezői és a vezetői pedig rendszerint idősebbek. Az ok talán a fiatalok természetében, gondolkodásában rejlik. Ezeket a fiatalokat rendszerint „második generációs” terroristáknak nevezik. A megjelölés erősen téves, ugyanis ezek a fiatalok nem lépnek elődeik örökébe, hanem olyan családokban, környezetben nevelkedtek, ahol az erőszak, a brutalitás a mérvadó. A „mintát” adó környezet nem

---

McCauley, C. (2002). Psychological issues in understanding terrorism and the response to terrorism. In C. Stout (Ed.), *The Psychology of Terrorism, Volume III Theoretical Understandings and Perspectives*, pp. 3-30. Westport, CN: Praeger ISBN:0195172493

nyújt a terrorizmusról példát, de sugallja azt, hogy a világban csak az erőszak, az erősebb joggán lehet érvényesülni. Ez jelenti tehát az idézőjelbe helyezett generációs jelzöt.

A terrorista gondolkodásmód feltérképezésénél a következőket állapíthatjuk meg:

- A terrorista a problémákat elhárítja magáról, azok létezését a külső világra irányítja. Saját hibáit, sikertelenségeit elsősorban a kormányzatra hárítja.
- A problémákat igyekszik leegyszerűsíteni, soha nem gondolkodik a kérdés komplexitásában, számára egy probléma csak „fehér vagy fekete”.
- A terroristák alapvetően frusztrált személyiségek, akik az „ügy” vonatkozásában semmilyen más utat nem látnak, csak az erőszak útján történő változásokat, változtatásokat.
- A terroristák saját „ügyüket” teljes mértékben jogosnak, helyesnek tartják. Nem fogadnak el semmilyen más véleményt, magyarázatot; az ilyen esetekben merevek és elutasítók.
- A terroristák általában utópisták.
- Szociálisan izoláltak, számos terrorista szenved mentális és emocionális problémáktól; ezek az esetek nagy többségében még párosulnak politikai vagy vallási idealizmussal is. Bár a legtöbb esetben a terroristák az utánpótlásukat vallási vagy szélsőséges politikai platformokról szervezik, az emocionális szférának hatalmas, sokszor döntő jelentősége van.
- Hajlandóság az emberölésre. A terroristák a merényleteik tervezésében, majd azok kivitelezésében az áldozatokat, mint tárgyakat kezelik, így azok elpusztítása, megölése nem okoz lelki nyomást részükre. Ez viszont a hosszabbtávú túszejtő tevékenységeknél megváltozik, a „tárgy” hamar emberi alakot ölt, és az idő multával egyre kisebb lesz a valószínűsége annak, hogy a túszoikat megölik.

Bár a terroristák általában normál pszichológiai keretekben működnek, azonban közöttük lévő deviáns típusokra⁵⁸ minden terrorista esetenél számításba kell venni; ezek az alábbiak lehetnek: a dühös paranoid, valamint a szélsőséges ingert kereső pszichopata. Ezek a típusok sok esetben a csoportjuk érdekeit figyelmen kívül hagyva követnek el menet közben olyan cselekményeket, amelyek a terrorista eset kezelését egyértelműen megzavarják vagy végzetes pályára állíthatják (indokolatlan gyilkosságok).

A terrorista szerepek: A terroristák között általában három fő szerepet lehet elkülöníteni: a Vezető, az Opportunista, valamint az Idealista.⁵⁹ (Ez a csoportosítás a biztonsági munkák szervezéséhez fontos, hiszen természetesen a klasszikus felosztás a vezető, végrehajtó és a támogató, amit később a cselekményeknél tárgyalok).

---

⁵⁸ Példaként említhetnénk Samil Basajevet a csecsen mozgalom egyik terrorista vezéralakját, akinek magatartása, szélsőséges viselkedése, komoly fejtörést okozott az Orosz belügyi terrorista felszámoló alakulatoknak.

⁵⁹ Dr Resperger István. A terrorizmus és az ellene való küzdelem. Szakmai Tudományos Közlemények. 2002. ISSN: 1586-099X. 63. p

A *Vezető*: az esetek nagy többségében intelligens személy, aki az összes tevékenység mögött a háttérben húzódik meg. Személyiségét tekintve élvezzi azt, hogy mások fölött irányító szerepet tölt be, alaposan ismeri az emberi pszichikumot. Képes arra, hogy az alapvető emberi viselkedési mintákból rövid időn belül kiismerje az illetőt, annak személyiségét közvetlenül tudja befolyásolni. Ha túsztárgyalásoknál vagy leleplezést követő őrizetbe vételkor kevésbé mély intellektusú kihallgatót, tárgyalót kap, őt igyekszik „átállítani”, meggyőzni a saját igazáról. A terrorista csoportok vezetése: Minden tevékenységhez szükséges a jól szervező, jól irányító erős vezetés, amely fenntartja a fegyelmet, ezen belül a szigorú konspirációt. Általában a terrorcsoportok vezetésében a vezető, illetve a törzse tevékenyen nem vesz részt az akciókban, inkább kidolgozza, előkészíti és a megvalósíthatóság mezejére tereli a cselekményeket. Ezek a terroristavezetők, illetve -törzsek sok esetben jól képzett személyekből állnak, akik jártasak a terroristaellenes taktikákban, valamint a terrorcselekmények felszámolásának módszereiben egyaránt. A fegyelem fenntartásában ezek a személyek szükségszerűen ismerik a csoport tagjainak erős és gyenge pontjait. Képesek arra, hogy ezen információk birtokában erős csoportkohéziót létesítsenek, és fanatizáltan tartsanak fenn.

Az *Opportunista*: ezeket a személyeket bizonyos cselekményekre (szállítás stb.) szervezik, akik nem azonosulnak a terrorista ügygel, de az erőszakot saját „természetes” életvitelük miatt, habozás nélkül alkalmazzák. A támogatást pénzért vagy kölcsönös fizikai segítségért biztosítják.

Az *Idealista*: az első időkben semleges állampolgárok, számos köztük a fiatal, akik életkorukból adódóan fiatal húszas éveikben egyébként is átélnek egy lázadó korszakot. Ezek a személyek első tevékenységeiknél általában csak graffiti-rajzokkal bonyolódnak a terrorista „ügy”-be, ezzel próbálják bizonyítani az „ügy”-höz való pozitív viszonyukat. Folyamatosan próbálnak komolyabb szerephez jutni, sokszor ezek a gyerekek önmaguk és a többiek előtt próbálják bizonygatni saját merészségüket; ezzel előbb-utóbb visszafordíthatatlanul csatlakoznak a terrorizmus ördögi szekeréhez. Terrorista szervezetektől függően, a jellemző művelési eljárások szerint ezek a személyek kerülnek be az öngyilkos támadásokat végrehajtó személyek körébe. A terrorista szerepeken kívül a terroristák között van két, jól elhatárolható, egymástól különböző típus: az egyik az életberendezését tekintve a „definitív” terrorista, akit minden tevékenysége erről az oldaláról jellemez. A másik éli mindennapi életét, elvegyülve egy népcsoportba, népességbe, csak adott események menetében csatlakozik vagy hajt végre terrorisztikus cselekményeket.⁶⁰ Míg az előző kategóriához a Közel-Kelet egyes militáns csoportjaiba tartozó személyek sorolhatók, úgy a másikba például az észak-írországi, úgynevezett második generációs terroristákat kell sorolnunk.

A terrorizmus és az időfaktor: A terrorista cselekmények kifejlődéséhez *időre van szükség*. A korai fázisokban az elégedetlenség leginkább graffitikban, kisebb szóróanyagok terjesztésében nyilvánul meg. Amennyiben az ideológiának vannak támogatói, abban az eset-

---

⁶⁰ Ilyenek voltak a Szeptember 11-i terrortámadás elkövetői is.

ben ezek körül kisebb tiltakozások, demonstrációk is megjelennek. A demonstrálók progresszíven kisebb-nagyobb erőszakos cselekményeket követnek el (például: vandalizmus, az anyagi javak elleni támadások; ezeket személyek elleni támadások követnek; nyilvánvaló, hogy ezek a cselekmények párhuzamosan is megtörténhetnek). Amennyiben ezek elharapóznak, polgárháború közeli helyzet alakulhat ki. Terrorizmus egyszerűsített képlete a motiváció és a műveleti tevékenységre való képesség kombinációjával határozható meg.⁶¹ Ez a két lényeges összetevő határozta meg a múltban, illetve határozza meg a jelenben és a jövőben bekövetkező terroristatámadásokat. *A terrorizmus képletéből természetesen meghatározható a terrorizmus elleni képlet is.* A terrorizmus elleni harcban különböző intézkedéseket hajtanak végre a biztonsági szervezetek, amelyek megcélozzák a terrorszervezetek felszámolását vagy műveleti képességük csökkentését, hogy ne legyenek képesek terrorista merényleteket végrehajtani. Természetesen az lenne a kívánatos, ha a kiváltó okok megszüntetésével szűnne meg a terrorizmus ez azonban utópia a jelenkori helyzetben.

Abban a helyzetben, amikor a motivációs szint alacsonyabb, mint az a küszöb, hogy a szervezetek terrorcselekményeket kövessenek el, azt tartalmazza, hogy bár a szervezet létezik, azonban elégedetlenségét vagy a céljait még biztosítva látja kisebb akciók végrehajtásával, amelyek még nem is gyakran ütköznek a törvényes rendbe. A következő szint már átlépi a terrorizmus /terrorcselekmények szintjét, a szervezetek megkezdik az erőszakos tevékenységüket, hiszen időközben elérték azt a képességet, és a szervezethez azt a fokát, hogy képesek legyenek terrorcselekményeket végrehajtani. Nyilvánvaló, hogy az állam, az uralkodó rend fellép ezek ellen a cselekmények ellen, aminek az a célja, hogy csökkentse a szervezeteknek a műveleti kapacitását, hogy ne legyenek képesek cselekményeket elkövetni. Általában ezek a terrorellenes intézkedések csak rövidtávon fejtik ki hatásukat, mellyel időszakosan elérhető az, hogy a terrorista szervezetek műveleti képességeit a terrorcselekmények elkövetési szintje alá szorítsák. A terrorista szervezet ezen intézkedéseket követően azon fog munkálkodni, hogy a szervezetben, az utánpótlásokban elszenvedett hiányosságokat minél előbb pótolja, azaz visszanyerje a műveleti képességeit, hogy folytatni tudja erőszakos tevékenységét. Amint a műveleti képességét ismét visszaállítja, visszanyeri, átlépi a cselekmények elkövetésének küszöbét, megkezdí a terrorista műveleteket. Sőt ezek a műveletek még durvábbakká is válnak, hiszen az állam beavatkozásával meggyengült képességek utáni bosszú, mint motivációs elem is megjelenik.

Az államnak éppen ezért szükséges, hogy a katonai és titkosszolgálati erővel meggyengített műveleti képesség mellett azonnal olyan intézkedéseket kezdjen, melyek a terrorizmus motivációi ellen hatnak. Ilyenek például a humanitárius akciók, a segélyek, a különböző segélyszervezetek támogatásai, kiemelten azon csoportokét, akik ellenzik a terrorizmust és legalább nem érintkeznek a terroristákkal vagy nem támogatják őket. A terrorizmus ellen ható

---

⁶¹ Dr Boaz Ganor „Global Terrorism and International Cooperation.” Ankara. Turkey. 2006. 27-31. pp. ISSN: 1521-0731

motivációs intézkedések célja a hosszú távú hatás elérése, amelyben, a szóban lévő társadalom elhatárolja magát a terrorizmustól, és az azt felszámolni kívánó állam és annak szervezetei mellé áll. Ez egy hosszú távú hatás, melynek idejét akár években is lehet mérni, de a folyamatos hatékony katonai műveletekkel együtt a terrorizmust a terrorista cselekmények elkövetési szintje alá lehet szorítani.⁶²

A terroristák konspirációja: A terrorizmus kialakulásának már a korai fázisában a konspiráció jelen van. A biztonsági szolgálatok szerepe az, hogy ezeket a csoportokat, mozgalmakat még a kialakulás korai fázisában vonják ellenőrzésük alá, kezdjék meg a terrorista cselekmények megelőzését, illetve korlátozását. A több definiálható cél között a bomlasztás, illetve a támogatók eltávolítása is a feladat kell, hogy legyen. A terrorista szervezetek vezetői olyan precízen alakítják ki és tartják fenn a konspirációt, hogy az egyes sejt-struktúrák nem ismerik egymást. Amennyiben szükséges, a közös terrorista cselekmények elkövetéséhez az összehangoltság csak rövid ideig tartó, a személyek ismeretlenségét biztosító módon valósul meg. A tagokkal szemben nagyon erős elvárások vannak, ami a biztonságukra vonatkozik, ezért nem hordhatnak maguknál neveket, címeket, telefonszámokat, nem látogathatnak olyan helyeket amelyeket a biztonsági szervezetek ellenőrzés alatt tarthatnak. Minden esetben fedőneveket használnak. Tartózkodniuk kell a rutintevékenységek végzésétől. Otthonukban szállásokon biztonsági házakban biztonsági jelzéseket kell elhelyezniük. Nem készíthetnek fényképeket magukról egymásról. Tartózkodniuk kell olyan területektől, ahol zárláncú kamerarendszereket üzemeltetnek, mint benzinkutak, pénzüintézetek stb. Minden esetben kötelező számukra, ha gépkocsival parkolnak a parkolási díjat kifizetni.

A terrorizmus időfaktora jellemző a terrorista szervezetek kialakulásánál, a megerősödésénél. Sok biztonsági szolgálat éppen erre a kezdeti időfaktorra nem fordít komoly figyelmet, amivel végzetes hibát követ el. Az időfaktornak a későbbiek során is jelentős szerepe van, hiszen minden terrorista tevékenységhez idő kell. Ha ismerjük a szervezeteket, a képességeket kiszámíthatjuk a szervezetek időszükségét bizonyos cselekmények végrehajtásához, mely nagyon fontos a megelőzés felépítéséhez a támadások elhárításához.

A terroristák fegyverbeszerzési forrásai⁶³ általában a következő csatornákból realizálódnak:

- Az ügygel szimpatizáló államoktól, vásárlás vagy donáció útján.
- Katonai készletekből való lopásokkal.
- Bűnözői forrásokból, vásárlások útján.
- Sportfegyverek átalakításával.
- Biztonsági erőkön történő rajtaütések, csapdák útján (rendőrörsök, járóautók stb.).
- Fegyver-hamisítványok vásárlásával (afganisztáni manufaktúrák).
- Legitim forrásokhoz való hozzáférés útján (pl.: bányászati robbanóeszközök).

---

⁶² 1.sz.melléklet: Dr Boaz Ganor: „Global Terrorism and International Cooperation. Ankara. Turkey. 2006. 27-31.pp.

⁶³ A terrorizmus és a szervezett bűnözés résznél részletesebben tárgyalva.

- Posztháborús térségekből (I-II. vh, Balkán, Afrika, Irak, Afganisztán⁶⁴).
- Házi készítésű robbanóeszközök.

A terrorista szervezetek:⁶⁵

Számos terrorista szervezet és szerveződés van a világon, amelyek különféle motivációk vezérletével követik el cselekményeiket. A szervezetek tipizálása sok mindent képes kiszámíthatóvá tenni a velük kapcsolatba hozható cselekményekről, képességekről, az általuk alkalmazott terrorista taktikákról. A nemzetközi szakirodalom a terrorszervezeteket általában három szempont szerint osztályozza:⁶⁶

a) a működés területe szerint – megkülönböztetnek, nemzeti, nemzetek feletti és nemzetközi terrorista szervezeteket. A nemzeti terrorszervezet csak és kizárólagosan egy állam határán belül működik, mint például a HAMASZ, ETA, IRA, PIRA. A nemzetek feletti terrorista szervezetek az államhatárokat működésük során nem veszik figyelembe (ilyen szervezet volt pl. a német Vörös Hadsereg Frakció). A nemzetközi terrorszervezet két vagy több országban tevékenykedik, mint például az al-Kaida.

b) a támogatás szintje szerint megkülönböztetünk önálló, állam által nem támogatott, illetve állam által támogatott és irányított terrorszervezeteket.

c) nagyság szerint megkülönböztetünk kisebb, és nagyobb terrorszervezeteket. A kisebb a néhány száz főig, míg a nagyobb akár a több ezer főt is magába foglalhat, mint például napjainkban az al-Kaida.

További tipizálási tényezők alapján a terrorista csoportok, terroristák a következők lehetnek:⁶⁷

- Államilag szponzorált terrorista szervezetek.
- Vallási alapú terrorista szervezetek (iszlám fundamentalisták).
- Ellenálló tiltakozó csoportok terrorista tevékenysége (pl.: Állatok Felszabadításának Frontja).
- Politikai extrémisták terrorista tevékenysége.
- Nacionalista extrémisták terrorcselekményei.
- Etnikai kisebbségi csoportok terrorműveletei.
- Elszakadás-párti csoportok terrorisztikus tevékenységei (Észak-Írország IRA, PIRA, Koszovó, Spanyolország ETA).
- Bűnözők kábítószer-bázisú terrorista akciói.
- Pszichotikus-terrorista tevékenység.

⁶⁴ Afganisztán ebből a szempontból érdekes, hiszen a Szovjet megszállás alatt a mudzsahedek harcát az USA, Pakisztán, Irán, Kína és Szaúd-Arábia is támogatta pénzzel, s fegyverekkel. A Reagan kormányzat 1986-ban hőkövető stinger-rakétákat adott a mudzsahedeknek.

⁶⁵ 2. sz. melléklet: Terroristaszervezet felépítése (változat)

⁶⁶ Kőszegvári Tibor: Nemzetközi Terrorizmus Elleni Harc katonai területei és feladatai. ZMNE. Egyetemi Jegyzet. I. rész. pp 16-17.

⁶⁷ Dr Németh József, Szakmai Tudományos Közlemények (KBH és a MH térképész Szolgálat kiadványa) 2004. május. 25. pp. 110-111. ISSN: 1586-099X.

A terror szervezet általános felépítése a vezetőből, a végrehajtókból, valamint a támogatókból áll.(2. számú melléklet, valamint részletesebben a 2.2 alfejezetben)

A terrorista akciókat két hagyományos típusra oszthatjuk:

- a) forrásokat, anyagi bázisokat megteremtő akciók, amelyek a következők lehetnek:
- Csempésztevékenységek, kábítószer kereskedelem, amelyekből az anyagi alapok megteremthetők, pl.: fegyverek vásárlásához.
  - Emberrablások, amelyek váltságdíjai az előbbieken említetteket szolgálja.
  - Zsarolások és egyéb tisztességtelen pénzkeresetek (szervkereskedelem).
  - Fegyverek és robbanóanyagok megszerzésére irányuló rablások.

b) olyan aktivitások, amelyek az ügyre irányítják a figyelmet, ezek szintén két további csoportra oszthatók:

(1) rövid időtartamú akciók:

- nagy célpontok bombatámadása (pl. Világkereskedelmi központ)
- politikai célú gyilkosságok, merényletek, öngyilkos terroristatámadások levélbombák, gyújtogatások, szabotázs akciók

(2) hosszabb távú akciók:

- túszejtési szituációk
- emberrablások
- repülőgéprablások, illetve -eltérítések
- hajók, vonatok megszállása, birtokba vétele
- kritikus infrastruktúrák – csúcstechnológiai célpontok – birtokbavétele, elfoglalása, zavarása (pl. olajfinomítók, számítógépes rendszerek)
- környezetkárosítás⁶⁸

Nem kétséges, hogy a mai világ nagyon összetett, ami bizonyos mértékben előnyös helyzetet teremt a terrorista cselekmények, a célpontok kiválasztásában. A gyorsuló, táguló világ velejárói ezek, amelyek segítik a demokráciák fejlődését, kialakítják az emberi élet teljességét. Melyek is ezek, nyilván nem a teljesség igényével?

a) A források tömény koncentrációja, az azokhoz való hozzáférés lehetősége. Az anyagi és a humán forrásokat is centralizálják a világban. Ez lehetővé teszi a terroristák számára a könnyű célpontválasztást, mint például kereskedelmi központok. A repülőterek továbbra is célpontok, ugyanakkor meg is kell őket védeni a terrorista-támadásoktól. Az igazság az, hogy egy egészséges kompromisszumnak kell kialakulni a szabadság foka és a szükséges-elégséges biztonság között. Az utóbbi néhány esetben már elég közel kerül intézkedéseivel ahhoz a szinthez, amelyre már talán azt lehet mondani, hogy korlátozza az állampolgárt. Természetesen vannak kutatások, melyek a megelőző intézkedésekre irányulnak, csökkentve ez által az állampolgárok korlátozásait.⁶⁹

⁶⁸ A II. Öböl-háborúban ennek lehettünk tanúi, mikor olajkutakat gyűjtöttek fel a terrorista és felforgató elemek.

⁶⁹ Szabó Miklós r. alezredes: A terrorcselekmények elhárításának időszerű kérdései, különös tekintettel a pol-

b) A médiák nyíltsága, nyitottsága, ami a demokráciák jellemzője kell, hogy legyen.
⁷⁰ Sajátos szempontunkból ez azonban hátrányos, mert széles publicitást biztosítanak ezeknek a cselekményeknek (szabályozni elméletileg ugyan lehetne, de a gyakorlatban – demokráciamegfontolások miatt – soha nem valósulhatna meg). A média és a terrorizmus kapcsolata olyan felület, amellyel minden terrorizmussal foglalkozó szakembernek illik tisztában lenni, hiszen a terrorizmus arról a fenyegetésről szól, amely erőszakot használ megkülönböztetés nélkül áldozatok ellen a maximális média- és emocionális hatás elérése érdekében olyan módon, hogy egy hosszabb távon ható incidenst hoz létre, ami normál körülmények között hamar a feledésbe merülne. Említést kell tennünk az ún. „*információs terrorista háború*”-ról, amelynek az a célja, hogy a maguk oldalára állítsa a tömegeket vagy legalábbis erre kísérletet tegyen. Ezt láthattuk markánsan Észak-Írországon, de a Közel-Keleten is, amint utcai plakátokon üzennek a népnek. De ezt láthattuk és láthatjuk akkor, amikor Osama Bin Laden hanganyagán, illetve videofilmen juttatja el véleményét, fenyegetéseit. Az információs háború növekedését a tapasztalatok szerint nyilvánvalóan követhetik terrorista-támadások és akciók.

c) A fegyverek elterjedése a világban (a proliferáció) soha nem látott módon megnövekedhet; a posztháborús övezetek - zavaros, szabályozatlan viszonyaikkal - ezeknek a fegyvereknek a fő beszerzési forrásai..

d) A különböző terrorista csoportok között már kimutatható nemzetközi kapcsolatok alakultak ki és valósultak-valósulnak meg napjainkban is. Erre sok példát lehetne felsorolni, elég, ha néhányat említünk: Csecsenföldön muzulmán, színes bőrű terroristák is harcolnak, illetve Osama Bin Laden hálózata nemzetközi „személyi állománnyal” bír.

e) Ugyanez a nemzetköziség jellemző a tevékenységek elkövetésére is. Nehéz a bűnüldöző szervezeteknek azonosítani ezeket a kapcsolatokat, hiszen más-más nemzetiségű, előéletű, hagyományú stb. személyekből állnak össze, így specifikus képet nem lehet alkotni; ez az egyik ok, amely – nyilván más tényezőkkel együtt – ezerszínűvé teszi a terrorizmust.

2.2. A TÁRSADALOM, ÉS A TERRORISTA SZERVEZETEK KÖZÖTTI KAPCSOLAT, A TERRORISTÁK BESZERVEZŐ MUNKÁJA

A társadalom és a terrorizmus közötti kapcsolat vizsgálatánál három fő csoport különböztethető meg:

- szimpatizáló baráti csoport: ez a csoport egyetért az uralkodó politikával és szembehelyezkedik a terrorista célkitűzésekkel;
- semleges csoport: ez a csoport alapvetően semleges mindkét oldallal kapcsolatban; (ezt a csoportot meg kell nyerni és meggyőzni a nézetünk, álláspontunk helyességéről az állami hivatalos politika aspektusából);

---

gári repülésvédelemre. Doktori PhD értekezés 2007. ZMNE

⁷⁰ Beraczkai Antal: „A terrorizmus és a média”. Kard és Toll ISSN: 1587-558X. 2006/2. számában részletesen fejtettem ki erről a véleményemet, biztonsági szempontból.

- ellenséges csoport: szimpatizál a terrorizmussal, akár támogató szerepet is betölt; (ezt a csoportot úgy szükséges demoralizálni, hogy szüntesse be a tevékenységét).

A terroristák igen széles körből toboroznak, szervezik be az utánpótlásukat:

- szimpatizáló családok gyermekeiből;
- egyetemek lázadó ifjúságából, akik a társadalmi igazságtalanságot felnagyítják, illetve békés tiltakozó csoportokhoz tartoznak;
- közvetett emocionális nyomás útján. Ennek egy markáns példája volt az 1986-os, a Heathrow-London- repülőtéren elkövetett bombamerénylet az Izraeli El-Al légitársaság ellen, amikor egy terrorista női kapcsolatát – aki a terrorista ideológiával egyáltalán nem szimpatizált – érzelmi okok miatt vehettek rá arra, hogy a bombát bevigye a repülőtérre;⁷¹
- speciális erők pénzsóvár, ex-katonái közül;
- bűnözők közül;
- vallási szélsőségesek, fanatikuskok közül.(van példa a kényszerítésre is, bár az inkább öngyilkos cselekményeknél fordult elő).

A terrorista szervezetek általános modellje a vezetésből a politikai és a fegyveres szárnyból tevődik össze. A politikai szárny a társadalom előtt megjelenve fejt ki tevékenységét. Főként legális tevékenységeket folytat, mint demonstrációkat és kisebb ellenálló-engedetlenségi mozgalmakat. A politikai szárny rendszeresen kiadványokat jelentet meg, melyben nyíltan kívánja megvitatni a társadalmi ellentmondásokat, a szociális problémákat, melyek által konfliktust kíván teremteni a kormányzat és a társadalom között. A propagandájában olyan elemeket használ, ami erős érzelmi hatásokat válthat ki a társadalom egyes rétegeiben.

Ezekben a propaganda elemekben a terrorista szervezetek nem csak a társadalom csoportjainak, hanem saját tagjai további meggyőződésének a megerősítésére is kitérnek.

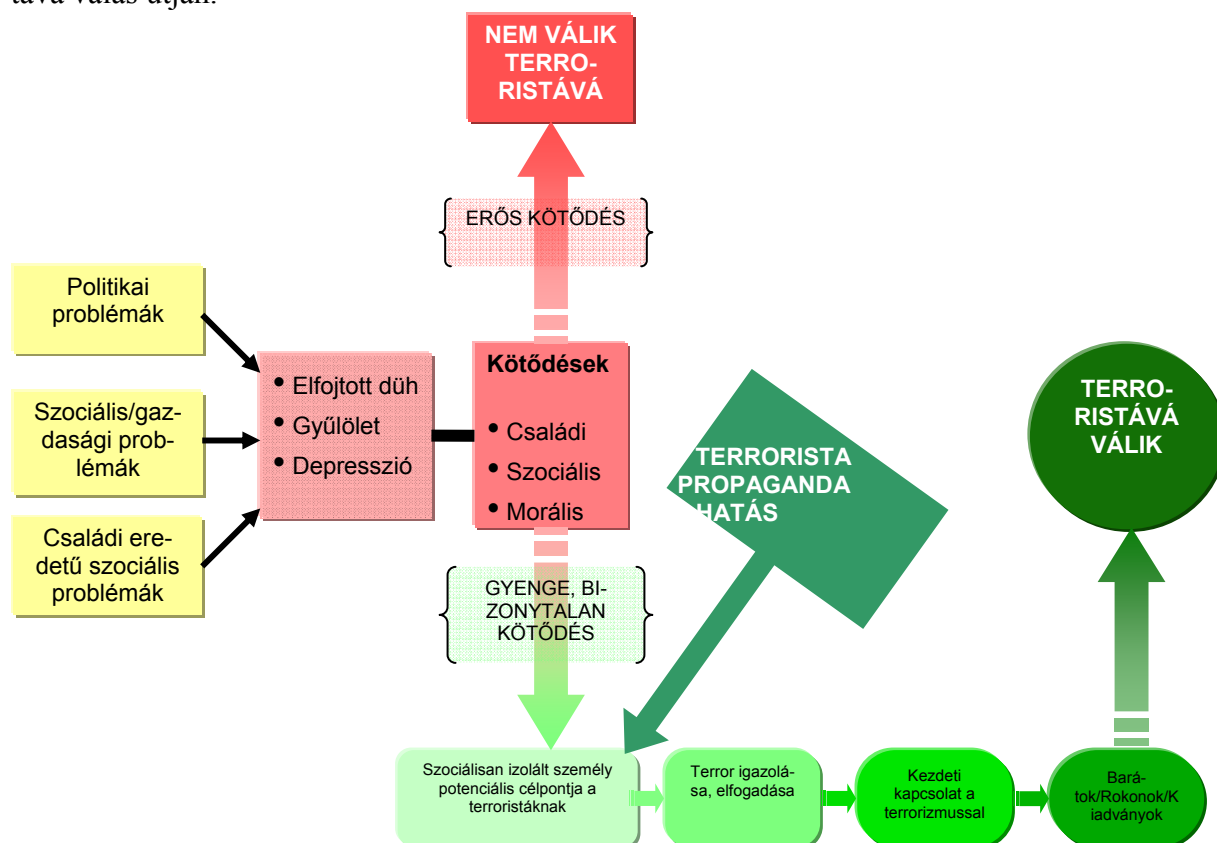
A fegyveres szárny: magasan motivált az ideológia mellett elkötelezett „kipróbált” tagokból áll. A fegyveres szárny a szervezetnek kevesebb, mint 10 %-a. Ez a szárny szervezi és hajtja végre a terroristatámadásokat, a társadalommal nincs közvetlen kapcsolata. Kényesenfőként konspirációs okokból- ügyelnek arra, hogy a politikai szervezettel kis felületű kapcsolatot tartsanak fenn. A fegyveres szárny elrejtőzik a társadalomban, abba beolvadva végzi illegális tevékenységét. Mivel a terroristák általában velük szemben álló ellenséges környezetben tevékenykednek, rendkívüli gondot fordítanak a biztonságra és a titoktartásra. A szervezetek rendszerint sejtekből épülnek fel. Az egyes sejtek kisebb akciócsoportokban, egymástól elkülönülve, a részükre meghatározott feladatot hajtják végre. Ezek lehetnek felderítés, biztonsági elhárító intézkedések, logisztikai feladatok, illetve maga a terroristatámadás. A terrorista szervezeteket ez a sejtyszerű felépítés védi. Egy terrorista fogságba esése vagy árulása esetén csak a sejt néhány tagja válik ismertté ez által veszélyeztetetté a hatóságok előtt. Néhány terrorszervezet többfunkciós sejteket működtet, melyek több feladat végrehajtására

⁷¹ <http://www.shabak.gov.il/english/history/affairs/pages/anne-mariemurphycase.aspx>

képesek, míg más szervezetek csak a tervezett akció végrehajtása előtt állítják össze a megfelelően felkészített terroristákból álló csoportot.

A beszerzési folyamat főként a nyugat Európában működő terrorista szervezeteknél azt mutatja, hogy azok a személyek a legjobb alanyok, amelyeknél hatványozottabban jelentkeznek a társadalmi problémák, mint a politikai, gazdasági és szociális lecsúszás, ami családi problémákkal vegyesen az egyéneket először a terrorizmusszimpatizálók körébe emeli.⁷² Nyilván az alany személyiség szerkezete további erősítő, motiváló faktort jelenthet a terroristává válás útján.⁷³

1. számú ábra: A nyugati típusú terrorista szervezetek beszerzési modellje (változat).
Szerkesztette Beraczkai Antal (2008).

Az elfojtott düh, a kilátástalanság a napi anyagi problémákat nem mindenki éli meg azonos módon. Ha a családi, baráti, szociális kapcsolataik ezeknek az egyéneknek nem kellően erő-

⁷² Crenshaw, Martha. 1998. "The Logic of Terrorism: Terrorist Behavior as a Product of Choice." *Terrorism and Counter Terrorism*. 2(1): 54-64.
<http://ww1.huntingdon.edu/jlewis/FOIA/Framp05/FarqMarthaCrenshaw.htm>. ISSN (electronic): 1467-9221.
Crenshaw Martha The Psychology of Terrorism: An Agenda for the 21st Century *Political Psychology*, ISSN:0162-895X Vol. 21, No. 2. (Jun., 2000), pp. 405-420. A terroriszervezethez csatlakozási folyamat motívumaiban legalább négy mozzanat különíthető el: az aktív cselekvés lehetősége, a valahová tartozás iránti vágy, a társadalmi státus iránti igény, az anyagi jutalom kilátásba helyezése.

⁷³ Edward Elgar: Dealing with terrorism Publishing Ltd, UNITED KINGDOM 2005, ISBN: 1845422589, III.part: M Crenshaw 'An Organizational Approach to the Analysis of Political Terrorism' A klasszikus előfeltevés szerint a terroristává válás szuverén egyéni döntéstől függ. A terrorista csoportokkal kapcsolatos gyarapodó megfigyelések arra utalnak, hogy a terrorizmushoz való közelkerülés majd belekeveredés nem egyszeri döntésre vezethető vissza, sokkal inkább fokozatosan, a szélsőséges magatartás irányába mutató lassú szocializációs folyamatban megy végbe, ugyanakkor elég nagy a lemorzsolódás is.

sek, akkor a személy igazán kötődés nélkül könnyen kerül a terroristák környezetébe. Ezen személyek szociálisan izolálódnak és potenciális beszervezési célpontjaivá válhatnak a terroristaszervezeteknek. A társadalom peremére való kerülésük ezeknél a személyeknél könnyen igazolja, elismeri a terrorista cselekményeket. Létrejön a gondolati azonosulást követően a gyakorlati felületes, kezdeti érintkezés a terrorista szervezetek szimpatizánsain keresztül a propagandaanyagokkal, való megismerkedéssel. Innen már csak pár lépés és a személy alaposabb meggyőzést követően könnyen a katonai kiképző helyeken táborokban találja magát, ahol politikai, vallási ideológiai meggyőzést követően, illetve azzal párhuzamosan terrorista kiképzést kap és válik potenciális terroristává.

Az európai (nem iszlám) terrorista szervezetek beszervezési jellemzői a következőket mutatják: Főként fiatalok 16-26 év közötti férfiak (néhány nő általában támogatói szerepökben). Kimutatható valamilyen szintű családi hagyomány, kötődés (50 %-ban vagy azt meghaladóan) Általában középfokú végzettségűek – kevés közöttük a felsőfokú végzettségű. Leginkább a társadalom alsóbb rétegeiből kerülnek ki, többségük nőtlen. Jellemző az alul vagy rosszul fizettség, többsége munkanélküli. Jellemző rájuk, hogy ideológiailag radikalizálta őket az iskola, a család, a közösség, és/vagy a kormány akciói. Erős igazságtalanság érzetük alakult, és a társadalom áldozatának érzik magukat. Az erőszakkal való első találkozás gyakran utcai tüntetések formájában megy végbe vagy alacsony szintű támogató tevékenység által (figyelés, biztosítás, küldönc feladatok ellátása). Az anyagi jellegű haszonszerzés lehetséges és szükséges – megszünteti az ártatlanságot; lehetővé teszi a kisszámú, igazán bűnösnek, hogy hatékonyan vegyen célba új beszervezendő alanyokat. A beszervezési folyamatban jelentős szerepe van az egyéni motivációknak is.⁷⁴ Ezek döntően az igazságtalanság észlelése és az erkölcsi rend helyreállításának az igénye, az önazonosság tudat válsága, kétségbeesett identitáskeresése esetén, amely adott körülmények között szélsőséges magatartást produkál és egy erős külön identitással bíró csoporthoz való csatlakozásra sarkall. A valahová tartozás igénye a megbecsülés keresése, ezért egy erős szilárd szervezetben való részvétel igen vonzó lehet, ami pótolhatja a családi kötődéseket is.

Valamennyivel más a helyzet a vallási alapú terrorista szervezetek beszervezési tevékenysége között.⁷⁵ Ezeknél döntően a vallás alapozza meg a kezdeti érintkezést a radikális iszlám szervezetek és az egyén között, akik döntően a vallást használják fel a terrorista szervezetekbe, cselekményekbe történő beszervezéseknél. A szervezetbe való bevonásnak négy fő módszere ismert: a hálózat, a tölcser, a fertőzés, és a mag-kristály.⁷⁶

- *A hálózati módszert* akkor alkalmazzák, ha célcsoportban igazán nem nagy ellenállás várható. Maga a módszer propagandaanyagban, videó-üzenetek küldésében,

---

⁷⁴ Martha Crenshaw *The Psychology of Terrorism: An Agenda for the 21st Century Political Psychology*, ISSN:0162-895X Vol. 21, No. 2. (Jún., 2000), pp. 405-420.

⁷⁵ National Security Research Division. Chapter 5. al Kaida Terrorists Selection and Recruitment http://www.rand.org/pubs/reprints/2006/RAND_RP1214.pdf

⁷⁶ 3. sz. melléklet.

tanulók hétvégére való meghívásában nyilvánul meg, ahol a meggyőzésre néhányan válaszolnak, néhányan nem. Szakértők azt állítják, hogy a hálózati módszer a bevezetője a fertőzés módszernek.

- A *tölcser módszerben* a szervező folyamatosan halad célja felé, szűkül a tölcser. Néhány személy elutasítja a megkönyékezést, néhányan viszont reagálnak a megkeresésekre.
- A *fertőzés módszert* a terroristák ott alkalmazzák, ahol nehéz a célközönség megkönyékezése a biztonsági intézkedések miatt. Ilyenkor egy ügynököt vezetnek be a célközönségbe, aki belülről próbálja a szervezést végrehajtani. Ezekkel az ügynökökkel kapcsolatban jelentős elvárások vannak, csak jól felkészült személyek képesek ezt a feladatot végrehajtani.
- A *mag-kristály módszert* sokszor hasonlítják a víz fagyásához, a kristályosodáshoz, amikor a víz fagyni kezd, alakulnak a jégkristályok, és sorra fagynak meg, míg végül az egész jéggé válik.

„Történelmi tény, hogy a délszláv háborúban majd azt követően a Muzulmán testvériség szellemében, a muzulmán vallás védelme érdekében mudzsahedinek harcoltak Bosznia-Hercegovinában és Koszovóban. Sokan közülük érdemeik elismeréseként állampolgárságot kaptak és jelenleg is a Nyugat Balkánon élnek. Főként a volt mudzsahedin vezetők a vallási tanok köntösébe burkolva a globális Jihad terjesztésében vesznek részt. A konfliktusok óta több száz, zömében fiatalokból álló követőt sikerült hatásuk, befolyásuk alá vonni. Stratégiai céljuk nyugat Európa felé történő terjeszkedés. A KBH-nak a magyar kontingensek védelme érdekében ismernie kell ezeket a folyamatokat, a felmerült személyeket, hiszen ezen ismeretek illetve az ezekből levonható következtetések nélkül hiányos lenne a nemzetbiztonsági védelmi rendszer.”⁷⁷

Az Iszlám forradalom két utat ismer: az úgynevezett felső és alsó utat. A *felső*, radikális módszerekkel a fennálló rendszert kívánja megdönteni-megváltoztatni, és hithű muzulmánna alakítani. Ezt az utat járja az al-Kaida, amely a célhoz párosuló módszereket alkalmaz. Az *alsó* utas módszer az oktatással, az infrastruktúra erősítésével, családok támogatásával úgy igyekszik lassan növelni befolyását, hogy közben a vallás leple alatt követők százait szervezi be és állítja a radikális iszlám soraiba. A szélsőséges iszlámista utat és ideológiát terjesztő imámok, „tanítók”, a mecsetekben nyíltan vagy burkoltabban szólnak. Nem egy vallási oktató emelte fel a szavát egy Boszniában afgán modell alapján létrehozandó Iszlám állam megalapítása mellett. Az őket követőkkel a mecseteken kívül is rendszeresen találkoznak, ahol lényegében folyik az ideológiai meggyőzés, a fundamentalista iszlámra való ráhangolás.

A szélsőséges iszlám a nyugat balkánon Boszniában, Koszovóban és Macedóniában erőteljesen terjeszkedik. A muzulmán diaszpóra kitűnő táptalaj a zömében reményvesztett

---

⁷⁷ Dr Hamar Ferenc vezérőrnagy, Beraczkai Antal ezredes, A radikális iszlám terjedése a Balkánon. MK. KBH. Szakmai Szemle. ISSN: 1785-1181, 2007. 24-32. pp.

munkanélküli fiatalok körében való működéshez. A fiatalok az egyik célpontja a radikális iszlámnak, hiszen a kialakulatlan személyiség erős határozott ideológiával, segélyek biztosításával alternatíva nélküli befolyásoló erő. „Az al-Kaida vonzereje az iszlám világban nem csökkent, sőt növekedett, elsősorban a fiatalok körében”⁷⁸ Különösen ott, ahol a családi háttér is muzulmán vallású. Talán nem véletlen az, hogy a Balkánon, de már Európa muzulmán sejtjeiben is jelen van az aktív iszlám fiatalok szervezete.⁷⁹ Maga a szervezet nem terrorista szervezet, a szaúdi ideológiát követi és ily módon terjeszti az iszlámot. Azonban a vezetők mindegyikének a fő irányvonala a JIHAD, ami a radikalizálódó törekvéseiket markánsan jellemzi. A szervezetre jellemző a személyt követő csoport módszer.⁸⁰ Nézetük szélsőséges, az iszlámot tartják az egyetlen útnak, azt vallják és tanítják, hogy aki nem őket követi, az hitetlen. A nyugatra kerülő muzulmán fiatalokkal folyamatosan tartják a kapcsolatot, a nyugaton lévő vallási tanítók megkeresik ezeket a személyeket és folytatják a vallási oktatásukat. Számos eset igazolta, hogy ezek között a fiatalok között a radikális vallásoktatók beszerző tevékenységet folytattak. A beszerzések célja a nyugati társadalmakba való elvegyülés, majd a későbbi terrorista támadások végrehajtása vagy azok támogatása. A radikális iszlám célja egyértelmű a Nyugat Európába való terjeszkedés. Az iszlám célterülete a fiatalok, akik a szervezett terror, de az individuális terror szolgálatába is állhatnak. A szélsőséges vallási ideológiával „megnyert” befolyásolható fiatalok köréből kerülnek ki a potenciális terroristák. A Nyugat-Balkán (Koszovó és Bosznia-Hercegovina) a terrorizmus „toborzóhelye” a szélsőséges iszlám diszpóra az egyébként muzulmán területeken zavartalanul fejti ki tevékenységét. A fundamentalista tanok hirdetői a nyugati országokban is főként a mecsetek környezetében működnek. A vallásoktatók a szélsőséges extrémista vezetőkkel közösen szerveznek vallási tanulmányutakat, és zarándoklatokat, melyek során emelik ki a terrorista kiképzendő bázisokba az egyébként bigott vallású potenciális terroristákat. A több (hat) hónapra eltűnt radikális személyek feltehetően terrorista kiképző táborokban kiképzésen vesznek részt, majd visszaérkezve elvegyülnek a társadalomban. A konspiráció a képzés folyamatosan egyénileg folytatódik, melyek része fegyverek, robbanóanyagok birtokolása, rejtése. Biztonsági házakat szerveznek, ahol a felszereléseket elhelyezik, szükség esetén támogatást nyújtanak a be- vagy átutazó terroristáknak. Ezek a nyugaton elő személyek, támogatást nyújtanak azoknak, akik szintén nyugatra kívánnak utazni. Előszóval mennek a skandináv országokba, ahol viszonylag könnyen jutnak politikai menedékjoghhoz, tartózkodási vízumokhoz, később állampolgársághoz. Gyakoriak a „vallási” látogatások és az utaztatások főként Szaúd-Arábiába, Iránba, Pakisztánba, Törökországba, Szíriába, és Jordániába. Intenzív írásos, valamint audio

---

⁷⁸ Bolgár Judit-Szternák György: A terrorcselekmények társadalmi és személyiség lélektani háttére. Előadás ZMNE. 2003. november. 18.

⁷⁹ Actív Islamic Youth Organisation (AIO) <http://www.aio.ba>

⁸⁰ Marc Sagemann (2004). Understanding terror networks.: University of Pennsylvania Press. ISBN 978-0-8122-3808-2 Írja: A beszerzéseknél meghatározó szerepet játszanak a társadalmi kapcsolatok, nem ritka, hogy egész csoportokat, baráti köröket szerveztek be úgy, hogy egyetlen személy iránti szolidaritás végigördül az egész csoporton. Mintegy 170 mudzsahedin terrorista adatainak az elemzése arra mutatott, hogy kétharmaduk baráti kör tagjaként kvázi kollektíven csatlakozott a harci szervezethez.

és videó propagandát folytatnak a vallási tanok terjesztésében. A vallási vezetők kapcsolatban állhatnak arab országok diplomataival.

2.3. A TERRORISTA SZERVEZETEK KIKÉPZÉSI, FELKÉSZÍTÉSI MUNKÁJA, A TERRORISTA HÍRSZERZÉS

A talibán uralom alatt az al-Kaida számos kiképző tábort létesített Afganisztánban. A szervezet hogy hatékonyságát szélesítse a boszniai háború idején kiképző táborokat állított fel Albániában és Koszovó egyes területein. Számos tábor felszámolásra került, azonban egyes oktatók a Balkánon maradtak. A terrorista szervezetek tagjai ezeket a táborokat rendszeresen felkeresték, ahol a vallási oktatás mellett harci kiképzést is kaptak. A kiképzésekre a sokrétűség a jellemző. A kiképzések alapvetően a következő témaköröket érintették: fegyverek és robbanóanyagok kezelése, és alkalmazása, térképoltatás, és szárazföldi terrorista műveletek tervezése és végrehajtása, katonai taktikák alkalmazása, mint rajtaütések és lesállítások szervezése és végrehajtása.⁸¹ Alapvető elhárítási biztonsági és konspirációs ismeretek elsajátítása. Emberrablások tervezése végrehajtása, majd média operációk ezekkel az esetekkel kapcsolatban. A foglyul ejtett személyektől kínzás módszereivel információk szerzése. Különböző kommunikációs módszerek elsajátítása, valamint a személyes biztonsággal összefüggő ismeretek elsajátítása. Nem minden beszerzett személy kapott azonos szintű kiképzést ezekben a táborokban, egyes eltérő feladatra tervezett személyek és csoportok izoláltan kapták meg a kiképzéseket. Becsült adatok alapján ezrek kaptak terrorista kiképzést ezekben a táborokban. Számos Nyugat-Európában élő terrorista is megfordult ezekben a táborokban majd a kiképzés befejeztével visszatért és elvegyült a nyugati országokban. Ezek a személyek azonban szigorúan a személyes konspirációnak megfelelően rendszeres laza kapcsolatot tartanak fenn a vallási vezetőkkel.⁸² A kiképző táborok zöme felszámolásra került Afganisztánban, azonban számos tábor Pakisztán és Kasmír távoli régióiba költözött. A biztonság miatt csak egy maroknyi személy ismeri ezeknek a táboroknak a helyeit. A kiképzendőket is biztonsági megelőző rendszabályok foganatosítását követően szállítják ezekben a táborokba, számítva az elhárító szolgálatok információszerző tevékenységére. A terrorista kiképzésben az elmúlt időkben az extrémista weboldalak is jelentős szerepet kaptak, melyeknek a célja, hogy videofilmeken vallásosos üzeneteken keresztül ideológiai vallási meggyőzést folytassanak, melyeknek a fő célja a követők megnyerése, a potenciális támogatói kör növelése. Ezek a weboldalak, mint "virtuális kiképző táborok"⁸³ működnek, hiszen itt megtalálhatók azok az instrukciók, hogy miként tervezzenek meg és hajtsanak végre terroristatámadásokat. A terrorista szervezetek hierarchiáját, kiképzését és felkészítését tekintve egyre inkább hasonlítanak a titkosszolgálatokhoz, amit az alkalmazott taktikák és módszerek is alátámasztanak.

---

⁸¹ Dr Resperger István: Szakma Tudományos Közlemények.2002.ISSN: 1586-099X.64-65 pp.

⁸² Jason Burke, Al-Kaida, Tauris Ltd. New York 2004. ISBN.1 850436665. pp.87-95.

⁸³ MI5 Security Service International Terrorism/Al Qaida mhtml: file://F:/MI5 Terrorist training.mht

A belga titkosszolgálat⁸⁴ volt az első, amely megszerezte másolatát a hétezer oldalas „Encyclopedia of the Afghan Jihad” című terrorista felkészítő könyvnek, melyet a terroristák számos nyíltan fellelhető amerikai és brit katonai szakirodalom felhasználásával állítottak össze. E a változatnak a fordítása sok hiányosságot tartalmazott, így inkább az a változat a teljesebb, amit 1997-ben a jordán titkosszolgálat adott át a CIA-nek. Az al-Kaida használ egy rövidebb változatot is melynek címe „Declaration of Jihad Against the Country’s Tyrant’s”.*

A kiképzési anyagok foglalkoznak a tagokkal szembeni követelményekkel, a szükséges személyi tulajdonságokkal, a dokumentumok, valamint műveleti pénzek megszerzésével, hamisításával, műveleti bázisok létesítésével, biztonsági házak, lakások szervezésével, az összekötetések valamint fegyverek és robbanóanyagok szállításának fedésével, a tagok védelme érdekében alkalmazott biztonsági intézkedésekkel, biztonsági védelmi tervezéssel, tervekkel, speciális műveletek tervezésével, szervezésével és kivitelezésével, információszerzéssel, azok értékelésével és felhasználásával. Külön foglalkozik az emberrablással, túszedéssel, magukkal a támadási taktikákkal és módszerekkel. Az anyag hangsúlyozza, hogy a Korán szerint tiltott az öngyilkosság de a mártír akciók a cél érdekében engedélyezettek.

A jelenlegi terroristaszervezetek hatékony ügynökfoglalkoztatási módszert dolgoztak ki és alkalmaznak.⁸⁵ Már a hidegháborút követően néhány jól szervezett terrorista szervezet is kifejlesztette saját hírszerző szárnyát, hogy ellensúlyozza a kormányzatok ellenük irányuló biztonsági munkáját. Az al-Kaida és számos iszlám terroristaszervezet beépült néhány közeli keleti biztonsági szervezetbe. Például számos korábbi egyiptomi, pakisztáni, és közép ázsiai rendőrtiszt, de néhány európai rendőr és katona is az al-Kaida soraiban szolgált. Maga az al-Kaida kifinomult ügynöki rendszert alkalmaz, hogy fenntartsa globális terrorista hálózatát. Két fő típusú ügynököt különböztetnek meg az ügynöktartót és a tanulmányozó beszerző ügynököt. Ezen kívül alkalmaznak alacsonyabb kategóriájú ügynököket is, akik fő feladata, hogy muzulmán migráns közösségekbe épüljenek be és ott kutassanak alkalmas egyéneket, akik támogathatják egyes országokban végrehajtásra kerülő terrorista akciókat. Ezek a támogatók biztonsági házakat tudnak szervezni, pénzügyi támogatást tudnak nyújtani, elősegíthetik a kommunikációt a fegyverek szükséges anyagok szállításában, egyes célpontok alaposabb felderítésében vehetnek részt.

A legtöbb al-Kaida támadásban három különböző fázist figyelhetünk meg. Az első a felderítés-információgyűjtés a statikus vagy a mozgó célról. A felderítés eredményeire alapozva a támadást végreható csoport megkezdi a felkészülést és a gyakorlást a kiképző táborok egyikében. A gyakorlásnál, ha szükséges, akkor akár az eredeti célponthoz hasonló körülményeket létesítenek. A következőkben az al-Kaida támogató csoport érkezik a célterülethez, és annak környezetében biztonsági házakat és járműveket szerveznek, illetve fokozatosan oda-

---

⁸⁴ SGRS (Service Genarale de Renseignement et de Securite)

* Forrás:

⁸⁵ Rohan Gunaratna, „Inside Al Qaida, global network of terror” 2002. Columbia University Press. pp. 71-84 ISBN 82-464-0949-2.

szállítják a szükséges fegyvereket és robbanóanyagokat. A végső fázisban a támadó egység vagy részleg érkezik, amely a küldetésének végrehajtását követően a biztonsági házba húzódik vissza, hacsak a küldetés önmaga nem egy mártírküldetés volt.

A nyugati terroristaelemzők azt állítják, hogy az al-Kaida módszereiben egyre inkább a mártír akciók fognak dominálni. Ezzel együtt a földi, légi és vízi utakon végrehajtott támadások is folytatódni fognak, és szimbolikus célpontok is felkerülnek a céllistaikra. Azért, hogy a terroristák elősegítsék jobban a szervezet hatékonyságát, nagyon erős belső konspirációt, és biztonsági rendszabályokat alkalmaznak, ami a nyugati országokban fokozottabban jelentkezik. A szervezetben az operatív tagokat két csoportra osztják, az úgynevezett nyílt és a fedett tagokra. A tagokkal szemben nagyon erős elvárások vannak, ami a biztonságukra vonatkozik. Ilyen például, hogy egy nyílt tag soha nem beszélhet meg a társával semmit, amit hallott vagy tapasztalt. Nem hordhat magánál nevetet, címetet.

A *nyílt tag* külsőségeiben viselheti a muzulmán vallás előírásait, de nem látogathat olyan helyeket, amit a biztonsági szervezetek ellenőrzés alatt tarthatnak. A fedésben lévő műveleti tagok még ezeken kívül nem fedhetik fel másik műveleti tag előtt az igazi nevüket, csak álnevetet, fedőnevetet használnak. Ezeknek a személyeknek a megjelenése teljesen távol áll a muzulmán vallás ismertetőjegyeitől, mind ruházatban mind egyéb viselkedésben. A nyugati országokban tartózkodniuk kell a vallás által előírt köszöntésektől is, még maguk között is.

A *fedett tagok* nem bérelhetnek semmit és nem vásárolhatnak semmit a támadási célpont környezetében. Szintén tiltva van számukra Iszlám helyek látogatása, beleértve a könyvtárakat is. Mielőtt a fedett műveleti tagoknak valamilyen területre kell, hogy menjenek, azt megelőzően a nyílt tagok egy úgynevezett próbakört, tesznek az érintett területeken, mintegy ellenőrzésképpen. Mindkét kategóriának előírás, hogy a munkahelyen és a lakókörnyezetben egyaránt átlagos képet kell mutatniuk. Tartózkodniuk kell a mindennapi rutintevékenységtől eltérő mozgásoktól, viselkedésektől. Az al-Kaida tagoknál előírás, hogy minden esetben, amikor elhagyják otthonukat, biztonsági jelzéseket kell elhelyezniük. Szintén tiltott, hogy fényképeket készítsenek vagy levelet küldjenek. Tartózkodniuk kell olyan területektől, ahol zártláncú kamerarendszereket üzemeltetnek, mint benzinkutak, pénzintézetek stb. Minden esetben kötelező számukra – ha gépkocsival parkolnak – a parkolási díjat kifizetni. Nem hagyhatnak semmilyen nyomot maguk után. Minden mozgásuknál kötelező meggyőződniük arról, hogy nem követik-e őket, azaz önellenőrzést hajtanak végre, melyet nagyvárosi környezetekben gyakorolják is. A fedett műveleti tagok csak akkor kerülhetnek kapcsolatba a nyílt műveleti tagokkal, ha az elkerülhetetlenül szükséges.

***A terroristák információszerző munkája, a terrorista hírszerzés:*⁸⁶**

Minden terrorcselekményhez időtálló, *pontos ismeretek* szükségesek, amelyekre fel lehet építeni a terroristatámadásokat. Általában a terrorista struktúrába frissen befogadott személyek első feladatai közé az adatgyűjtő munka tartozik. Ezekben a terrorista felderítések-

---

⁸⁶ Beraczkai Antal: „Terrorist surveillance.” AARMS ISSN: 1588-8789. 2007. 3. szám pp. 473-477.

ben a kiválasztott célpontok fizikai és személyi körét tárják fel alaposan. Ezek a felderítések különösen fontosak, amikor maga a terrorcselekmény személyre irányul. Ehhez ugyanis a célpont területnek vagy személynek az életterét és mozgásának jellemzőit is szükséges felderíteni. Terrorista tevékenységek elkövetéséhez azok a helyek felelnek meg leginkább, amelyek biztosítani tudják a merényletet, illetve a támadást követő menekülési útvonalakat. A cselekmény sikeres végrehajtásához szükséges az elkövetés helyéhez közeli, úgynevezett műveleti bázis kialakítása, ahol a támadás előtti közvetlen előkészületek még elvégezhetők, illetve a szükséges eszközök ideiglenesen, biztonságosan tárolhatók. A támadást követően – ellentétben a hagyományos katonai támadásokkal – nem gyűlik össze a terrorista részleg vagy csoport, hanem eltűnik egyesével, melyből természetesen az öngyilkos támadások kivételek. *A terrorizmussal foglalkozó szakértők egyhangúlag egyetértenek abban, hogy a terroristák művelet előtti felderítő tevékenysége azonosítható, felderíthető és a valószínű terroristatámadási jelek vagy indikátorok időben azonosíthatók.* Az azonosítások hatására elegendő idő állhat rendelkezésre, hogy a készülőben lévő terrorista tevékenység ellen fizikai, személyi védelmi intézkedéseket hajthassanak végre a katonai szervezetek. Továbbá ezek a jelzők/indikátorok lehetőséget nyújthatnak az elhárító szervezeteknek arra, hogy a megfelelő módszerek alkalmazásával feltárják egyes terrorista sejtek vagy szervezetek tevékenységét. A terroristák felderítő tevékenységet hajthatnak végre a hadműveleti területeken, de a hazai területeken is egyaránt. Hogy miként lehet ezeknek a tevékenységeknek a kulcs elemeit megragadni, amelyek egy lehetséges terroristatámadáshoz vezethetnek arra néhány jellemző példa van:

Gyalogos felderítés gyakran 2-3 együttmozgó személlyel. Vannak arra információk, hogy ezekben a kis csoportokban nőket is alkalmaznak, éppen a gyanú elosztatása miatt. A tevékenység alatt ezek a személyek jegyzeteket, rajzokat vagy fénykép- és videofelvételeket készítenek katonai érdekeltségű területekről. A mobil felderítő csoportjaik gyakran különféle közlekedési eszközöket alkalmaznak, mint kerékpárokat, motorokat, gépjárműveket, teherautókat, sporteszközöket, kisebb motorcsónakokat, és nem ritka a kisméretű repülőeszközök alkalmazása sem. Számos alkalommal a felderítendő terület mellett parkolnak gépjárműveikkel vagy eszközeikkel hosszabb időn keresztül, látszólag komoly ok vagy indok nélkül. Néha a személyek nem illenek a környezetbe, más a ruházatuk, olyan helyeken készítenek rajzokat vagy felvételeket, amire nincs elfogadható környezeti magyarázat. Gyakran fordul elő, hogy katonai bázisok, táborok mellett a terroristák, koldusoknak, tüntetőknek, cipőtisztítóknak, árusoknak tüntetik fel magukat és ezen álca mellett hajtják végre a célpontok felderítését. Az új személyek feltűnése komoly kísérőjelensége lehet ilyen tevékenységnek. A terrorista felderítők fotózzák vagy filmezik a táborok fizikai megerősítéseit, a biztonsági kamerák elhelyezkedését és az őrszemélyzetet, az azzal kapcsolatos tevékenységeket. Kiemelt figyelmet tanúsítanak a beléptető pontok biztonsági intézkedéseire, a külső védelmi berendezésekre. Gyakran alkalmaznak hamis bejelentéseket, amelyek után az elrendelt védelmi intézkedéseket tanul-

mányozzák. Figyelemfelhívó jel lehet, ha ismeretlenek várják a helyi munkaerőt az objektum közelében gépjárműben és a várakozó személyek férfiak.

A terroristák a katonai objektumokkal kapcsolatban az alábbi információk beszerzésére/megszerzésére törekednek:

A fontos beosztású személyekkel kapcsolatban:

- Magas beosztású katonai és politikai személyek nevei, jellemzésük.
- Ezen személyek szálláskörletei és elhelyezkedésük. A napi vagy ismétlődő programjaik. A környezetükben lévő állandó személyekre vonatkozó információk.
- A biztonsági szervezetek helyi vezetői munkatársai és alkalmazottai, az általuk használt épületek és gépjárművek azonosítása.

A légiereire vonatkozó információigényük a következő:

- hadműveleti és tartalék repülőterek elhelyezkedése, szövetséges nevei, őrzés védelmi rendszerük
- raktárak, rakétatárolók elhelyezkedése, a tárolt anyagfajta és mennyiség tételes megnevezése
- a csapásmérő repülőgépek technikai kiszolgáló személyzetek elhelyezési körletei
- repülőgépek üzemanyag feltöltési eljárásai, szabályai
- felszálló és leszálló zónák paraméterei, azok változásai, valamint a légvédelmi rendszer
- üzemanyag rendszerek a bázisokon

A szárazföldi és speciális erőkkel kapcsolatos információigényük:

- fegyverek és lőszerraktárak
- a vezetési és műveleti központok helyének pontos megjelölése
- az előérő elhelyezésére szolgáló barakkok elhelyezkedése a táborokon belül
- helyi alkalmazottak körletei és elhelyezkedésük
- a táborok nevei és az azokban lévő egységek típusai
- útvonalak a kirakodó zónákból a táborokig, illetve a műveleti területekig.
- Logisztikai készültségi fok és további tervezendő feladatok. Az ezekbe bevonandó helyi munkaerőre vonatkozó elképzelések.
- Víz üzemanyag utánpótlás rendszere, az alkalmazott módszer.

Tengeri és tengerészeti erőkkel kapcsolatban:

- Tengerészeti bázisok elhelyezkedése és hidrológiai paramétereik.
- A vezető és műveleti parancsnokságok pontos helyei.
- A kikötők, ahol a hajók az igénybevételekig horgonyoznak.
- A ki és berakodásért felelős csoportok elhelyezési körletei.

Logisztikai területtel összefüggésben:

- katonai és gazdasági célok megjelölése
- olaj és üzemanyag-tárolók megjelölése

- utánpótlási hajók, tankerek érkezése, az érkezési idő, a célkikötő, és az ilyen létesítményekben alkalmazottak nevei
- kereskedelmi hajók nevei, melyek katonai hadianyagokat szállítanak
- szárazföldi szállítási útvonalak, valamint a biztonságból kijelölt tartalék útvonalak
- katonai és hadianyagok központi elosztási helyei

Az öngyilkos támadásnál jelentkező hírigény.

- tábor körüli ellenőrző-áteresztő pontok (EÁP⁸⁷) helye és száma;
- EÁP-oknál telepített akadályok típusa;
- EÁP-októl a tábor területén kiválasztott célpontig vezető útvonal részletes leírása;
- őrszemélyzet jellemzői (létszáma, fegyverzete, ébersége, váltások időpontja);
- őrtornyok elhelyezkedése;
- célpont környékének megvilágítása;
- EÁP megközelítési útvonalán lévő fedett (az őrség által be nem látható) területek;
- célpont és az azt védő műszaki akadályok közötti távolság.

Az ellenállók – tapasztalatszerzés és újabb akciók előkészítése érdekében – videón rögzítik a támadást és a keletkezett károkat, valamint a helyreállítási munkálatokat is. Természetesen ehhez még társulnak egyéb általános információgyűjtési felületek is, most azonban csak a főbb dolgokat emeltem ki. A terroristák felderítő tevékenységének alapos oktatása a hadműveleti területeken szolgálatot teljesítő katonáknak az egyik legfontosabb megelőző intézkedés lehet. Ennek a területnek egy terroristaellenes programba való beillesztése nem lehet kétséges.

2.4. TERRORISTÁK ÁLTAL ALKALMAZOTT ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK, VALAMINT A KATONAI CÉLPONTOK ELLEN ELKÖVETETT TERRORTÁMADÁSOK ELEMZÉSE

A terroristák a támadásokhoz szinte minden rendelkezésre álló eszközt alkalmaznak, valamint olyan módszereket választanak, amelyek biztosíthatják, hogy minél kevesebb kockázattal tudják sikeresen támadni a kijelölt célpontokat. A fejezet mottójának talán azt is adhatnánk, hogy „ha nincs konkrét információ a terroristatámadásra, az következésképpen nem azt jelenti, hogy nincs terrorista fenyegetés”. A példák igazolják, hogy pl. nem volt speciális fenyegetés az első Világkereskedelmi Központ elleni támadásánál, az oklahomai bombatámadásnál, valamint a USS Cole hadihajó elleni támadásnál, továbbá a szeptember 11-i támadásnál sem. Nem valószínű, hogy lesznek konkrét vagy jól megfogható kísérőjelek a jövőben bekövetkező támadásoknál sem. Természetesen egyes jelenségek, ha felhívjuk rá a figyelmet felderíthetők, mint ahogyan azzal a terroristák információgyűjtő tevékenységének fejezeténél foglalkoztam. A terroristák is tisztában vannak azzal, hogy a felismerési jegyek a támadások

---

⁸⁷ EÁP: Ellenőrző-áteresztő pont

meghiúsítását eredményeznék, ezért írta azt Aiman al-Zawahiri könyvében⁸⁸, hogy „Változások meg a támadások módszereit, koncentrálatok a mártír műveletekre”.

A terroristatámadási módszerek és taktikák között a következőkkel kell leginkább számolni a jövőben: gyilkosságokkal, biológiai támadásokkal, kémiai eredetű támadásokkal, számítógépes úgynevezett „cyber” támadásokkal, repülőgép eltérítésekkel, túszejtésekkel, emberrablásokkal, nukleáris, radiológiai támadásokkal, szabotázscelemekkel, távolról leadott lövésekkel, öngyilkos támadásokkal, házilag készített robbanóeszközök alkalmazásával.

A különféle támadási módszerek definiálása egy fontos terület, melyre a dolgozatban kísérletet teszek, mivel ezek egy részének nem lelhető fel definíciója.

- *A gyilkosság: A társadalom vezető személyeinek likvidálása, demoralizálás megfélemlítés céljából.* A gyilkosságok vonatkozásában az elsőrendű terrorista célpontok között politikusok valamint katonai vezetők állnak. A módszert alkalmazzák annak ellenére, hogy a jobban bevált módszereket, mint a bombatámadásokat részesítik vele szemben előnyben. Kombinálják a támadásokat más módszerekkel is, mint pl. a mérgezések vagy aknavető támadások. A gyilkosságok listáján katonai szervezetek állnak, melyről azt tartják, hogy nehezen támadható terület, de a hatása komoly demoralizáló tényezővé válik a katonák körében. A gyilkosság megtervezésében nagy jelentőséget tulajdonítanak a célpont kiválasztása megismerése mellett a gyilkosság végrehajtási helyére, ami értékelésük szerint döntő szempont. Így egyes katonai vezetők megtámadását leginkább a bázisokon kívül gondolják végrehajtani, természetesen nem elvetve a bázison belüli elkövetést sem. Az al-Kaida ilyen módszerrel ölte meg az Északi Szövetség katonai vezetőjét Ahmed Shah Massoud-ot 2001. szeptember 9-én.⁸⁹

- *Biológiai támadás: Biológiai eredetű fertőző anyagok, vízbe, levegőbe juttatásával a populáció, vegetáció vagy haszonállat-állomány mérgezésével tömeges halálozás okozása.* Biológiai támadások a terrorista szervezetek körében nagy hatékonyságú módszernek számítanak. Megerősített hírszerzői értesülések szerint Oszama bin Laden kijelentette, hogy szent kötelességük, hogy a harcukhoz biológiai anyagokat is beszerezzenek. Sheikh Omar Bakri Mohammed mudzsahedin vezető vallásos nyilatkozatban közölte, hogy megengedhető a biológiai anyagok alkalmazása a Jihad védelmi harcában. A biológiai anyagok alkalmazásánál elsősorban repülőtereken, hajókon, kormányzati szerveknél, nagyobb eseményeknél, tömegközlekedési eszközöknél, valamint vízellátó rendszereknél kell számolnunk. Ezért igényel kiemelt figyelmet a hadműveleti területeken lévő vízellátási helyek, esetleges élelmiszer beszerzési pontok, tároló raktárak prevenciós védelme.

- *Bombatámadások: A bombatámadások magukban foglalják a gépjármű és a személyi, azaz az öngyilkos terroristák által használt bombákat. Ezeknél a bombáknál katonai eredetű robbanóanyagokat alkalmaznak, melyekkel a legnagyobb pusztítást tudják elérni. Az eszközöknél távirányítókat, különféle érzékelőket és időzítőket alkalmaznak. Az al-Kaida*

---

⁸⁸ Aiman Al-Zawahiri's Knights under the Prophet's Banner: the al-Qaeda Manifesto; ISBN: B000ALNXSU. pp.32-35

⁸⁹ http://topics.nytimes.com/top/reference/timestopics/people/m/ahmed_shah_massoud/index.html

véleménye szerint „A robbanóanyagok a legbiztonságosabb fegyverei a mudzsahedineknek, hiszen ezt úgy használhatják, hogy az ellenségtől távol maradnak, ezáltal elkerülik az őrizetbe vételüket. A támadás pedig nem hagy bizonyítékot vagy bármilyen nyomot a támadás helyszínén. Továbbá a legnagyobb megfélemlítést okozza.” A bombatámadásokat önállóan vagy egyéb támadási módokkal együttesen is alkalmazzák. Fő támadási célpontok lehetnek: repülőterek, épületek, hidak, alagutak, autóbusz és vasúti pályaudvarok, kémiai üzemek, gátak, pénzügyi intézmények, kulturális szimbólumok, kormányépületek, nagy tömegű rendezvények, katonai bázisok, atomerőművek vagy azokkal kapcsolatos intézmények, vasúti csomópontok, városi tömegközlekedési hálózatok, vízellátó rendszerek.

- Kémiai támadások: *A mérgező, erősen toxikus kémiai vegyületek alkalmazása nagyobb lélekszámú események, központok ellen, melyjel jelentős számú halálozást vagy tartós fertőzést okoznak.* Eddig a terrorizmus történetében csak a japán Aum Shinrykio szervezet alkalmazta.⁹⁰ Ilyen céllal történő támadásokat hajthatnak végre a terroristák vegyi üzemek ellen a cél elérése érdekében. A kémiai vegyületekhez való hozzájutás lehetséges az azokat szállító járművek elrablásával is. Az al-Kaida céljai között deklaráltan megjelent ezen anyagok megszerzése és használata. Különböző kémiai anyagokkal folytattak is tesztek, kísérleteket Afganisztánban, melyet a koalíciós erők felfedeztek. A célpontok között tömegközlekedési csomópontok, rendezvények valamint vízellátó rendszerek szerepelnek az első helyen.

- „Cyber Jihad” a számítógépes úgynevezett: *Kibertámadások: Számítógépes, illetve vírustámadások kritikus infrastruktúrák ellen, melynek célja, hogy a rendszert leállítsák, hamis információval lássák el, ami működési zavarokhoz vezet, illetve manipulálják a vezérlő rendszereket.* Ez a módszer nem széleskörűen terjedt el, de a szakértők egyöntetű véleménye szerint számolni kell vele.⁹¹ Az első ilyen jellegű támadás az Izraeli Palesztin konfliktusban történt 2000-ben, amitől ezt a módszert is bevették a terrorizmus módszerei közé. Az elsőszámú célpontok között repülőterek irányító központjai, vegyi üzemek, gátak, kormányzati épületek, atomerőművek, katonai bázisok, vízellátó rendszerek vannak.

- Cyberterrorizmus: *Személy vagy csoport, aki terrorista szervezet nevében, közvetlenül vagy pusztán szimpátiából, felkészültségével, szaktudásával olyan elektronikai, illetve elektromágneses adatállományokat változtat meg vagy töröl, ami bizonyos rendszerek működése érdekében nélkülözhetetlen.* A beállt zavarok veszélyeztetik az alapvető biztonságához tartozó területeket, mint pl. áram-, víz-, gáz-, hő- vagy információellátás. Két fő támadási mód, amivel számolni kell ez a rendszerműveletek támadása, a másik pedig a felhasználói szint zavarása. A rendszertámadásra volt példa az észtl hálózati rendszerek zavarásával. Az individuális támadások leginkább vírusok terjesztéséhez köthetők. A jövőben ezzel a támadási módszerrel jobban kell számolni, mert könnyen hozzáférhető, kevés nyommal jár, olcsó és

---

⁹⁰ Robert Jay Lifton, *Destroying the World to Save It*, Metropolitan Books, Hery Holt and Company, New York. 1999. ISBN-10: 0805065113 Pages 3-4.

⁹¹ Megjegyzem, hogy a NATO szervezetei a CYBER elhárítás (nem minősített) témakörben komoly felkészítést, kapnak.

rövid idő alatt komoly eredményt tud felmutatni. Külön ki kell emelni az internet blokkolására, megzavarására irányuló terrorista törekvéseket.

- *Eltérítések, elrablások: Tömegközlekedési eszközök vagy veszélyes anyag szállító járművek eltérítése, túszejtő akciók kialakítása, vagy egyéb speciális terrorista támadások céljából.* Ezek közé tartoznak a repülőgépek, hajók, üzemanyag-tankerek, kamionok. A cél, hogy túszoikat szedjenek vagy mint a szeptember 11-i eset mutatta, mártírműveletet hajtsanak végre. A támadások miatt kisebb repülőgépek elrablása is számításba jöhet, melyeket robbanóanyagokkal rakodnák meg. A szeptember 11-i támadás mellett ilyen hajtottak végre a Tunéziai Dzerbában, ahol az üzemanyagot szállító kamionnal hajtottak be a zsinagógába. Az ilyen támadások célpontjai elsősorban polgári repülők, hajók, buszok és szállítókamionok lehetnek.

- *Túszejtés: Egy vagy több ember erőszakos túszul ejtése egy vagy több terrorista által, politikai ideológiai célok érdekében.* Az esemény megtörténhet, mint a rablás eltérítés része. A túszejtés célja a speciális követelés elérése, illetve a média figyelmének a terrorista ügyre irányítása. Az al-Kaida folyamatosan képi tagjait a túszejtési szituációkra. Vallják, hogy a túszoikat bántalmazása, szükség szerint megölése megengedett, ha a túszo visszartart valamilyen információt a muzulmán harcosok elől. A szélsőséges vallási oktatók ugyancsak megengedettnek tartják azt, hogy túszoikat pénzért cseréljenek. A cserében lehetnek információk és tervek is, ez utóbbira még a terrorizmus történetében nem volt példa. A legnagyobb hatást a túszoik nyilvános kivégzésével tudják elérni. Ez a sajnálatos „esemény” gyakran kerül be a médiák által a köztudatba. Sokszor történnek titkos csatornákon egyeztetések a terroristákkal a túszoik kiszabadítása érdekében. Ezekben a titkos tárgyalásokban a biztonsági szervek vesznek részt, helyenként sikerrel. Erre volt példa a csecsen túszejtők által túszul ejtett magyar szeretetszolgálat munkatársai esetében is. A túszejtés és a nyilvános kivégzések sokkoló erővel hatnak az átlag emberekre. A terrorellenes felkészítések katonai szabályai olyanok, amelyek ki tudják zárni, hogy katonák essenek a terroristák fogságába. A terroristák célja viszont az, hogy katonákat ejtsenek túszul, hiszen az nyilván nagyobb médiavisszhanggal járhat. Sajnos előfordultak ilyen esetek. A célcsoportok között tehát katonák, és a hadműveleti területen jelenlévő országok civil állampolgárai veszélyeztetettek. A hagyományos értelemben repülőterek, vasúti buszállomások, bevásárló központok esnek a célkategóriába.

- *A terrorista jellegű túszo-szituációk* említésekor talán a legmarkánsabban a „Fekete Szeptember” nevű terrorszervezet müncheni merénylete jut elsőként az eszünkbe az 1972 évi Olimpián. A túszejtés azonban napjainkra lényegesen átalakultak. A túszo-szituációk, a túszejtés egyre „népszerűbb” megoldásai a terroristáknak, a már korábban említett médiabefolyás miatt is. Főként az iraki és az afganisztáni hadszíntereken gyakoriak a túszejtési cselekmények, ahol egyes nemzetek polgárait ejtik túszul és követelik videó üzenetekben, hogy a „megszálló erők” azonnal hagyják el az országot. Szélsőséges helyzetekben sokkoló kivégzéseknek is tanúi lehetünk ezeken a felvételeken. Nyilván a terrorista szervezeteknek a legnagyobb média szenzációt katonaszemélyek túszul ejtése jelentené, mint ahogyan azt jelentette

is Irakban a háború alatt. Ahhoz, hogy ezekre a potenciális cselekményekre is fel tudjanak katonáink készülni szükséges, hogy megismerjék az ezzel kapcsolatos fogalmakat, a körülményeket. 'A túszejtőkkel folytatandó tárgyalások segíthetik a későbbi, nagyobb veszteségek elkerülését. Ezért erre a feladatra jól felkészült és gyakorlott jogi és lélektani hadviselési szakembereket kell alkalmazni.'⁹² A túszejtő akciók általában két kategóriába tartoznak:

- rablás, fogságba ejtés ismeretlen helyen,
- rablás, illetve „ellenőrzés alá vétel” nyílt helyen, ismert helyszínen.

A túsajok két kategóriába tartozhatnak:

- speciális beosztású személyek (pl.: katonai, politikai vezetők, repülőgép, autóbusz, hajó stb. utasai).
- előre nem tervezett módon, a kialakult szituációból adódóan túsul ejtett személyek (pl.: bankrablás).

A túszejtők motivációja a kormányzattal, a szembenálló erővel való egyezkedés céljaik elérése érdekében olyan módon, hogy a túszaikat sértetlenül, saját feltételeik szerint bocsássák szabadon. A motivációk között az alábbiak szerepelnek:

- biztosítani a menekülési útvonalat,
- anyagi eszközök kérése,
- politikai célok elérése,
- mentálisan zavart személy által elkövetett cselekmény,
- egyéb okok miatt (pl.: börtönlázadás során) elkövetett cselekmény.

A terrorista túsakciók kezelése megítélésem szerint *komplex*, kizárólag biztonsági, katonai, illetve rendőrségi kérdés, melynek a fő rendező elvei:

- a túsul ejtett személyek biztonsága,
- a vezetés, irányítás és kommunikációs rendszer azonnali kialakítása,
- az információk (ezen belül a titkosszolgálati információk) gyűjtése,
- túsztárgyaló kijelölése a rendelkezésre álló információk alapján,
- tárgyalási stratégia, taktika kialakítása, terroristák megnyugtatása (amennyiben lehetséges),
- a tárgyalás felépítése, aminek a fő célja az, hogy a túsokat szabadon engedjék.

Ezekre a feladatokra időben fel kell készülnie minden szervezetnek, amely a hadműveleti területeken bármilyen feladatot lát el. A túsziituációk kialakulásával sajnos reálisan kell számolnunk, hiszen láthattuk nap, mint nap, hogy ha katonát nagy számban nem is ejtettek túsul, de szinte minden koalíciós ország állampolgárai közül ejtettek túsul néhányat, akiknek a sokkoló kivégzésével fenyegettek.⁹³ Sajnos nem egyet ki is végeztek közülük. Ha a kö-

---

⁹² Dr Kőszegvári Tibor, A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai. ZMNE Egyetemi jegyzet I. rész, 30. pp

⁹³ Forrás: http://index.hu/kulfold/0706abduct/Rokonainak_hiteles_informaciok_vannak_arról_hogy_életben_van_az_a_tengerészgyalogos_akinek_lefejezésével_fenyegettek_elrablói_az_al-Dzsazíra_hírtelevízióban. A tús fogva tartóitól azonban a hétvégén is ellentmondásos hírek érkeztek. „Taleban Spokesman Says NATO Soldier

rülmények úgy alakulnak, hogy a túszt, a túszoikat ki kell szabadítani az csak egy a fentiek felhasználásával szervezett műveletben csak az ilyen feladatra felkészített és felszerelt személyek és alegységek katonáival oldható meg.⁹⁴ Nem lehetnek illúzióink, ilyen események bármikor megtörténhetnek a hadműveleti területeken.

- Emberrablás: *Egy személynek vagy kisebb csoportnak az elrablása azért, hogy speciális célokat érjenek el a terrorista szervezetek.* A műveletnek komoly háttérigénye van, leginkább anyagi fedezeteket megteremtő akciókhoz használják.

- Nukleáris fegyverek alkalmazása: *Maghasadáson alapuló nukleáris robbanás előidézése.* Taktikai vagy nagyobb nukleáris fegyver alkalmazása olyan tömeges pusztulást idézne elő, ami alapvetően hatna a szembenálló katonai erőre, az állami intézményekre ez által a politikára. Egy interjúban, amit Oszama bin Laden adott egy pakisztáni újságnak azt nyilatkozta:” szeretném kifejezni, hogyha Amerika kémiai és nukleáris fegyvereket alkalmaz ellenünk, akkor mi megtorlásul ugyanezeket a fegyvereket fogjuk alkalmazni ellenük.” A riportban elhangzott az is, hogy az al-Kaida rendelkezik ilyen fegyverekkel, de azt csak megtorlasként kívánja alkalmazni.⁹⁵ Arra vonatkozóan nem hangzott el semmilyen adat, hogy hol és mikor szereztek ilyen jellegű fegyvereket. A célcsoportok nagyobb városokat és kulcsfontosságú katonai bázisokat foglalnak magukban.

- Radiológiai fegyverek: *A radiológiai fegyverek olyan eszközök, amelyek sugárzó anyagot tartalmaznak, az ionizáló sugárzó hatását felhasználva pusztítanak vagy fejtik ki egészségkárosító hatásukat. (nem magreakció!)Radiológiai anyagot hagyományos robbanóanyaggal juttatnak robbanás útján a légkörbe, mellyel radiológiai szennyeződést okoznak.*⁹⁶ A robbantáson túl ennek az eszköznek, illetve alkalmazott módszernek az egyéb hatás, tömeges pánik kialakulása, valamint az elhúzó hatás miatt a rákos megbetegedések számának az emelkedése, mellyel számolni kell. Amerikai hírszerzési források szerint az al-Kaida 2001 decemberében már rendelkezett ilyen radiológiai fegyverrel, melyet be is mutattak. A henger alakú fémtartályról közölték, hogy radiológiai anyagokkal van töltve. Az, hogy a terroristák már rendelkeznek ilyen eszközökkel sajnos nem meglepő, hiszen az ITAR TASS hírügynökség is bejelentette, hogy 50 kg cézium, 137 izotópot találtak Groznijban a megostromlott iskolában. Az iskolában a maximum radioaktív sugárzás 100 röntgent mutatott. A Csecsen terroristavezér Samil Basajev állítólag használta is ezeket a radioaktív elemeket, melyeket aknave-

---

Taken Hostage in Afghanistan ... Afghanistan captured a NATO soldier in southern Helmand province on Tuesday. ... www.voanews.com/english/archive/2007-06/2007-06-13-voa45.cfm?textmode=1 - 28k -

⁹⁴ Dr Kőszegvári Tibor vörög, A Nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai. Budapest 2003 Egyetemi jegyzet I rész. 31 pp.

⁹⁵ "Report Links Bin-Ladin, Nuclear Weapons," *Al-Watan Al-Arabi*, November 13, 1998 (FBIS FTS19981113001081); Emil Torabi, "Bin Laden's Nuclear Weapons," *Muslim Magazine* (Winter 1998), <<http://www.muslimmag.org>> (accessed on July 13, 1999, no longer available); Michael Binyon, "Osama Bin Laden Said To Have Acquired Tactical Nuclear Weapons," *Times* (London), October 7, 1998; "Arab Security Sources Speak of a New Scenario in Afghanistan: Secret Roaming Networks that Exchange Nuclear Weapons for Drugs," *Al-Sharq al-Awsat*, December 24, 2000, <<http://www.asharqalawsat.com>>.

⁹⁶ Úgynevezett „Dirty Bomb” azaz piszkos bomba néven is ismeretes.

tővel lőtt ki.⁹⁷ A célterületek között nukleáris erőművek, tömegközlekedési eszközök, bevásárló központok, és katonai bázisok szerepelnek.

- Szabotázs⁹⁸: *szándékos károkozás a szállító rendszerekben, hő, vízi, elektromos és nukleáris erőművekben, amelyek zavart idéznek elő a szolgáltatásokban.* A szabotázst végrehajthatják fizikai erővel, illetve „cyber” támadásokkal egyaránt. Érdekes ezzel a témával, többet foglalkozni, hiszen a NATO biztonsági munkájában a kémkedés, a terrorizmus, a felforgatás és a szabotázs az a „négyes” ami minden biztonsági szervezet munkájában jelen van. Az, hogy miért kell ezt a témát egy kicsit részletesebben tárgyalnunk, tulajdonképpen egyszerűen megfogalmazható. Az al-Kaida támogatói a JIHAD aktivistái folyamatosan nyíltan, emocionálisan szólították fel az arab országok mohamedán hívőit arra, hogy a szövetséges csapatok ellen minden hadszíntéren kövessenek el szabotázs cselekményeket, illetve nyújtsanak támogatást a terrorcselekmények elkövetéséhez információkkal. A felhívás szerint „testvérek, akik szolgálják a hitetleneket, a különböző harccselekmények területein ti vagytok a középpontban és azokon a harcmezőkön, amit a JIHAD támad. Ti ismeritek a bázisaikat, képességeiket, a gyenge pontjaikat, ezért a tudás és az információ a ti erősségetek. Ezért vagytok ti speciális helyzetben, és ebből adódóan képesek vagytok arra, hogy szolgáljátok népeteket és válsásokat.”⁹⁹ A felhívás felszólítja a szövetségesek alkalmazásában álló helyi alkalmazottakat, hogy szabotázs cselekményeket kövessenek el a szövetségesek ellen akármilyen módon. Az általános prevenció keretében az elhárító, biztonsági szolgálatok már a kezdetektől megkülönböztetett figyelmet fordítanak a helyi alkalmazottakra, a terrorszervezet vezetőjének felhívása ugyanakkor indokolta az addigi intézkedések további szigorítását.

- Mesterlövészek alkalmazása: *Egy személy vagy csoport által tűzfegyverekből nyitott tűz emberek csoportjára abból a célból, hogy minél többet megsemmisítsenek.* Ez széleskörűen alkalmazott terrorista módszer, öngyilkos és nem öngyilkos támadásban egyaránt. Ilyen támadás volt az USA-ban, amikor iszlám fegyveresek nyitottak tüzet a CIA központja előtt az alkalmazottakra. Célcsoportok: kormányzati intézmények, katonai bázisok, biztonsági erők központjai, repülőterek, tömegközlekedési csomópontok, bevásárló központok.

- Öngyilkos bombatámadás: *Egy vagy több személy, aki személyektől zsúfolt területre szállít vagy visel robbanóeszközt/eszközöket abból a célból, hogy azt/azokat felrobbantva a legtöbb halálos áldozatot érje el.* A terrorista szervezetek széles körű tapasztalatokra tettek szert ebben a módszerben. Az öngyilkos műveletek az egyik legfontosabb eszközévé váltak a terroristáknak, melyek általános jellemzői az alábbiak:¹⁰⁰

- Nagyobb célcsoportot kíván rettegésben tartani, mint a támadott csoport.
- A terrorista szervezetek pszichológiai hadviselésének alkalmazott módszere.

⁹⁷ Peter Grier „Do terrorists have nukes here?” <http://www.csmonitor.com/2001/1205/p1s3-wogi.html>

⁹⁸ Beraczkai Antal ezredes Szabotázs, amivel ismét számolhatunk. KBH Szakmai Szemle. ISSN: 1785-1181, 2004. 1. szám. pp134-139

⁹⁹ Http. www. arabforum. net 2003. 02. 28

¹⁰⁰ Yoram Schweitzer, „Öngyilkos terrorizmus: Kifejlődése és jellegzetessége, az öngyilkos terrorizmus elhárítása”. „Perspectives on Terrorism” International Political Studies, ISSN: 1057-610X 2001. 77 pp.

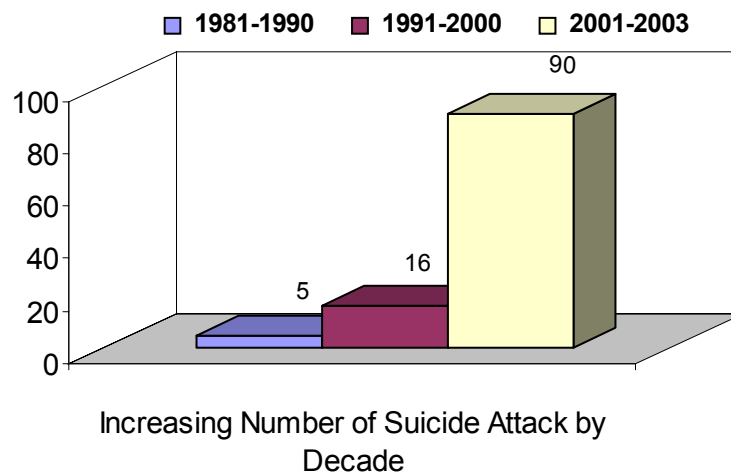

- A támadás előkészítése mindig több ember bevonását igényli.
- Az öngyilkos merénylő általában fundamentalista.
- A terroristák között férfiak és nők egyaránt megtalálhatók.
- A motivációk széles körében jelen van: a vallási megszállottság, a nacionalizmus, a vezető személye karizmája, a csoport hatása annak véleménye, felsőbb nyomás-kényszerítés, rábeszélés-presszió, valamint a bosszú és a megfélemlítés.
- Nincs egyszerű profilja az öngyilkos terroristának.

*Az öngyilkos terroristatámadás előkészületének fázisai:*¹⁰¹

- Az öngyilkos merénylő kiválasztása.
- Beszervezése a szervezetbe (sok esetben beszervezés nélkül is elérhetik céljukat).
- Az öngyilkosságra való rábeszélés, meggyőzés vagy kényszerítés.
- Mentális előkészítés és annak folyamatos fenntartása.
- A robbanóeszközzel kapcsolatos kiképzés.
- Végző előkészítés (imádkozás, vallási megtisztulás, szükséges fizetések a kedvezményezettek részére, írott vagy videón rögzített vallomások, néha közös fotó a vezetővel).
- A támadás helyszínére érkezés, rendszerint kísérettel.
- A támadásért való felelősségvállalás a szervezet nevében médiákban.

Az öngyilkos terroristatámadások, mint a legbevéltabb módszer, folyamatosan növekszik, amit jól szimbolizál az alábbi ábra, ami a világon elkövetett támadásokat mutatja.

2. számú ábra: Az öngyilkos támadások számának az emelkedése tízévenként.

Forrás: Brian Kingshott, *The new religious war*, *Criminal Justice Studies*.

ISSN: 1478-601X. volume 16, 1 March 2003, p.18.

¹⁰¹ Beraczkai Antal ezredes. „A terrorizmus „modus operandi”-jában az öngyilkos terrorizmus előkelő helyet foglal el. Katonai Biztonsági Hivatal Szakmai Szemle. 2004. 1. szám. pp. 138-142

- Gépjárműves bombatámadás¹⁰²: *Gépjárművek vagy teherautók robbanóanyagokkal megrakva a célterületre juttatva és ott felrobbantva azzal a céllal, hogy megsemmisítsenek épületeket, intézményeket, amivel a legtöbb halálos áldozatot éri el.* A gépjármű-bombatámadás lehet öngyilkos akció, de lehet előre a célterületre elhelyezve és távirányítással vagy időzítővel felrobbantva. A terrorista szervezetek nagy gyakorlattal rendelkeznek ebben a támadási módszerben. Ilyen támadást hajtottak végre a Világkereskedelmi Központ elleni első támadásnál 1993. február 26-án, mellyel hat embert megöltek és több mint ezer embert megsemmisítettek. Ugyancsak ilyen támadást hajtottak végre 1998. augusztus 7-én, amikor az USA nagykövetségeket támadták Kenyában és Tanzániában, melyben 224 személyt öltek meg. Az al-Kaida alkalmazta ugyanezt a módszert 2000. október 12-én, amikor egy gumicsónakba rakott robbanóanyaggal támadták meg az USS Cole hadihajót, megölve ezzel 17 tengerészt és megsebesítve 39-et. Célterületek: követségek, közintézmények, hidak, alagutak, vegyi üzemek, gátak, katonai objektumok, nagy tömegeket vonzó események, víz-áramellátó rendszerek.

A terroristák által alkalmazott eszközök

A terroristák, a terrorista szervezetek különféle eszközöket használnak a koalíciós csapatok támadására. Ebben nagyon széles körű a skála, hiszen az első világháborús fegyvertől a legmodernebb fegyverekig szinte minden megtalálható az eszközparkjukban. Nem kétséges, hogy a szovjet megszállásból jelentős fegyverarzenál és természetesen az ehhez párosuló lőszer, robbanóanyag-készlet maradt. Sok fegyver és robbanóanyag érkezett amerikai készletekből, amikor is az amerikaiak a mudzsahedineket támogatták a szovjetekkel szemben. Időközben azonban a világ drámaian változott, a szövetségéstől kapott fegyver a szövetséges ellen irányult. Az alkalmazott módszerek és eljárások a volt szövetségést vették célba. Nincs kétség afelől sem, hogy néhány állam – köztük Irán – folyamatosan szállít fegyvereket és robbanóanyagokat Afganisztánba és Irakba, mindezt természetesen tagadva a világ előtt.¹⁰³ A titkosszolgálat által szervezett csatornákon kínai és iráni gyártmányú fegyverek és robbanóanyagok érkeznek ezekbe az országokba. Folytatódnak ezek a szállítások annak ellenére, hogy a szövetséges hírszerzés de facto bizonyítékokat szolgáltatott Irán érintettségére a terrorizmus támogatásában.¹⁰⁴

A hadműveleti területeken a leginkább jellemző és szinte naponta alkalmazott eszközök a házi készítésű robbanószerkezetek (IED).¹⁰⁵ Ezeket az eszközöket a szövetséges erők élőerejének páncélzat nélküli vagy könnyű páncélzatú gépjárművek megsemmisítésére, illetve mozgásképtelenné tételére használják. Jellemző, hogy a hadieszköz- és hadianyaggyártók a

¹⁰² Al Kaida Training manual: „A gépjármű-bombák a mudzsahedinek legbiztonságosabb fegyverei, mivel távolról lehet végrehajtani a támadást és elkerülhető a letartóztatás.”
<http://www.scribd.com/doc/487657/AlQaeda-Training-Manual-14>

¹⁰³ George Bush amerikai elnök beszéde 2006.03.14. „A teheráni vezetés támogatja a terrorizmust, beleártja magát a térségbeli országok ügyeibe, Iránban nem engedik megfelelő módon érvényesülni az emberi jogokat és atomfegyver birtoklására törekszenek.”

¹⁰⁴ <http://www.irantracker.org/military-activities/state-department-highlights-iranian-support-terrorism-2008>

¹⁰⁵ Improvised Explosive Devices, házikészítésű vagy rögtönzött robbanóeszközök.

támadások elemzéséből folyamatosan javították és javítják a csapatszállító eszközök páncélvédeltségét az ilyen támadásokkal szemben. A hadműveleti tapasztalatok azt mutatják, hogy az IED támadásokban egyidejűleg több eszközt kötnek össze, ami fokozza az ölőhatást. Ugyancsak hadműveleti tapasztalat az, hogy az IED hatását úgy fokozzák, hogy gázolajjal töltött tartályokat helyeznek melléjük. Nem egy esetben próbabábukat öltöztettek katonai egyenruhákba azt színlelve, hogy sebesült van az úton, miközben a bábuba IED eszközt telepítettek. Gyakran alkalmaznak hamis IED-t, amit szándékosan nem megfelelően, felderíthető módon telepítenek. A kiérkező IED járőr mielőtt megkezdhetné a munkáját, a jól álcázott éles IED eszközt robbantják. Gyakori módszer ez a konvojok megállítására, melyekre azt követően lesállításokat, rajtaütéseket hajtanak végre. A terroristák az IED támadások után a körülzárt területeket megfigyelik, azonosítják a katonai tevékenységeket, filmezik a tevékenységet. Jellemző, hogy a megfigyelések alatt folyamatos telefonbeszélgetést hajtanak végre. A megfigyelések eredményeit aztán elemzik, hogy azokat felhasználják a következő támadásokhoz. A támadások tipikus helyei: útkanyarok, ellenőrző-áteresztő pontok, felüljárók.

Az IED-k csoportosíthatók a felhasznált robbanóanyagok szerint, az indítás módja szerint, az elhelyezésük módja szerint, valamint a robbanóeszközök kapcsolási módja szerint.

A felhasznált robbanóanyag szerint:

- katonai robbanóanyagok, tüzérségi gránátok, lövedékek (122, 155, 57 mm), lőszerrek, rakéták, gránátok, puszkagránátok és aknák
- ipari robbanóanyagok, dinamit, SEMTEX
- házi készítésű rakéták és házi készítésű robbanó-eleggyel működtetett eszközök (TNT, feketelőpor stb.), gázolaj és benzin keveréke, általában más indító töltettel indítva

Az indítás módja szerint: időzített és közvetlen indítású IED-eket különböztetünk meg.

Az *időzített* robbanóeszközöket időzítő szerkezettel szerelik fel. (TOIED)¹⁰⁶ Az időzítők lehetnek mechanikus ébresztő vagy karórák, háztartási gépek időmérő szerkezetei, elektromos órák, vagy háztartási időmérő szerkezetek, valamint kémiai elven működő indítóeszközök.

A távvezérlő berendezéssel ellátott eszközök (COIED)¹⁰⁷ vezérlői lehetnek ajtócsengők, vezeték nélküli eszközök, mobiltelefonok, kapunyitó eszközök, elektromos riasztórendszerek kapcsoló eszközei valamint távirányítással működő elektromos játékok.

Öngyilkos támadó által alkalmazott indítóeszközök (VOIED)¹⁰⁸, nyomás-tolás, húzás-érzékelők, nyomógombok és kapcsolók, valamint lehetnek hő- és fényérzékelők.

A robbanóeszközök elhelyezési módjuk szerint lehetnek álcázottak és alkalmazhatják őket álcázás nélkül. Természetesen a hatékonyságot tekintve az álcázott eszközök a leginkább alkalmazottak. Az álcázások a terep jellegének megfelelően kerülnek kialakításra, így behe-

¹⁰⁶ Time operated improvised explosive devices

¹⁰⁷ Command-operated improvised explosive devices

¹⁰⁸ Victim operated improvised explosive devices

lyezhetik a földútba, útpadkába, árok szélébe, az árok út felé néző oldalába, amivel a repeszhatást is felerősítik. Álcázzák kövel, homokkal, nem ritka az sem, hogy elhullott állatba helyezik, amit az útra, az út mellé raknak. Gyakran kisebb hatóerejű robbanóeszközöket vizes palackokba helyeznek. Nagyon elterjedt a szilárd burkolatú utaknál a forgalmi jelzőablákba, azok mögé telepített robbanóeszközök alkalmazása, mivel az útfelszín megbontása árulkodó jel lenne. Előszérrettel használják ki a természetes úthibákat, valamint az út mellett parkoló gépjárműveket a robbanóeszközök rejtésére, az utóbbiak robbantásánál azzal sem törődnek, ha helyi lakosok haladnak el az éppen felrobbantandó gépjármű mellett.

Házi készítésű rakéták, rakétavetőők:

A házi készítésű rakéták igen elterjedtek a terroristák körében. A BM-21 sorozatlövő rakétáit házilag barkácsolt vetőcsövekkel indítják, aminek a legnagyobb problémája az irányíthatóság. Ezek a kilövések mintegy 85 %-ban célt tévesztenek. Alkalmazásáról azonban nem mondanak le, mert egy katonai táborra érő támadás komoly veszteségeket tud okozni. A terroristák fegyvertárában a palesztin HAMASZ által előállított KASSZAM házi készítésű rakétát lehet megemlíteni, aminek használata napjainkban komoly veszteségeket okoz Izraelben.¹⁰⁹ A terrorista szervezetek közötti együttműködésből adódóan ilyen rakéták megjelenhetnek más területeken is, hiszen ezeket viszonylag könnyű előállítani, ha a gyártók rendelkeznek a gyártáshoz szükséges technikai paraméterekkel. A szakértők a KASSZAM rakétát egy kifejezett terrorista fegyvernek ítélik, hiszen terrorista szervezet saját fejlesztése.¹¹⁰

A házi készítésű vetőszerkezetek:

A házi készítésű vetőszerkezeteket ugyanúgy mint az IED szerkezeteket, rendszerint álcázva telepítik az árokparton vagy közvetlenül az út mentén. Az álcázásban a méretnek megfelelő rejtő eszközöket használnak, így nem ritka a robbanószerkezeteknek betontömbnek álcázása. A vetőszerkezet házilag barkácsolt indítószervezet, amivel két vagy több, pl. RPG-7 vagy RPG-18-as rakétagránátot kötnék össze és robbantanak fel. A rakéták ölőhatásának fokozása érdekében a töltetekbe páncéltörő tuskékat helyeznek. Előszérrettel alkalmazzák eze-

¹⁰⁹ Beraczkai Antal ezredes, Az Izraeli Védő Fal terrorista ellenes hadművelet. KBH Szakmai Szemle. ISSN: 1785-1181, 2002. 23-41pp.

¹¹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Qassam_rocket „A rakétát a HAMAS fejlesztette ki a Gázai övezetben, 2001 második felében. A rakéta konfigurációja és a jellemzői azt sugallják, hogy a forrás a Gázai területeken kívüli lehet, esetleg külföldi rakéta szakértők vagy amatőrök. A rakéta maximális hatótávolsága akár 30 km is lehet. A rakéta teljes hossza, 8 m, átmérője 115 mm, a robbanófeje pedig kb. 8 kg. A rakétát egy ideiglenes indítóállványról lövik ki, amely acélrudakból került kialakításra és biztosítja a rakéta 60 fokig történő fel-emelését. Indítása egy elektromos detonátorral történik, amit a rakétahajtóműhöz illesztnek és összekapcsolják egy akkumulátorral, valamint egy óra által kontrollált késleltető mechanizmussal, ami biztosítja a kilövés időzítését. A rakétát szilárd hajtóanyag hajtja, ami 35 % cukor és 65 % kálium-nitrát elegye. A hajtóanyag-előállítás során összevegyítik a két komponenst, felolvasztják és 1 m hosszú öntőmintába öntik. Az öntőminta kör alakú, közepén a tengelynél biztosít egy furatot (üreges részt) az anyagban. Ezt követi a szárítás, majd a kiveszik a hajtóanyagot öntőformából és behelyezik a motorba, ami 115 mm átmérőjű vízvezetékcső. A rakéta hajtóanyaga 150 mp-ig, a dupla töltet 210 mp-ig ég, gyorsítja a rakétát. A robbanófej egy egyszerű 115 mm átmérőjű és kb. 30 cm hosszúságú acél-vízvezetékcső, amit kb. 5 kg robbanóanyaggal töltenek fel. A rakétánál egyszerű gyújtót alkalmaznak, ami egy alumínium tölcsérből, rugóból, ütőszegből és egy kis kaliberű lőszerből áll. A rugó összenyomott helyzetében lévő energiát átadja az ütőszegnek, ami ráüt a lőszerfalra, ami iniciálja a detonációt, indítja a TNT-t.

ket az eszközöket, mivel könnyű telepíteni, az előállítás nem drága, az alkalmazás pedig biztonságos, mivel az indítást távolról hajtják végre.

Házi készítésű irányított repeszakna (ICM)¹¹¹:

A repeszaknák alkalmazása egyre népszerűbb a terroristák körében, mivel nagyon magas hatékonysággal tudják alkalmazni a szövetséges csapatok élőereje ellen. Gyakran a repeszaknákat kombinálva alkalmazzák gránátvetőkkel, amivel a páncélatütő képességet növelik meg. Az ilyen kombinált eszközök telepítése több szakértelmet igényel, ezért ezeket kisebb csoportok telepítik.

A katonai táborok elleni támadásoknál a terroristák az aknavetők és a rakétatámadások mellett felhasználják a gépjárműre rakott robbanóanyagokat, amelyekkel a legnagyobb pusztító hatást tudják elérni. Sajnos a terrorizmus elleni harcban erre is több példa volt a múltban, és szerencsére az al-Hillah-i (Irak) magyar tábor egy ilyen típusú sikertelen támadási kísérlet célozta meg.

Az elhúzódó terroristaellenes harcok azt valószínűsítik, hogy az anyagok, eszközök beszerzésében hiányok léphetnek fel, ami a terrorista szervezetek körében meglévő együttműködést fogja fokozni. A KASSZAM rakéta más területeken való megjelenése így nagyon valószínű, akár csereüzlet által is finanszírozva. A terroristák módszerei folyamatosan változnak, egyre több technikai eszközt alkalmaznak, így a rádiótelefonok kommunikációinak az ellenőrzése, illetve zavarása elengedhetetlen igénnyé vált. A terroristák a katonai rádióforgalmat lehallgatják, ami előnyt jelenthet számukra a támadások tervezéséhez, és kivitelezéséhez egyaránt. Nyilvánvaló, hogy a táborok környékén az erők megóvását¹¹²biztosító intézkedéseket fokozni szükséges, és kifejezetten koncentrált figyelmet kell fordítani a terroristák felderítő tevékenységeire, amelyek időben tudják feltárni a potenciális támadásokat. Nem örvendetes, de tény: a terroristák által alkalmazott eszközök vizsgálata eredményeként megállapítható, hogy a terrorizmus fejlődik! Azon túl, hogy a jól bevált eszközöket és módszereket előszeretettel alkalmazzák, tetten érhető a változás, az új eszközök és módszerek bevetése. Ezt igazolja, hogy a terrorcselekmények előkészítése, a célpontok felderítése, illetve a támadás végrehajtás során ma már olyan eszközöket is alkalmaznak, melyek a legmagasabb szintű technikai-infrastruktúrák birtoklását, fejlett technológiák alkalmazását, a bűnös célokra konvertálható magas szintű elméleti felkészültséget igényelnek. A kutatómunka egyértelműen bizonyította, hogy egyes terrorista szervezetek ma már képesek a másod- és harmadik generációs mobilfónia valósidejű lehallgatására is. Ellenőrzött információk keletkeztek arra nézve is, hogy a fejlett eszközöket, csúcstechnológiát alkalmazó terrorszervezetek napjainkban már képesek a különféle kormányzati rejtjelezett adatátvitel megfejtésére is. Már nem jelentenek megnyugtató biztonságot az eddig védettnek hitt „vonalak-csatornák”, legyen szó akár szövetséges, akár nemzeti katonai titkosított rádióösszeköttetésekről vagy hírszerző és egyéb speciá-

---

¹¹¹ Improvised Claymore Mine, házi készítésű irányított repeszakna

¹¹² Force Protection

lis szolgálatok által használt különféle rejtjelezett kommunikációkról. Ugyanez igaz a műholdakon keresztül történő összeköttetésekre is.¹¹³

Katonai célpontok elleni terroristatámadások elemzése

„Rövid és hirtelen támadásokat kell végrehajtani, hogy terrorizáljuk és demoralizáljuk a katonai erőket és a polgári személyeket egyaránt. Ennek szellemében minden mudzsahedinek három IED támadást vagy három robbanóanyaggal elkövetett támadást kell végrehajtani, a mártír akciókban legalább három személyt kell megölni”¹¹⁴

A terroristatámadások egyik célja a megsemmisítések mellett, hogy befolyásolják a szövetséges erők morális és pszichikai állapotát. Ezért éjjel úgynevezett zavaró támadásokat, belövéseket hajtanak végre a katonai táborok ellen.

„NATO katona halt meg Afganisztánban. A szövetség egy katonája meghalt öt pedig megsérült egy robbanásban a Talibánok elleni műveletekben.”¹¹⁵

„Életét vesztette egy magyar katona Afganisztánban szombat délután, miközben tűzszerező feladatát látta el.” –adta hírül az MTI-nek a Honvédelmi Minisztérium. Június 10-én hasonló tragédia történt. Afganisztánban 250 magyar katona szolgál. Összesen eddig hat magyar katona halt meg az elmúlt tíz évben külszolgálatban, ebből kettő Afganisztánban.

„Egy olasz katona halt meg és egy másik megsebesült az afgán főváros közelében, amikor talibánok rajtaütést hajtottak végre a NATO járőr ellen.”¹¹⁶

„Öngyilkos terrorista robbantotta fel a német ISAF katonákat szállító buszt, melyben négyen meghaltak és huszonkilencen megsebesültek.”¹¹⁷

„Gépjármű bomba sebesített meg három NATO katonát Afganisztánban. Az öngyilkos támadó meghalt a támadásban.”¹¹⁸

¹¹³ Forrás: YODA-V. 2006. 11. 19.

A Hezbollah a libanoni háborút megelőzően modern páncélelhárító fegyverekre tett szert, rejtett alagút és bunkerrendszert épített ki Dél-Libanonban és hírszerző rendszerét is jelentősen fejlesztette. Ez utóbbi célja elsősorban az volt, hogy információkat szerezzenek az izraeli hadsereg mozgásáról mind Libanon, mind pedig Izrael területén. A Hezbollah irányítói pontosan tudták, hogy a határ mellett mikor és hol vannak az izraeli járőrök, s ez tette lehetővé a július 12-i véres támadást, amelyben 8 izraeli katona életét vesztette, kettőt pedig elraboltak, s amely a háború közvetlen kiváltó oka volt. A katonai titkosszolgálat tudott a Hezbollah felkészüléséről, s Aharon Ze'evi-Farkash, a szolgálat vezetője még Ariel Sharon miniszterelnököt figyelmeztette a növekvő kockázatról, majd a vezérkari tiszteket is tájékoztatta még a háború kitörése előtt. A Hezbollah felderítői Iránban és Szíriában kaptak kiképzést. Megfigyelési pontokat alakítottak ki a két ország határvonalán, melyeket a legmodernebb nyugati kommunikációs és hírszerző eszközökkel szerelték fel, melyek lehetővé tették a mobiltelefonok, rádió adó-vevők és a műholdon keresztül zajló kommunikáció lehallgatását. A terrorszervezet Izrael területén is megpróbált kémszervezetet működtetni, ezen felül olyan információgyűjtő-elemző központot hozott létre, amely a hírügynökségek és az izraeli média híreiből vont le következtetéseket a várható hadműveletekre, a közvélemény és a hadsereg hangulatára.

¹¹⁴ Abu Omar Al-Baghdadi A Jihad háborús koncepciója. <http://threatswatch.org/analysis/2007/12/the-fiction-of-abu-omar-albagh/>

¹¹⁵ AFP Kabul 2008. Január 21.

¹¹⁶ AFP Kabul 2008. Február 13.

¹¹⁷ Reuters 2003. Június 7

¹¹⁸ AFP Kabul 2008. Február 7

„NATO katona vesztette életét, két másik pedig megsebesült egy bombatámadásban, amit az út szélébe telepítettek.”¹¹⁹

Három német ISAF katona sérült meg egy távirányítóval működtetett IED bombatámadásban Kunduz tartományban.”¹²⁰

„Romano Prodit támadták politikusok, hogy vonja ki az olasz csapatokat Afganisztánból, hiszen 2004 óta 12 katona vesztette életét terroristatámadások következtében. Prodi közölte, hogy ez a küldetés amit folytatunk, hosszú ideig fog tartani.”¹²¹

Csak néhány hír a sok közül, amelyekben napjainkig 4554 fő¹²² szövetséges katona halt meg a terroristaellenes katonai műveletekben Irakban és 491 fő Afganisztánban. Jelentős a polgári áldozatok száma is, ami nyilvánvalóan sokkal magasabb a katonai áldozatok számánál.¹²³ Nem véletlen az sem, hogy az USA Védelmi Minisztériuma poszttraumás programot indított be, ami pszichés traumák kezelésére hivatott. A hadműveletekben részt vevő katonák nagy része pszichésen sérült, mint a vietnámi szindróma, újabban kialakult az iraki-afganisztáni szindróma is.

Az információgyűjtési elemzések, a tények azt mutatják, hogy törzsi, etnikai és vallási alapon szerveződött félkatonai szervezetek és csoportok alapvetően valamely helyi vagyonos hadúr vagy vallási vezető befolyása alatt állnak. Vezetőik igyekeznek befolyásukat kiterjeszteni más csoportokra is, akik önszerveződően működnek. Állományukban jelentős részben volt katonák, rendőrök és számos nacionalista vagy vallási fanatikus fiatal is megtalálható. Kézifegyverekkel, gyalogsági és kézi páncéltörő fegyverekkel vannak felszerelve, néhány kollektív fegyver, mint géppuska és aknavető is megtalálható arzenáljukban. A csoportok tagjai folyamatosan kiképzéseken vesznek részt, amelyeken a saját támadásaik elemzését követő hibákat javítják, fejlesztik a módszereket. A kiképzők között terrorizmust támogató országok titkosszolgálati tisztjei is megjelennek. A kiképzési eredmények bizonyítéka, hogy e csoportok egyre szélesebb körben alkalmazzák a házi készítésű robbanószerkezeteket, melyeket új módszerrel telepítenek az utak mentén. A fegyveresek műholdas telefonokon, rádióeszközön és mobiltelefon-hálózatokon keresztül hangolják össze tevékenységüket.¹²⁴

Rendszerint önállóan – egységes központi irányítás nélkül – tevékenykednek, de az eddigi tapasztalatok alapján valószínű, hogy egyes körzetekben ún. regionális vezetők hangolják össze működésüket. Támadásaikat gerilla-módszerek alkalmazásával hajtják végre. Rajtaütéseiket úgy szervezik meg, hogy a lehető legrövidebb időn belül a lehető legnagyobb vesz-

---

¹¹⁹ AFP 2008. Január 24

¹²⁰ Reuters 2004. November 27

¹²¹ Reuters 2008. Február 13

¹²² <http://projects.washingtonpost.com/fallen/iraq>

¹²³ A megszállás áldozatait összesítő Iraq Bodycount becslése szerint az elmúlt 5 év merényleteinek legalább 89500 civil áldozata volt. Ez azonban csak a terroristatámadások áldozatainak a száma. Ezen kívül a kórházi és szociális rendszer összeomlása miatt a becslések szerint legalább 200 ezren haltak meg. <http://www.iraqbodycount.org/database/>

¹²⁴ Paul Williams, *The Al Qaeda Connection : International Terrorism, Organized Crime, and the Coming Apocalypse*, New York Times, ISBN: 1-59102-349-1, pp 79-83

teséget okozzák, és még a NATO erők válaszlépései előtt el tudják hagyni a helyszínt. Célpontjaikat és támadási módszereiket a rendelkezésükre álló erőnek és fegyverzetnek, valamint a csoport kiképzettségének megfelelően, rugalmasan választják ki. Hatékonyságukat növeli, hogy a támadások megtervezésére és a felkészülésre elegendő idő áll rendelkezésükre. Akcióik előkészítésében és kivitelezésében a helyi lakosság támogatását is igénybe veszik, kihasználva a magas munkanélküliséget, a nemzetiségi és vallási hűséget, a növekvő NATO-ellenességet. A támadások előkészítésében és végrehajtásában külföldi fegyveresek, bűnözők és terroristák is szerepet kaphatnak. A segítők biztosítják az egyes sejtek közötti kapcsolattartást, összehangolják a támadó csoportok logisztikai ellátását, a búvóhelyek fenntartását és a toborzást. Az ún. igehirdetők feladata a propaganda, ami elsősorban a lakosság tájékoztatását szolgálja – akár a tények elferdítésével is – a NATO-ellenes támadások sikerességéről. A házi készítésű robbanószerkezeteket rendszerint külföldi zsoldosok vagy biztonsági szolgálatok tagjai állítják össze, akiknek a szakértelme jelentősen befolyásolja az egyes csoportok képességeit. A támadásokat végrehajtó sejtekben sok olyan harcos van, aki ideológiai meggyőződésből harcol, azonban többségüket a pénz és a munkanélküliség motiválja. A támadásokhoz felhasznált eszközöket figyelembe véve, házi készítésű robbanószerkezetekkel, aknavetőkkel vagy kézi páncéltörő gránátvetőkkel, valamint kézifegyverekkel tevékenykedő csoportokat lehet megkülönböztetni, de gyakoriak a kombinált, többféle eszköz alkalmazásával végrehajtott rajtaütések is. Ez utóbbi esetekben feltehetően több csoport összehangoltan hajtja végre akcióit. A csoportok tagjai nem állnak szoros kapcsolatban egymással, az egyes sejtek vagy személyek nagy önállósággal rendelkeznek. Ennek a szervezési formának nagy előnye, hogy a csoportban nincs kritikus elem, amelynek megsemmisülése a csoport felbomlásához vezetne. A csoportok képesek elveszített sejtjeiket és vezetőiket pótolni. A csoporton belüli nagy önállóság ugyanakkor hátrányt is jelent, mivel a sejtek könnyen elszigetelődhetnek egymástól.

A NATO erők ellen végrehajtott támadások tapasztalatai:

- A NATO erők ellenes csoportok támadásaikat elsősorban kisebb (2-4 járműből álló) és csak könnyű fegyverzettel felszerelt menetoszlopok ellen hajtják végre. A támadások általában a menetoszlopok utolsó járműveit érik a lehetséges válaszcsepások csökkentése, illetve elkerülése miatt.
- A merényletek többségét az ellenálló csoportok házi készítésű robbanószerkezettel hajtják végre. A szerkezetek alapját a különböző típusú lövedékek, aknavető gránátok, illetve robbanóanyagok képezik. A töltetek felrobbantásához elektromos gyújtózsínórt, rádióvezérelt vagy időzített gyújtószerkezetet, valamint mobiltelefon is használhatnak.
- A házi készítésű robbanószerkezeteket az utak mentén változatos álcázási módokat alkalmazva helyezik el, pl.: kötörmelék, közúti tábla oszlopa, betonelemek stb. Szövetségi biztonsági alapelv, hogy semmiképp sem szabad a gyanús dolgok mel-

lett megállni, illetve azokat megvizsgálni, mivel a támadások egy részét a veszteglő gépjárművek ellen követik el.

- A támadások egyik leggyakoribb módja, hogy a menetútvonalat keresztező felüljárókról könnyűfegyverekből vagy kézi páncéltörő fegyverből nyitnak tüzet a támadók, illetve kézigránátot vagy saját készítésű robbanószerkezetet dobnak a menetoszlop gépjárműveire.
- Az épületekben elhelyezett robbanócsapdák kisebb hatóerejűek, mivel a cél nem az épületek felrobbantása, hanem a nemzetközi erők katonáinak megsemmisítése. Az ellenállók ilyenkor az élőerőt hatékonyabban pusztító, nagy repeszhatású aknavető- és kézigránátokat használnak. A szerkezetet leggyakrabban mozgás- és lépésérzékelőkkel vagy távirányítással indítják.
- Menetoszlopok támadásakor gyakran használnak motorkerékpárokat, amelyeken a támadók gyorsan elmenekülhetnek a helyszínről. Ilyen esetekben a motorkerékpár vezetője vagy utasa gránátot dobhat, kézifegyverekből vagy kézi páncéltörő fegyverekből tüzet nyithat a menetoszlopra.
- A koalícióellenes csoportok megfigyelőket is alkalmazhatnak, akik a menetoszlop közeledését tűzgyújtással vagy kézifegyverből leadott lövéssel jelezhetik a támadók számára.
- Lakott területen támadási előkészületekre utalhat, ha nincsenek gyerekek az utcán vagy ha a menetoszlop megjelenésekor lekapcsolják a házakban a világítást.
- A koalícióellenes csoportok támadásaik végrehajtásához gyermekeket is felhasználhatnak, emiatt fokozott figyelmet kell fordítani a járművekhez közeledő vagy a menetoszlopot felüljárókról figyelő fiatakorúakra.
- A támadók a menetoszlop feltartóztatása céljából sebesültnek tettethetik magukat, de előfordult az is, hogy a „sebesült” valójában öngyilkos merénylő volt, aki sajátmagával együtt a segítségnyújtókat is felrobbantotta.

Biztonsági szempontból komoly következtetéseket lehet ezekből levonni, melyek ebben az olvasatban az alábbiakat tartalmazzák: Minden terroristatámadásnak vannak valamilyen közvetítő jelzései, jelei, melyek megfelelő felkészítés esetén felismerhetők és a megfelelően megválasztott ellenintézkedésekkel elkerülhetők vagy a bekövetkezett támadás rekonstruálható, esetleg foglyul ejtett személyek által egyes sejtek, szervezeti elemek felszámolhatók. Nyilván különbséget kell tenni a hadurak, a felkelők, valamint az ellenállók fegyveres cselekményei között, hiszen ezek más-más biztonsági munkát igényelnek. Fontos továbbá az, hogy minden egyes támadás elemzéséből levonható következtetéseket azonnal be kell helyezni a védelem eszköztárába.

2.5. A TERRORIZMUS, ÉS A SZERVEZETT BŰNÖZÉS KAPCSOLÓDÁSI FELÜLETEI

A terrorizmus és a szervezett bűnözés közötti kapcsolatnál biztonsági szempontból leginkább *három fő területet kell érintenünk*: úgy mint az illegális kábítószer-kereskedelmet, a hagyományos fegyverek illegális kereskedelmét, valamint a nukleáris anyagszármazékok, tömegpusztító fegyverek illegális kereskedelmét. A kapcsolat erősen érdekkapcsolat és minden az anyagi eszközökön alapszik.

A *kábítószer-kereskedelem* és az abból befolyt pénzek képezik a legnagyobb pénzalapját napjainkban a terrorista szervezeteknek. Emellett a kábítószer-kereskedelem komoly fenyegetést jelent a demokratikus haladásra, különösképpen a fejlődő országokban. A kábítószer elterjedése komoly fenyegetést jelent a nemzet egészségének és moráljának biztonságára. A kábítószerből származó hatalmas jövedelem destabilizálhatja a gazdaságot és a korrumpált állami hivatalnokokat, valamint működésképtelen állam kialakulásához vagy annak folyamatos fennálláshoz vezet, ami melegágya a terrorizmusnak. A kapcsolat a kábítószer miatt közelebb hozza egymáshoz a bűnöző és a terrorista csoportokat. Az állami hivatalnokok kábítószer eredetű korrupciója gyengíti a privatizációt és a demokratikus reformokat, különösen a poszt-kommunista országokban. Terrorista csoportok kábítószerből eredő pénzből tartják fenn magukat, pénzelik tevékenységüket. A kábítószerből származó pénzek segítségével különféle szeparatista törekvések alakultak.

A második fő terület a *hagyományos fegyverek illegális kereskedelme*. Minden nemzet számára veszélyt jelentenek a területén megjelenő engedély nélküli fegyverek, melyeket az alvilág használ fel különféle akcióihoz. A bűnözők működő kapcsolatokat alakítottak ki a terrorista szervezetekkel, azok képviselőivel. Több alkalommal fizettek fegyverszállítmányokért kábítószerrel. A szervezett bűnözés elképzelhetetlen fegyverek nélkül, a bűnöző csoportok saját uralmukat, dinamizmusukat csak a fegyverekkel képesek fenntartani. Ezért jelentős számban alkalmaznak olyan személyeket, akik tisztában vannak azzal, hogy a fegyvereket milyen illegális útvonalakon lehet biztonságosan átjuttatni az országokon, néha földrészekén. Ezeket a tevékenységeket több szempontból is elősegítik, befolyásolják a különféle térségekben zajló háborúk, polgárháborúk, elsősorban az utánpótlás, a könnyebb beszerzés tekintetében, másodsorban az illető „szakemberek” megszerzésében.

Egy biztos, hogy napjainkban a volt délszláv országok konfliktusai jelentették és jelentik is a fegyverek illegális megszerzésének és csempészésének egyik melegágyát. Ezt a lehetőséget használják ki az európai és amerikai szervezett bűnözői csoportok. A fegyverek illegális beszerzésének súlypontja áttevődött a Közel-Keletről és Ázsiából Európába. Ennek több oka is van, nyilván a legkézenfekvőbb a szállítási útvonalak rövidege. Pakisztánból, Tadzsisztánból vagy éppen Burmából, Iránból nehezebb a fegyvereket Európába szállítani, mint például Szerbiából, Koszovóból, Albániából vagy Boszniából. Természetesen a távolabbi megrendelések csak kisebb mennyiségeket, azt is helyenként bizonytalan módon tudják szállí-

tatni. A délszláv térség még hosszú időn át tudja produkálni a hagyományos fegyverek nagy számát, a kialakult konfliktusaival, polgárháborús helyzeteivel pedig átláthatatlanná teszi a fegyverek bárminemű kontrollját. Szerbiában, Horvátországban, Bosznia-Hercegovinában a bűnözők és egyes extrémista vezetők a háború vége felé fegyverdepókat hoztak létre a későbbi értékesítés céljával. Ezeknek a fegyvereknek nagy része áramlott át Koszovóba a konfliktus idején. A déli térségben a fegyverek illegális kereskedelmét megkönnyítette az is, hogy a határok ellenőrzése hiányosan és későn került megszervezésre, azok napjainkban is átjárhatóak. Becsült adatok szerint a térségben több mint félmillió fegyver van, illetve több millió lőszer, robbanóanyag, valamint robbantószer van illegális kézen. A NATO „Borostyán Róka” fedőnevű fegyverbegyűjtési akciójában 3300 fegyvert adtak át.¹²⁵

A Koszovói Felszabadítási Hadsereg mellett természetesen a térség bűnözői saját fel-fegyverzésükre is vásároltak fegyvereket. A káosz, az anarchia idején nyugat-európai bűnözők úgynevezett fegyverbeszerző utazásokat hajtottak végre a térségben és a megvásárolt fegyvereket Albánián, Olaszországon és Svájccon keresztül szállították Európába.

Az erőszakot alkalmazó kábítószercsempészek az egyik fő vásárlói köre a fegyvereknek. A svájci rendőrség több alkalommal sikeres akciókat vezetett ellenük. Az erélyes fellépés hatására az üzletkötések átterjedtek Olaszországra és Magyarországra. Abban az időben a robbantásos bűncselekmények, valamint a fegyveres leszámolások egy része is kísért a piac megjelenését. Mivel ezek a maffiatípusú leszámolások, a robbantások erősen fenyegették a nemzet belső biztonságát, a magyar rendőrség a titkosszolgálatok támogatásával hazai bázison, illetve az amerikai FBI-al együttműködve nemzetközi területen visszaszorította ezeket a tevékenységeket. Ez nem jelenti azt, hogy a tevékenység teljesen eltűnt volna az országból, de arculatot váltott ismét és a kábítószer egyik fő útvonalává váltunk. A fegyverek kereskedelme most ideiglenesen más irányt vett, északon Lengyelország, délen pedig az albán-olasz útvonal erősödött ismét. Természetesen, mivel az illegális fegyverkereskedelem magas profitot biztosító üzlet, más országokból is áramlottak és áramlanak továbbra is fegyverek az európai fekete piacokra. Örmény és grúz forrásokból is jöttek fegyverek, ezek között számos használt fegyver is volt. A fegyverek a korábbi szovjet tagköztársaságok déli területeiről áramlottak, és áramlanak jelenleg is egy jól kiépített és relatívan biztonságosnak mondható útvonalon a délszláv országokba, majd a célállomásokra. Érdekes dolog az, hogy a térségben a konfliktusok megszűnése és mérséklődése ellenére a beáramló fegyverek száma nem csökken. Érdekes továbbá az, hogy a volt szovjet tagköztársaságok között számos ország komoly fegyverfelhasználó, mégis tud fegyvereket eladni, exportálni. Ez egyrészt azt is jelenti, hogy hatalmas mennyiségű fegyver van a tagköztársaságokban, amelyből a bűnözők jelentős mennyiséget bármikor be tudnak szerezni. Másrészt nyilván a korrupció magas szintjét is mutatja.

A fegyverek illegális kereskedelme mellett újdonságként jelentek meg a piacon a külön specializálódott csoportok, mint bérelhető „árucikkek”. Tevékenységük a robbantásoktól a

---

¹²⁵ <http://www.origo.hu/nagyvilag/20010920megkezdodott.html>

gyilkosságig terjed, tulajdonképpen minden erőszakos cselekményt elvállalnak a világ bármely pontján, ami szélesíti a terrorizmust és helyenként még inkább láthatatlanná is teszi azt. A terrorizmust leginkább alkalmazó országok komoly megrendelői ezeknek a csoportoknak, melyek soraiban volt titkosszolgálati emberek (KGB, GRU) és háborús veteránok vannak. A szervezett bűnözés és a terrorista szervezetek közötti üzletek volumenét nehéz felbecsülni, az azonban tény, hogy az üzletben a bűnözők egyik szerepe a fegyverek és lőszer megvásárlása és azok szállítása.

A harmadik terület a bűnözők és a terroristák kapcsolatának a *nukleáris anyagszármazékok és tömegpusztító fegyverek beszerzésében* való közreműködés. A legújabb terrorista-elemzések reális veszélyként számolnak azzal, hogy tömegpusztító fegyverek kerülhetnek terroristák kezére, és azok azt alkalmazni is fogják. Legalább nyolc olyan terrorista csoportot tartanak nyilván, akiknek céljai közt szerepel ilyen jellegű fegyverek beszerzése. Ennek néhány jelét a világ már megtapasztalta, emlékezzünk csak a tokiói metró elkövetett ideggáz-támadásra. A jelenlegi proliferációs trend lehetőségeket kínál szubnacionális és terrorista csoportoknak, hogy egészben vagy részeiben szerezzenek meg ilyen fegyvereket, anyagokat, köztük kémiai, biológiai vagy atommaghasadáson alapuló eszközöket. A technológia és az anyagok, amelyek a legtöbb tömegpusztító program alapul, katonai és polgári alkalmazotkat használ, akik leginkább veszélyeztetettek ebből az aspektusból. A terrorista csoportok, akik birtokolnak vagy titkosan keresnek, kutatnak tömegpusztító fegyverekhez alkalmas biológiai vagy kémiai anyagokat, szembekerülnek azzal a problémával, hogy megtalálják azokat a technikai megoldásokat, amelyekkel ezeket alkalmazni lehessen. Nyilván amíg erre sor nem kerül, szakértelem szükséges az anyagok, részecskék tárolásához, szállításához, a védelmi rendszabályok betartásához. Nemzetközi a probléma és mindenképpen súlyozottan kell odafigyelni azokra a csoportokra, amelyek plutóniumot vagy más maghasadáson alapuló terméket kívánnak beszerezni. A tevékenység megakadályozása nem rendőri feladat. Ezt a világ hírszerző és elhárító közösségének is közös feladata, hogy erőiket koncentrálnak akadályozzák meg, hogy ezek az eszközök ellenőrzés nélkül államok vagy terrorista csoportok kezére juthassanak. Ebben a munkában a megszerzés prevencióját és az eszközök csempészésének a felderítését kell a középpontba állítani. A Szovjetunió összeomlását követően megszűnt a közvetlen kelet-nyugati katonai konfrontáció. Csökkentették kölcsönösen a stratégiai nukleáris fegyverek számát. Új értelmezést kapott az amerikai orosz kapcsolat, hangsúlyozva a közös felelősséget a világ ügyeiben. Ez viszont „más” eredményeket is hozott magával, amelyek jelentős befolyással voltak/vannak a volt Szovjetunió nukleáris iparára. A rendszer erős kontrollját biztosította a tömegpusztító fegyverekhez és a technológiákhoz nélkülözhetetlen komponenseknek. Nem hagyható figyelmen kívül az ún.: atomtáskákból számos hiányzott.¹²⁶ A zárt határok, az országon belüli zárt régiók is megakadályozták és ki is kü-

---

¹²⁶ Vladimir Putyin 2001-ben Barbara Walters újságírónak nyilatkozta, hogy néhány atomtáska kerülhetett másik „fél” birtokába. Majd ugyanezt cáfolta is, hogy szerinte ezek csak legendák. A CIA 1998-ban jelentette, hogy Osama bin Laden vásárolhatott legalább egyet az 1 kilótonnás hatóerejű táskákból. Ezt erősítette

szöbölték az ilyen eszközök és anyagok megszerzésének, kereskedelmének lehetőségét. A nukleáris iparban dolgozók jól megbecsültek voltak. A díszintegrációt követően a helyzet radikálisan megváltozott. Meggyengült a nukleáris felügyeleti rendszer.¹²⁷ A biztonsági feltételek megromlása a volt Szovjetunió nukleáris egységeinél, a nukleáris háttéripárnál, párosítva a bizonytalanra váló gazdasággal, a növekvő bűnözéssel és korrupcióval, csökkentette korlátait a proliferációnak, és megnövelte az ilyen anyagok elterjedésének világméretű veszélyeit. A díszintegrációt követően a valószínűség számításoknak megfelelően megnövekedhet a bűnözői csoportok által nukleáris anyagok és anyagszármazékok illegális kereskedelme a volt Szovjetunió tagországaiból. Az anyagok forgalmazásában szétválasztódik a beszerzési hely és a végső felhasználók közötti bárminemű kapcsolat. A legtöbb csempészett áru nyugatra, főként Közép-Európába tart inkább, mint a déli vagy keleti irányokba, ahol azok a rosszakaratú országok és terrorista csoportok helyezkednek el, akik arra törekszenek, hogy ilyen anyagokat birtokoljanak. A nukleáris anyagokkal kereskedők abból a célból, hogy nehezen követhetővé vagy felderíthetővé tegyék a folyamatot, a piacszervezésben ad-hoc brókereket, míg a szállítókban kezdő bűnözőket alkalmaznak. Ez a trend azt is magával hozta, hogy az ilyen piacon megjelentek a csalók, a szélhámosságok valamint az „amatőr” bűnözők. A jelenlegi helyzetben kijelenthető, hogy ezeknek az anyagoknak az illegális, tömeges csempészésével nem, míg azonban a kismértékű proliferációjával bizony számolni kell. A terület prevencióját kell szigorítani, a megszerzés körülményeit kell a minimálisra szorítani vagy azt teljesen lehetetlenné tenni. Megjelent a nukleáris kereskedelemben egy úgynevezett „fedett kereskedelem” is, ami azt jelenti, hogy a nukleáris anyagok és a felhasználási információk, a szellemi tőke eltérítése az ellenőrzött csatornákból potenciálisan jelen van a piacon. Ezekben a tevékenységekben egyes országok állami szinten, de a titkosszolgálatok által szervezett titkos konzultációkat szerveznek a nukleáris ipar szakértőivel, tudósaival. Segítségükkel látszólagos törvényes csatornákon keresztül üzleteket indítanak be, amelyekben a végső felhasználási állomás, a cél nem a valóságot tartalmazza. Jelen van továbbá a piacon az a tevékenység is, amikor egyes nem demokratikus országok titkosszolgálatok saját műveleti pénzalapjaik növelése érdekében önállóan adnak el nukleáris anyagszármazékokat, sokszor az adott ország vezetőinek tudta nélkül. Az ún. „irányíthatatlan” titkosszolgálatok akár taktikai atomfegyvereket is eljuttathatnak ezen csatornákon keresztül. A terrorizmus esetében egyes regionális konfliktusokban azal is lehet reálisan számolni, hogy a háborúk kiterjedése a terroristák figyelmét a nukleáris reaktorok felé fordította, jelen van az a komoly fenyegetés, hogy a terroristák egyes taktikai atomfegyvel szerelt, közepes hatótávolságú eszköz illegális megszerzését tűzték ki célul.

---

meg Hamid Mir pakisztáni újságírónak adott nyilatkozata.

¹²⁷ http://www.fas.org/spp/eprint/cfr_nc_2.htm A Szovjetunió felbomlását követően 1991. decemberében hatalmas nukleáris arzenál – fegyverek, fegyverrendszerek és anyagszármazékok – maradtak meggyengült kontrollal. Orosz hivatalos források szerint a legnagyobb nukleáris készlettel a Szovjetunió 1986-ban rendelkezett, amikor 45,000 atomfegyverük volt. A jelenlegi nyugati elemzések 20.000 és 35.000 eszközt becsülnek Oroszországon belül. Mindezekon kívül a Szovjetunió előállított 1300 t. magasan dúsított urániumot és 220 t. plutóniumot.

A világ közös feladata, hogy megelőzze ezeket a tevékenységeket, amelyeknek beláthatatlan következményei lehetnek. Az USA évente 700 millió dollárt költ a megelőzésre, hogy a volt FÁK országaiból ne kerülhessen ki ilyen eszköz, illetve olyan mennyiségű anyag, amely alkalmas lehet fegyver készítésére. Afelől viszont nem lehet kétségünk, hogy ebben a bűvös haláltáncban mindig van kérő, hiszen nagy pénzek mozognak e területeken. A kereslet óriási, a hozzáférés biztonsága pedig nem megfelelő még napjainkban sem.

ÖSSZEGZÉS

A fejezetben elemeztem a terrorizmus régi és új fenyegetéseit napjainkban. A terroristák ellen indított háború sajnos azt igazolja, hogy a meggyengült terrorszervezetek újraszerveződnek, és azon munkálkodnak, hogy ismét képesek legyenek európai és amerikai célpontok elleni támadásra. A JIHAD mozgalom új szervezeteket hoz létre és állít csatasorba, és sajnos egyes államok, mint pl. Irán támogatja egyes terrorista szervezetek harcát. A terrorista módszerek elemzésével feltártam, hogy erősen kell számolni a terrorizmus új módszerei és eszközeinek a megjelenésére, amiben nem hagyhatjuk azt sem figyelmen kívül, hogy terrorista módszerek, mint pl. az öngyilkos terroristák megjelenhetnek Európában is. A nukleáris anyagszármazékok és tömegpusztító fegyverek megszerzése és alkalmazása reális fenyegetés. Arra a következtetésre jutottam, hogy a terrorizmus fenyegetésével hosszútávon kell együtt élni, amely ellen a harcot a döntően katonai szervezetek végzik szorosan együttműködve egyéb szervezetekkel. Nem kétséges, hogy a küzdelem első lépcsőjében feladatot teljesítő katonáink a legveszélyeztetettebbek a hadműveleti területeken.

A terrorizmus elleni harcban komplex terrorizmus definícióra már régen komoly igény van, hiszen konszenzus és nemzetközi jogi következmények nélküli definíció körüli kötélhúzás újabb és újabb kiskapukat tud nyújtani a terroristáknak és egyes terrorizmust támogató országoknak. A definíció megalkotásánál a terrorizmus célpontjai meghatározás kiterjesztésébe indokolt behelyezni a katonai célpontokat is, amelyekre szinte minden nap van példa a terrorizmus elleni harcban.

A terrorizmus jellemzőinek az elemzésével feltártam és összegeztem, hogy azt különféle körvonalak mentén lehet meghatározni, mint például a terrorista szervezetek, azok vezetése-irányítása, pénzügyi forrásaik, akcióik, módszereik és az alkalmazott eszközök. Lehet még jellemezni a terroristák célpontra irányuló felderítő munkája, a merényletek időtényezői, a terrorista típusok klasszifikációja alapján. Jellemezhető a terrorizmus az áldozatok szempontjából, valamint számos más, általánosítható részből, amelyek a terrorjellegű cselekmények kezelésére, illetve megelőzésére komoly hatással vannak.

A terrorista cselekmények kifejlődéséhez *időre van szükség* és minden terrorcselekményhez időtálló, *pontos ismeretek* szükségesek, amelyekre fel lehet építeni a terroristatámadások ellenrendszabályait. Az út a terrorizmushoz, a terroristák információgyűjtő tevékenység-

ge egyaránt kísérőjelenségeket hordoz, melyek felismerhetők, ha szakszerűen hívjuk fel rá a figyelmet.

A bűnüldöző szervek számos esetben megkísérelték, hogy megalkossák a „*tipikus terrorista*” *profilját*, azonban ez nem vezetett sikerre. Ezzel együtt vannak olyan általánosítható elemek, melyek megismerése nélkülözhetetlen a terroristák elleni harcban. Fontos ebben, hogy alaposan ismerjük meg a terrorista szerepeket, hiszen egyes kategóriák befolyásolása vagy operatív megkörményezéséhez ezek elengedhetetlen tartozékok.

A terrorista szervezetek ismerete, azok tipizálása sok mindent képes jelezni a velük kapcsolatba hozható cselekményekről, képességekről, az általuk alkalmazott terrorista taktikákról. A konspirációs és biztonsági jellemzőik ismerete pedig segítséget nyújthat eredményes felderítő-felszámoló tevékenységhez.

A terroristák beszerző tevékenységnek az elemzésével feltártam, hogy az főként a nyugati típusú terrorista szervezeteknél azt mutatja, hogy azok a személyek a legalkalmasabbak a megnyerésre, akiknél hatványozottabban jelentkeznek a társadalmi problémák, mint a politikai, gazdasági és szociális lecsúszás, ami családi problémákkal vegyesen az egyéneket először a terrorizmus szimpatizáló körébe emeli. Nyilván az alany személyiségi szerkezete további faktort jelenthet a terroristává válás útján. A terrorszervezet beszerzési modelljét megalkottam és elemeztem a vallási alapon szervezett terrorista szervezetek ezirányú tevékenységét. Ezért szükséges ismerni az Iszlám terjesztésének két utas módszerét, az extrémisták által alkalmazott beszerzési módszereket.

Azt a következtetést vontam le, hogy a terrorista támadási módszerek és taktikák között a következőkkel kell leginkább számolni a jövőben: gyilkosságokkal, bombatámadásokkal, biológiai támadásokkal, kémiai eredetű támadásokkal, számítógépes úgynevezett „cyber” támadásokkal, repülőgép-eltérítésekkel, túszejtésekkel, emberrablásokkal, nukleáris, radiológiai támadásokkal, szabotázs-cselekményekkel, mesterlövészek alkalmazásával, valamint öngyilkos támadásokkal. A különféle támadási módszerek elemzésével és értékelésével definiáltam egyes módszereket. Arra a következtetésre jutottam, hogy a cselekmények megismerése és definiálása fontos terület, hiszen ezzel a cselekmények magyarázatát, valamint az ellenük való fellépést is tudatosítjuk a katonákban. Az öngyilkos támadás, mint módszer alaposabb ismerete nélkülözhetetlen, hiszen a leginkább alkalmazott második módszer, ami a szövetséges csapatok legnagyobb veszteségeit okozza, és a legbonyolultabb a megelőzése.

A terrorizmus és a szervezett bűnözés közötti kapcsolatában három fő területet elemeztem: az illegális kábítószer kereskedelmet, a hagyományos fegyverek illegális kereskedelmét, valamint a nukleáris anyagszármazékok–tömegpusztító fegyverek illegális kereskedelmét. A kapcsolat erősen érdekkapcsolat és minden az anyagi eszközökön alapszik. A terrorizmus anyagi hátterét napjainkban a kábítószerből nyert pénzek teszik ki, melyeket Európába és az amerikai földrészre bűnözői kapcsolatokon keresztül szállítanak. Lényeges szempont a szer-

vezett bűnözés és a terrorista szervezetek közötti kapcsolatok azonosítása, és felszámolása, ami hosszabb távon a terrorizmus anyagi alapjait rendítheti meg.

A terrorizmus elleni harcban ezt a területet szorosabb kontroll alá kellene helyezni olyan megfontolásokkal is, hogy egyes szabadságjogokat akár korlátozunk is az intézkedéseinkkel. A biztonság, a sikeres terrorista incidens kezelése bizony a médiával csak határozott szabályok között, a korrekt együttműködés alapján valósulhat meg.

A fentiekkel együtt az alábbi részkövetkeztetések vonhatóak le: A világ kontextusa drámaian változott meg a hidegháborút követően, a korábbi ellenségek együtt kezdtek el dolgozni a NATO keretében, sőt több volt Varsói Szerződésbe tartozott ország időközben NATO taggá vált. Sajnos azonban a pozitív együttműködés és kapcsolatok alakulása ellenére új biztonsági kihívások és kockázatok jelentkeztek, amelyek felfelé ívelő és romló biztonsági helyzetet teremtettek. Minden területen a biztonság további útkereséssel telik, kevés tapasztalat áll rendelkezésre, a biztonság a veszélyeztetések folyamatos változásai miatt állandóan formálódik, a terrorizmus elleni harcban a rutin tevékenységeket „kikerülő” megkerülő konkrét veszélyek vannak jelen. A magyar katonai részvétel, főként az iraki és az afganisztáni műveletekben, permanensen tartja fenn a terrorizmus mindennapos veszélyét a magyar katonai alakulatok és más magyar kormányzati missziók ellen.

A NATO szövetséges országai felismerték, hogy a terrorizmus elleni harcban, illetve a világ biztonsági helyzetének megfelelően, más jellegű katonai struktúrával, és vezetési rendszerrel lehet csak eredményesen felvenni a harcot. A CJTF koncepció a XXI századra a legfontosabb eszközévé válik a szövetségnek a válságkezelésekben. A katonai válaszok egyértelműen megelőzték a titkosszolgálatokat, a biztonsági szervezeteket, amelyek szervezete és struktúrája nem követte gyorsan a katonai változtatásokat, ezért hatékonyságuk a várakozáson alul marad. A biztonsági kockázatok elemzésével megállapítottam, hogy a biztonsági szolgálatok átalakítása a változó biztonsági helyzethez igazítása elkerülhetetlen szövetséges és nemzeti tagozatokban egyaránt.

3. FEJEZET

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEMZETBIZTONSÁGI SZOLGÁLATAINAK TERRORIZMUSSEL KAPCSOLATOS FELADATAI, A NATO BIZTONSÁGI POLITIKÁJA ÉS A KATONAI BIZTONSÁGI HIVATAL FELADATAINAK ÖSSZHANGJA

3.1. A MAGYAR NEMZETBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK, EZEN BELÜL A KATONAI BIZTONSÁGI HIVATAL TERRORIZMUSSEL KAPCSOLATOS FELADATAI

A nemzetbiztonságot érintő új kihívásokkal kellett szembenéznünk, amikor a XX. század hatvanas éveinek végétől szervezett formában megjelent, majd a század végére globális fenyegetéssé változott a terrorizmus. Napjaink terrorfenyegetettségét tovább növeli az illegális fegyverkereskedelem, a proliferáció valósága és egyre terjedő veszélye. Mindez megkönnyíti a terrorista csoportoknak a korszerű, esetenként tömegpusztító (egyelőre vegyi) fegyverekhez való hozzájutását. Szintén a terrorista csoportoknak kedvez a nyugati democráciákban jellemző szabadság, a határok könnyebb átjárhatósága. A világ nagyobbik részén fellelhető szegénység, a helyi kilátástalan viszonyok, egyes etnikumok és vallási csoportok jogfosztott helyzete fokozhatja az ott élők fogékonytétét a terrorista csoportok által hirdetett eszmék iránt. A magyar nemzetbiztonsági szolgálatok a speciális eszköz, erő, és módszerek széles skáláját vetik be a terrorista cselekmények megelőzése érdekében. Feladataik ellátásában nemcsak titkos eszközöket és módszereket alkalmaznak, hanem nyíltan is gyűjtenek információkat. A terrorista akciók felderítése és elhárítása esetében általában titkos eszközökkel, a titkosszolgálati jelleg leplezésével folyik az információszerzés. A nemzetbiztonsági szolgálatok – a demokratikus rendnek megfelelően – a nemzetbiztonsági törvényben előírt feladataikat és az ahhoz rendeltetett eszközöket, alkalmazhatják.¹²⁸ Így szabályozva van az eszközalkalmazás, ami engedélyhez kötöttséget, célszerűséget, valamint azt kell jelentenie, hogy az információk más módon nem szerezhetők be.

A magyar szolgálatok terrorizmussal kapcsolatos feladatait a Nemzetbiztonsági törvény¹²⁹ (Nbtv.) szabályozza, melyben minden szolgálatnak külön-külön konkrétan határozza meg a Magyar Köztársaság nemzetbiztonsági érdekei érvényesítésével összefüggő feladatait. Az érdekeket felsoroló 74.§ a) bekezdése konkrétan említi a terrorcselekmények felderítését

¹²⁸ Dr Dezső Lajos - Dr Hajas Gábor: A nemzetbiztonsági tevékenységre vonatkozó jogszabályok. Budapest, 1998. HVG-ORAC Lap és könyvkiadó 1998. p. 291. Az 1995. évi CXXV. törvény két csoportban határozza meg a titkos információgyűjtés eszközeit és módszereit. A külső engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtés eszközeit és módszereit a törvény 54.§-a tartalmazza, míg a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés eszközeit és módszereit a törvény 56.§-a tartalmazza.

¹²⁹ 1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról.

és megakadályozását. Ezzel együtt megállapítható, hogy a terrorelhárítási feladatok elsősorban a Nemzetbiztonsági Hivatal (NbH) és a Katonai Biztonsági Hivatal (KBH) felelősségi körébe tartoznak. Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy mind a polgári, mind pedig a katonai hírszerzésnek haladéktalanul továbbítania kell a két szolgálathoz minden olyan megszerzett információt, amely az ország, illetve a honvédelem terrorveszélyeztettségével függ össze.

A hírszerzés vonatkozásában ki kell jelentenünk, hogy a terrorszervezetek elleni hírszerzés teljesen új kihívások elé állította azokat szerte a világon. A klasszikus hírszerző tevékenység eljárásai és módszerei ezen a területen kis hatásfokkal alkalmazhatók. A terrorista csoportok etnikailag zárt közösségeket alkotnak, így az ebből a körből származó információk megszerzése felettébb problematikus. A kérdés másik oldala pedig nyilván egy ilyen akció biztonsági kockázatait érinti.

Az Információs Hivatal elsődleges feladata, hogy megszerezze, elemezze, értékelje és továbbítsa a kormányzati döntésekhez szükséges külföldre vonatkozó, illetve külföldi eredetű, a nemzet biztonsága érdekében hasznosítható információkat, továbbá, hogy a Magyar Köztársaság érdekeinek érvényesítését szolgáló tevékenységet folytasson.

A 4.§ c) pontjában a törvény már konkrétan nevesíti a terrorszervezetekről történő információgyűjtés feladatát a Hivatal számára¹³⁰. A terrorcselekmények megtervezése döntő többségében külföldi állam területén történik, amiben a Hivatal fő feladata, hogy még a tervezés vagy az előkészítés fázisában kerüljenek leleplezésre. *A törvény nem a felderítést szabja feladatul, hanem az információgyűjtést.* A hírszerzés terrorelhárítási feladatában egyrészt megfelelő információkkal kell, hogy ellássa a terrorelhárításban illetékes NbH-t és KBH-t, másrészt a közvetlen fenyegetés esetében informálnia kell a bűnüldöző szerveket. A hírszerzés terrorelhárítási feladataihoz kapcsolódik az egyes terrorista szervezetek és a terrorizmust támogató országok kapcsolatrendszerének a felderítése is.¹³¹ Nyilván a polgári hírszerzés korlátozott erővel van jelen egy hadműveleti területen.

A Katonai Felderítő Hivatal a Magyar Köztársaság katonai felderítő szolgálata, mely békeidőben a kormányzati hírigényeket és a Honvéd Vezérkar hadászati munkájához szükséges információkat szerez meg. Munkáját alapvetően az országhatáron kívül külföldi irányultsággal végzi. A KFH feladatai sorába az Nbtv. 6.§-a¹³² helyezi be azt, hogy információkat gyűjtsön a fegyveres erők biztonságát veszélyeztető terrorszervezetekről. A terrorcselekmé-

¹³⁰ Dr Dezső Lajos - Dr Hajas Gábor: A nemzetbiztonsági tevékenysége vonatkozó jogszabályok. Budapest, 1998. Lap és könyvkiadó kft. ISBN 963 8213 75 2. pp. 41-42.

„... információkat gyűjt a nemzetbiztonságot veszélyeztető, külföldi szervezett bűnözésről, különösen a terrorszervezetekről, a jogellenes kábítószer és fegyverkereskedelemtől, a tömegpusztító fegyverek és alkotóelemeik, illetve az előállításukhoz szükséges anyagok és eszközök jogellenes nemzetközi forgalmáról...” A Nbtv. ez esetben nem a felderítést szabja feladatul, hanem az információgyűjtést írja elő, ez által jelzi, hogy a hivatal felelőssége a felderítésben nem teljes körű.

¹³¹ Dr Dezső Lajos - Dr Hajas Gábor: A nemzetbiztonsági tevékenysége vonatkozó jogszabályok. Budapest, 1998. Lap és könyvkiadó kft. ISBN 963 8213 75 2. pp. 41-42.

¹³² „... információkat gyűjt a nemzetbiztonságot veszélyeztető jogellenes fegyverkereskedelemtől, valamint a fegyveres erők biztonságát veszélyeztető terrorszervezetekről...” 1995. évi. CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról.

nyek felderítése érdekében végzett hírszerző munkát sok esetben nem lehet elválasztani a polgári és katonai szempontok alapján, hiszen a terrorista szervezetek sem ilyen markáns elkülönítéssel tervezik merényleteiket. A szolgálatok feladatrendszerében, sok esetben jelentkeznek a párhuzamosságok, amelyeket csak és kizárólagosan szoros együttműködéssel lehet kiküszöbölni. A KFH-nak a törvény szerint azonnal továbbítania kell minden olyan információt a KBH felé, amely összefüggésbe hozható a Honvédelmi Minisztérium, illetve a Magyar Honvédség szerveinek terrorveszélyeztetettségével. Hatásköre azokra az ügyekre terjed ki, amelyekben a Magyar Köztársaság katonai biztonságának veszélyeztetettsége a terrorista szervezetek részéről a fenyegetettség (szándékok, előkészületek) szintjén konkrétan megjelennek. Az adott terrorcselekmény felderítése a nyomozás elrendeléséig katonai vonatkozások felmerülése esetén kizárólag a KBH hatásköre és illetékessége.

A hírszerző szolgálatok számára (Információs Hivatal, Katonai Felderítő Hivatal) a külföldi terrorszervezetek tekintetében általánosságban biztosítanak hatáskört, azaz információgyűjtést folytatnak, az elhárító szolgálatok (Nemzetbiztonsági Hivatal, Katonai Biztonság Hivatal) részére pedig a terrorcselekményre irányuló törekvések és magatartások felderítését határozzák meg feladatul, ezáltal az elhárító szervezetek felelősségét és elsődlegességét hangsúlyozzák.

A Nemzetbiztonsági Hivatal a törvény 5.§ c) pontja alapján felderíti és elhárítja külföldi hatalmak vagy személyek terrorcselekmény elkövetésére irányuló törekvéseit. Az 5.§ i) pontja értelmében továbbá felderíti a terrorcselekményt (Btk. 261.§), ha a bejelentés a Nemzetbiztonsági Hivatalhoz érkezett, illetve arról a Nemzetbiztonsági Hivatal szerzett tudomást. Az Nbtv. a Nemzetbiztonsági Hivatal illetékességét a Magyar Köztársaság terrorveszélyeztettségének belföldi felderítésében és elhárításában, külföldi terrorista szervezetek magyarországi tevékenységének, a Magyarország területén működő olyan szerveződések vagy személyek ellenőrzésében lehet körvonalazni, amelyekről, illetve akikről okkal feltételezhető a terrorcselekmények elkövetése vagy az arra irányuló törekvés, továbbá a Nemzetbiztonsági Hivatal feladatkörébe tartozik a terrorista szervezetek lehetséges magyarországi célobjektumainak és célszemélyeinek terrorveszélyeztetettségével összefüggő nemzetbiztonsági feladatok ellátása, a terrorcselekmény megelőzése. Az is nyilvánvaló, hogy az NbH-nak is korlátozottak vagy egyáltalán nincsenek lehetőségei információszerzésre a hadműveleti területeken. A terrorizmus elleni harc egyik legfontosabb eleme a koordináció. Az NbH Magyarországon a terrorizmussal kapcsolatban a nemzetbiztonsági szolgálatok között a témafelelős. Hazai területen a terrorizmussal kapcsolatban kialakult együttműködés legalábbis szervezeti szinteken megvalósult, hiszen a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ a 2000. évi CXXXVI törvény 4.§ (1) bekezdés e) pontja szerint, ez a szervezet kezeli az együttműködő szervek adatszolgáltatásából átvett, a Btk. 261.§-ába ütköző terrorbűncselekmény büntettségére vonatkozó adatokat.

A Kormány Nemzetbiztonsági Kabinetjének döntése alapján, a Nemzetbiztonsági Hivatal koordinálásával Terrorellenes Koordinációs Bizottság (TKB) alakult, melynek nemzetbiztonsági szolgálatok mellett az ORFK és az Igazságügyi Rendészeti Minisztérium szervezetei is tagjai. Az NbH 2008-ban töltötte be a NATO Különleges Bizottság¹³³ elnöki tisztét. A Bizottság az Észak-atlanti Szerződés Szervezetnek egy speciális tanácsadó testülete terrorizmus és kémelhárítás fenyegetéseivel kapcsolatban, melyek az egész szövetséget érinthetik. A bizottság tagjai a tagállamok biztonsági és hírszerző szervezetek vezetői. A koordinációt a NOS látja el.

A Katonai Biztonsági Hivatal az Nbtv. 7.§ c) pontja értelmében a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség szervezeteinél felderíti és elhárítja a külföldi hatalmak, személyek vagy szervezetek terrorcselekmény elkövetésére irányuló törekvéseit. A szolgálat terrorfelderítési feladatkörébe tartozik a törvény jelen pontjában szabályozott külföldi eredetű terrorveszélyeztetettség felderítése és elhárítása, valamint a 7.§ j) pontjában szereplő terrorcselekmény (Btk. 261.§) felderítése. Nyilvánvalóan e feladatkörben a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség szervei biztonságát érintő terrorcselekmény elkövetésére irányuló törekvések, illetve konkrét terrorcselekmények felderítéséről és elhárításáról van szó, beleértve adott esetben a honvédség szerveinél „működő” oda beépülő vagy beépülni szándékozó terrorista szervezeteket, személyeket is. A Katonai Biztonsági Hivatal minden olyan terrorfelderítési ügyben jogosult eljárni, amely működési területén jelentkezik, illetve amely a Honvédelmi Minisztériumot és a Magyar Honvédséget érinti. A KBH-val kapcsolatban a törvény az NbH-val ellentétben másképpen állapítja meg a terrorelhárítási feladatokat. A KBH-nál nincs olyan megkötés, miszerint csak akkor végezheti el az előzetes felderítést, ha a terrorcselekményről a bejelentés vagy információ hozzá érkezett meg, vagy szerzett róla tudomást. Ez nyíltan mutatja a törvényalkotói szándékot, miszerint *a KBH minden olyan ügyben jogosult eljárni, ami kapcsolatba hozható a Honvédelmi Minisztériummal, illetve a Magyar Honvédséggel*, továbbá nyilván azokban az esetekben is, ami a saját területén keletkezik. Ez azt is jelenti, hogy ha a többi rendvédelmi szerv vagy a többi nemzetbiztonsági szolgálat katonai vonatkozású terrorcselekmény nyomára bukkan, akkor haladéktalanul köteles továbbítani az információt a KBH felé. Különösen indokoltnak látszik ez abban az esetben, amikor egy terrorista szervezet a Magyar Honvédség területén belül próbál meg valamilyen kapcsolatot kiépíteni céljai elérése érdekében. Ezekben az esetekben csak és kizárólagosan a KBH rendelkezik kellő felderítési lehetőségekkel. De ugyanez a helyzet a külföldi missziókban részt vevő csapatoknál, egységeknél egyaránt. A megváltozott helyzetet a NATO-hoz való csatlakozásunk, hozta létre, ami némiképpen kibővítette a KBH felelősségi körzetét működését és új kihívások elé állította a szolgálatot, ami nem csak és kizárólagosan a terrorizmus kérdéskörére szűkíthető. A KBH feladatait képezi a katonai objektumok terrorista csoportok támadásai elleni biztosítása is. A különböző fegyverraktárak, bázisok, objektumok, adatkeze-

---

¹³³ NATO Special Committee

lési objektumok gyakran jelennek meg a terrorista szervezetek céllistáin és nem mindig ki-mondottan rombolási szándékkal, hanem fegyverkészletek és más katonai technológiák megszerzésének a szándékával. Az objektumvédelmi feladatok mellett a katonai szállítások biztonságának a szavatolása, valamint a Magyar Honvédség vezető beosztású tisztjeinek védelme is a KBH feladatrendszerébe sorolható.

A törvényi feladatok bemutatását azért tartottam fontosnak, hogy egyértelműek legyenek a nemzetbiztonsági szolgálatok terrorizmussal kapcsolatos feladatai, hatásköri, és illetékességi keretei. A fentiekből az alábbi következtetéseket vonom le: A terrorizmus elleni harcban a hazai koordináció elméleti és gyakorlati szempontból is megvalósul. Az együttműködéseknek vannak pozitív és negatív tapasztalatai egyaránt. Némileg más a helyzet a hadműveleti területeken a gerilla erők és a terrorista szervezetek elleni információszerző és felderítő munkákban. A törvény és a vonatkozó utasítások az előbbieken megfogalmazottak szerint a hatásköri és illetékességi feladatokat meghatározzák. Nyilván a polgári szolgálatok nincsenek olyan erővel, képvisellel jelen egy hadműveleti területen, ami hatékonyan tudna hozzájárulni a kontingensek védelméhez, ezzel nem azt kívánom állítani, hogy azokhoz valamiképpen ne járulnának hozzá. A hadműveleti területeken effektíven a két katonai nemzetbiztonsági szolgálat látja el a törvényből adódó feladatait a magyar kontingensek érdekében. A törvény alapján a KFH-nak a hadműveleti területen is a terrorveszélyeztetettségre utaló információkat haladéktalanul át kellene adni a KBH-nak. Ezek (is) mindenképpen arra mutatnak, hogy valamiképpen racionalizálni kell a szolgálatok közös munkáit a kontingensek védelme érdekében. Erre – mint az több NATO országban tapasztalat – talán a legjobb megoldás a szolgálatok összevonása, a nemzetbiztonsági törvény ennek megfelelő módosítása.

3.2. A NATO BIZTONSÁGI POLITIKÁJA ÉS A MAGYAR KATONAI BIZTONSÁGI HIVATAL FELADATAINAK AZ ÖSSZHANGJA

A NATO-ban a biztonsági munka három pilléren nyugszik. Az első a NATO Biztonsági Hivatal (NOS)¹³⁴, amely a NATO főtitkárának alárendeltségében működik. A NOS fő feladatai: NATO kémelhárítási és biztonsági politikájának kialakítása, biztonsági tanúsítványokkal kapcsolatos eljárások, nyomozások csak a NATO és parancsnokságain, intézményeinél a biztonság megsértésével összefüggésben, veszélyelemzések készítése, és kapcsolattartás nemzeti szervezetekkel.

A második a SHAPE J2 kémelhárító és biztonsági törzse, amely a SHAPE DCOS alárendeltségében működik. A szervezet fő feladatai: a biztonsági politika alakítása, stratégiai áttekintések, elemzések, biztonsági veszélyelemzések, kémelhárítási és biztonsági eljárások alakítása, valamint kapcsolattartás a nemzetek kémelhárítási szervezetei képviselőivel.

A harmadik a SHAPE Kémelhárítási Szervezete (ACCI), a SHAPE parancsnokának alárendeltségében, amelynek egyedül van jogosítványa és szervezett ereje biztonsági művele-

---

¹³⁴ NATO Office of Security.

tek végzésére. Fő feladatai: biztonsági nyomozások, műveletek végrehajtása, nyílt és titkos információgyűjtés, veszélyelemzések, több nemzeti biztonsági műveletek végrehajtása. Tevékenységi területe az összes NATO parancsnokság és alárendeltje, a hadműveleti parancsnokságok súlyterületet képeznek. A NATO biztonsági szervezetek közül egyedül az ACCI rendelkezik végrehajtói struktúrával és operatív erővel. A szervezetek közötti összhangot, valamint az általános feladatokat a biztonsági politika szabályozza. A NATO a biztonságra vonatkozó hírszerzési és biztonsági információkat különböző szervezetek útján összesíti és tájékoztatja a tag nemzeteket. Ilyen a terrorista fenyegetések hírszerző részlege és az egyesített hírszerző központ.¹³⁵

A Katonai Biztonsági Hivatalnak a NATO-hoz való csatlakozásunkat követően megváltozott a biztonsági munka környezete, melynek vizsgálatát a NATO biztonsági direktívája egyes nem minősített részeinek, valamint a nemzetbiztonsági törvény szempontjából kívánom összehasonlító módszerrel elvégezni.¹³⁶ A megváltozott, illetve a jelenleg is folyamatosan változó operatív helyzetet komplexen áttekintve, összefüggéseiben – a várható módosulásokat is figyelembe véve – nem dolgozta fel egyetlen dolgozat sem. Nyilvánvalóan az előrejelzések, a munka súlypontjai alakulásának megfelelő intézkedések sem jelenhettek meg az eseményekkel párhuzamosan vagy az aktuális igény felmerülésekor. Az operatív helyzet megváltozásának döntő elemét a NATO szövetségi rendszerébe történő belépésünk jelenti, amely – az ebből a tényből adódó, illetve ehhez kapcsolódó feladatok révén – a szakmai „mozgás” irányát képezte és képezi napjainkban is.

Értékelésem szerint az operatív helyzet alakulására az alábbi tényezők gyakoroltak meghatározónak tekinthető hatást:

- Az új típusú kihívások, válságok kezelésében való részvételünk, a NATO biztonsági szolgálataival való folyamatos munkakapcsolatok (a terrorizmus elleni harc, és humanitárius feladatok), hogy egyre nagyobb létszámmal veszünk részt az ENSZ, az EBESZ, a NATO keretei közötti ún., új típusú (békefenntartó, békeátmozgató, humanitárius stb.) műveletekben, ami a KBH elé jelentős mértékű külföldön végrehajtandó feladatokat állított.
- A NATO azonnali- és gyorsreagálású erőibe kijelölt magyar alegységek felkészítése, biztonsági (operatív) védelmük megszervezése a NATO-tagságunkkal kapcsolatos különféle missziókban (ISAF, KFOR) való részvételünk műveleti biztosításának elméleti és gyakorlati kérdései naponta új fejezetekkel bővülnek, igényelve a tartós és koherens szabályozást:
  - a védett állomány befolyásolása, álláspontjának a megváltoztatása a biztonság és a nemzetbiztonsággal kapcsolatos elkötelezettség szempontjából

¹³⁵ TTIU-Terrorist Threat Intelligence Unit. Intelligence Fusion Centre.

¹³⁶ A biztonsági direktíva NATO minősített, így csak a nyíltan felhasználható területeit érintettem a dolgozatban.

- a nemzetbiztonsági "figyelemfelhívó tréningek", és eligazítások átalakítása és differenciált alkalmazása melyekkel fő cél, hogy csökkenteni tudjuk a Magyar Honvédség kémelhárítási veszélyeztetettségét, növeljük biztonságát, számos, a biztonságához köthető területen pedig komoly megelőző tevékenységet tudjunk kifejteni.

A következőkben tehát az egyik legfrissebb, ugyanakkor már némi áttekintésre, összegzésre is lehetőséget nyújtó – a KBH NATO-tagsággal összefüggő – feladatcsoportjainak egyes szegmenseinek elemzését hajtom végre, hiszen ennek ismerete nélkül hiányos lenne a biztonsági erők és szervezetek terrorizmus elleni felkészülésének és műveleti tevékenységének az érthetősége és értékelhetősége. A téma aktualitását nem szükséges külön magyarázunk. Az USA-t ért terrortámadás – egyebek mellett – előtérbe tolta a NATO-tagországok és más államok titkosszolgálati/biztonsági együttműködését az új, veszélyes kihívások kezelésében. Fokozott igény mutatkozik – ennek megfelelően – a gondolkodásmód, a terminológia, az alkalmazott - és korábban már hatékonynak bizonyult – eszközök és módszerek bizonyos fokú homogenizációjára, a „közös nyelv”, a közös szövetséges – hatékony fellépés megtalálására. A NATO-biztonsági partnerszolgálatainak az együttműködése a jelenlegi helyzetben várhatóan olyan szintet ér el, amelyre eddig nem volt példa, folyamatosan erősödik és naponta új elemekkel bővül. Napjainkban az egyik legnagyobb szövetséges biztonsági erő az ISAF-ban (International Security Assistance Force) dolgozik.

A szövetség biztonsági munkájának célja, alapelvei, a koordináció

A szövetség biztonsági tevékenységét az Európai Legfelsőbb Parancsnokság direktívája fogalmazza meg, amely minden tagország számára keretbe foglalja a műveleti tevékenységeket, és a szabályozókat. A nemzetek biztonsági szolgálatai¹³⁷ ebben a szabályzóban nyilatkoznak arról, hogy folyamatos biztonsági támogatást nyújtanak a NATO-nak, az európai főparancsnokságnak és alárendeltjeinek. A direktíva a *kémkedés, a terrorizmus, a szabotázs, a felforgatás* fenyegetéseit helyezi a megelőző munkában a központi helyre. Amikor a NATO-n belül a biztonsági munkáról beszélünk erre a négy biztonsági elemre, kell gondolnunk. Ezt a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény – a Katonai Biztonsági Hivatal feladatkörénél – is megjeleníti a 7.§ a), b), c) és d) pontjaiban.¹³⁸ Korrelál az Nb.tv., továbbá abban is, hogy bár nem külön, de a kémelhárítási információgyűjtés területére behelyezte a katonai hardverek és szoftverek elleni ellenséges támadásokat. A NATO-ban több

¹³⁷ Döntően a katonai biztonsági szolgálatokat kell alatta érteni, de néhány országban ezeket a feladatokat polgári szolgálatok látják el. Például Izland, amelynek nincs hadereje, de vannak fegyveres erői, mint békefenntartók, légvédelem, parti őrség, rendőrség és egy különleges rendőri alakulat.

¹³⁸ a) felderíti és elhárítja a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség ellen irányuló külföldi titkosszolgálati törekvéseket és tevékenységeket.
 b) működési területén felderíti és elhárítja a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjének törvénytelen eszközökkel történő megváltoztatására vagy megzavarására irányuló leplezett törekvéseket.
 c) a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség szervezeteinél felderíti és elhárítja a külföldi hatalmak, személyek vagy szervezetek terrorcselekmény elkövetésére irányuló törekvéseit.
 d) információkat gyűjt a Honvédelmi Minisztériumot és a Magyar Honvédséget veszélyeztető szervezett bűnözésről, ezen belül kiemelten a jogellenes kábítószer-és fegyverkereskedelemlről.

olyan szervezet is van, amelyek végzik a köztörvényes bűncselekmények felderítésére irányuló nyomozásokat. Ezért – ha nem a fenti kategóriákba sorolható a bűncselekmény, illetve a tevékenység, akkor – azt a biztonsági szervezetek a bűnügyi nyomozó szerveknek adják át. Nálunk a törvény más cselekményfajta irányuló egyéb feladatokat is kijelöl, amelyek katonai rendőrségi természetűek.¹³⁹ A szervezet – majdani létrejöttével – vélelmezhetően sok feladatot „át fog vállalni” a Katonai Biztonsági Hivataltól. A biztonsági munka tehát a NATO-ban keresi, azonosítja a kémkedés, a terrorizmus, a szabotázs-felforgatás és a szervezett bűnözés fenyegetéseit, válasz-intézkedéseket tesz abból a célból, hogy megvédje a parancsnokságok személyi állományát, az erőket és a felszereléseket.

A szervezett bűnözéssel kapcsolatban a NATO kémelhárítási-biztonsági szervezete csak akkor lép fel, ha a szervezett bűnözés fenyegeti a NATO-erőket vagy más, új típusú fenyegetései jelentkeznek (katonai korrupció, a katonai nemzetközi szállítások felhasználása a bűnözők által a határok szabad átjárása miatt, az illegális migráció elősegítése, zsarolások katonai személyek ellen, okmányok eladása stb.). A KBH feladatkörében az Nbtv. 7.§ d) pontban jelenik meg a szervezett bűnözés elleni tevékenységünk, amelyben külön kiemeli a jogalkotó a jogellenes kábítószer- és fegyverkereskedelmet. Az, hogy a magyar jogszabályban a szervezett bűnözés elleni tevékenység egyéb kérdései nincsenek exponálva, nem jelenti azt, hogy ne foglalkoznánk az ilyen irányultságú veszélyeztetéssel. Erre a 7.§ k) pontban meghatározott „... felderíti továbbá mindazon bűncselekményeket, amelyek veszélyeztetik a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség alkotmányos feladatainak végrehajtását.” feladat nyújt lehetőséget.

A biztonsági tevékenység végzése a szövetségben alapvetően négy funkciót érint

Az információgyűjtést, a jelentést, az elemzést-értékelést, a nyomozásokat, és műveleteket (rutin és nem rutin funkciókban; ezt később részletesen elemzem) Ezek a saját nemzeti funkcióinkban ugyanígy jelen vannak.

A biztonsági információgyűjtésben a legfontosabb a hírforrások alkalmazása. A KBH a HUMINT – a hírforrásokon és személyeken keresztül történő – nyílt és titkos információszerezésben a NATO szövetségi rendszeréhez viszonyítva az ő értékelésük szerint – magas szinten áll. A beszerző és a kapcsolattartó tisztek kijelölésében talán nagyobb hangsúlyt kap nálunk az, hogy személyiségük alapján az emberi kapcsolattartásra, kiépítésre legalkalmasabbak kerüljenek erre a feladatra. SIGINT jellegű információgyűjtést is végez a KBH, ha nem is olyan széles spektrummal, mint azt a szövetség vagy egyes tagországok szolgálatai. Mi is alkalmazzuk a különféle rádiórendszerek monitorozását, a mobiltelefonok és a vezetékes eszközök lehallgatását, a rövid- és hosszuhullámú rádióadások megfigyelését. Nekünk ezeket a szolgáltatásokat a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (NbSZ), illetve az NbH teljesíti.

---

¹³⁹ 7.§ k) pontban meghatározott „... felderíti továbbá mindazon bűncselekményeket, amelyek veszélyeztetik a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség alkotmányos feladatainak végrehajtását.” feladat nyújt lehetőséget.

Ahhoz, hogy a KBH a feladatait el tudja látni, hatékony összeköttetést és koordinációt kellett, hogy alakítson ki a különböző NATO-tagországok védelmi minisztériumai, valamint a NATO-parancsnokságok és szervezetei között. A KBH a NATO-val és természetesen kétoldali munkafolyamatokban az egyes országok speciális szolgálataival is kapcsolatot tart.

Magyarországon a NATO műveletek tekintetében jelentkező biztonsági feladatok vonatkozásában, kijelölt kapcsolati pont a Magyar Köztársaság Katonai Biztonsági Hivatala. A KBH folyamatos kapcsolatban áll az a Szövetséges Fegyveres Erők Európai főparancsnokság (SHAPE) kémelhárító ügynökségével, valamint az alárendelt regionális parancsnokságok közül az I Régióval, ahova Magyarország be van sorolva. Kapcsolata van ily módon minden hadműveleti területen lévő biztonsági szervezettel így a KFOR/EUFOR, ISAF és az iraki hadszínterek biztonsági szervezetivel, közvetetten illetve közvetlenül a saját KBH s missziós biztonsági részlegei útján. Érthető, hogy a KBH a kapcsolati pont, hiszen a NATO koalíciós fegyveres szervezetében a Magyar Honvédség és a Honvédelmi Minisztérium kijelölt erői vesznek részt, amelyek nemzetbiztonsági oltalmazását viszont a KBH hajtja végre. A KBH a NATO kémelhárítási/biztonsági szervezetei számára egy profil tiszta kémelhárító/biztonsági szervezet, amelynek a feladataiban [7.§ a), b), c), d)] szerepelnek a NATO által is deklarált biztonsági jellegű tevékenységek.

A. Kémelhárítás

Azoknak a kémelhárítási információknak a gyűjtése, amelyek hatással lehetnek a NATO-erőkre, elsődlegesen nemzeti felelősség. Ebből adódóan ezt a kötelezettséget az országok a saját törvényeik szerint teljesítik (mi értelemszerűen az 1995. évi CXXV. tv. szerint). Kémelhárítás viszonylatában a KBH kizárólagos joggal bíró szervezetként koordinál a többi magyar nemzetbiztonsági szolgálattal a NATO-t érintő kémelhárítási ügyekben. (Ezzel együtt a NATO kémelhárítási/biztonsági szervezete jogosítvánnyal bír arra, hogy önállóan is tartson kapcsolatot ezekkel a szervezetekkel.)

A Katonai Biztonsági Hivatal az Nbtv. 7.§ a) pontja szerint: „felderíti és elhárítja a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség ellen irányuló külföldi titkosszolgálati törekvéseket és tevékenységet.” A Katonai Felderítő Hivatal ugyanezen törvény 6.§ c) pontja szerint: „felderíti a külföldi katonai titkosszolgálatoknak a Magyar Köztársaság szuverenitását, honvédelmi érdekeit sértő vagy veszélyeztető törekvéseit és tevékenységét”, továbbá a 6.§ g) és h) pontja szerint: „... ellátja a kormányzati tevékenység szempontjából fontos, külföldön lévő magyar katonai szervek és létesítmények (intézmények) biztonsági védelmét.”

Az Információs Hivatal a 4.§ b) pontja szerint: „felderíti a Magyar Köztársaság szuverenitását, politikai, gazdasági vagy más fontos érdekét sértő, vagy veszélyeztető titkosszolgálati törekvéseket és tevékenységet.” A Nemzetbiztonsági Hivatal az 5.§ b) pontja szerint: „felderíti és elhárítja a Magyar Köztársaság szuverenitását, politikai, gazdasági, védelmi vagy más fontos érdekét sértő, vagy veszélyeztető külföldi titkosszolgálati törekvéseket és tevékenységet”.

A szolgálatok feladataiban jelentkező átfedéseket és a kötelező koordinációkat egy kormányhatározat a nemzetbiztonsági szolgálatok illetékességének, valamint egymással és más szervekkel történő együttműködésének a szabályozásával rögzíti. Mivel ez a jogszabály titkos, ezért itt és most csak annyi mondható el, hogy a szolgálatok zavarmentes működése alapvetően biztosított.

Az 50/1999.(HK.17.) HM utasítás (a külföldön szolgálatot teljesítő, illetve tanulmányokat folytató személyek biztonsági védelméről) előírja, hogy a KFH a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 6.§ g) és h) pontja, illetve a hivatkozott kormányhatározat II. fejezet 7. pont g) és h) alpontjai értelmében „...ellátja a kormányzati tevékenység szempontjából fontos, külföldön lévő magyar katonai szervek és létesítmények (intézmények) biztonsági védelmét és ellenőrzését.” Ugyanakkor – az utasítás szerint – a „feladatok sokrétűségére és szétagoltságára tekintettel a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény 7.§ a) pontja alapján a KBH is részt vesz a biztonságvédelmi feladatok teljesítésében.” A két katonai nemzetbiztonsági szolgálat feladatait szoros együttműködésben – az egyes területek pontos elhatárolásával – hajtja végre.

A fenti szabályozással kialakult működési területek a NATO-ba való belépésünkkel egy kissé módosultak, hiszen a KFH volt a felelős (többek között) a NATO Katonai Képviselő Hivatalnál, a különböző szintű NATO-parancsnokságokon (pl.: SHAPE stb.) a biztonsági védelemmel kapcsolatos feladatokért. Ez azért érdekes kérdés, mert a kémelhárítási direktíva kimondja, hogy ez a védelmi feladat a NATO kémelhárítási tevékenységek ügynökségéé, a NATO külföldi parancsnokságain pedig a régió-ügynökségéé és a katonai parancsnokoké. A KFH szakmailag nem volt profiltizsda, a kémelhárító NATO-ügynökségben „feladatidegen”, a kémelhárítási, biztonsági ügyekben a KBH a partner. Az előzőek okán úgy véljük, hogy a NATO érintett szervezeti elemeinél, parancsnokságain a KBH-nak létjogosultsága jelen lenni, hogy teljesíteni tudja törvényben számára meghatározott feladatokat, valamint a szövetségből adódó biztonsági feladatait. Természetesen ez további kérdéseket is felvet, hiszen a NATO hadműveleti területeivel kapcsolatos összes biztonsági ügygel kapcsolatban a Katonai Biztonsági Hivatal az illetékes. Az országhatárokon túlnyúló feladatok tehát adóttak, minden misszióban jelen van a KBH biztonsági részlegekkel vagy csoportokkal, összekötő tisztjei dolgoznak a NATO biztonsági szervezeteiben és egyre szélesedik ezáltal a kapcsolata más országok Katonai Biztonsági szervezeteivel, valamint a NATO Biztonsági Hivatalával. Ebből látható, hogy a nemzetbiztonsági törvényt, és a hivatkozott kormányrendeletet valamiként célszerű lenne módosítani, hiszen az még a NATO tagságunk előtti években készült, és a működési területében kivételes megfogalmazás tartalmában tulajdonképpen tartós külföldi feladatokká transzformálódott. (A feladatok bővülnek, a biztonsági fenyegetések mélyülnek, a szervezetet pedig folyamatosan –mint több egyéb mást- fenyegeti a létszámleépítés.)

Kötelezettségek a nemzetek számára

A külső védelmezést az az ország hajtja végre, amelynek a területén a NATO-csapatok, felszerelések kerülnek elhelyezésre. (Ebben csak egy kivétel van: az európai főparancsnokság védelmét a NATO kémelhárítási ügynöksége végzi.) A nemzeti hatóságok beleértve a polgári titkosszolgálatokat is jelentik a biztonsági információk fő forrását békeidőben és a feszültségek idején a NATO-parancsnokságok részére. Más a helyzet a koalíciós műveleteknél, ott a koalíciós biztonsági szervezetekben kell a nemzeteknek részt venni ugyanúgy, ahogy a katonai erők vesznek részt a katonai feladatokban.

Magyarország területén jelenleg NATO-parancsnokság, illetve NATO koalíciós erő, képviselő nincs, azonban a pápai repülőtérről ez a feladat is bővíti a KBH munkáját, melyet a korábban említett direktívában foglaltak szerint kell végrehajtania. Ha azonban NATO-gyakorlat kerül megtartásra az országban, az erők külső védelmét – természetesen együttműködve a részt vevő erők biztonsági szolgálataival, az NBH szükséges mértékű bevonásával – a KBH hajtja végre. Az irányelv tartalmazza, hogy a NATO-parancsnokságok személyek, intézmények ellen irányuló kém, terrorista, szabotázs vagy felforgató, illetve szervezett bűnözéssel kapcsolatos ügyekben a kezdeti nyomozati cselekmény a helyi katonai parancsnok vagy az adott ország biztonsági szervezetének felelőssége. A cselekményeket koordinálni kell a NATO kémelhárítási ügynökségével. Ha ezeket az információkat nem a befogadó ország biztonsági szervezete derítette fel, azt azonnal át kell adni számára! Békeidőszakban a NATO-, illetve a nemzeti parancsnokságoknak nincs jogosítványa a befogadó ország állampolgáraival szemben. Ha egy befogadó ország állampolgárát nyomozzák, őrizetbe veszik egy kémelhárítási folyamatban, a befogadó nemzet kémelhárítási/biztonsági hatóságát azonnal értesítik. Azokkal a személyekkel kapcsolatban folytatott nyomozások, akik NATO-parancsnokságon dolgoznak, a műveletek a NATO kémelhárítási ügynökséggel kerülnek koordinálásra. A koalíciós műveletekben jelenleg az ISAF-ban dolgozik a legnagyobb szövetséges biztonsági erő.

Információgyűjtés és jelentések

Az információgyűjtés alapelve az, hogy az információk szisztematikusan, időszerűen kerüljenek beszerzésre a NATO ellen irányuló kémkedésre, a terrorizmusra, a szabotázsra, a felforgatásra a szervezett bűnözésre vagy más hírszerzői tevékenységre.

Ennek érdekében kémelhárítási tiszteket „delegálnak” a NATO-parancsnokságokra. Ők közvetlenül nem foglalkoznak információgyűjtéssel, hanem összegyűjtik azokat a nemzetektől, az alárendelt vagy más parancsnokságoktól az engedélyezett csatornákon.

A műveletekben (pl.: Bosznia-Hercegovina, Koszovó, Afganisztán, Irak) kidolgoznak egy biztonsági információgyűjtési tervet. A terv a katonai parancsnok elsődleges biztonsági hírszerzési igényeit kell, hogy támogassa, az erők alkalmazásának módszereire és az egész misszióra figyelemmel. A cél olyan geostratégiai, geográfiai és helyi információk gyűjtése, amelyek támogatják a NATO humanitárius segítségnyújtását, illetve más politikai, gazdasági

vagy béketámogató/békefenntartó munkafolyamatokat. Ennek érdekében – a biztonsági alapnak megfelelően (kémelhárítás, terrorizmus, szabotázs, felforgatás) – információt gyűjt a fenyegető szervezetek típusára, formájára, irányzataira, az időszerű fenyegető akcióira, személyekre, törekvéseikre és képességeikre.

A műveletekben jelenleg három NATO biztonsági szervezet van. A Koszovói ACCI részleg, az Afganisztáni három helyszínen települt ACCI részlegek (Kabul, Herat, Kandahar), valamint Irakban egy részleg.) Korábban Boszniában működött az AMIB (Szövetséges Biztonsági Zászlóalj), az MNIB (Többnemzetiségű Kémelhárító Zászlóalj) Pristinában, illetve egy ún. Ideiglenesen települt iroda (Day Resident Office) Szkopjében. A szervezetek kapcsolatot tartanak és alakítanak ki a nemzeti biztonsági (National Counterintelligence Cells) és hírszerző központokkal (National Intelligence Centers and Cells) és a szövetség kémelhárító/hírszerző ügynökségeivel és részlegeivel a hadszíntéren amennyiben azok képviselnek valamilyen erőt a térségben. A nemzeti elemek a közvetlen biztonsági támogatást nyújtják a nemzeti csapatoknak, míg az ACCI szervezete biztosítja az általános biztonsági támogatást.

A speciális kémelhárítási elvárások az alábbiak: Az ellenséges hírszerző szolgálatok létezése, a szervezeti felépítés, a műveleti elhelyezkedés, a képességek szintje, a személyi állomány és felszerelés, a korábbi tevékenységek, a kommunikációs módszerek, az információgyűjtési felderítő technikák, a műveleti jellemzők, az erősségek és sebezhető pontok, a műveleti módszerek, a tevékenységek, gyanúsított hírszerző tevékenységek, gyanúsított katonai technológiák megszerzése, összességében a NATO elleni tevékenységek. Nagyobb NATO-gyakorlatok időszakaiban, valamint a külszolgálati kontingenseinknél tapasztalataink azt mutatják, hogy érzékelünk különféle információgyűjtési módokat és technikákat. A saját nemzeti tapasztalataink szerint az egész hírigényre keletkeznek információink. A NATO az éves jelentéseiben e csomópontoknak megfelelően gyűjti össze a szövetséges biztonsági szolgálatoktól az információkat, majd azt követően visszacsatolja felhasználásra a kiegészített, komplett jelentést.

B. Terrorizmus

A terrorizmussal kapcsolatos biztonsági munkában alapvető a humán forrásokon keresztül végrehajtott védelmi és támadó jellegű információk beszerzése, az erők védelmére irányuló információgyűjtés, valamint a veszélyelemzések folyamatos végzése. A biztonsági szervezetek az információgyűjtésüket a biztonsági direktíva szerint a terrorizmussal kapcsolatban az alábbiakra fókuszálják: terrorista csoportok és azok személyei, erőszakos szeparatista törekvések, a terrorista csoportok vezetése, szervezeti felépítésük, a szervezetek elhelyezkedése, képességeik (fegyverek), támogató források (belső, külső), műveleti előzmények és kommunikációs módszerek, jellemző műveleti módszerek, cselekmények, gyanús előkészületi tevékenységek, megerősített előkészületi tevékenységek, terrorista célpontok és terrorista incidensek.

C. Szabotázs

A NATO tagságunkkal együtt a biztonsági rendszer részeként ismét megjelent a szabotázs, mint reális fenyegetés. Az, hogy ez a szövetséges biztonsági rendszerben előkelő helyen szerepel, annak természetesen megvannak az előzményei. Sok NATO szervezet, alakulat ellen követtek el, és követnek el napjainkban is e fogalom és tevékenységi körbe tartozó cselekményeket, a szövetséggel nem szimpatizáló személyek, ritkábban csoportok, még akkor is, ha megfelelő biztonsági ellenőrzési szinttel rendelkeznek. Az, hogy miért aktuális ennek a témának a jelentősége, tulajdonképpen egyszerűen megfogalmazható. Az al-Kaida támogatói a JIHAD aktivistái nyíltan emocionálisan szólították fel az arab országok mohamedán hívőit arra, hogy a Szövetséges csapatok ellen kövessenek el szabotázs cselekményeket, illetve nyújtsanak támogatást terrorcselekmények elkövetéséhez. A biztonsági szervezeteknek tehát egyik alapvető célja, hogy ezeket a szervezeteket, személyeket felderítse, és megghiúsítsa az ilyen cselekményeket. A biztonsági munka szabotázzsal kapcsolatban az alábbi kérdésekre fő információgyűjtési területekre összpontosít: a speciális célú szervezetek létezése, képességeik, más csoportok szabotázs-képességgel, az előzmények, a kommunikációs módszerek, az erősségek és gyengeségek, a műveleti módszerek, a tevékenységek, gyanúsított előkészületi tevékenységek, megerősített előkészületi tevékenységek, szabotázs-incidens

D.) Felforgatás-incidens hazánkban leginkább a szélsőséges extrémizmust valló és követő csoportok részéről fordulhat elő. Ennek kezdeményező jeleit tapasztaltuk főként a NATO-ba való belépésünk időszakában, amikor egyes csoportok a belépés ellen tiltakoztak. A hadseregen belüli izolációjukkal végrehajtott prevenció olyan mértékű, hogy a szövetséggel kapcsolatos feladataink teljesítésében problémát, veszélyt nem jelentenek. A külszolgálati kontingenseinknél és a NATO-felajánlott alakulatainknál ez a veszély nyilván fokozottabban van jelen, külföldön főleg a helyi lakosság köréből alkalmazott munkaerők vonatkozásában.

Szervezett bűnözés

A szervezett bűnözői csoportok tevékenysége információink szerint a katonai erőket egyes területeken célba vette, azonban ez a tevékenység sem veszélyezteteti jelenleg a NATO-val összefüggő feladatvállalásainkat. A külszolgálati kontingenseink a volt háborús övezetekben vannak leginkább kitéve a helyi szervezett bűnözői csoportok egyes tevékenységeinek, a potenciális veszélyeztetettségnek. Az információigény a szervezett bűnözéssel kapcsolatban, az alábbiakban összegezhető: a bűnözői csoportok létezése, vezetői, a szervezet jellemzői, elhelyezkedésük, kommunikációs módszereik-eszközeik, a szervezetek erős és gyenge pontjai, műveleti módszereik, valamint a tevékenységük és célpontjaik.

Elemzés és feldolgozás

A biztonsági elemzés az a funkció, ami felbecsüli, kiértékeli és interpretálja az információkat és hozzárendeli a felelősségeket. Ehhez a folyamathoz az összes forrásból származó információkat összegyűjtik és integrálják az elemző eljárásba. A célja az, hogy ezek felhasználhatók legyenek a NATO részére. A biztonsági információkat, a hírszerzési információkat,

a fenyegető információkat a biztonsági szolgálat NATO-forrásokból, nemzeti forrásokból, békétámogató műveletekből, nem NATO és koalíciós forrásokból szerzik be. A biztonsági fenyegetésre utaló elemzései ki kell, hogy elégítsék a parancsnok sürgős műveleti szükségleteit, melyben az elemzés a következő aspektusokat kell, hogy érintse: a küldetést, a feladatot, a szervezetet, annak vagy azoknak a tevékenységi képességeit, valamint hatékonyságát; az ellenséges információgyűjtés integrációját, kiképzésüket és a műveleti módszereiket; a külföldi információgyűjtő tevékenységeiket, a célpontokat, a kulcsfontosságú személyeket; az információgyűjtés eljárásait, jelentéseket, értékeléseket, valamint azt, hogy az ellenséges szervezetnek van-e kapcsolata más ellenséges hírszerző szolgálattal vagy ügynökséggel. Elemzik továbbá a lehetőségeiket és képességeiket.

A biztonsági elemzés szükségszerűen az összes elérhető forrásinformációt használja, hogy ellássa a parancsnokot hasznos biztonsági adatokkal. Az elemzés egy fontos erőforrás, mivel potenciális megközelíthetőségét tárja fel a hírszerző szolgálatoknak és más csoportoknak a biztonsági műveleteken keresztül. A SIGINT információkat biztosít az ellenséges szervezetek kommunikációjáról, vezetéséről és irányításáról vagy az információgyűjtési aktivitásokról. Az IMINT információkat nyújt az ellenséges szervezetek lehetőségeiről, egységeiről, elhelyezkedéseikről és csapatmozgásairól. A HUMINT számos kritikus területről tudósít, amelyben az ellenséges tevékenységekről, doktrínákról és morálokról képes információkat szerezni. A műveleti területeken kívül a biztonsági elemzés az információk maximális kihasználását kell, hogy biztosítsa. A nem hírszerző szolgálatokról is gyűjt információt, továbbá a speciális műveleti erőkről, a civil szervezetekről és a pszichológiai műveletekről egyaránt.

Műveletek

Két általános típusa van a biztonsági műveleteknek: a rutin és nem rutin művelet.¹⁴⁰ Mindkét művelet végezhető békében, krízis és háború idején. A rutin kémelhárítási műveleteknél elvárás, hogy azt a támogató parancsnok vagy az általa kijelölt képviselő jóváhagyja. A nem rutin műveletek magasabb parancsnoki jóváhagyással történnek. A műveleti tervekben kell speciálisan kijelölni a jóváhagyó szinteket a nem rutin kémelhárítási műveleteknél.

A) *A rutin kémelhárítási funkciók* azok, amelyek általánosan kerülnek végrehajtásra a kémelhárítási szakemberek vagy részlegek által. A rutin funkciók az alábbiak:

1. Kapcsolatkiépítés és -fenntartás a megfelelő katonai, polgári, biztonsági, hírszerző és nyomozó szolgálatokkal abból a célból, hogy a kémelhárítás érdeklődésébe tartozó információkat megismerjék. A Magyarországon először megjelent biztonsági szolgálati képviselőkkel való találkozásoknál bizony nem igazán értettük azt, hogy milyen spektrumú információgyűjtést folytattak. A fentiekben leírt tevékenység egyértelműen megvilágítja, hogy a kémelhárító szervezet a fenti pontba tartozó feladatát biztosító kap-

---

¹⁴⁰ FM-34-Counterintelligence-STANAG. 2363. Nem minősített. Chapter. 2. pp. 19-23

csolatokat építette. Abban az időben még nem voltunk NATO-tagok így a direktívából adódó „külső biztosítást” sem az alapján hajtottuk végre.

2. A források eligazítása nyíltan (katonai szervezetek és személyek veszélyekre történő figyelemfelhívásai).

3. A menekültek, a hadifoglyok és az őrizetbe vett személyek kémelhárítási prioritálása, szűrése.

4. A helyi alkalmazottak biztonsági ellenőrzése.

5. Eligazítások tartása konkrét fenyegetésekről.

6. A szállításokkal kapcsolatos eligazítás.

7. A technikai felderítés ellenintézkedései, vizsgálata.

8. A műveleti biztonság ellenőrzése.

9. Olyan adatbázisok és hálózatok létrehozása, amelyek tartalmazzák a biztonságra vonatkozó fenyegetéseket.

10. A kiképzés felügyelete, a technikai ellenintézkedések.

A rutin funkciókba tartozó tevékenységek zömében a „nyílt információszerzés” eszközeit és módszereit alkalmazzák, amit a KBH is alkalmaz, igaz a nemzetbiztonsági törvény alapján kissé bővített lehetőségekkel. A NATO kémelhárítási ügynökségével, szakembereivel való közös munkák miatt szükséges megismerni, hogy azonosan gondolkodjunk a különféle tevékenységekről, azonosítható fogalmakban gondolkodjunk. Az előzőekben már szoltam arról, hogy egy friss amerikai szenátusi elemzés kimondta, hogy a humán információszerzés alacsony színvonalon áll. Az véleményem szerint is igaz, hogy a biztonsági munkákban a nyílt információszerzés csak felületi információk, megismerését teszi lehetővé. Azonban a NATO vonatkozásában azt is számításba kell vennünk, hogy a nyílt információszerzés a csapatok veszélyeztetésének a mielőbbi felismerésére irányul, illetve bizonyos esetekben a visszatartó erőt is képezi. A nyílt információszerzés egyik nagyon fontos eleme a figyelemfelhívás, az arra irányuló tréningek, amelyekről korábban már szoltam. Az általános szakmai megismerésen kívül fontosnak látjuk, hogy ezeket a funkciókat a külszolgálaton lévő kontingen-
seinkben, továbbá a nyílt információszerző munka területén hasznosítsuk.

B) A nem rutin funkciók jellemzői

Ez a kategória tartalmazza a támadó és védelmi kémelhárítási/biztonsági műveleteket és a nem rutin nyomozati eljárásokat. Csak a nem rutin funkciókban lehet forrásokat beszervezni és speciális nyomozati technikákat, alkalmazni. A kémelhárítási nyomozások személyekre, eseményekre kerülnek bevezetésre, amikor hihető információk keletkeznek kémkedésre, terrorizmusra, szabotázsra vagy felforgatásra a koalíciós erők ellen.

- Kémelhárítási nyomozásokat vezetnek személyekre, eseményekre, amikor azokra vonatkozóan ellenőrzött információk vannak. Ezek már folyó tevékenységre vagy a közeli jövő fenyegetéseire is bevezethetőek.

- Biztonsági-forrásokat szerveznek be, hogy hozzáférjenek az erőltalmazási információkhoz. Ideális körülmények között a nemzeti titkosszolgálatok ellátják a NATO-t és a koalíciós erőket elégséges erőltalmazási információval ahhoz, hogy a NATO-erők elleni helyi fenyegetéseket azonosítani tudják. Kötelező beszerezniük erővédelmi információkat a befogadó nemzeti támogatás hiányában is.

A nem rutin funkciók tartalmazzák a hazai terminológiában a „külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés”-hez tartozó tevékenységeket.¹⁴¹ Azonban a NATO itt jeleníti meg a beszervezést, a figyelést, a hazugságvizsgáló alkalmazását, valamint a titkos fényképezést is. Az utóbbiak nálunk nem tartoznak a külső engedélyezés körébe tartozó intézkedésekhez.

Úgy vélem, hogy a NATO kémelhárítási „négyesében” a terrorizmus ellen folytatott harc olyan szerepet kap, amelyben a felsorolt irányok tovább bővülnek. Ebben a vonatkozásban át kell értékelni a honvédségnek a koalícióban betöltött szerepe miatti ilyen irányú aktuális támadhatóságát, a fegyelmi helyzetét és még sok egyéb területét. Titkosszolgálati szempontból ezen a területen "erőnyerő" helyzetet kell kialakítani, azaz a veszélyeztetett pontoknál – azok behatárolása után – fokozni kell az információszerzést, amelyben jelentős szerepet kell szánni a humán információgyűjtésnek. Ez is bizonyítja, hogy a KBH feladatait más környezetekben nagyobb leterheltséggel végzi és fogja végezni a jövőben is.

3.3. A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KATONAI BIZTONSÁGI HIVATALÁNAK A FELKÉSZÜLÉSE A KÜLFÖLDÖN FELADATOT VÉGREHAJTÓ MAGYAR KONTINGENSEK NEMZETBIZTONSÁGI VÉDELMEVEL KAPCSOLATBAN

Az általános katonai biztonság csak és kizárólagosan a nemzetbiztonsági tartalommal kiegészítve érheti el a kívánt és elvárt színvonalat, ugyanakkor - sajnálatos módon - sok esetben még azzal együtt sem teljes.¹⁴²

***Katonai biztonsági erők felkészítése és tapasztalatai*¹⁴³**

A Magyar Köztársaság Katonai Biztonsági Hivatala a missziók védelmével összefüggő nemzetbiztonsági, valamint a szövetségi biztonsági feladatokat a NATO Kémelhárítási Tevékenységek Ügynökségével együttműködésben, valamint két- és többoldalú titkosszolgálati kontaktusok alapján végzi. Munkánkat – itthon és külföldön egyaránt – a jelenleg hatályban lévő nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény feladatai, illetve az

¹⁴¹ Nbtv. 56.§ a) „lakást titokban átkutathatnak, az észlelteket technikai eszközökkel rögzíthetik, b) a lakásban történeteket technikai eszközök segítségével megfigyelhetik, és rögzíthetik c) levelet és egyéb postai küldeményt felbonthatnak, ellenőrizheti és azok tartalmát technikai eszközzel, rögzíthetik d) közcélú telefonvezetéken, vagy azt helyettesítő távközlési szolgáltatás útján továbbított közleményt megismerhetik, az észlelteket technika eszközökkel rögzíthetik.”

¹⁴² Dr Hamar Ferenc vezérőrnagy megnyitó beszéde. A biztonságpolitika specifikus területei szakmai tudományos konferencián. 2004. május 25.

¹⁴³ Beraczkai Antal ezredes: A magyar kontingensek nemzetbiztonsági védelmének tapasztalatai, Új Honvédségi Szemle, ISSN: 1216-7436, LX évfolyam, 2006/6 szám. 105-108.pp.

ezen alapuló főigazgatói utasítások határozzák meg. A Katonai Biztonsági Hivatal munkájában a megelőzést tekintti központi elemnek

A KBH a magyar kontingensek nemzetbiztonsági védelme érdekében folyamatos kapcsolatot tart a hazai nemzetbiztonsági szolgálatok mellett a NATO Kémelhárítási Tevékenységek Ügynökségével, valamint annak missziós részlegeivel, továbbá szoros kapcsolatokat épített ki a különböző missziók biztonsági szervezeteivel is. Ezen túlmenően - a kontingenseink védelme érdekében - a francia, a cseh, a szlovák, a lengyel, a holland és az USA-beli biztonsági szolgálatok helyi biztonsági szervezeteivel is kapcsolatban áll és ezeket a kapcsolatokat folyamatosan szélesíti. A KBH a KFH mellett azon szervezetek egyike, amely jelentős erőfeszítéseket tett és tesz az ügynöki operatív információszerzés (CI HUMINT) feladatok végrehajtásával a kontingensek és a koalíciós műveletek biztosításában. A KBH információi azok pontossága, konkrétsága, társszolgálatoktól történő visszajelzések alapján koalíciós életpontokat mentett és ment napjainkban is¹⁴⁴. A KBH tisztjei évről évre általános kiképzéseken és felkészítéseken vesznek részt az Egyesített Penge fedőnevű gyakorlatokon,¹⁴⁵ ahol a terrorizmussal kapcsolatos legfontosabb és legújabb ismereteket sajátítják el.

A Katonai Biztonsági Hivatalnak-, mint a Magyar Köztársaság egyik katonai nemzetbiztonsági szolgálatának- mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy a Magyar Honvédséget és így áttételesen hazánk biztonságát veszélyeztető folyamatokat felszámoljuk vagy nemkívánatos hatásait minimalizáljuk. A terrorizmus elleni küzdelemben, valamint a szövetségre és tagországaira veszélyt jelentő globális válságok kezelésében realitásként kell figyelembe venni a katonai erő alkalmazását, ami még hosszú ideig szükségessé teszi a Magyar Honvédség erőinek válságkörzetekben történő alkalmazását. Nyilván a terrortámadásokkal – egyes hazai objektumok vagy rendezvények – potenciális veszélyeztetettsége mellett –, elsősorban a határainktól távoli, missziós műveletekben részt vevő erők ellen kell számolnunk.¹⁴⁶ A nemzetközi feladatokban érintett kontingensek viszonylatában a KBH a terror-elhárítási intézkedéseit az elsőszámú feladattá sorolta. A Magyar Honvédség szélesedő nemzetközi szerepvállalása miatt a nagy létszámú missziók elleni és a terrorszervezetek Magyarország ellen várható fenyegetéseinek az elhárítására kidolgozta a missziók úgynevezett „antiterrorista programját”. A műveleti területeken történő alkalmazás egyik meghatározó eleme biztonsági tisztjeink és csoportjaink speciális feladatokra történő, teljes körű felkészítése. Ezzel párhuzamosan folyamatosan fejlesztenünk kell a biztonsági tiszteknek nemzetközi környezetben való együttműködési készségét. A hadműveleti területeken szerzett tapasztalataink azt igazolják, hogy bár a feladatok jelentős többletterhet rónak az érintett állományra, a KBH képes a továbbiakba is – a katonai vezetéssel együttműködve – kezelni a feladatot.¹⁴⁷

¹⁴⁴ Az együttműködést példázva a minősített információk felfedése nélkül, hogy az egyik év legsikeresebb forrásműveletét a KBH alapozta meg.

¹⁴⁵ A következő részben részletesen kerül ismertetésre.

¹⁴⁶ Dr. Stefán Géza vezds.: A biztonságpolitika specifikus területei Szakmai Tudományos Konferencia. 2002.

¹⁴⁷ Lenkey László ddtbk.: Felszólalása, a Transznacionális kihívások tartalmi-formai jellemzői és a kezeléstük-höz nyújtott hozzájárulás lehetőségei a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok részéről. KFH Tudományos

A KBH felkészülésének és műveleti tevékenységének elemei természetesen jellegük-
ből adódóan minősített területeket tartalmaznak, melyek teljes bemutatására ily módon nincs
lehetőség. Az érinthető területekről röviden a következőket lehet nyíltan feldolgozni. A KBH
a missziós program keretében két fő felkészülési rendszert alkalmaz. Az egyik a saját nemzeti
elem, a másik a szövetséges rendszerben meglévő évente végrehajtott közös felkészülés a
„Unified Blade”¹⁴⁸ gyakorlatok rendszere.

A saját nemzeti felkészülésből néhány elem ismertethető a KBH antiterrorista prog-
ramját röviden érintve:

Biztonsági tisztjeink a célterületeket alaposan megismerik, tanulmányozzák azok:

- Történetének áttekintését.
- Földrajzi régióit.
- Az etnikumok összetételét, jellemzőit.
- A polgári-kormányzati rendszert.
- A politikai mozgalmakat, pártokat.
- Helyi és nemzetközi szervezeteket, valamint más nemzetközi szervezeteket.
- A vallást, a vallási helyeket és a főbb vallási szokásokat.
- A médiát, a létező jogrendszert.
- A rendőrség, a polgári védelem és katonai jelenlétet.
- Gazdaságot, infrastruktúrát, szociális szolgáltatásokat, egészségügy helyzetét, va-
lamint az oktatási rendszert.

Tanulmányozzák továbbá a...

- Militáns, félkatonai szervezetek, terrorista szervezetek jellemzőit, főbb műveleti
módszereit, a műveleti előzményeket, a felszerelésüket.
- A nemzetbiztonsági munka információs és műveleti előzményeit.
- Áttekintik, hogy melyek azok a támadási felületek, amelyek a csapatok, valamint a
katonaszemélyek sebezhetőségét okozhatják, majd a parancsnokokkal közösen
megtervezik a megelőző biztonsági intézkedéseket. Ennek keretében...
  1. Azonosítják és külön felkészítik azokat a szolgálati személyeket, akik kiemel-
ten veszélyeztetettek lehetnek terroristák által.
  2. Felmérik a kritikus infrastruktúrának minősülő hálózatokat, erőforrásokat, esz-
közöket, melyek működésének megzavarása, kiesése vagy megsemmisítése,
közvetlenül vagy közvetetten súlyos hatást gyakorolhat a kontingensek bizton-
ságára, amelyek terroristák támadásainak elsődleges célpontjai lehetnek (víz-
szolgáltatás, áramszolgáltatás, híradás stb.).
  3. Az őrszolgálatokat felkészítik a terroristák tanulmányozó-felderítő tevékeny-
ségeire, a személyek leírásának módszereire, a jellemző ismertetőjegyekre.

Szakma Konferencia. 2007.

¹⁴⁸ Unified Blade: Egyesített Penge

4. Felmérik, hogy a missziókban kik azok a személyek, akik a helyi lakosokkal kapcsolatot tartanak/tarthatnak. Ezen személyeket külön, egyénileg készítik fel.
5. Minden szinten hangsúlyozzák a korlátozott felderítő tevékenységeket (házaspár, pár gyerekkel, sétáló magnó, fényképezőgép, videokamera, jegyzetelés rajzolás stb.).
6. Felmérik, hogy milyen nyílt forrásokból lehet a kontingensekre információkat gyűjteni. Katonai kiadványok szórólapok, szerződések másodpéldányai, fényképek egyéb nem hivatalos kiadványok, CD-lemezek, fotók stb. Felmérik, hogy milyen módon lehet ezeket a nyílt forrásokat megszüntetni vagy korlátozni.
7. Felmérik, hogy milyen nem minősített anyagok tartalmaznak információkat a missziókra, a magyar katonai személyekre nézve. (Térképek, várostérképek, telefonkönyvek, missziókban megjelenő, helyi, katonai újságok.)
8. Ellenőrzik, hogy a missziókkal összefüggésben található-e anyagok az Interneten.
9. Felmérik a missziók rutintevékenységeit (üzemanyagtöltő állomásoknál, bevásárlóközpontoknál, bankoknál, pénzügyintézeteknél történő megjelenések).
10. Felmérik a beszerzők, és egyéb feladatok miatt külön mozgást végrehajtó személyek körét. Az ilyen feladatokat végrehajtó személyeket és biztosítóikat külön készítsék fel! (emberrablások megelőzésére).
11. A terrorelhárítás-megelőzés területén növelik az állomány veszélyérzetét és felelősségét, hogy a legkisebb gyanút is azonnal jelentessék, és jelentsék.
12. Felmérik, hogy kik azok a személyek, akik indokolatlanul kerülnek kapcsolatba a helyi lakossággal. Az ilyen kapcsolatokat soron kívül megszüntetik.
13. Kialakítják, és folyamatosan kapcsolatot tartanak a misszió társ biztonsági szervezeteivel, személyeivel. A terrorista merényletek műveleti jellemzőiben történő változásokat azonnal ismertetik nemzetbiztonsági figyelemfelhívó oktatásokon az állománnyal.
14. Folyamatosan ellenőrzik, a veszélyeztető pontokat a parancsnokokkal együtt megszüntetik azokat, a tapasztalatokról pedig nemzetbiztonsági tájékoztatás keretében figyelemfelhívó előadásokat tartanak.

Felmérés után elkészítik a kockázatelemzési mátrixot, ami a kontingensek elleni támadási fajták előfordulás-kockázatait tartalmazza, melyeket ismertetnek az állománnyal. Ezekre a területekre fokozottabb és folyamatos operatív intézkedéseket is bevezetnek.

Fenyegetés	Kézi fegyver ¹⁴⁹	Nehéz Fegyver ¹⁵⁰	Robbanó anyag ¹⁵¹	Öngyilkos merénylet	Vegyianyagok mérgegek ¹⁵²	Egyéb ¹⁵³
Fenyegetés jellege szerint	A	B	C	D	E	E
A műveleti területen belül						
Lakott területen belül						
Lakott területen kívül						
Sík területen						
Dombos hegyes területen						
A műveleti területen kívül						
A megközelítési útvonalakon						
Repülőterek környezetében						
Vasúti ki berakodás környezetében						
Járőrútvonalakon						
A katonai bázis területének környezetében						
A megközelítési útvonalakon						
A perimetrián						
Vasúti ki berakodás környezetében						
EÁP oknál						
A katonai bázison belül						
A beléptetési kapuknál						
A perimetrián, a külső területeken						
A biztonsági zónában						
A személyzet elhelyezési körleténél						
A technikai eszközök elhelyezésének a körleténél						
A fegyverzet és robbanóanyagok zónában						
A híradó informatikai zónában						
A parancsnokság törzs zónában						
Készenléti erők zónában						
Biztonsági titkosszolgálatok zónában						

Kizárható	Alig valószínű	Kevésbé valószínű	Inkább valószínű	Valószínű

2.számú táblázat: Veszélyelemzés mátrix. Szerkesztette: Beraczkai Antal

¹⁴⁹ Gépkarabély, puska, pisztoly.

¹⁵⁰ Géppuska, kézi légvédelmi rakéta vagy gránátvető.

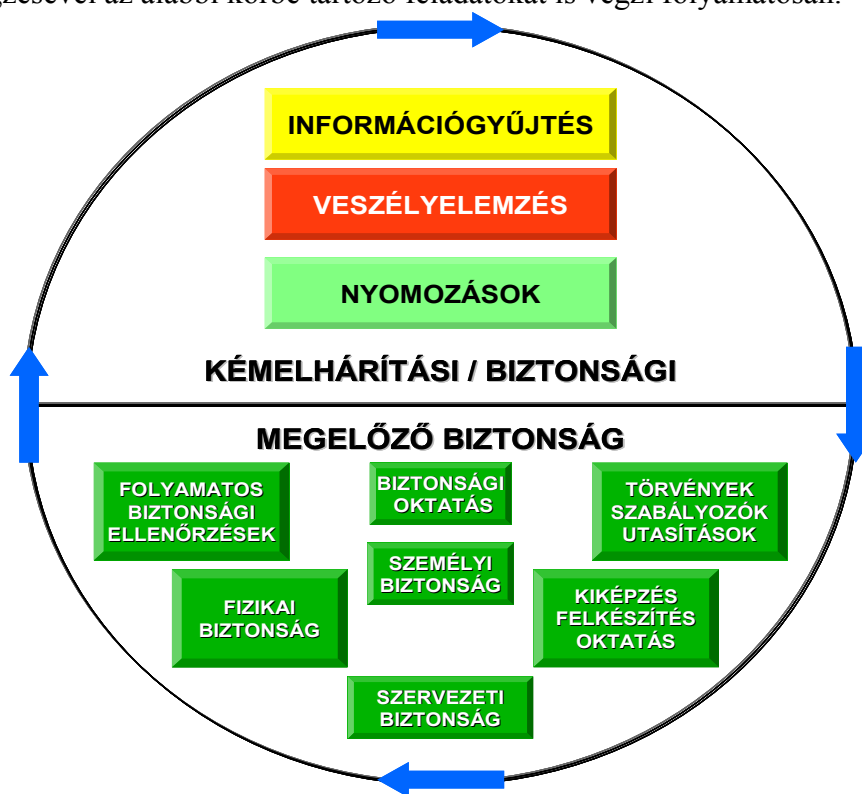
¹⁵¹ Gépjárműre rakott robbanóanyag, becsempészett robbanóeszközök.

¹⁵² Pl.: vegyi anyagok, mérgek stb.

¹⁵³ Kémkedés, szabotázs, bűnügyi veszélyeztetés - K, SZ és B betűkkel jelölve.

Kialakítják azokat a felületeket, illetve továbbfejlesztik azokat, amelyek megalapozzák, biztosítják a nemzetbiztonsági titkos információgyűjtést a kontingenseken kívülről. E vonatkozásban együttműködnek, és folyamatos kapcsolatot tartanak a KBH Műveleti Igazgatóságával.

A KBH – mint ahogyan azt az alcím bevezetőjében is írtam – a legfontosabb feladatának a megelőzést tekinti. Ennek szellemében a felkészülésben is, illetve az operatív munkaciklusok végzésével az alábbi körbe tartozó feladatokat is végzi folyamatosan.

3. számú ábra: A biztonsági információgyűjtési kör. Szerkesztette: Beraczkai Antal.

A felkészülésekben a KBH kiemelt figyelmet fordít a különböző kontingenseinknél alkalmazott tolmácsokra, a velük való biztonsági és egyéb feladatokra.¹⁵⁴

A tolmácsok vonatkozásában talán a legismertebb kémügy a 2006 decemberében le tartóztatott iráni származású Daniel James (45), aki nagyon érzékeny pozícióban dolgozott. Ő volt az angol NATO csapatok főparancsnokának, David Richards tábornoknak a tolmácsa. Az ügyet az ACCI kabuli részlege közösen dolgozta fel a britekkel együtt. A feldolgozó munka feltárta, hogy Daniel rendszeresen folytatott telefonbeszélgetéseket Mohammad Hossein Heydari ezredessel, a Kabulban székelő iráni katonai attaséval és kódolt E-mail üzeneteket is váltottak. Daniel James rendszeresen volt jelen olyan beszélgetéseken, ahol műveleti és stratégiai információk hangzottak el az ISAF tevékenységével kapcsolatban. Néhány hónappal az iráni hírszerzéssel kialakult kapcsolatát követően került őrizetbe. A biztonsági erők egy pen-

¹⁵⁴ A tolmácsoknak két kategóriája van a hadműveleti területeken. A I és a II kategória. Az I-es korlátozott alkalmazású, míg a II háttérrel ellenőrzéssel rendelkezik a havi anyagi juttatása is a kétszerese az I es kategóriának.

drive-ot találtak nála ISAF és NATO bizalmas és titkos dokumentumokkal. A dokumentumokban a NATO csapatok mozgásairól, valamint a terrorista szervezetek megismert tevékenységeiről voltak adatok.¹⁵⁵

Ebből is látszik, hogy a tolmács egy nagyon érzékeny terület az összes katonai-biztonsági munkában. Szinte alig van olyan nemzet, akinek ne keletkeztek volna valamilyen biztonsági tapasztalatai a tolmácsokkal kapcsolatban. A tolmácsokkal kapcsolatban rendelkezni kell információkkal, valamint vannak szabályok, amit be kell tartani és alaposan meg kell ismerni. A magyar katonai felkészítési rendszerben erre nincs jelenleg írott anyag vagy utasítás. Alkalmazzák azokat az általánosságokat, melyeket más szövetségesektől vettek át. Ezért a KBH erre a területre is nagy figyelmet fordít felkészülésében, valamint a katonai szervezetek felkészítésében. Természetesen a KBH saját szakmai felkészítésének keretében bővebben dolgozza fel és tartja kontroll alatt ezt a területet. Ezek a tolmácsok átesnek bizonyos biztonsági ellenőrzésen, alkalmazásuk zömében nyílt összekötői feladatokat takar. Azokat a személyeket, akik minősített kommunikációkat folytatnak ilyen tolmácsokkal, alaposabb felkészítésben részesülnek.

A KBH két lépcsőben hajtja végre felkészülését a hadműveleti területekre. Mindkettő: a szövetséges és a hazai felkészülés általános szakmai információkat és ismereteket biztosít. Kevés a különböző missziókra vonatkozó célfelkészülés annak ellenére, hogy a szövetséges biztonsági szervezet évente két alkalommal tart iraki és afganisztáni célfelkészítést. A NATO tagnemzetek biztonsági szolgálatai folyamatosan vesznek részt mindkét felkészítésben, melyek az ez évben létrehozott Szövetséges Kiképző Központban¹⁵⁶ valósulnak meg. Mindenképpen indokolt, hogy a KBH tisztjei fokozatosan kerüljenek kiküldésre a missziók előtt a célfelkészítési biztonsági tréningekre és feladataikat a nemzeti feladatok végzése mellett, a szövetséges biztonsági szervezetekben hajtás végre. A több és átfogóbb információk, a hatékonyabb munka eredményesebben tud hozzájárulni a szövetséges és a saját csapatok biztonsági védelméhez.

3.4. A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KATONAI BIZTONSÁGI HIVATALÁNAK TAPASZTALATAI A KÜLFÖLDÖN FELADATOT VÉGREHAJTÓ MAGYAR KONTINGENSEK NEMZETBIZTONSÁGI VÉDELMEVEL KAPCSOLATBAN

A KBH – az MFO kivételével – minden misszió nemzetbiztonsági védelmét a helyszíntre vezényelt biztonsági tisztjeivel hajtja végre. Itt kell megjegyezni, hogy az elmúlt tíz évben a KBH állományának nyelvi felkészítése elérte azt a szintet, ami biztosítani tudja a szövetséges biztonsági munkában a folyamatos munkavégzést.¹⁵⁷

¹⁵⁵ [Http://in.Reuters.com/outside/domesticNews/idINLD36729320081013](http://in.Reuters.com/outside/domesticNews/idINLD36729320081013)

¹⁵⁶ Allied Training Center.

¹⁵⁷ 2003-ban a KBH volt a házigazdája a „Unified Blade” gyakorlatnak, ahol több mint 30 fő minimum egy, de többen kettő-három nyelvtudással vettek részt.

A missziókban a nemzetbiztonsági munkavégzés során az alábbi általános tapasztalatok keletkeztek:

- A katonai állomány biztonságához való viszonya lassan, de felismerhetően pozitívan változik.
- A Katonai Biztonsági Hivatal feladatrendszerének megismerése, elfogadása és megértése lassan javul, azonban az erre irányuló ismeretek még mindig nem a kellő szinten vannak, a felkészítések ellenére. A védett állománynak hiányosak a terrorizmussal kapcsolatos ismeretei, információi.¹⁵⁸
- A nemzetbiztonsági ellenőrzésekre kötelezett beosztásokra vonatkozó, az elrendelt ellenőrzésekkel kapcsolatos – ma még esetenként hiányos – általános ismeretszint emelkedik.¹⁵⁹
- Az információvédelem fontosságának felismerése egyre szélesebb (megjegyzendő, hogy a nyíltvonalas katonai közlemények napjainkig problémát jelentenek számunkra, ez a terület mielőbbi megoldást igényel).
- A katonai felkészítésbe integrált nemzetbiztonsági célú tájékoztatók hatékonysága javuló tendenciát mutat.
- A parancsnokokkal való együttműködés érdemi tartalmi elemekkel bővül az igénytámasztás alapján.

A legtöbb tapasztalat nyilvánvalóan az alaprendeltetéshez kapcsolódó felületekről, a terrorelhárításról, a kémelhárítási aspektusokról, valamint a szervezett bűnözés elleni fellépések során keletkeztek, amelyeket a missziókban az ezekre irányuló szaktevékenységen keresztül szerezte és szerzi meg folyamatosan a KBH.

A Katonai Biztonsági Hivatal munkájában a törvényből adódó lehetőségeinek szinte teljes tárházát kihasználva végzi a kontingensek biztosításának a feladatait, mellyel kapcsolatban az elmúlt évek során a hírszerző szolgálatok és terrorista szervezetek a kontingenseink ellen irányuló, általánosan tapasztalt módszereit rögzítette:

- a kontingensek kommunikációjának lehallgatása ellenséges szervezetek részéről;
- a külföldi objektumainkban alkalmazott helyi lakosok beszámoltatása;
- olyan szervezetek, személyek megkörményezése, amelyek vagy akik kapcsolatban állnak a kontingenseinkkel;
- felderítő tevékenység a kontingensek ellen. A kontingensek által használt vagy az odaérkező gépjárművek számlálása, regisztrálása;
- a rutin tevékenységek azonosítása;
- nyílt információk széles körű gyűjtése;
- a kontingensek személyi állománya tagjainak megkörményezése, beszerzés;

---

¹⁵⁸ Magyar Köztársaság Nemzeti Katonai Stratégiája. 2009. III. „...felkészülten közreműködik az arra kijelölt és felkészített erőkkel a nemzetközi terrorizmus elleni harcban a NATO és az EU koncepcióival összhangban...”

¹⁵⁹ A missziókban kivétel nélkül minden beosztás nemzetbiztonsági ellenőrzéshez kötött (A,B,C)

- sötét hírszerzés; (a hírszerző vagy ügynök beszélgetés során szerez meg értékes adatokat, értesüléseket olyan módon, hogy a partner nincs tudatában annak, hogy ellenséggel áll szemben és számára jelentős híryananyagot szolgáltatott ki. Nem ismeri az ellenség „sötét” szándékát. A beszélgetést a hírszerző vagy az ügynök megtervezi és előkészíti.)

A felsorolt módszereknek a kezelésére, az eredményességük meghiúsítására – értelemszerűen a védett állománnyal közösen – megfelelő intézkedéseket – elsősorban nemzetbiztonsági felkészítéseket és oktatásokat – hajt végre önállóan, hiszen a katonai felkészítésekben rendszerint csak ötven perc felkészítési időt kapunk, ami természetesen nem elegendő és ami nyilván okozza is – mások mellett – a katonák hiányos ismeretszintjét a terrorizmusról.

Meg kell említenem a nemzetbiztonsági szempontból veszélyeztető egyéb körülményeket is, melyek a dolog természeténél fogva az egyes missziókban egymástól eltérőek lehetnek, esetenként ki is egészülnek néhány más, speciális elemmel is:

- nacionalizmus;
- az eltérő kultúrájú lakosság különböző okok miatt kialakult ellenszenvé;
- az adott területeken élő különböző etnikumok elszenvedett sérelmei, politikai vagy kulturális alapú, váratlan, szélsőséges reakciók részükről;
- a hadműveleti terület jellegből adódó azonosítási nehézségek;¹⁶⁰
- a különböző térségekben érdekelt titkosszolgálatok folyamatos jelenléte és tevékenysége;
- a hatalmi vákuumban erős szervezett bűnözés;
- fegyveres helybéliel, virulens harcias hagyományok;
- a virágzó feketekezeskedelelem; kábítószer-termesztés, és terjesztés;
- a táborainkban munkát vállaló helyi munkaerő;
- a helyi tolmácsok;
- a militáns iszlám terjedésével a terrorista sejtek végrehajtó és toborzó hálózata létszámában és szervezetében szaporodik;
- a terrorista műveleti módszereikben az emberrablások, az öngyilkos robbantások, a bázisok körüli robbantások, illetve az ezekben alkalmazott álcázott, „házi készítésű” robbanóeszközök dominálnak; melyeket folyamatosan fejlesztenek, tökéletesítenek,
- ugyancsak a hatalmi vákuum, az erősen tagolt „állam az államban” struktúrák létezése miatt a kábítószereket, a fegyvereket, a lőszeret és a robbanóanyagokat könnyen meg lehet szerezni;¹⁶¹
- technikai veszélyforrás a nyílt vonalas katonai információáramlás.¹⁶²

¹⁶⁰ Erre kerül jelenleg bevezetésre a területeken a biometrikus azonosítás, hiszen e nélkül nem vagy csak nehezen azonosíthatók személyek a hadműveleti területeken.

¹⁶¹ Legjellemzőbb Afganisztánban a hadurak uralma egyes régiókban.

A bevezetőben említett általános tapasztalatok ösztönöztek arra, hogy vizsgáljam, és értékeljem a magyar katonai erők felkészülését az alábbi megfontolások alapján: Annak ellenére, hogy a katonai erők nem sorolhatók a klasszikus értelemben vett biztonsági erők közé, azonban a biztonsággal kapcsolatos felkészítésük, helyzetét, rendszerét, a biztonsági és hírszerző szervezeteknek éppen a biztosítás megszervezése és végzése érdekében szükséges ismerni. Ismerni kell a katonai erők ismereteit a hadművelleti területeken jelentkező veszélyforrásokról, azok felismerhetőségi jegyeiről, az azonnali intézkedésekről. Amennyiben a katonai erőknek a felkészítésében valamilyen hiányosság érzékelhető a biztonsággal összefüggésben, a biztonsági szolgálatoknak (is) feladata, hogy törekedjenek azok jobb megértetésére, hogy azok jobban érthetőek és ezáltal érzékelhetőek, elháríthatók legyenek, továbbá, hogy jobban tudják támogatni a biztonsági erők munkáját. Ezért ebből a nézőpontból vizsgáltam az MH terrorellenes általános biztonsági felkészítését, valamint reprezentatív felméréssel tisztáztam a katonák erre irányuló véleményét. Megvizsgáltam az amerikai, brit és szlovák tapasztalatokat döntően az ACCI munkatársaival való interjúk keretében.

Terrorellenes általános biztonsági felkészítési feladatok a Magyar Honvédségnél:

A Honvéd Vezérkari Főnök 1/2006.¹⁶³ számú intézkedésében elrendelte a terrorizmus elleni küzdelem ismeretanyagának a kiképzési rendszerbe történő beépítését. A terrorizmus elleni harc katonai feladataira való felkészítés – MH katonái és alegységei részére az alaprendeltetésüknek megfelelő differenciáltsággal, az érvényben lévő kiképzési rendszer keretében – kísérleti jelleggel 2006 decemberében került bevezetésre. Ezt megelőzően két olyan intézkedést adtak ki, amelyek a terrorizmussal foglalkoztak, a 314/2001.(HK18) HVKF/HM. KÁT, illetve az MH 2002. évi felkészítése és kiképzési feladataival összefüggésben. Az első a biológiai terrorizmus megjelenésével kapcsolatos rendszabályok bevezetésével foglalkozott, míg a második a terrorizmus elleni tevékenységre történő felkészülést határozta meg, ami az általános katonai kiképzés kézikönyvére támaszkodott volna, ami azonban, semmilyen utalást nem tartalmazott a terrorizmus elleni harccal kapcsolatban.

A 2006-ban meghatározottaknak megfelelően a terrorizmus elleni küzdelem általános katonai feladataival több fórum, konferencia és szakmai nap foglalkozott.¹⁶⁴ Sajnos azt kell mondanunk, hogy a gyakorlati, illetve elméleti rendszerek nem kerültek továbbra se kiépítésre, illetve rendszerszemlélettel felállításra. Azt mindenképpen kijelentették, hogy hazánk esetében is a terrorizmussal, a terrorcselekményekkel szemben olyan összehangolt tevékenységek szükségesek, melyek alapjaiban feltételezik a hon- és rendvédelemért felelős tárcák szoros együttműködését. Biztonságpolitikai szakértők, a jog- és a hadtudomány különböző rész-

---

¹⁶² Az afganisztáni német kontingens autóbuszát ért terrortámadás a mobiltelefonokon történt információkat használta fel a támadás kivitelezéséhez. The New York Times. June 8.2003. ISSN 01494953

¹⁶³ A terrorizmus elleni harc katonai feladataira való felkészítés – MH katonái és alegységei részére az alaprendeltetésüknek megfelelő differenciáltsággal, az érvényben lévő kiképzési rendszer keretében – kísérleti jelleggel 2006. március 1-el, végleges formában 2006. december 1-el került bevezetésre.

¹⁶⁴ Ekkor vette át az MH a Hollandoktól a PRT vezetését.

területeit művelő kutatók és a szakapparátus képviselői vizsgálták és vizsgálják a fegyveres erők és a különféle rendvédelmi szervek nemzeti és nemzetközi keretek közötti terrorellenes alkalmazásának hatékony lehetőségeit, valamint katonai eszközök alkalmazásának szükség-szerű eseteit.

A felkészülésben szakmai napokon a foglalkozásvezetők meghatározták, hogy a MH vonatkozásában a terrorizmus elleni harc katonai feladatai és a felkészítések feloszthatóak:

- honi területen,
- valamint NATO vagy ENSZ/EU/EBESZ missziós küldetés keretén belül külföldön végrehajtandó feladatokra.

Valamely NATO vagy ENSZ/EU/EBESZ missziós küldetés keretén belül külföldön végrehajtandó feladatoknál:

Az MH külföldön történő feladat-végrehajtása során a terrorizmus elleni harcban való részvétel jogi alapjául kell, hogy szolgáljon az ENSZ/NATO/EU döntés a katonai fellépés jogalapjának elismerésére, az Országgyűlés/Kormány döntése a konkrét katonai erő bevetéséről, annak feladatairól, valamint a műveleti területen a fegyveres erő alkalmazásának szabályai.

Az MH a felkészítésekbe elsődlegesen a katonai őrzésvédelmi feladatokat, a terrorcselekmények megelérés elleni feladatait gyakorolja, valamint az alap katonai feladataihoz kapcsolódó katonai kisebb manővereket gyakoroltat. A terrorizmussal kapcsolatban elméleti, valamint gyakorlati feladatokat nem teljes körűen oktat, ilyen jellegű komplex felkészítési anyaga jelenleg nincs. Vannak olyan anyagok, amelyek a NATO és egyéb szolgálatoktól kétvagy többoldalú együttműködések alapján minősített jelölésekkel kerülnek átadásra konferenciákon vagy akár a hadműveleti területeken. Ezeket az információkat azonban nem alakítják át olyan, a katonák részére is „fogyasztható” termékekké-információkká, melyek növelnék a védelmi/prevenációs munkát, azonban szinte minden fórumon kijelentik:” Az eddig megszerzett missziós tapasztalatok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a különleges műveleti és könnyűfegyverzetű alegységek a legalkalmasabbak a terrorizmus elleni harc megvívására műveleti területen. A magyar kontingensek elsődleges feladatai között nem találjuk meg a terrorizmus elleni harcot, de a szövetséges országok tapasztalatai feldolgozásra és bedolgozásra kerültek a missziós és NRF alegységeink felkészítésébe.”¹⁶⁵

A terrorizmussal kapcsolatos módszertani bemutatásokon hangsúlyozzák, hogy a műveleti területen fontos szerepet kap a prevenációs tevékenység, melyet a HUMINT képesség erősítésével tudnánk fokozni. A terrorizmus elleni küzdelem katonai feladatai folyamatos és sokoldalú feladatokat határoznak meg. A foglalkozás befejezése után további feladatok jelentkeznek a felkészítő foglalkozás tapasztalatainak feldolgozásában, a kiképzési feladatok folyamatos naprakészé tételében.

---

¹⁶⁵ Köpöczi József ezredes: Eger missziós szakmai nap. 2006.

Maga a terrorcselekmények elleni foglalkozás módszertani bemutatói természetesen tartalmazzák azokat a forgatókönyveket, illetve szituációs helyzeteket, hogy egy külföldön feladatot végrehajtó szervezeti elemet támadás ér és a támadásra miként, milyen módon reagál a szervezet. Ez önmagában az alaprendeltetésből adódó védelmi feladatok összességét, a begyakorolt fokozatoknak megfelelő tevékenységet tartalmazza. Természetesen a rendőrség különleges alakulatai is részt vesznek a katonák, főként a katonai rendőri feladatokat ellátó alegységeink felkészítésében. Ez mind növeli a biztonságot a cselekvő- és akcióképességet, de magáról a terrorizmusról nem adnak többletismeretet a katonáknak. Ezen ismeretek, a felkészítési feladatok megerősítették bennem, hogy a felkészítések vonatkozásában a terrorizmusról többet és alaposabban kell átadni a katonáknak, hogy hatékonyabban tudjanak egy ismert fenyegetés ellen tevékenykedni. Ha nem is megoldásként, de valamilyen mértékben a probléma áthidalásaként, akkor – mint a KBH igazgatóhelyettese, aki felügyelte a magyar katonai missziók nemzetbiztonsági védelmét – egy figyelemfelhívó programot készítettem a kémkedés, a terrorizmus és a szervezett bűnözés tevékenységeire irányulva. A kezdeti visszajelzések azt mutatták, hogy nagy figyelmet vonzott és a katonák elismerését vívta ki, hiszen maga a program kilépett az addigi sablonos megfogalmazásokból, de még így is a már korábban megfogalmazottak miatt, nem adhatott átfogóbb képet a terrorizmus biztonsági szempontú megközelítéseiről.

Ezért erre irányuló interjúkat végeztem a katonákkal a terrorizmussal kapcsolatos felkészítések helyzetéről – ami a válaszok sokszínűsége és ellentmondásossága miatt – arra ösztönzött, hogy erre a célra külön, általam kidolgozott kérdőívek segítségével felmérjem a katonák ezzel kapcsolatos esetleges további igényét. A témára irányulva elvégzett reprezentatív felmérés a NATO missziókra felkészülő és már missziót teljesített tisztek, tiszthelyettesek, szerződéses katonák és polgári alkalmazottak bevonásával készült.¹⁶⁶ A kérdőívvel az előbbieknél megfelelően célt az volt, hogy feltárjam a Magyar Honvédségben a terrorcselekmények ellen alkalmazott felkészítés helyzetét, annak hatékonyságát, valamint esetleges hiányosságait abból a célból, hogy az a jövőben rendszerközpontúbbá és sokkal hatékonyabbá válhasson, növelve a terrorizmus elleni biztonságot.

A felmérést 2007-2008-ban négy alakulatnál végeztem el, melyek mindegyike a gerincét képezi az Észak-atlanti Szerződés 5. cikke kívüli feladatokban részt vevő magyar katonai erőknek. Így az MH 5. Bocskai István könnyű lövészdandárnál, az MH 25. Klapka György lövészdandárnál, a 25/88 könnyű vegyeszászlóaljnál és a hódmezővásárhelyi 5/82 könnyű lövészzászlóaljnál. A kérdőív mennyisége 150 db volt megosztva a felmérésben részt vevő alakulatok állománya között. Minden egyes kérdőív 22 kérdéscsoportot tartalmazott. A felmérésben feleletválasztásos és felelet-kiegészítéses módszert alkalmaztam, valamint önálló témakifejtésre is kínáltam korlátozott mértékben lehetőséget. A kérdőívben így mintegy 3300

---

¹⁶⁶ Beraczkai Antal ezredes: KBH Szakmai Szemle. 2008. 2. szám 36-44.pp.

kérdésre adott választ dolgoztam fel.¹⁶⁷ A kérdőív felépítésének megfelelően annak értékelését statisztikai módszerekkel értékeltem. A kérdőív feleletválasztásos kérdései mögé helyeztem a válaszadók százalékos véleményét a kérdéssel kapcsolatban, majd minden egyes kérdéscsoport után rövid magyarázatban foglaltam össze a véleményeket. A kérdéscsoportokat oly módon állítottam össze, hogy azok az általánostól haladtak a felmérés alapcéljában megfogalmazottak felé, továbbá a kérdésekre adható válaszoknál olyan közelségeket alkalmaztam, ami esetlegesen feltárhatja a felkészítésekhez a válaszadók megbúvó igényeit is. A kérdőív¹⁶⁸ feldolgozása/elemezése az alábbi eredményeket hozta:

- A válaszadók megfogalmazták, hogy Magyarországot nem fenyegeti terroristatámadás.
- A külföldön feladatot teljesítő állományt veszélyeztetve érzik a terroristatámadások által.
- A katonák nem kaptak elegendő felkészítést a terrrorszervezetekről, az alkalmazott módszerekről.
- Bizonytalannak érzik azt, hogy terroristatámadások kísérőjelenségeit felismerjék.
- A katonák közel egyharmadát foglalkoztatta/foglalkoztatja a gondolat, hogy terroristatámadás áldozatává válhat, ezért egy programalapú felkészítésben mindenképpen indokolt pszichológusok által végzett felkészítés, majd a missziót követő posztkezelés.
- A katonák több felkészítést igényelnek a missziók előtt, főként a terrorizmus témaköreiről, mivel a katonai feladatok készségszintű elsajátítása jó színvonalú.
- A terrorcselekmények elleni védelem egyik fontos eleme a nyíltan elérhető információk, amelyről az a vélemény, hogy sok az alakulatokról nyíltan elérhető információ, ami segítheti a terroristákat a célpontok kiválasztásában, felderítésében, jobb megismerésében.
- A terrortámadások közül az IED, VBIED módszereket tartják a legelterjedtebbnek a hadműveleti területeken, de nem helyeznek hangsúlyt más alkalmazott terrorista módszerekre, eljárásokra, hiszen a figyelmük sincs rá felhívva.
- Az állománynak csak fele van tisztában azzal, hogy a KBH egyik fő feladata a hadseregben a terrorelhárítás.

Egyértelmű a vélemény arról, hogy a terrortámadásokkal szemben egy programon alapuló felkészítés a megoldás, melyre az alapvető igény is megfogalmazásra került.

Annak érdekében, hogy a feltevésemet, illetve a véleményemet alátámasszam más országok tapasztalataival, kutatást végeztem az USA és Nagy-Britannia terrorizmus elleni felkészítésének a rendszerére, irányulva, valamint egy kisebb ország ilyen irányú gyakorlatát

---

¹⁶⁷ Beraczkai Antal: „A megelőző készenlét. Válaszok az érzékelt terroristafenyegetésekre” című reprezentatív felmérés értékelése. MK KBH Szakmai szemle 2008. 2. szám pp. 36-43.

¹⁶⁸ 5. sz. melléklet

próbáltam felmérni, ezért Szlovákiát választottam. A megismerhető, illetve nyíltan hozzáférhető információk illetve tapasztalatok az alábbiakban összegezhetők:

Az Egyesült Államokban a Különleges Műveleti Parancsnokság¹⁶⁹ felel a haderő terrorizmus elleni tevékenységének a tervezéséért, tervez, szervez, kiképez, felszerel és biztosítja a készenlétben lévő műveleti erők bevetését. A felkészítésben arra fókuszálnak, hogy egy hatékony hírszerzést hozzanak létre a terrorista szervezetek ellen. Az értékelésük szerint a jelenlegi és a jövőbeni terroristajellemzők az alábbiak szerint alakulnak.¹⁷⁰

- a fenyegetettség változik, centralizáltból decentralizálttá alakul át;
- Nyugat-Európa veszélyeztetettebbé válik;
- a terrorizmus felszámolása éveket, évtizedeket vesz majd igénybe;
- a terrorista csoportok erőteljesebben használják ki a médiákat, hogy befolyásolják a tömegeket;
- a terrorista szervezetek keresik a lehetőséget a tömegpusztító fegyverek megszerzésére;
- folytatódni fog a terrorizmus állami támogatottsága;
- erősödik a kapcsolat a terrorizmus és a szervezett bűnözés között;
- az USA ennek megfelelően tervezi és szervezi a terrorizmus elleni harcban részt vevő csapatai szervezetei és katonái felkészítését. A felkészítés négy lépcsőben történik melynek fő célja az, erők eszközök megóvása a terroristatámadásokkal szemben. Az első szint az USA szárazföldi haderejében mindenki számára kötelező egy számítógépes program, melynek végén a személy, ha sikeresen teljesíti a kurzust, kap is róla igazolást, és a rendszer is igazolja, hogy eredményesen elvégezte azt. Magába a rendszerbe csak amerikai katona léphet be a katonai azonosítójának a megadását követően.

Az egyes szintű felkészítésben az alábbi témakörök szerepelnek:

A terrorizmus fogalma, annak magyarázata. A missziós területen lévő terrorista csoportok és azok jellemzői, külön kiemelve a „puha célpontok” elleni támadási lehetőségeket. A terroristatámadások történeti áttekintése, beleértve a bioterrorizmus egyes jellemzőit is. A terroristatámadási módszerek közül az IED és öngyilkos merényleteket, valamint az emberablást emelik ki ebben a részben. Bemutatnak néhány katonai célpont ellen elkövetett terroristatámadást annak magyarázataival együtt. Kiemelt figyelmet fordítanak a kémiai támadások lehetőségeire, melyben megemlítik az Aum Shinrykio szekta által elkövetett szarin-gáztámadást. Az előadásban magyarázzák a narkóterrorizmust, a szervezett bűnözés jelenlétét és veszélyét a katonákra. Külön kiemelik a terroristák támadást megelőző tervezési ciklusát, melyet Timothy McVeigh vallomásaiban szereplő adatokkal is megerősítenek.¹⁷¹ A célpontok

¹⁶⁹ SOCOM-Special Operations Command

¹⁷⁰ Allied Command Transformation Conference, 2007, NATO Szövetséges Átalakítási Parancsnokság Konferencia. SHAPE. 2007 Június,

¹⁷¹ McVeigh azt vallotta az FBI szakembereinek, hogy fel akarta robbantani az FBI központi épületét, valamint

kiválasztásánál külön felhívják a figyelmet a gépjárművek támadások elleni védelmére. Az *első szint* elsajátításának végén hívják fel a figyelmet az úgynevezett erővédelmi programra¹⁷², melyet a katonai szervezetek a fenyegetettségnek megfelelően alkalmaznak a védelem erősítésére. A *kettes szint* a kiképzők és felkészítők számára összeállított program, mely alapján tartják a terrorellenes felkészítéseket. A *hármas szint* alegység-parancsnokoknak kerül levezetésre, melynek fő témája a terroristatámadásokkal kapcsolatos parancsnoki feladatok. A *négyes szint* gyakorlati blokk, ami egy három napos gyakorlati mozzanatokot magába foglaló, az éles helyzetet hűen imitáló programon alapul.

Az Egyesült Királyság terrorizmus elleni felkészítésében a központi szerepe a megelőzésnek van. Ennek érdekében a katonai alakulatok felkészítésében részt vesznek a biztonsági szolgálatok munkatársai is. A brit katonák alapos felkészítést kapnak a terrorizmus jelenőségéről, szinte minden területre vonatkozóan. Így a terrorista szervezetekkel, a módszereikkel, a terrorizmus pénzügyi támogatásával, a terrorista fegyverzettel, a terrorcsoportok belső struktúrájával, a terrorista szerepekkel foglalkoznak. Kiemelt szerepet szánnak a terroristák célpontra irányuló felderítő tevékenységének a megismerésére, valamint arra, hogy ne lehessen brit katonát elrabolni. A brit rendszerben a biztonsági kör képletét alkalmazzák, ami a terrorizmus elleni védelmet rendszerszerűen mélységi tagozódásnak megfelelően építi fel. Külön érdekessége az angol rendszernek, hogy a biztonsági szolgálatok egy deffenzív védelmi programon belül a katonai alakulatok tudta nélkül feltárják a terrorizmus által sebezhető pontokat, melyeket azt követően ismertetnek a katonai parancsnokokkal, és a katonákkal. Ez a folyamatosan fenntartott módszer biztosítja egy másik nézőpontból a terrorizmus elleni harc és védelem újszerűségét, növelve annak hatékonyságát.

Szlovákia, a terrorizmus elleni felkészítésben ugyanúgy, mint hazánk a katonai felkészítésekre összpontosít. A szlovák hadseregben is vannak terrorizmus elleni védelmi fokok. A missziók előtt a katonák felkészülése elkülönítve történik. Nem oktatják a terrorizmus jellemzőit, azzal úgy foglalkoznak, mintha az magától értetődő lenne. Érdekes módon a szövetséges szolgálatoktól megkapott terrorizmus elleni tájékoztatókat felhasználják a felkészítésekben, de ezek döntően a terroristatámadások alkalmazott módszereire vonatkoznak csak. Ezeknél az anyagoknál problémát jelent számukra, hogy azok minősítése sokszor magasabb, mint amit a katonával ismertetni lehetne. Ezért sokszor a tájékoztatásokból ezek a részek ki-maradnak.

---

számos más kormányzati épületet. Ezekkel kapcsolatban alapos és mindenre kiterjedő felderítéseket is végrehajtott. http://www.trutv.com/library/crime/serial_killers/notorious/mcveigh/dawning_1.html

¹⁷² Force Protection

ÖSSZEGZÉS

A fejezetben feldolgoztam és elemeztem a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok terrorizmussal kapcsolatos feladatait, melyeket azért tartottam fontosnak, hogy egyértelműek legyenek a nemzetbiztonsági szolgálatok terrorizmussal kapcsolatos feladatai, hatásköri és illetékességi keretei. A fentiekből az alábbi következtetéseket vonom le: A terrorizmus elleni harcban a hazai koordináció elméleti és gyakorlati szempontból is megvalósul. Az együttműködéseknek egyaránt vannak pozitív és negatív tapasztalatai. Nyilván a polgári szolgálatok nincsenek olyan erővel, képvisellel jelen egy hadműveleti területen, ami hatékonyan tudna hozzájárulni a kontingensek védelméhez, ezzel nem azt kívánom állítani, hogy azokhoz valamiképpen ne járulnának hozzá.

Igazoltam a feladatokból és a vonatkozó NATO utasításokból, hogy a KBH feladatai végrehajtásában szorosabb koordinációt kell, hogy megvalósítson a KFH-val, hiszen a hadműveleti területeken effektíven a két katonai nemzetbiztonsági szolgálat látja el a törvényből adódó feladatait a magyar kontingensek érdekében. A nemzetbiztonsági törvény is logikailag a KFH feladatai sorába helyezi be azt, hogy információkat gyűjtsön a fegyveres erők biztonságát veszélyeztető terrorszervezetekről, amelyeket annak – a törvény szerint – azonnal továbbítania kell a KBH felé, amely összefüggésbe hozható a Honvédelmi Minisztérium, illetve a Magyar Honvédség szerveinek terrorveszélyeztetettségével. A KBH pedig ezen információk birtokában felderíti és elhárítja a terrorszervezetek terrorcselekmény elkövetésére irányuló törekvéseit.

Annak ellenére, hogy a törvény világosan fogalmaz a szolgálatok feladatrendszerében, sok esetben jelentkeznek párhuzamosságok, amelyeket csak és kizárólagosan szoros együttműködéssel lehet kiküszöbölni. A végrehajtott elemzésekkel arra a következtetésre jutottam, hogy a katonai nemzetbiztonsági szolgálatokat célszerű lenne egy szervezetbe integrálni a fő feladatok elkülönítése mellett. Az ebből adódó missziós feladatok közös végzése jelentősen javítaná csapataink védelmét.

Igazoltam, hogy a KBH-nak jelentős feladatai voltak a terrorizmussal kapcsolatban NATO-hoz való csatlakozásunkat megelőzően is. A NATO-hoz csatlakozásunkat követően a Hivatalnak megváltozott az addig országhatárokon belüli kizárólagos munkavégzése a szövetséges műveletekben, valamint a katonai kolóniák parancsnokságok védelmében.

Bizonyítottam a fejezetben, hogy a KBH a vonatkozó NATO szabályzók alapján egyre több feladattal kénytelen külföldön szembesülni. Igazoltam, hogy a NATO biztonsági politikája, feladatai, szinkronban vannak a KBH törvényben lefektetett feladataival.

Elemeztem a KBH feladatokra történő felkészülését, annak komplex folyamatát, ami csak a nyíltan ismertethető részeket tartalmazta. Bemutattam, hogy a KBH általános felkészülésének része a NATO szövetséges felkészítési gyakorlat, ami évente kerül megtartásra.

Értékeltem, a KBH egyes tapasztalatait a missziók nemzetbiztonsági védelmével kapcsolatban, amelyek folyamatosan bővülnek.

Elemeztem és vizsgáltam a védett állomány ismeretszintjét a KBH feladatrendszerének ismeretéről, valamint a KBH tapasztalatait alapul véve vizsgáltam és elemeztem a Magyar Honvédség – mint védett szervezet – terrorizmusellenes felkészítését, illetve általánosan a terrorizmussal kapcsolatos ismereteit. Ezen belül interjúkat készítettem, valamint reprezentatív felméréssel bizonyítottam, hogy a katonáknak hiányosak a terrorizmussal kapcsolatos ismeretei. Arra a következtetésre jutottam, hogy a Magyar Honvédségben egy Terrorizmus ellenes védelmi-felkészítési program (TEP) adná meg azt a keretet, ami magába kell, hogy foglalja a hazai és a NATO EU, ENSZ, EBESZ műveletekben feladatot teljesítő katonai állomány felkészítését, valamint, hogy a felkészítést ki kell terjeszteni minden magyar szervre, szervezetre (fegyveres és polgári), akik a hadművelési területeken hajtják végre feladatokat.

Javaslatot fogalmaztam meg arra, hogy a felkészítési programot a biztonsággal alapfeladatként foglalkozó katonai nemzetbiztonsági szolgálatoknak kellene összeállítani, hiszen nekik sokkal súlyozottabb figyelme irányul a biztonságra a biztonságot veszélyeztető körülményekre a terrorizmussal kapcsolatos missziós felkészítést egy programba illesztve kell elvégezni, melyre az alapvető igény is megfogalmazásra került.

Elemeztem más országok erre irányuló tapasztalatát, melyben kimutattam, hogy a terrorizmus elleni harcban az ellenség ismerete alapvető fontossággal bír. A terrorizmus elleni harcban nem elég a pusztán katonai eljárásokon alapuló felkészítés, a védelmi feladatok készségi szintű elsajátítása, begyakorlása, hanem alaposan szükséges foglalkozni a hadművelési területeken jelentkező veszélyekkel. Erre utal az amerikai és az angol tapasztalat is

4. FEJEZET

A TERRORIZMUS ELLENI HARC MŰVELETEIRE LÉTREHOZOTT BIZTONSÁGI SZERVEZETEK FELKÉSZÍTÉSE ÉS MŰVELETI TEVÉKENYSÉGE

A délszláv államszövetség felbomlása, és az utódállamokban kialakult válsághelyzetnek jelentős befolyása volt az Észak-atlanti Szövetség átalakulásában. A Szovjetunió szétesése és a Varsói Szerződés megszűnése után a Szövetségben kialakult identitási válság, és az azt követő átalakulási folyamatra nagy hatással volt a délszláv térségben kitört háború. A NATO beavatkozása nélkül nagy valószínűséggel az átalakulás más irányt vett volna. A folyamatok hatására nyilvánvalóvá vált, hogy a hidegháború megszűnése eltüntette a globális konfliktus kialakulásának a lehetőségét. Ezzel szinte egy időben, párhuzamosan már 1990 elején jelentkeztek olyan instabilitások Európában, melyek egyszerre jelenítették meg az új biztonsági kihívásokat és fenyegetéseket, amelyek közé az etnikai és regionális konfliktusok, terrorcselekmények, szabotázs cselekmények, szervezett bűnözés, energiahordozó nyersanyagok áramlásának a megakadályozása, a tömegpusztító fegyverek terjedése, az emberi jogok megsértései, politikai instabilitás és gazdasági bizonytalanság tartozott. A számos etnikai feszültség a volt Jugoszlávia és a Szovjetunió területén egyre eszkalálódott. A NATO országok a szövetség létezésének szükségességével kapcsolatban kijelentették, hogy a szervezetre továbbra is szükség van, és annak szembe kell néznie az új kihívásokkal, a megváltozott biztonsági környezetben.¹⁷³ Nyilván a biztonsági környezet jelentősen átalakult megváltozása maga után vonta a NATO szövetség szerepvállalását a krízis helyzetek megoldásában, amihez ki kellett annak terjesztenie tevékenységét saját területein kívülre, amelyhez szükségessé vált belső struktúrájának az átalakítása a kihívásoknak megfelelően. Továbbá szélesítenie kellett politikai ez által katonai szövetségeseinek a körét is. Ebbe a körbe illeszkedett az az új politikai döntés is, ami a szövetség kiszélesítését eredményezte, köztük olyan országok meghívását a NATO-ba, amelyek korábban a Varsói Szerződés tagjai voltak.¹⁷⁴

A NATO ennek megfelelő átalakítása négy fő területen valósult meg:

- A Szövetség szélesítése új tagok és partnerországok meghívásával.
- Olyan szövetséges project létrehozása, ami a béketámogatás és a krízis kezelés területen kívüli műveleteit foglalta magában.
- A NATO vezetési és katonai struktúrájának az átalakítását, és a NATO reagáló erők megalakítását.
- Polgári veszélyhelyzetekre, és környezeti veszélyekre való felkészülést.

¹⁷³ Lásd: NATO 1991. évi stratégiai koncepciója.

¹⁷⁴ Szovjetunió, Lengyelország, Bulgária, Románia, Csehszlovákia, Német Demokratikus Köztársaság, Magyarország,

A NATO átalakításával természetesen az alapvető feladatainak az ellátása megmaradt, de kiegészült a válságkezeléssel, a béketámogató műveletekkel.

Katonai Reform és a NATO reagáló erő

A prágai csúcs egyik fő döntési területe volt az új képességek iránti elkötelezettség.¹⁷⁵ Nevezetesen a légi szállítási képességnövelést, a levegő-föld felderítő rendszerek növelését nemzeti és nemzetközi szinteken egyaránt, a tengeri szállítási képességnövelést, a légi utántöltő képesség növelést. A második fő döntési terület volt, hogy egy állandó készenlétű többnemzeti erő álljon rendelkezésre, amit NATO Reagáló Erőknek¹⁷⁶ neveztek el. Az erők szárazföldi, légi és haditengerészeti komponensekből kerülnek megalakításra. A fő cél az, hogy 20 000 fő kerülhessen telepítésre szükség szerint öt napon belül, azzal az elvárással, hogy harminc napig teljesen önellátónak kell lennie. A reagáló erő a legújabb technológiát alkalmazza, modern harci és szállító repülőgépeket, katonai járműveket, logisztikai és kommunikációs eszközöket. Azok az erők, akik kijelölésre kerülnek a reagáló erőkbe speciális felkészítéssel, esnek át, ami biztosítja a reagáló erőkbe integrálódását és eléri a legmagasabb szintű harci képességet. A reagáló erőt a világ bármely pontján be lehet vetni. Az NRF a legfőbb módszer arra, hogy az amerikai és az európai erők interoperabilitását létrehozzák.

Az átalakításokkal kapcsolatban csak néhány területet említenek a NATO új parancsnoki struktúrájának az átalakítását, valamint a NATO reagáló erők megalakítását, illetve a CJTF koncepciót:

Az átalakítások fő célja az, hogy sokkal hatékonyabban lehessen vezetni a NATO missziókat. Minden műveleti parancsnokság a Szövetséges Fegyveres Erők Európai Legfelső Parancsnokságnak¹⁷⁷ van alárendelve, amely a szövetséges műveletekért felelős. Az ez alatt lévő szervezetek struktúráit a NATO jelentősen csökkentette és kisebbre, hatékonyabbá változtatta.

A többnemzeti összhaderőnemi alkalmi harci kötelék koncepció¹⁷⁸

A kötelék olyan szervezet, ami a katonai küldetéssel szembeni elvárásoknak mindenoldalúan megfelel, sőt ezen kívül magában foglalhatja nem NATO országok (partnerországok) csapatait is. A CJTF koncepciót 1993-ban dolgozták ki és az 1994-es brüsszeli csúcson került benyújtásra. A koncepció válasz volt az európai biztonsági változásokra, az előre nem látható veszélyekre és instabilitásokra. Egyetértés mutatkozott abban, hogy az ilyen ki nem számítható hirtelen, fellépő krízisekre egy könnyen telepíthető, többnemzeti katonai formációt kell létrehozni speciális katonai feladatokkal, mint a békekikényszerítés, békefenntartás és humanitárius műveletek. A koncepció szerves része volt a vezetés-irányítás, hiszen ennek a tevékenysége tudta biztosítani a misszió sikerét. A koncepcióban a modul rendszer alakult ki, amibe a közreműködő NATO tagországok és a partnerországok tiszteket és tiszthelyetteseket

---

¹⁷⁵ Prága. 2002. november 21.

¹⁷⁶ NATO Response Force.

¹⁷⁷ Supreme Headquarters Allied Powers Europe (SHAPE).

¹⁷⁸ Combined Joint Task Force (CJTF) (Többnemzeti összhaderőnemi alkalmi harci kötelék).

delegálhattak különböző beosztásokra, a misszióknak megfelelően. Az elméleti megalapozást követően a gyakorlatba helyezését biztosította a Szövetséges Törekvés gyakorlat¹⁷⁹ 1997 novemberében. Az Erős Megoldás¹⁸⁰ gyakorlat már felhasználta a tapasztalatait a megelőző gyakorlatnak, amin már részt vettek partnerországok képviselői is igaz akkor még megfigyelői státuszban, de integrálódtak a CJTF teljes struktúrájába. Ezt követően a szövetség CJTF koncepciója a gyakorlati megvalósításra várt, amihez teljes mértékben felhasználták azokat a tapasztalatokat, melyeket a NATO vezette műveletek során, szereztek a Balkánon. Összességében a CJTF koncepció a XXI századra a Szövetség legfontosabb eszközévé válik a válságkezelésekben.

4.1. A BIZTONSÁGI SZERVEZETEK HUMINT INFORMÁCIÓGYŰJTÉSÉNEK FONTOSSÁGA, INDOKOLÁSA, VALAMINT A KORÁBBI TAPASZTALATOK ELEMZÉSE

Az amerikai törvényhozás a 2001-es terroristámadásokat követően 40 milliárd dollárt különített el a válaszcsoportok előkészületeire, illetve az újjáépítések beindítására. Ebből az összegből 2 milliárdot kaptak a titkosszolgálatok. Azt tekintve, hogy az USA titkosszolgálatok éves költségvetése 26, 6 milliárd USD, láthatjuk, hogy ez egy nagyon komoly összeg.

A jóváhagyás indokolásában a titkosszolgálatok/biztonsági szervezetek feladatai területén kimondták, hogy a humán forrásokon keresztül történő információszerzést át kell alakítani, értékelni és nagyobb szerepet kell, szánni ennek a területnek a jövőben. A terrorizmus elleni harcban több beszerzést kell végrehajtani, mint valaha, és a technikai irányultságú súlyponteltolódást helyre kell állítani a humán hírforrások súlyának a növelésével, hiszen a technikai eszközökkel folytatott felderítés nem tud minden követelményt kielégíteni.¹⁸¹

A HUMINT¹⁸² ugyanis az egyetlen eszköz, ami a kulcskérdésre tud választ adni, nevezetesen, hogy mikor, hogy és hol fognak támadni a terroristák. Kétségtelen, hogy a HUMINT információgyűjtés a legnehezebb és a legkockázatosabb az összes többi információgyűjtési módszerhez viszonyítva, de az is igaz, hogy legértékesebb információkat tudja a terrorizmus elleni harcban részt vevő erőknek nyújtani. Az is biztos, hogy csak a HUMINT nyújthatja a legnagyobb esélyt számunkra, hogy meg tudjuk védeni erőinket, és sikeresen műveleteket tudjunk végrehajtani a terroristák ellen. Ez nagy felelősséget jelent az egész biztonsági rendszerre, hogy a csapatokat megfelelő információval lássa el azok feladatai teljesítésében.

Ahogy a NATO megkezdte szervezetének átalakítását a válságkezelő feladatokra, úgy nyilvánvalóvá vált, hogy a biztonsági szervezetek sem képesek a hagyományos értelemben

---

¹⁷⁹ Allied Effort.

¹⁸⁰ Stronge Resolve.

¹⁸¹ Héjja István: A katonai felderítés feladatai a megváltozott nemzetközi körülmények között. KBH Szakmai Szemle. 2005.2. szám.83.p.

¹⁸² Human Intelligence: Információszerzés emberi erőforrások felhasználásával.

vett struktúrával, műveleti módszerekkel ellátni a feladataikat egy idegen földrajzi, kulturális, vallási és nyelvi környezetben. Ugyanis az is nyilvánvalóvá vált, hogy a katonai hírszerző szervezetek hagyományos harcászati/hadműveleti szintű feladatai csak részlegesen voltak képesek információkat biztosítani a terrorszervezetekről. Tekintettel arra, hogy a terrorista csoportok ma már széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszert alakítottak ki, tevékenységük elsősorban a kriminalisztika legkülönbözőbb területeit érinti, továbbá a kapcsolattartásban felhasználják a legkorszerűbb kommunikációs eszközöket éppúgy, mint a hagyományos személyes érintkezési formákat, igényelte a biztonsági információgyűjtés elsősorban a CI HUMINT erősítését.

Maga a HUMINT személyek által végzett információgyűjtés, ami a legfontosabb és legmegbízhatóbb információkat szolgáltató információgyűjtési módszer, a felderítő és biztonsági szervezetek alkalmazzák.¹⁸³ Az ilyen információgyűjtést végző személyek magas színvonalú képzettsége és tudása, valamint azon lehetősége, hogy rövid idő alatt képesek a megszerzett információk ellenőrzésére és a végbement változások megállapítására, növeli e felderítési módszer értékét.¹⁸⁴ A terrorista szervezetek elleni HUMINT feladatokat számos tényező befolyásolja. Ezek közé kell sorolnunk azt a jelentős ténytet, hogy a terrorista szervezetek magas szintű műveleti biztonságot tartanak fenn, hiszen vezetőik tisztában vannak azzal, hogy a hagyományos értelemben vett HUMINT módszerrel próbálnak a szövetséges biztonsági erők beférkőzni a szervezeteikbe. A szervezet ezért is zárt, tagjai nem minden esetben ismerik egymást. A CI HUMINT feladat célja egyértelmű forrást kell szervezni a terrorszervezetekben abból a célból, hogy megismerjük a terveiket az elkövetési módszereiket, utánpótlásaikat, beszerzési forrásaikat, megelőzzük támadásaikat, felszámoljuk szervezeteiket stb..

A koalíciós erők ellen elkövetett terroristatámadások nagy száma, a korábbi biztonsági tapasztalatok elemzése, valamint az a tény, hogy a műveleti területeken való jelenlét több évig, akár évtizedekig is eltarthat, arra ösztönözte a katonai és biztonsági vezetőket, hogy újszerű megközelítéssel lássanak neki a biztonság átszervezésének. Ennek érdekében alaposan tanulmányozták a rendelkezésre álló és sikeresnek mondható terrorizmus, és gerilla erők elleni biztonsági műveleteket, hogy a levonható tapasztalatokat felhasználják a NATO műveletek javára.

4.1.1. A szovjetek biztonsági tapasztalatai és eredményei Afganisztánban¹⁸⁵

A Szovjet csapatok Afganisztánba érkezését követően a KGB-nek első feladatai között szerepelt annak saját mintájára megalakított Állami Információs Szolgálat (KHAD)¹⁸⁶ létrehozása, és tagjainak a kiképzése. A kiképzések Szovjetunióban és Kabulban történtek,

---

¹⁸³ Más módszerek a SIGINT: technikai eszközökkel végzett felderítés, IMINT: képi felderítés, MASINT: technikai jel felderítés

¹⁸⁴ Dr. Kőszegvári Tibor - Dr. Resperger István: A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai tapasztalatai III. Rész. Egyetemi Jegyzet Budapest 2005.

¹⁸⁵ Szabó Ervin Antal, Kaszkadőrök: Az állambiztonság különleges alakulatai Afganisztánban szereztek harci tapasztalatot. KBH. Szakmai Szemle. ISSN: 1785-1181, 2005. 2. szám. 198-205 pp.

¹⁸⁶ KHAD: Khadamat-e Etela'at-e Dawlati

aminek következtében a KHAD az 1980-as kezdeti 700 fős létszámról 16650-re emelkedett 1982 végére. A KGB szinte a nulláról hozta létre a biztonsági szervezetet, amelynek fő feladata volt a felkelők, terrorszervezetek elleni operatív munka végzése. Az első körben a felgyverzés és a kiképzés történt, majd az operatív munka, melyben rövid időn belül az ügynöki létszámot az ország 29 megyéjében 9500 főre emelték. A KHAD KGB irányítás alatt a rendelkezésre álló katonai és operatív erőket 269 műveleti csoportra osztotta fel, és rendszeresen hajtott végre műveleteket a felkelők, szélsőségesek ellen. Az egyik legnagyobb biztonsági műveletben 8240 katona, és 540 KHAD ügynök vett részt. Az akció alatt az ügynöki jelentések alapján több száz házat kutattak át és 71 személyt vettek őrizetbe, 4577 sorozást elkerülő afgán fiataalt állítottak elő. A műveletben mintegy 5000 fő nevét tartalmazó listát foglaltak le az egyik legradikálisabb iszlám ellenálló szervezetre vonatkozóan. Szinte órák alatt 500 fő vezetőt tartóztattak le. Ugyancsak a művelet során öt fő kínai állampolgárt is őrizetbe vettek, akik a „Szabadságszerető Hazafiak” szervezetét támogatták. A megkezdett kihallgatások eredményeként az „Afgán Iszlám Társaság” 825 tagját 12 vezetőjét tartóztatták le. A KHAD 1982 első félévében 750 akciót folytatott a felkelők ellen. Az ügynöki információkra támaszkodva 450 légi és tüzérségi támadást hajtottak végre a mudzsahedin táborok ellen. Mintegy 300 Iszlám tanácsot számoltak fel és kb. 6000 mudzsaheddint tartóztattak le. A KGB jelentős szerepet szánt az úgynevezett hamis fegyveres csoportok megalakításában és működtetésében.¹⁸⁷ Ezek a csoportok úgy tüntették fel magukat, mintha a helyi ellenállás részei lennének, valóságban a valódi mudzsahedin csoportok ellen harcoltak.. Nagyon fontos befolyásoló erőt képviseltek, hiszen a harcok során látványosan megadták magukat a Szovjeteknek, befolyásolva a többi csoportot a küzdelmek feladására. Máskor ezek a csoportok fegyveres összeütközéseket provokáltak ki az ellenálló csoportok között. A KGB 83 ilyen csoportot foglalkoztatott. A katonai elhárítás ezekkel a műveletekkel támogatta a katonai tevékenységeket. Az 1981-83. között 560 katonai elhárító mintegy 3838 ügynököt foglalkoztatott a csapatok támogatásában. A sikereik között volt 256 ellenálló csoport felszámolása, valamint 18000 mudzsahedin likvidálása, illetve letartóztatása. Az elhárítás 50 mudzsahedin ügynököt azonosított és leplezett le.

A KGB által irányított KHAD 315 törzsi vezetővel folytatott tárgyalásokat, amelyben megvesztegették a vezetőket és ez által 18 törzset állított a kommunista barát afgán kormány szolgálatába. Ezzel mintegy egy millió embert állítottak át a kormány oldalára. Érdekes módon a vallás területén csak kisebb eredményeket érek el. A mintegy 300 000 vallási vezető közül 200-at győztek meg arról, hogy a kommunista kormányt támogassák.

A KGB használta azokat a tapasztalatokat, melyeket a Szovjetunióban használt bizonyos etnikai csoportok ellen.

---

¹⁸⁷ J. Bruce Amstutz.(1994); Afghanistan; The First Five Years of Soviet Occupation; ISBN 0 788111-11-6 [1], p.155

A tapasztalatok folyamatos feldolgozásával igény mutatkozott arra, hogy a KGB a GRU és a Szovjet Hadsereg Felderítő Szolgálatára egyeztessenek a munkákban. Ebből a célból 1980. november 19-én a KGB helyettes vezetője P I Ivashutin, a GRU vezetője B S Ivanov vezetésével elhatározták, hogy egy koordinációs csoportot hoznak létre, hogy koordinálják a szervezetek közötti tevékenységeket és közösen elemezzék a megszerzett információkat. A KGB egyetértett abban, hogy átadják a hadseregnek az ügynöki információkat, melyek alapján a hadsereg csapásokat tudott mérni táborokra, házakra, raktárakra.¹⁸⁸ Csak példaként említve a KGB Kaszkád osztaga Herat tartományban beszerzett egy tadzsik származású személyt, aki közvetlen érintkezésben volt egy 250 fős mudzsahedin csoport vezetőjével. Az ügynök információi alapján a vezetést, majd a csoport szinte minden tagját likvidálták

A katonai hírszerzés döntően a Szpecnaz különleges alakulataival hajtotta végre a bandák elleni tevékenységét. A katonai hírszerzés időközben felállította az Afgán hírszerző szolgálatot és megkezdte a munkát Pakisztán, Irán, felé melyben a fókusz az emigráció ellen irányult. Aktív tevékenységet kezdtek el az USA és Kína ellen is.

A KGB Kaszkád egység létrehozásának a célja az volt, hogy az afgán gerilla erők ellen magas szintű ügynöki operatív tevékenységet folytasson, illetve egyéb speciális feladatokat, mint a bandák bomlasztása hajtson végre. A Kaszkád párhuzamosan dolgozott a KGB által irányított KHAD-al az egész országban. Széles hatáskörrel rendelkeztek, terrorakciókat hajtottak végre, szabotázs cselekményeket követtek el, ügynököket szerveztek be, aktív tevékenységet folytattak a törzsek között. Az ügynökökkel felfedték a mudzsahedin táborokat, fegyverraktárakat, retek helyeket. A Kaszkád önálló katonai szervezetként volt jelen Afganisztánban az ellátásukat és kiszolgálásukat katonai magasabb-egység biztosította. A háború első részében a biztonsági erők létszáma a katonai erőknek 5 % -át tette ki, míg ez a szám a háború vége felé 20 %-ra emelkedett.¹⁸⁹ A Kaszkád alaposan felkészült a feladataira tanulmányozták a földrajzi éghajlati viszonyokat, a bandák fegyverzetének jellemzőit, a helyi életformát, a vallás helyét a társadalomban, egyes néptömegek politikai izolációját a társadalomban. Ez az operatív helyzetismeret nyújtotta az alapot a műveletek megkezdéséhez a helyes taktika kiválasztásához. A Kaszkád azt a taktikát is alkalmazta, hogy az informátorokat az úgynevezett bűnrészesség módszerével is magához kötötte. Így az, aki olyan információt hozott, amely lehetővé tette az ellenségre történő csapásmérést, felvették a helikopter fedélzetére és saját szemével látta a támadás pusztító eredményét. Ilyen módszerek alkalmazása után az információforrásnak már nem volt visszaút. Nagy előny volt az, hogy sok tiszt beszélte a helyi nyelvjárásokat így nem kellett tolmácsokat alkalmazniuk, a kihallgatásoknál. A Kaszkád jelentős számú ügynököt szervezett be, de ennek ellenére sem sikerült a Szovjet csapatoknak az Afganisztáni helyzetben a háborút megnyerni, azonban a háború vége felé a csapatok védelme

---

¹⁸⁸ The Sword and the Shield: The Mitrokhin Archive and the Secret History of the KGB, Christopher Andrew and Vasili Mitrokhin, Basic Books, 1999, ISBN 0-465-00310-9 pp.122-124.

¹⁸⁹ The Soviet Afghan War. University Press of Kansas. 2002. The Russian General Staff Authors Collective headad by Colnel Professor Valantin Runov. 230.pp.

oltalmazása jelentősen javult, ennek a munkának is köszönhetően. A kialakított ügynöki hálózat jelentősen járult hozzá az ellenségről való információszerzéshez a harcokat megelőzően, de a harcok folyamatában is, melyet a következő táblázat mutat be.¹⁹⁰

Információforrás	Harcok előtti tevékenység ideje alatt	A harcok folyamán
Ügynöki forrás	65 %	30 %
Légi felderítés	20 %	15 %
Elfogott rádióadások	15 %	10 %
Csapatfelderítés	0 %	45 %

Forrás: a 40. Szovjet Hadsereg felderítő főnökének, Kolokov vezérőrnagynak előadása a SHAPE-n 2008.12.16.

A Kaszkád az alábbi fő tevékenységeket hajtotta végre:

- ügynöki operatív hálózat kiépítése, és foglalkoztatása,
- bandák, ellenálló szervezetek operatív bomlasztása,
- különböző vallási irányzatú bandák között összeütközések kiprovokálása,
- információgyűjtés az ellenségre mérendő légi csapások érdekében, és azok eredményeinek az ellenőrzése,
- hadifoglyok és túsok kiszabadítása,
- csapdák, rajtaütések szervezése, az ellátási útvonalak lefogása,
- információgyűjtés a katonai műveletek előtt, alatt, majd azt követően.

A kiépített ügynöki hálózat kulcsszerepet játszott a csapatok védelmében, a műveletek CI támogatásában. Megbízhatóságával kapcsolatban azonban sok esetben merültek fel kételemek. Az információk elnagyoltak, nem teljesen kimunkáltak voltak, esetenként csak töredékadatokat közvetítettek. Ahogyan nőtt a táborok köré vont HUMINT védőzóna úgy változott meg a terroristák taktikája is, és távolról kezdték belövésekkel zavarni a csapatokat.¹⁹¹

Az operatív csoportok rendszeresen hajtottak végre felkészítéseket, tájékoztatókat a terroristák-gerillák által legújabbán alkalmazott módszerekről a katonáknak. A kiküldésre kerülő alakulatok felkészítésében szervesen résztvettek, külön kitértek az emberrablásokkal kapcsolatos megelőző védelmi tevékenységekre. A Szovjetunió afganisztáni műveletei alatt több száz személyt raboltak el a gerilla csoportok a katonai akciók során, melyek kiszabadításában a Kaszkád eredményes munkát végzett. A Kaszkád egy sikeres kémelhárító és hírszerző tisztekből álló szervezet volt, ami sikeres módszereket alkalmazott a gerillák ellen. A Kaszkád tevékenysége kivívta a katonák elismerését a háború folyamán.

¹⁹⁰ The Soviet Afghan War. University Press of Kansas. 2002. The Russian General Staff Authors Collective headad by Colnel Professor Valantin Runov. 228.pp.
<http://users.tns.net/~mroashan/HistoricalResearchCorner/ACFAE9.pdf>

¹⁹¹ The Soviet Afghan War. University Press of Kansas. 2002. The Russian General Staff Authors Collective headad by Colnel Professor Valantin Runov. 233.pp.

A fentiekén kívül további tapasztalatok is keletkeztek, melyeket fő pontokban az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- Lassú információáramlás, csekély koordináció és párhuzamok a szervezetek között, hiszen minden szervezet önállóan csak kisebb együttműködéssel dolgozott együtt (KGB, GRU, Védelmi Minisztérium, Külügyminisztérium).
- A HUMINT kritikus tényező volt Afganisztánban. Annak ellenére, hogy a szovjetek jelentős létszámú ügynököt, informátort foglalkoztattak a koordinációk hiánya sok felesleges párhuzamot hozott létre.
- A stratégiai hírszerzésnek több információt kellett volna gyűjtenie a műveleti környezetről a csapatok megérkezése előtt.
- A valós idejű fenyegetésre irányuló információkat azonnal továbbítani kellett volna a csapatok felé. (sok esetben a bürokrácia szabályai késleltették ezeknek az információknak a felhasználókhöz jutását)

4.1.2. Az Izraeli biztonsági erők tapasztalatai és eredményei az izraeli-palesztin konfliktusban

Izraeli tapasztalatokhoz a terrorizmus elleni harcban megközelítőleg hatvan évet ölelnek fel. A dolgozatban az Izraeli haderő „Védő Fal” hadműveletek néhány tanúságát érintem és tárom fel a tapasztalatait.¹⁹²

Az izraelieknek más jellegű tapasztalatai keletkeztek a menekülttáborok és azok környezeteivel kapcsolatban, hiszen maguk a hadműveletek egy viszonylag kisebb jól behatárolható részt érintettek. A műveletek itt zömében a menekülttáborokra és azok környezeteire koncentráltak. Az egyik legnagyobb műveletet a Nablus, Jenini, Tulkarmi, Qalqilyai és a Ramallahi területeken hajtották végre. A palesztin menekült táborokban koncentrált a terrorista szervezetnek a felszámolása melynek során az Izraeli Védelmi Erők „Védő Fal” fedőnevű katonai és titkosszolgálati műveletet hajtott végre több fázisban.¹⁹³ Az Izraeli Védelmi Erők „Védő Fal” műveletét megelőzően számos szervezet terrorinfrastruktúrája koncentrált már Nablusban és Jeninben, főként azok menekült táborokban. Ezek között az alábbi szervezetek voltak: a HAMASZ, a Palesztin Iszlám Jihad (PIJ), valamint a Fatah/Al Aqsa Brigádok/Tanzim, melynek központi hálózata a táborokban volt.

Az izraeli hadsereg „Védő Fal” hadművelete során szinte teljesen felszámolta a terroristák infrastruktúráját, benne robbanóanyag laboratóriumokat, fegyverraktárakat, valamint

---

¹⁹² Operation „Homat Magen” <http://defense-update.com/features/du-1-06/urban-il-3.htm>

¹⁹³ Jenin városa és menekült tábora, valamint az azt körbevevő falvak történelmi területe az erőszaknak és a terrornak. A múltban ez a terület már elhíresült a gyilkos terrorista egységeiről, mint például a Fatah „Fekete Párduc” egysége az első Intifada során. Hozzávetőlegesen mintegy 14, 000 ember élt a jenini menekült táborban a terroristaellenes hadművelet idején 2002-ben. Ez a szám nagyságát tekintve napjainkban is állandónak tekinthető, csak mintegy kisebb néhány százas eltérés tapasztalható. A lakosság többsége arab menekült, akik 1948-ban menekültek ide Galileából. Ebben a humán infrastruktúrában a különböző terrorista szervezetek, valamint az Iszlám Jihad vezetése számolatlanul talált és talál magasan motivált fiatalokat, a szervezetekbe való toborzáshoz.

likvidáltak és letartóztattak nagyszámú terroristát és vezetőt. A heves harcok a menekült táborokban az izraeli haderőtől magas árat követeltek, amelyek valószínűleg nagyobbban is lehetnek volna, ha a haderő biztonsági szolgálatai nem tudtak volna pontos célpontokat megjelölni a támadó és felszámoló egységeknek. A sikeres HUMINT tevékenység több száz katonaeletet mentett meg. A harcok során nagyszámú fegyveres kis csoportokban működött a menekült táborokban és a polgári lakosság épületeit is felhasználta. Más városoktól eltérően a vezető aktivisták a táborokban maradtak és makacsul harcoltak az izraeli védelmi erők ellen. A terrorista aktivisták a menekülttáborokat saját erődjükké alakították, és a harcban cinikusan áldozták fel a polgári lakosságot. A terroristák a civilek által lakott házakból működtek, használták ezeket a házakat azzal a titkolt reménnyel, hogy a nagyszámú civil áldozat rombolja majd a világ szemében Izrael tekintélyét, ami erős nemzetközi politikai nyomáshoz vezet.¹⁹⁴ A terroristák robbanó tölteteket alkalmaztak, amelyeknek a detonációja otthonok lerombolását eredményezte növelve a lakosság nyomorát és szenvedését.

A terrorista szervezetek együttműködtek a harcok idején és közösen dolgozták ki a táborok védelmi tervét. A közös akciók összehangolását egy közös műveleti központból irányították.

A szervezetek műveleti együttműködése a terrorista támadások előkészítésében és végrehajtásában is megnyilvánult. Az együttműködést példázta az, amikor az Al-Aqsa Mártírok Brigádja szervezett be öngyilkos merénylőt, akit viszont a HAMASZ vetett be izraeli célpont ellen. A brigádok különböző katonai egységekre kerültek felosztásra, melyek magukon hordozták a terrorszervezetek jellemzőit. Ilyenek voltak: az Usama Turkeman mártír egység, a Fadi és Amjad mártír egysége, a Malja Al Alamariya mártír egysége, valamint a Nur Yassim mártír egysége. A brigádok és a különböző részlegek fő feladata volt az izraeli erők megállítása, jelentős károk okozása. A támadásokat a felvonuló Izraeliek ellen a kerülő utakra koncentrálták, ahol bombatámadásokat és rajtaütéseket szerveztek. Az elhúzódó harcok miatt a terrorszervezetek anyagi utánpótlása elapadt több hónapon át hitelből finanszírozták a harcokat. A „Védő Fal” művelet során az izraeli Védelmi Erők számos harci eszközt találtak a menekülttáborban. A felszereléseket és az eszközöket a terroristák lakásaiban és robbanóanyagot gyártó laboratóriumokban tárolták. Az előtalált eszközök között robbanóanyag töltő eszközök, robbanó anyagok, gázpalackok előkészítve robbanószerrel való megtöltésre, robbanószerrel való töltésre alkalmas üreges szalagok, gépkocsi-bombák, műtrágyák, melyekből rögtönzött robbanóanyagot lehetett készíteni, valamint aknák, kézfegyverek és kések voltak. A palesztinok kísérletei a fegyvercsempészetre több alkalommal felfedésre kerültek az izraeli Biztonsági Erők által.¹⁹⁵

---

¹⁹⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Defensive_Shield

¹⁹⁵ 2001 májusában a „Santorini” hajót tartóztatták fel a Földközi-tengeren, és a hajó rakterében SA-7-es, RPG-7-es rakétavetőket és azokhoz való lőszeret találtak, továbbá aknavetőket –gránátokat, valamint tüzéségi rakétákat. A hajó Libanonból hajózott ki, a szállítmány Palesztinába irányult. A hajó ezt az utat megelőzően már két alkalommal kísérelt meg fegyvereket csempészni a Hezbollah nevében.
http://www.waronline.org/en/analysis/pal_weapons.htm

A hadműveletek előtt, alatt és azt követően is a fő hangsúly az ügynöki információ-szerző képességekre helyeződött, ami az izraeli biztonsági erők egyik legnagyobb fegyvere. Jelentős számban szerveztek be támogatókat és informátorokat a menekülttáborokban, akik pontos nevekkkel, és a terroristák tervezett akcióinak részleteivel látták el az izraelieket. Jelentős számú beépülés hajtottak végre a menekülttáborokban. A laboratóriumok felfedését, valamint a fegyverszállításokat, az utánpótlásokat is informátorok alkalmazásával derítették fel. A nagyobb biztonsági HUMINT befektetések nyilván nagyobb eredményeket is hoztak, hiszen a palesztin fegyverszállítványokra vonatkozó információkat a palesztin hírszerző apparátusba való beépülés információi biztosították. Az elhúzódó ellenségeskedésben egyre inkább tudnak támogatókat találni, akik komolyan vallják, hogy valamilyen politikai alku alapján kellene megtalálni a közös utat. De a munkanélküliség a megélhetési problémák szintén sok együttműködőt hajtottak és hajtanak a biztonsági szervezetek felé.

A tapasztalatok a fentieken kívül a következőkkel egészíthetők ki:

- A terrorszervezetek együttműködtek egymással. mégpedig azon az alapon is, hogy kinek volt éppen a legjobb pozíciója bizonyos cselekményekre. Így a PIJ tervezők által kimunkált terveket a HAMASZ robbanószerivel a Fatah öngyilkosai hajtották végre.
- A műveletek a vezető terroristák és aktivisták kiiktatását is célozták, amelyek időben vetették vissza a terrorista akciókat.
- A hadműveletek során nagyszámú robbanóanyag gyártó laboratóriumot derítettek fel és semmisítettek meg.
- A terroristák a civilek által lakott házakból működtek.
- A különböző táborokban működő terrorista szervezetek koordináltan harcoltak az izraeliek ellen például Jeninben közös védelmi tervet dolgoztak ki.
- A biztonsági és hírszerzési információk döntő mértékben járultak hozzá a hadműveletek sikereihez.

4.2. A SZÖVETSÉGES TÖBBNEMZETI HARCÍ KÖTELEK BIZTOSÍTÁSÁNAK HELYZETE, A BIZTOSÍTÁSI RENDSZER VÁLTOZTATÁSÁNAK IGÉNYE, VALAMINT A FELKÉSZÍTÉSI RENDSZER

A többnemzeti harci kötelek biztosításának kezelésére, megoldására az USA a VIGILANT gyakorlatok rendszerét kezdte meg alkalmazni azzal a céllal, hogy erősítse a biz-

---

2002 januárjában a „Karine-A” hajót tartoztatták fel izraeli naszádok a Vörös-tengeren. A hajó az iráni partoktól indult nagymennyiségű fegyverrakománnyal a palesztinok számára. 80 db jól lepecsételt elsüllyeszthető konténer volt megrakva a fegyverek széles skálájával. Az összes mennyiség mintegy 50 tonnát tett ki. A hajó Iránban rakodott be. Az eset is egyértelműen bizonyította, hogy a Palesztinok megsértették az egyezményt. Légvédelmi, páncélelhárító és tüzérségi fegyvereket kívántak becsempészni a területre.
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Peace/paship.html>

tonsági információszerezést (CI HUMINT) a többnemzetiségű alkalmi harci kötelékek biztonsági feladataiban. *Felismerték, hogy a széles spektrumban jelen lévő veszélyek kezelésére csak és kizárólagosan erre a célra megalakított szervezettel lehet eredményesen felvenni a versenyt, amely a védelmi jellegű információgyűjtés mellett támadó jellegű tevékenységet is végez.* Értékelték, hogy a hadműveleti területeken a szemben álló politikai erők mellett jelen vannak vidéki hadurak és azok fegyveres szervezetei, különböző tüntetők és menekültek, helyi nemzeti alkalmazottak, köztük tolmácsok. Jelen vannak továbbá a helyi és a nemzetközi média képviselői. *Alapvető célként azt is megfogalmazták, hogy a katonai kötelékek és a lakosság közötti interakció egy jelentős információforrás lehet, amit sikeresen kell kihasználni.* A „Vigilant” gyakorlati rendszer jól alakította ki azokat a működési területeket, amelyek jelen vannak egy többnemzetiségű környezetben. Fő feladatnak tekintették azt a kétirányú információgyűjtést amelyben a beszerzett források mellett a nyílt információszerezés is jelentős szerepet kapott. A feladatokat a NATO „négyeséhez”¹⁹⁶ igazították. A feladatok ellátásában kiemelt szerepet kapott „az erők megóvásá”-t szolgáló információk gyűjtése és azoknak a parancsnokok részére történő átadása. Felismerték főként a szomáliai tapasztalatokra alapozva, hogy a biztonsági szervezetek és a hírszerzés műveleteit mindenképpen koordinálni kell, mert azok felesleges átfedésekhez, veszélyekhez vezethetnek. Így a hadműveleti területeken kialakították a J2X doktrínát, melynek fő feladata a koordináció a biztonsági és hírszerző szolgálatok között. A NATO-ban és néhány nyugati ország haderejében a biztonsági szolgálatok a hírszerzés struktúrájában szerepelnek, melynek vannak előnyei, és hátrányai is egyaránt. A NATO-ban a biztonság a J-2 struktúrában szerepel. Azt azonban tudni kell, hogy a NATO hírszerzése a nemzetektől függ. A hadműveleti területeken a nemzetek önálló hírszerző központokba (NIC) integrálva végzik egymástól függetlenül a feladataikat. A területek felosztásra kerülnek, de a munkák csak egy része kerül megosztásra. A J2X szervezet az, ami az információgyűjtési párhuzamokat igyekszik elkerülni. Ugyanez a célja a J2X CI szervezetnek is, ami a biztonsági információgyűjtés és a hírszerzés munkáinak a koordinálásával foglalkozik. (Mint ahogyan azt korábban már megjegyeztem, jelenleg Afganisztánban 17 hírszerző és 7 biztonsági szervezet dolgozik. A biztonsági szervezetek számát radikálisan emelték az elmúlt években.) Így a szervezetet, a struktúrát, a követelményeket valamint a kommunikációt is ennek megfelelően alakították.

Természetesen a gyakorlati tapasztalatokat folyamatosan építették be a felkészítések rendszerébe. Boszniában még csak korlátozott CI HUMINT erő tevékenykedett. A jelentősebb feladatokat a NATO vezető hatalmak biztonsági szervezetei hajtották végre. A koszovói krízis, valamint más területek hasonló tapasztalatai felgyorsították a NATO időközben bővülő biztonsági felkészülését. Kialakult egy koncepció, amiben minden NATO-nemzet helyet és szerepet kapott. Az első már szövetségeket, illetve PfP¹⁹⁷ nemzeteket is magában foglaló

---

¹⁹⁶ Kémkedés, terrorizmus, szabotázs, felforgatás.

¹⁹⁷ Partnership For Peace: Partnerség a békéért.

felkészítő rendszergyakorlat volt a „Stronge Resolve” gyakorlat.¹⁹⁸ A gyakorlaton már a korábbi tapasztalatokat¹⁹⁹ is feldolgozva kezdődött a NATO SHAPE elhárításai és biztonsági szervezete²⁰⁰ és az ACCI szervezésében és vezetésével a területeken kívüli műveletek biztonsági munkája. Nem volt titok, hogy ez a gyakorlat vezette be a koszovói beavatkozást. A feladatok, a gyakorlat forgatókönyve mind a koszovói helyzetet szimulálták. A NATO 1999-es bővítésével lépett be hazánk immár NATO-tagként hivatalosan a gyakorlatok rendszerébe, és ismerte meg jobban annak mechanizmusát. A „Unified Blade”²⁰¹ gyakorlat rendszer már határozott struktúrával indult, amiben a gyakorlat vezetése már szimulálta a hadműveleti területeken tapasztalatként szerzett információkat is. Az információgyűjtés a NATO rendszeréhez igazítottan került alkalmazásra, hiszen felismerték azokat a különbségeket, amelyek a különböző nemzeti katonai kémelhárító és biztonsági szervezetek műveleti módszereiben eltérőként szerepeltek. A gyakorlat rendszere nagyon hasznos, hiszen a biztonsági HUMINT tiszteket készíti fel a hadműveleti területeken végzendő feladatokra. Annak ellenére, hogy NATO-feladat teljesen eltér az eddigi megszokottaktól és a múlt tapasztalatait felhasználva készíti fel a biztonsági szervezeteket és személyeket a terrorizmus elleni harcra. A biztonsági tisztek veszélyes körülmények között, rendszerint polgári ruhában dolgoznak az információgyűjtési környezetben. Fő feladatuk, hogy a katonai szervezet parancsnokát ellássák a megfelelő biztonsági információkkal, ami kettős, a katonai szervezet védelméhez szükséges információkkal, illetve olyan információkkal, amelyek alkalmasak a terrorista szervezetek és azok tevékenységeinek a megelőzéséhez a terrorista szervezetek gyengítéséhez. Nem könnyű a biztonsági munkát ilyen körülmények között végezni, de sok véleményrel ellentétben nem lehetetlen a terrorszervezetekbe forrást létesíteni.²⁰² (Omar Nasiri európai hírszerző szolgálatok megbízásából férközött be az al-Kaida terrorhálózatába és találkozott az al-Kaida számos vezetőjével. Terrorszervezetekbe eredményesen szervezett be információforrásokat a török hírszerzés is.)²⁰³

A UNIFIED BLADE gyakorlatok rendszerében hat többnemzetiségű részleg 13 fővel kerül felkészítésre, ami évente összesen 65 fő biztonsági operátort jelent.²⁰⁴

Maga a felkészítés dinamikája, forgatókönyve olyan, hogy a két hét együttes gyakorlás kialakítja a közös NATO biztonsági csoportokat, akik szinte minden elképzelhető helyzetben megmérettetnek. Komoly a kihívás és annak megfelelő a leterheltség is, így a részlegek (századok) vezetői, műveleti tisztjei és elemzői valamint a biztonsági csoportok gyakran késő éjszakáig dolgoznak egy-egy feladaton, ami természetesen kapcsolódik egy tagolt forgató-

¹⁹⁸ Erős Megoldás, amelyen a KBH már képviselte magát.

¹⁹⁹ Döntően a Boszniai AMIB tapasztalatait használták fel.

²⁰⁰ SHAPE Counterintelligence and Security division.

²⁰¹ Egyesített Penge. <http://www.jfcbs.nato.int/htm/visitors/ns/2006/11/ns4.htm>

²⁰² Holger Stark „Deep under cover in Al-Qaida”

www.insaf.pk/forum/tabid/53/forumid/1/postid/51944/view/topic/ptarget/51944/Default.aspx

²⁰³ Gregory Drejejian „Infiltrating Al-Kaida: The Turkish View”

www.belgraviadispatch.com/archives/004795.html

²⁰⁴ www.jfcbs.nato.int/htm/visitors/ns/2006/11/nsh.htm

könyvhöz. Mindennek a teteje, hogy a vendéglátó nemzet úgynevezett „Vörös Sejt” szervezete professzionálisan imitálja a különböző eseményeket, cselekményeket, olyanokat, amik a hadműveleti területeken megtörténtek vagy megtörténhetnek, biztosítva ezzel a felkészülés mindenoldalúságát. Így 190 fő vesz részt ezeken a gyakorlatokon és ebből 65 fő a felkészített személy a terrorellenes műveletekhez. Nyilván nem egyszerű megszervezni a gyakorlatokat, hiszen az mindig egy-egy NATO nemzet²⁰⁵ területén kerülnek lebonyolításra. A jogi aspektusokat, a különféle engedélyeket be kell szerezni, hiszen a gyakorlaton egy szuverén állam területén hajtanak végre titkosszolgálati műveleteket, technikai és nem technikai figyeléseket, valamint akciókat.

A gyakorlatok a biztonsági információgyűjtés teljes spektrumát érintik. Kiemelt hangsúlyt helyeznek azokra a területekre, amelyek a közelmúltban negatív tapasztalatokat eredményeztek, mint pl., a tolmácsokkal kapcsolatos biztonsági problémák. Erre vonatkozóan speciális felkészítési anyag alapján gyakoroltatják a tiszteket, melynek szigorú szabályai vannak.

A felkészítésben foglalkoznak:

- HUMINT megkönyékezőkkel, magával a beszerzőkkel, az ügynök vezetésével, ellenőrzésével, dotációkkal, kiképzésekkel, beszámoltatásával;
- a kommunikációs csatornákkal, a verbális és a non-verbális csatornák ellenőrzésével;
- a csalások és a megtévesztések feltárásával;
- a tolmácsok alkalmazásával kapcsolatos szabályokkal;
- technikai információgyűjtésekkel, technikai felderítések elhárításaival kapcsolatos szabályokkal.

Természetesen, mint ahogyan azt az operatív ciklusok megkövetelik, a felkészítések több más területet is magukban, foglalnak, azonban azok tartalma és maguk az alkalmazott módszerek minősített területek, melyek kifejtésére nem áll mód.

Maguk a tapasztalatok azt mutatják, hogy a kialakított rendszer egyre erőteljesebben érezteti pozitív hatásait, amelyben a biztonsági információgyűjtési rendszer fejlődik, annak komoly életet mentő eredményeit már nap, mint nap megtapasztaljuk a műveletekben. A nemzetközi CI HUMINT-erő igazi erősorsorozó, ami a katonai hírszerzés erőivel együtt megfelelő együttműködésekkel valódi védelmi és támadó jellegű biztonsági művelethez vezethet. A megfelelő együttműködés a különféle konfliktusok elkerülése érdekében jelenleg is működik a hadműveleti területeken a J2X CI szervezete, mely fő feladata a párhuzamok elkerülése, a feladatok összehangolása, az információk elemzése és a szükséges információk továbbítása a parancsnokok számára. A SHAPE biztonsági szervezete és az ACCI vezetése felismerte azt, hogy a nemzeti majd azt követő általános felkészítéseket nem lehet általánosítani, ezért ez évben létrehozták a „Szövetség” kiképző központot Belgiumban, ahol a biztonsági tisztek már célirányosan az egyes hadműveleti területeknek megfelelő felkészítést kap-

---

²⁰⁵ Magyarország volt a vendéglátó nemzet 2003-ban a gyakorlatnak.

nak. Ezeken a felkészítéseken a hadműveleti területeken jelentkező biztonsági helyzeteket kilencven százalékban szimulálják és készítik fel rájuk a biztonsági személyeket.

A hírszerzési és hiányos biztonsági tapasztalatok kényszerítették ki, hogy a biztonsági ügynöki operatív információszerzés erőnövelésre kerüljön, és olyan információkat gyűjtsön, amelyek képesek megelőzni a terroristatámadásokat. Jelenleg is tapasztalat a hadműveleti területeken, hogy az információgyűjtési képesség ügynöki módszere – mivel kockázatos és időigényes – nem igazán hatékony. A nemzetek nem vagy csak késve tudnak információkat szolgáltatni, melyek nagy része a már inkább konszolidáltabb területeken valósul, meg mint Boszniában és Koszovóban. Az iraki és afganisztáni HUMINT egyik jelentős részterülete a CI HUMINT, aminek eredményessége már többször bizonyított és hatalmas potenciállal tudja támogatni a védelem, és bár nem alapfeladata, de a támadó harcok sikerét is. Sok nemzet felismerte, hogy célszerűbb a közös biztonsági szervezetekben részt vállalnia, hiszen a közvetlen biztonsági támogatás nem képes olyan spektrumban rendelkezésre bocsátani védelmi információkat, amelyek elegendők az erők oltalmazásához. Így a közvetlen biztonsági támogatás fenntartása mellett az általános támogatást biztosító NATO biztonsági szervezetbe küldik biztonsági tisztjeiket. Jelenleg Afganisztánban hét nemzeti biztonsági szervezet dolgozik. Magyar vonatkozásban át kellene gondolni a közös biztosítás feladatait a missziókban, hiszen a két katonai nemzetbiztonsági szolgálat szinte azonos feladatokkal van jelen a műveleti területeken. Egy másik megoldás az, amivel más nemzetek már folyamatosan élnek, hogy a közös védelmi szervezetbe küldik állományukat, amivel a saját csapataik védelmének színvonalát tudják emelni, hiszen nemcsak egy szűk területre van rálátásuk, hanem az egész műveleti területen hajtanak végre biztonságvédelmi feladatokat. Mindenképpen látható, hogy a jövő útja az, ha több biztonsági HUMINT operátorral tudnánk támogatni az ACCI területen kívüli műveleteiben részt vevő részlegeket, kirendeltségeket. Ezt pedig adottságainknál fogva úgy tudnánk végrehajtani, ha a katonai szolgálatok erőit egyesítve hajtanánk végre missziók oltalmazását. Az USA és számos NATO-tagállam haderejében a felderítés és az elhárítás egy szervezetben kerül megszervezésre és a feladatok ily módon kerülnek végrehajtásra. A fentiek szerint úgy gondolom, hogy a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok előtt két út állhat a nemzetközi terrorizmus elleni harcban, hogy sikeresebbek, hatékonyabbak lehessenek, ezáltal hatékonyabb támogatást tudnának nyújtani a műveletekben részt vevő magyar katonai erőknek is. Az egyik, ha a szervezeteket összevonnák, míg a másik, ha a missziókba egy közös szervezetbe lennének integrálva. Azt hiszem az első megoldás hosszabb távon bizonyosan nem kerülhető el.

4.3. A SZÖVETSÉGES BIZTONSÁGI SZERVEZETEK MUNKÁJA A MŰVELETEKBEN

A hagyományos „erőmegóvó” intézkedések rutin funkcióik mellett nem mindig képesek betölteni a szerepüket, ezért a szövetséges hadvezetés foglalkozni kezdett azzal, hogy

miként tudná hatékonyabban támogatni a biztonsági szervezetek munkája a telepített szövetséges katonai erőket. Változtatni kellett, hiszen a megváltozott biztonsági környezetek következtében megváltozott, kibővült a biztonság-védelem tartalma és feladatrendszere. Ennek azt a címet adták, hogy a XXI század katonai erőinek biztonsági támogatása.²⁰⁶ Ehhez szélesebb területen adtak jogosítványokat a biztonsági erőknek, és kiterjesztették azok műveleti kapacitásait is. Hogy miből is áll ennek kerete, és mit tartalmaz, tekintsük át röviden.²⁰⁷ A biztonsági műveletek nyomozásokat, védelmi és támadó műveleteket, biztonsági veszélyelemzéseket, valamint információgyűjtést tartalmaznak, amivel támogatni tudják a katonai parancsnokok munkáját. Természeténél fogva a biztonsági információgyűjtés egy többfunkciós munka, hiszen magába foglalja a nyílt forrásokból származó információkat, a HUMINT, a SIGINT, OSINT információgyűjtést egyaránt. A biztonsági szervezetek ezeket a feladatokat azért végzik, hogy időben felderítsék a katonai erők elleni fenyegetéseket, támadásokat. Az amerikai katonai irodalom ezeket nevezi veszélyre irányuló biztonsági információgyűjtésnek. Ezen forrásokból származó információk alapján végez elemzést és értékelést, melyek a saját csapatok sebezhetőségre, másrészt a terrorizmus elleni intézkedésekre vonatkoznak. A biztonsági szervezetek ezekből az elemzésekből a védelem erősítése érdekében javaslatot tesznek, illetve azok javítására irányuló ellenintézkedéseket vezetnek be.

Ezeket a folyamatokat nevezik „erőmegóvó” intézkedéseknek, azaz force protection műveleteknek. Meg kell jegyezni, hogy a rutin biztonsági intézkedések nem teljes körűen jelentik az erők védelmét. A személyi biztonság, az információbiztonság, a fizikai biztonsági, valamint a műveleti biztonság keretét adja ezen intézkedéseknek. Nagyon lényeges elem a biztonsági szervezetek munkája, ami képes arra, hogy egy tényleges biztonsági ernyőt nyújtson a csapatoknak, amiben felderíti, azonosítja, értékeli, semlegesíti vagy kihasználja az ellenséges törekvéseket.²⁰⁸ A XXI század katonai erőinek biztonsági támogatása kicsit megváltoztatta a korábbi hagyományos biztonsággal kapcsolatos feladatokat, ami személyei és szervezeti értelemben is változásokhoz vezetett, de ki kell jelenteni, hogy bizonyos műveleti módszerek is változtak. Sok NATO szövetséges biztonsági szolgálat szembesült azzal, hogy a rutin tevékenységek nem elegendők a műveletek biztonsági munkáiban, illetve ha rutin munkákkal oldják meg a biztosítás feladatait, nem csak a saját erőiket, hanem magukat is veszélybe sodorhatják. Azzal, hogy a XXI század kihívásaival a NATO szerepe alternatíva nélküli annak szervezete is valamint vezetési irányítási rendszere is átalakult, változnia kellett a biztonsági támogatásnak is, ami abban jelent meg, hogy ezen erőknek is készen kellett arra lenni, hogy gyorsreagálású szövetséges erőkkel azonnal települjön és kezdje meg a tevékenységét. Amikor a lehetőségek kínálják a biztonsági szervezetek, a csapatok kitelepülése előtt néhány

---

²⁰⁶ FM-34-Counterintelligence-STANAG. 2363.1.fejezet.4-6 pp.

²⁰⁷ FM-34-Counterintelligence-STANAG. 2363. Nem minősített. 1.fejezet. 1-2 pp.

²⁰⁸ Ebbe bele kel érteni a klasszikus kémelhárítás feladatit is, amiben leleplezett ügynököt a biztonsági erők visszafordítanak.

héttel is, érkezhettek a feladatszónába.²⁰⁹ Egy nagyon lényeges elem ebben a munkában, hogy az információgyűjtés a hadműveleti területen dolgozó felderítő erőkkel szinkronizáltan történjen. A biztonsági szervek feladata, hogy a titkosszolgálati erőkkel és módszerekkel, valamint a nyílt csatornás információgyűjtéssel támogassa az erők védelmét közvetlen vagy közvetett úton. Az erők, eszközök megóvása elsődlegesen a katonai parancsnoknak a feladata, azonban ehhez számos forrásból származó információt kell, hogy felhasználjon, melynek a leghasznosabb forrása a biztonsági támogatás. A biztonsági szolgálatoknak a hadműveleti területen is elsődleges feladata az ellenséges hírszerző szolgálatok tevékenységének felismerése, akadályozása vagy kihasználása. Mivel néhány esetben állami hírszerző szolgálatok segítik a terrorista szervezetek munkáját, a biztonsági szervezetek ilyen értelemben hagyományos kémelhárítási munkát is végeznek. A biztonsági munkában a szolgálat jelentős erőkkel, főként a nyílt információgyűjtés területén kapcsolattartást hajt végre, amiben a más biztonsági szolgálatokkal, a helyi demokratizálódó erőkkel, a saját katonai rendőri erőkkel, a polgári, katonai együttműködési szervezetekkel, valamint a harcoló csapatokkal tart folyamatos kapcsolatot és épít ki stabil kapcsolati pontokat. A biztonsági erőknek a feladatokkal kapcsolatban sok kihívással kellett szembesülni, mint például a nyelvtudók hiányával, esetenként elégtelenségével. A helyzet kezelésére hazai területen tolmácsokat vettek fel, akiknek a háttérellenőrzése sok időt vett igénybe, és akkor is csak főként a kapcsolattartásban tudták őket alkalmazni. A hírforrásokkal kapcsolatos feladatokba ezeket a tolmácsokat csak kis mértékben lehetett bevonni, ezért a gyorsított nyelvi felkészítéseket kezdték meg a biztonsági szolgálatok vagy egyetemokről vettek állományba személyeket.

A szövetséges biztonsági szervezetek az éves általános, majd az adott hadműveleti területre történő célfelkészítést követően kezdik meg a biztonsági munkát.²¹⁰ A biztonsági munkavégzést az alábbiak szerint hajtják végre:

1. Munkatervezés

A munkatervezésben felfrissítik és naprakésszé teszik a rendelkezésre álló adatbázisokat. Tanulmányozzák a hadműveleti területről szóló országiismertetőket. Megtervezik és megszervezik a kommunikációt. Áttekintik a katonai terveket, ahhoz igazítják a biztonsági információgyűjtési feladatokat. Ebben döntő szempont a parancsnok felderítésre és biztonság-
ra irányuló igénye.²¹¹ Megtervezik a nyílt kapcsolat felvételek területeit a működési környezetben. Kialakítják a speciális működéshez szükséges keretet. Már a település előtti időszakokban a társszolgálatokkal felveszik a kapcsolatokat, a szükséges azonnali információmegosztás, és információcsere érdekében. A munkatervezésben súlypontként kezelik az általános és speciális biztonsági műveleteket, melyek a kezdeti kapcsolatfelvételekből már alakít-

---

²⁰⁹ Ez a szovjetek által Afganisztánban elkövetett hibák egyik tanúsága volt, hiszen ők nem küldtek előre biztonsági szervezeteket.

²¹⁰ FM-34-Counterintelligence-STANAG. 2363. Nem minősített. 2. fejezet 8-10. pp.

²¹¹ PIR: Prior intelligence requirement

hatók. A biztonsággal kapcsolatos nyomozásokat csak és kizárólagosan biztonsági szervezet, ezen belül biztonsági tisztek, polgári alkalmazottak végezhetik.

A biztonsági munkákat két fő részre osztják, ezek az általános és a speciális műveletek. A speciális műveletek vagy operációk, támadó jellegűek, míg az általános operációk, természetükben leginkább védelmi, illetve kiszolgáló jellegűek.

Támadó	Védelmi
<ul style="list-style-type: none"> • Biztonsági műveletek (játszmák, beépülések) • Ellenfelderítés • Szabotázs • Terrorfelderítés	<ul style="list-style-type: none"> • Fizikai • Információs • Személyi

Általános és speciális biztonsági műveletek
Forrás: FM-34-Counterintelligence-STANAG. 2363. 3.fejezet.4.p.

2. Nyílt információszerzés, kapcsolatfenntartás

A biztonsági szervezetek a hadműveleti területre kitelepülést követően megkezdik a biztonsági információgyűjtő támogató tevékenységüket, amelyben azonosítják azokat a személyeket a hadműveleti területen, akik ellenséges tevékenységet folytathatnak. Ebben a munkafázisban nyílt kapcsolat kialakítást és azok folyamatos fenntartását hajtják végre. Ezek a kapcsolatok nyílt információgyűjtéshez tartoznak. A kapcsolatok kialakításában elsőrendű feladat a helyi kormányzati vagy nem kormányzati szervezetekkel, vallási vezetőkkel, kulturális intézményekkel, informális szerveződésekkel való kapcsolat. Röviden minden olyan területtel, ahonnan primer információk nyerhetők, ellenséges szervezetekre, tagokra, azok esetleges tevékenységére. Ezekben a tevékenységekben alkalmazhatók helyi tolmácsok, hiszen ezeken a megbeszéléseken operatív információk nem hangzanak el. Ha operatív terület kerül a látótérbe, akkor a védelmi kapcsolattartó csoport azt haladéktalanul átadja a támadó biztonsági HUMINT csoportnak vagy a hírszerzés munkatársainak, akik folytatják a potenciális forrásszervezést.

A nyílt információgyűjtéshez tartoznak a hadműveleti területeken elérhető nyílt forrásinformációk, mint a média kiadványok, szolgáltatások, Internet stb. A bűnügyi információk, ha a hadműveleti területen lehetőség van a korábbi igazságszolgáltatási információkhoz hozzáférni, valamint a helyi információk, helyi alkalmazottak, azok családtagjai, olyan személyek, akiknek jelentős helyi ismereteik vannak.

3. Biztonsági szűrés, ellenőrzés

A biztonsági szervezetek munkájának egy nagyon fontos része a biztonsági szűrés, ellenőrzés, amely két fő területet érint, a harci zónán kívüli és a harci zónán belüli szűrést. Ez a

munkafolyamat a hazai gyakorlatoktól teljesen eltér, hiszen itt szinte vizsgáló munkát szükséges a biztonsági tiszteknek végezni. Ez a módszer alkalmas arra, hogy vizsgálják, ezáltal azonosítsák: azokat a személyeket, akikről feltehető, hogy a menekültek közé rejtőzve terrorista cselekmények előkészítésében vesznek részt; azokat a személyeket, akik hadműveleti zónahatárokat vagy egyes országok közötti határokat illegálisan lépik át és az átlépéssel terrorista tevékenységet kívánnak elkövetni, vagy ilyen csoportok megbízásából érkeztek; azokat a személyeket, akik semmilyen azonosító okmánnal nem rendelkeznek és erre vonatkozóan ellentmondásos magyarázattal állnak elő.(Ez napi gyakorlat az afgán-pakisztáni határon.); olyan személyeket, akik terrorista szervezetekhez kötődhetnek vagy azok által kényszerítve munkát keresnek a szövetséges csapatoknál. (Nem ritka, hogy élet elleni fenyegetéssel bírnak rá megbízható háttérrel rendelkező személyeket, hogy munkára jelentkezzenek a szövetséges csapatoknál. Ezeket a személyeket később a terrorszervezetek képviselői beszámoltatják a támadásokhoz felhasználható információkról.) Nagyon fontos feladat a biztonsági szűrésben azon személyek ellenőrzése, akik felajánlkoznak a szövetséges csapatoknál, hogy információt szolgáltatnak terroristákról, azokkal kapcsolatban lévő személyekről. Ezek a személyek érkehetnek terrorszervezetek megbízásából, de fő motiváció lehet a kitalált történet, pénzjutalom ellenében történő átadása.²¹²

Ezekben a munkákban a már kiépített kapcsolati személyek kiemelkedő támogatásokat tudnak nyújtani, hiszen ezekkel a személyekkel először többnyire a katonai személyek találkoznak vagy a katonai rendőrség részlegei, illetve a polgári katonai együttműködés munkatársai. A jól kiépített kapcsolati csatornák biztosítani tudják az ilyen információk időben történő eljutását a biztonsági szervezethez vagy annak területen lévő képviselőihez.

A menekültek között végrehajtott biztonsági szűrés-ellenőrzés az alábbi fő jellemzőkre koncentrál:

- katonakorú személyekre;
- egyedül vagy párban utazókra;
- azonosító okmányok nélküli személyekre;
- szokatlan okmányokat, dokumentumokat birtokló személyekre;
- akiknél sok pénz, ékszerek, drágakövek vannak;
- akik igyekeznek magukat távol tartani kérdésektől, személyük iránti érdeklődésektől;
- akiknek valamilyen módon a terroristákkal kapcsolatos hátterük van;
- akik valamilyen kétes történetet állítanak magukról;
- akiknek családja, rokonai az ellenséges zónában él vagy tartózkodik;
- akiknek valamilyen technikai tudása vagy ilyen jellegű háttere van;

---

²¹² A gyakorlat azt mutatta, hogy volt olyan család, aki egy kitalált történetet több mint tíz szervezetnek adott el. Ez is mutatja, hogy bizony az együttműködésben, az információk cseréjében mind a mai napig vannak megoldásra váró feladatok.

- aki valamilyen szinten már együttműködött terroristákkal, ellenséges csoportokkal;
- aki megsértette a szabályokat, törvényeket, előírásokat az ellenséges zónában.

A biztonsági szűrés-ellenőrzés természetesen támaszkodik a korábban felállított adatbázis fekete, szürke és fehér listáira, melyeket természetesen ezzel a munkafolyamattal folyamatosan frissít, kiegészít.

A feketelista egy olyan hivatalos lista, amely az ellenséges szervezetek együttműködőit, szimpatizánsait, felderítőit vagy olyan más személyeket tartalmaz, akik jelenléte veszélyt jelent a koalíciós csapatokra. A lista tartalmazza az ismert vagy gyanított ellenséges személyeket, ügynököket, szabotőröket, terroristákat, politikai-ideológiai, törzsi vezetőket. Ellenséges szervezeteknek, félkatonai szervezeteknek, partizán vagy gerilla csoportoknak ismert, vagy gyanított vezetőit vagy tagjait. Politikai vallási vezetőket, akik szervezetei céljai a szövetséges erők ellen irányulnak. Ellenséges kormányok ismert vagy gyanított tagjait, alkalmazottait, akik tevékenysége veszélyt jelent a szövetséges csapatokra

A szürke lista tartalmazza mindazokat a személyeket és helyszíneket, akik magatartása és viselkedése a szövetséges csapatok felé bizonytalan nem tisztázott vagy nincs rá megfelelő adat. Ilyenek a menekültek, azok, akik ellenséges csoportokból dezertáltak és akikre nincsenek megfelelő háttér-ellenőrzési információk. Azok a személyek, akik állítják magukról vagy töredék információ van arra, hogy ellenszegültek, vagy valamilyen ellentevékenységet fejtettek ki az ellenséges szervezetek felé. Azok a személyek szakemberek, tudósok, kutatók értelmiségiek, akik akaratuk ellenére végeztek feladatokat az ellenséges szervezeteknek.

A fehér lista tartalmazza mindazokat a személyeket, akiket úgy azonosítottak, hogy képesek segíteni a szövetséges csapatokat, és hajlandók is erre, továbbá ténylegesen rendelkeznek is azokkal a lehetőségekkel, és képességekkel, hogy értékes biztonsági segítséget tudjanak nyújtani. Ezek a személyek önszántukból kell, hogy segítsenek, és rendelkezniük kell együttműködési attitűddel. Ilyen személyek a korábbi politikai, katonai vezetés tagjai, akiket eltávolítottak posztjukról. Értelmiségiek, területi vezetők, kutatók, egyetemi főiskolai oktatók, akiknek a háttérellenőrzésük megtörtént és nem tartalmaz kitérő okokat. Vallási vezetők, valamint humanitárius csoportok képviselői. Ügynökök, akiket a szövetséges csapatok foglalkoztatnak.

4. A biztonsági elemzések

A biztonsági elemzések az alábbi feladatokat tartalmazzák:²¹³ elemzi a saját erők fenyegetettségét, a fenyegetések típusait, a sebezhetőséget, továbbá az esetleges támadások bekövetkezése esetén teendő intézkedéseket. A működési körzetben a saját információszerző képesség lehetőségeit, a feladatkifejtések fő irányait. Az elemző munkával folyamatosan kiegészíti a rendelkezésére álló adatbázisait és végrehajtja a társzervezetek és a katonai vezetők

²¹³ FM-34-Counterintelligence-STANAG. 2363. 5. fejezet 1-13. pp.

tájékoztatóját. Az elemző munkával meghatározza azokat a területeket, ahonnan információ-szerző hiányosságok mutatkoznak.

Részleteiben a biztonsági elemzés a terrorizmus, kémkedés, szabotázs és felforgatás fenyegetéseire irányul. Ebben a munkában elemzi az ellenség információgyűjtő képességeit, módszereit, abból a célból, hogy meghatározza, hogy ezek a képességek milyen veszélyeztető hatással lehetnek a szövetséges erőkre. A veszélyelemzésekből meghatározza azokat a területeket, ahol ellenintézkedések megtételére van szükség. A biztonsági elemzések a rendelkezésre álló adatokból képesek arra, hogy célpontokat jelöljenek meg, amelyeket célszerű biztonsági szempontból megkönyékezni.

A biztonsági elemző munkának nagyon fontos eszközei a mátrixok, amelyek alkalmasak, hogy grafikus formában jelenítsenek meg nagymennyiségű adatot, információt. Három fő mátrixot alkalmaz a biztonsági elemzés: az idő-esemény és kapcsolat, a cselekmény, valamint a kapcsolati mátrixot. Ez a három mátrix képes felfedni egy komplex helyzet összefüggéseit, ennek megfelelően az ellenséges szervezetek feldolgozását tudja elősegíteni.

Az idő-esemény mátrix egy kronológiai információcsomag csoportnak vagy személynek a tevékenységéről. Az alkalmazott jelek az elemzőtől függenek, de általában háromszög jelzi az esemény indulását és végét, valamint szintén háromszöggel jelzik a lényeges döntő változásokat, mint például módszerváltoztatást. A négyszögek a jelentősebb eseményeket, illetve helyszíneket jelölik. A kapcsolat mátrix kimutatja a személyek közötti létező kapcsolatokat. A biztonsági elemzés nyilvánvalóan a csoportokra koncentrál, így ezzel az eszközzel képes feltárni a tagok közötti kapcsolatokat, azonosíthat részlegeket. Az elemzők képesek feltárni a kulcsszerepük és egyes események közötti kapcsolatokat is ezekkel az eszközökkel.

A cselekmény mátrix alkalmas arra, hogy feltárja a kapcsolatokat személyek és szervezetek, címek, tevékenységek között. A személyek a mátrix bal oldalán, míg a cselekmények, szervezetek, helyszínek, címek a mátrix alján helyezkednek el. Ez a mátrix nagy mennyiségű információt képes tárolni, és képes feltárni az ellenséges (terrorista, kém) szervezetekről az alábbiakat:

- tagságukat,
- szervezeti felépítésüket,
- sejt struktúrákat és méreteket,
- kommunikációs hálózatokat,
- a támogatás rendszerét, struktúráját,
- kapcsolatot más szervezetekkel.
- a csoport aktivitását és műveleteit,
- a szervezet nemzeti és nemzetközi kötődéseit, kapcsolatait.

A harmadik elemző módszer a kapcsolat diagram, ami komplex kapcsolatokat rögzít, tár fel nagyszámú szervezet, személy, esemény között. A terrorizmussal kapcsolatban kifejezetten hasznos eszköz, hiszen a bűnözői csoportok elkülönítését is meg lehet vele oldani, ami

a későbbiek során komoly operatív eszközhöz juttathatja a szövetséges biztonsági erőket a terrorizmus elleni perifériás információszerzésben.

Az elemzésekből a biztonsági szervezet veszélyelemzési jelentéseket készít, és a NATO rendszerének megfelelően eljuttatja azokat a parancsnokokhoz.

5. A biztonsági-HUMINT műveleti munka

Az nyilvánvaló, hogy a szövetséges biztonsági HUMINT információszerzésnek igazodnia és szakmai átlagot kell, hogy képviseljen a nemzetek felé, valamint alkalmazkodnia kell az adott hadműveleti terület sajátosságaihoz. Más a biztonsági munka békében, más válságkörzetekben és teljesen más háborús területeken. Önmagában ez az információszerző módszer alkalmazása nem könnyű, főleg egy olyan környezetben és célcsoportok ellen, akik a vallási eltérés miatt már eleve idegenkednek a békefenntartó, stabilizáló vagy éppen általuk hangoztatott „megszálló” erőktől. Nyilván a más kultúra, más szokások, eltérő nyelvi környezetek mind befolyással vannak erre a munkára. Ezért fontos az, hogy a biztonsági szervezetek HUMINT műveleteket végző tisztjei alaposan felkészüljenek ezekre az eltérésekre. Erre jó alapot adnak a korábban már tárgyalt nemzeti, általános és speciális felkészítések. Amennyiben azoknak a biztonsági személyeknek, akik ezeket a munkafolyamatokat végzik, nincsenek meg ezek a felkészülései nem csak a saját erőket, de saját magukat is veszélybe sodorhatják ha hibáznak ezen a területen.²¹⁴

A biztonsági HUMINT műveleti munka a klasszikus értelemben magában foglalja mindazon munkafolyamatokat, melyek a tippkutatástól, a beszervezésen át az ügynök foglalkoztatásáig, illetve az együttműködés megszakításáig tartanak. A gyakorlatban ez a jelölt lehetőséget, a hajlandóságát az együttműködésre, valamint a megközelíthetőséget mint alapkérdéseket foglalja magában. Ha nincs meg ez a három elem, akkor nem teljesíthetők a klasszikus biztonsági lépések. A biztonsági HUMINT munka nem csak kizárólagosan a forrásokkal való munkát takarja, ehhez számos más munkafolyamat illeszkedik, egészíti ki azt, illetve javítja annak hatásfokát.

A szövetséges műveletekben források vonatkozásában megkülönböztetnek:

- klasszikus beszervezést,
- felajánlkozót,
- hozzáférés ügynököt,
- kettős ügynököt,
- támogató ügynököt,
- befolyásoló ügynököt.

Maga az ügynök beszerzési munkafolyamata a klasszikus lépéseket foglalja magában, amelyek természetesen kiegészülnek a hadműveleti területek sajátosságaival, melyeket az egyes folyamatokba belefoglaltam.

---

²¹⁴ 2004-ben két német biztonsági tiszt vesztette életét polgári ruhában a működési környezetben. A biztonsági szervezet nyilván erről ezen kívül semmilyen kommunikét nem adott ki. A két biztonsági tiszt 2003-ban részt vett a Magyarországon megtartott biztonsági gyakorlaton.

a) *Tippkutatás*, ami olyan személy felkutatására irányul, akinek hozzáférése van információkhoz vagy a biztonsági szervezeteket érdeklő körülményekhez, helyzetekhez.

Maguk a kutatási helyek, irányok a klasszikus értelemben a hadműveleti területeken azok sajátosságaival és jellemzőivel mások, mint például a klasszikus biztonsági munkák helyei. A hadműveleti területeken, az ilyen személyekhez, helyzetekhez való hozzáférés sok problémát vet fel. Az biztos, hogy a jelenlegi területeken a vallási helyek környezete, családi kapcsolatok, lakókörnyezeti lehetőségek azok, melyek jobban tudják biztosítani a cél eléréséhez a körülményeket. Nem lehet erre igazán csak felületes választ adni, hiszen jó alany lehet egy pásztor is aki meg tudja figyelni idegenek felbukkanását a környezetében, de jó lehet egy vallásoktató is aki a vallás terjesztését fontosabbnak ítéli, mint a fegyveres küzdelmet.

b) *Tanulmányozás*, ami arra irányul, hogy a potenciális együttműködő személy erősségeit, gyenge pontjait térképezzük fel, megállapítjuk motivációit, személyre irányuló összes operatív célból használható jellemzőit. Ilyenek, pl. a magányosság, az alacsony fizetés, a gyerekek taníttatásához nincs elég anyagi fedezet, ideológiai motivációk, a rendszer gyűlölete, kalandvágy, de sok minden mást fel lehet sorolni. Nyilván egy al-Kaida terrorista hálózathoz tartozó személynél is meg lehet találni ezeket a motivációkat, amelyek akár a vallásos meggyőződést is adott helyzetben felülmúlhatják. Van rá példa, vannak sikerek ezeken a területeken, de nyilván nem nyilvánosak.

c) Maga a *beszervezés*, ami a személy titkos együttműködésbe való bevonását jelenti. Ebben a fázisban a biztonsági szervezet erősen pszichológiai kontroll alatt tartja az ügynököt, erősíti a kapcsolatot. A hadműveleti területeken az ügynökök motiválása jelentős tényező. Maga az együttműködés kialakítható például írástudatlan emberrel is akinek erős a motivációja arra, hogy rendszeres pénz vagy egyéb anyagi juttatást kapjon melyből el tudja tartani családját. Ilyen személy egy közösségben kiválóan alkalmas arra, hogy felfigyeljen toborzókra, rejtékhelyekre, bizonyos szállítmányokra stb.

d) *Ellenőrzés*, ami az ügynök által adott információk ellenőrzését tartalmazza. Nyilván egy klasszikus értelemben vett ellenőrzés több lehetőséget kínál az ügynöki ellenőrzésre, de a hadműveleti terület más, sok a veszély sok a buktató. Ezért a biztonsági szervezet szinte minden esetben alkalmazza a poligráfos vizsgálatot.

e) *Kiképzés*, ami az ügynök felkészítését jelenti feladatai ellátására, bizonyos technikai eszközök használatára, mint rejtő eszközök, miniatűr kamerák, rádiós és számítógépes eszközök. Ideálisan ezeket a felkészítéseket biztonsági házakban, de ezek hiányában bázisokon belül, is megfelelő legendák alkalmazásával el lehet végezni. A gyakorlat az, hogy telefonon kívül semmilyen egyéb eszközzel nem látják el az együttműködőket, mert az számukra egy kis közösségben egy vallási iskolában egyenlő lenne a halálos ítéletükkel..

f) *Szakmai felkészítés*, ami az ügynököknek a személyes és személytelen összeköttetésére vonatkozik, tárgyi postaládák használatára, találkozási kérésére vonatkozó jelzések el-

helyezésére, figyelés felfedésére, menekülési, menekítési eseményekre. A hadműveleti területeken mások az ügynöki felkészítések lehetőségei, és szakmai igényei is egyaránt, hiszen egy kis közösségből való távollét legalizálása már komoly feladatot ró a biztonsági szervezetre és az ügynökre egyaránt. A szakmai felkészítés leginkább a memorizálásra, esetleg telefonnal való fényképezésre vonatkozhat, valamint a találkozókra való menet biztonsági szabályaira.

g) *Foglalkoztatás*, ami az ügynökkel való információszerző munkát takarja. Klasszikus esetekben egy ügynök akár évekig is foglalkoztatható. Egy vallási környezetben működő terrorista szervezetnél azonban magasabbak a kockázatok, és nehezebb a ritkább találkozók miatt a pszichológiai kontrollt fenntartani. A hadműveleti területek sajátosságai a terrorista támadások megelőzésének alapvető igénye azonban arra készíti a biztonsági erőket, hogy az ügynökkel legalább kéthavonta hajtsanak végre személyes találkozókat. Újabban alkalmazott módszerek, hogy a szervezet közelében közvetítő (erre a célra alkalmazott személy vagy ha az járőrútvonalba esik, akkor maguk a tisztek) üríti a rejtékhelyre helyezett információkat, amik ily módon jutnak el a biztonsági csoportokhoz. Ezeket a módszereket szükséges alkalmazni, hiszen a kommunikációs vonalak, nem biztonságosak az eszközök, pedig kis közösségekben a biztonsági razziák következtében fellelhetők, ami az ügynök azonnali kivégzését jelentené. Sajnos erre is volt példa, amikor egy ügynöknél műholdas telefonszámot talált a terrorista szervezet. A felfedést, vallatást követő nyilvános kivégzés követte.

h) *Ügynök kizárása*, ami azt jelenti, hogy megszakítja a biztonsági szervezet a kapcsolatot a személlyel. Ennek több oka is lehet, pl. az ügynök pszichés vagy érzelmi problémákkal terhelt, vagy egyszerűen fél a lebukás következményeitől.

Természetesen mindezekén túl, a biztonsági szervezet különféle interjúkat is végez, ami a nyílt információgyűjtés egyik kategóriája, ami a saját erők által tapasztaltakat gyűjti össze és elemzi biztonsági szempontok alapján. Az interjú fajták:

- Referencia interjúk, ezek leginkább a helyi alkalmazottak megismerésére háttérelenőrzésük elvégzésére irányul.
- Felajánlkozó interjú, ez olyan személy, aki önszántából kíván valamilyen segítséget nyújtani a szövetséges erőknek, nyilván ez lehet ellenséges szervezet által irányított ajánlkozás is.
- Forrásinterjúk, amit a biztonsági szervezet kezdeményez olyan személyekkel, akik később akár valamilyen ügynöki feladatot is el tudnának látni.
- Alanyinterjúk, amelyek valamilyen bűnös tevékenységre utalnak, ami még az interjú keretében kezelhető, nyomozás elrendelése nélkül is. Ezek zömében szabálysértések, kommunikációs szabályok megsértése, információk nem megfelelő kezelése.

A szövetséges biztonsági szervezetek alaptevékenységüket természetesen a saját erőikkel kapcsolatban is végzik. A hadműveleti területeken felmerülő biztonsági problémákat természetesen a fent említett HUMINT feladatok végzésével is tisztázza. Erre talán a legfrissebb példa Daniel Johnson kémügye (korábban említve), aki az ISAF parancsnok tolmácsa volt.

6. A technikai támogatások²¹⁵

Technikai támogató tevékenységekhez tartoznak a technikai felderítést, valamint a technikai felderítések ellenintézkedéseit (lehallgatások elleni technikai védelem) támogató eszközök és azok működtetése. Ide tartozik továbbá a számítógépek kisugárzásainak kiküszöbölését és védelmét biztosító eszközök, valamint a saját és a helyi kommunikációs rendszerek technikai figyelését biztosító eszközök, melyekből számos biztonsági információ nyerhető, többek között akár támadólagos biztonsági művelet is indítható. Természetesen a műveleti biztonság megsértését is figyelni kell védelmi jelleggel, hiszen a kijutott információk alkalmasak lehetnek a csapatok elleni támadásokra, merényletek elkövetésére.

A technikai támogatási rendszerhez tartoznak a technikai felderítést biztosító eszközök, melyek hang- és képi információk átvitelét biztosítják a biztonsági szervezeteknek a titkos információgyűjtésben. A technikai támogatási rendszerhez tartoznak a fotó- és videofelvételek, melyek segítségével személyeket, azok kapcsolatait lehet azonosítani, események helyszíneit, valamint az ott történeteket, lehet rögzíteni, további elemzés, értékelés céljából, illetve az ellenséges tevékenységet folytató személyek tevékenységét lehet dokumentálni.

A technikai támogatásokhoz tartozik a hazugság vizsgálat, melyet külön erre a feladatra kiképzett speciális ügynökök vagy polgári alkalmazottak hajtanak végre. A vizsgálattal fő cél, hogy meghatározzák az alany megkísérel-e csalást vagy elhallgatást a vizsgálat tárgyával kapcsolatban. Meghatározzák azokat a kényes pontokat, melyek feltárására további műveleti intézkedéseket kell tervezni. Összehasonlítják az ellentmondásos területeket megerősítő információkat, melyet az alany közölt. Szükség esetén írásos poligráfós vizsgálatot is végeznek.²¹⁶ A hadműveleti területen ügynökök vonatkozásában szinte kivétel nélkül alkalmazzák ezt a módszert, hiszen az önkéntes felajánlkozókat így a legrövidebb időn belül a legkönnyebben lehet ellenőrizni.

A technikai támogatások része a technikai felderítések ellenintézkedései, melynek fő feladata, hogy azonosítson minden elektromos jelet (hang, videó, számítógépes), melyek a védett területről kerülnek ki. Ennek érdekében vizsgálatokat, és szemrevételezéseket hajt végre. Fő cél, hogy megakadályozzon bármilyen ellenséges lehallgatási akciót, illetve azonosítja azokat a jeleket, amelyek felhasználhatók lehetnek távoli lehallgatásokhoz. Erre ellenintézkedéseket tesz, illetve javasol a katonai parancsnoknak.

---

²¹⁵ FM-34-Counterintelligence-STANAG. 2363. Nem minősített. Appendix. A-III-2 2. 19-21. pp.

²¹⁶ A hazugságvizsgálati eredményeket sok ország jogrendje nem fogadja el, mint jogi erejű bizonyítékot. A biztonsági munkában fontos hangsúlyozni, hogy az elsősorban nem jogi erejű bizonyítékok megszerzésére irányul, hanem a disszimuláció jeleit tárja fel, ami által orientálja a biztonsági munkát.

A szövetséges biztonsági szervezetek küldetésükből adódóan a terrorizmussal kapcsolatban, az alábbiakban összefoglalható információkat keresik-kutatják a terrorellenes műveletekben:

INFORMÁCIÓIGÉNY

- Szervezetek vagy csoportok mérete, nagysága, felépítése.
- A szervezetek motivációi.
- A szervezetek rövid. és hosszabttávú céljai.
- Vallási, politikai vagy etnikai kötődések.
- Nemzeti, illetve nemzetközi támogatások, morális, fizikai, pénzügyi.
- Beszervezési, meggyőzési módszerek, helyszínek, célközönség, pl. tanulók.
- Szervezetek csoportok vezetőinek vezetésének az azonosítása, az opportunisták, és az idealisták megjelölése.
- Csoportok felderítő elhárító képességei és kapcsolatai más csoportokkal.
- A támogatási utánpótlási források.
- Fontos adatok.
- Tervező képesség.
- Belső szabályok, előírások.
- Előnyben részesített taktikák és műveleti eljárások.
- Emberölésre való hajlam.
- Önfeláldozásra való hajlam.
- Csoportképességek, mint álcázás, emberrablás, ipari szabotázs, légi vagy vízi, alagút, víz alatti, hegyvidéki műveleti képességek, mérgekkel való támadási képességek, elektronikus felderítési képesség stb.
- Fegyverek és felszerelések (rendelkezésre állók, és a tervezett beszerzések).
- Szállító képességek (rendelkezésre álló, illetve tervezett).
- Egészségügyi támogatási képesség.
- Vezetés-irányítás jellemzői, módszerei.
- A nyilvánosság felé irányuló kommunikáció csatornái, módszerei, előzmények.

A NATO biztonsági szervezete évente két alkalommal hajt végre váltást a hadműveleti területeken. A felkészülés a feladatra évről évre javul, melyben a hadműveleti területek tapasztalatait 90 %-ban felhasználja. Ahogy a katonai erőt növelik, úgy természetesen a biztonsági erők létszáma is követi azokat, egyre eredményesebb biztonsági támogatást nyújtva a szövetséges csapatoknak.

A 4.3. alfejezetben egyértelműen rámutattam arra, hogy a szövetséges szervezetekben végzett biztonsági munka eltér a hagyományos biztonsági munkavégzéstől. A válságkezelő műveletek környezetei eltérőek más eljárásokat, munkamódszereket is igényelnek, mint a hagyományos hazai biztonsági feladatok. Bemutattam, hogy a missziókban végzett biztonsági munka lehetőségei, módszerei és tartalma eltérőek a béke, a válság és a háborús zónákban. A bemutatott biztonsági munka gyakorlata igazolja, hogy a saját csapatok biztonsági védelmét célszerűbb szövetséges biztonsági szervezetbe integráltan végezni, hiszen a nemzeti oltalma-

zás minimális lehetőségeket képes ellátni. Az is nyilvánvaló, hogy a biztonsági tiszték felkészülése a szövetséges szervezetekben szélesebb körű több tapasztalatot nyújt, ami hosszabb-távon is előny a nemzeti biztonsági szervezeteknek.

ÖSSZEGZÉS

A fejezetben elemeztem, hogy miként a NATO megkezdte szervezetének átalakítását a műveletekre, úgy nyilvánvalóvá vált, hogy a biztonsági szervezetek sem képesek a hagyományos értelemben vett struktúrával, műveleti módszerekkel ellátni a feladataikat egy teljesen idegen földrajzi, kulturális, vallási és nyelvi környezetben. A tapasztalatok elemzésével bizonyítottam, hogy a katonai hírszerző szervezetek hagyományos harcászati/hadműveleti szintű feladatai mellett nem voltak képesek biztonsági információkat biztosítani a terrorszervezetekről, hiszen a hagyományos értelemben vett felderítő feladataikat végezték. Igazoltam, hogy ezek a biztonsági hiányosságok, továbbá, hogy a terrorszervezetek elleni munka jobban illeszkedik az elhárító szervezetek feldolgozó tevékenységeibe, mint a hírszerző szolgálatokéba indokolta a biztonsági szervezetek folyamatos bevonását.

Bemutattam és elemeztem, hogy a koalíciós erők ellen elkövetett terroristatámadások nagy száma, a korábbi hiányos biztonsági tapasztalatok, valamint az a tény, hogy a műveleti területeken való jelenlét több évig akár évtizedekig is eltarthat, arra ösztönözte a katonai és biztonsági vezetőket, hogy újszerű megközelítéssel lássanak neki a biztonság átszervezésének.

Tanulmányoztam a rendelkezésre álló és sikeresnek mondható terrorista szervezetek, és gerilla erők elleni biztonsági műveleteket, melyekből következtetéseket vontam le. A NATO biztonsági erői szintén felhasználták ezeket a tapasztalatokat a munkák szervezéséhez. Mivel a NATO biztonsági és hírszerző szervezetei is tanulmányozták és feldolgozták a korábbi és napjainkban is folyó más nemzetek terrorellenes tapasztalatait, ezért elemeztem a szovjet és az izraeli terrorellenes biztonsági tapasztalatokat. Ezekből azt a következtetést vontam le, hogy egyesített erőkkel hatékonyabban és sikeresebben lehet a terrorizmus ellen fellépni, nemzeti és biztonsági tagozatban egyaránt, és hogy szükséges erősíteni a biztonsági, ezen belül az ügynöki operatív (CI HUMINT) információszerzést a többnemzetiségű alkalmi harci kötelékek biztonsági feladataiban. A széles spektrumban jelenlévő veszélyek kezelésére csak és kizárólagosan erre a célra megalakított szövetséges szervezettel lehet eredményesen felvenni a versenyt, amelyik a védelmi jellegű biztonsági információgyűjtés mellett támadó jellegű tevékenységet is képes végezni mely nyilván több információt tud biztosítani.

Célszerű a nemzeti biztosítást a szövetséges szervezetben végezni, ennek megfelelően a fejezetben javaslatot tettem arra, hogy a KBH missziókba kiküldésre tervezett tisztjei az

általános felkészítéseken túl, vegyenek részt a NATO biztonsági szolgálatok speciális biztonsági felkészítéseiben is, hiszen ez napjainkban még hiányos.²¹⁷

A fejezetben igazoltam a műveleti munkák ismertetésével és elemzésével, hogy szövetséges szervezetekben kiemelkedően eredményesebb munkát lehet végezni, mint nemzeti tagozatban. Ezekben a munkafolyamatokban szélesebb területen adtak jogosítványokat a biztonsági erőknek, és kiterjesztették azok műveleti kapacitásait is. A fejezetben foglalkoztam azzal, hogy maga a biztonsági műveleti munka sok más egyéb tényezőt is magában foglal, melyeket részletesebben is kifejtettem.

ÖSSZEFOGLALÁS, KÖVETKEZTETÉSEK

A nemzetközi terrorizmus elleni harcban résztvevő szövetséges és magyar katonai biztonsági erők felkészítése és műveleti tevékenysége című PhD dolgozatomban négy fejezetre bontva végeztem el a probléma áttekintését, értékelését és a jelentkező problémák számbavételét.

Értekezésem *első fejezetében* elemzem a globális terroristafenyegetéseket, melyeket alapvetően hét fő fenyegetésre osztottam: az al-KAIDA és a JIHAD mozgalom szeptember 11-et követő válaszreakció utáni túlélésére és megerősödésére; a világban a nacionalizmusból fakadó terrorizmusra; a szélsőbalos, valamint az extrém jobboldali terrorizmus feltámadására Európában²¹⁸; a palesztin terrorizmus terjedésére; a szervezet bűnözés és a terrorizmus közötti érdekkapcsolatok megerősödésére; valamint a terrorizmus új módszereinek és egyes régi csak bizonyos terrorszervezetekre jellemző módszerek terjedésére. Bemutattam a terrorizmussal kapcsolatban a biztonsági szervek feladatait, az abból fakadó kihívásokat. Döntően a terrorizmust e vonatkozásban a kilencvenes évektől szeptember 11-ig elemeztem, majd mindezekből bizonyos következtetéseket vontam le arra, hogy mivel kell/lehet számolnunk a jövőben velük kapcsolatban. (a láncátadások módszereinek az alkalmazásával kapcsolatos, feltevéseimet a közelmúltban a mumbai események már igazolták is.) Megfogalmaztam a biztonsági szervek feladatait, azokat a területeket, ahol mindenképpen javítani kell az intézkedéseket. Megfogalmaztam, hogy a katonai erők, ennek keretében a katonai biztonsági erők fokozatosan, majd szinte teljes vertikumban kerültek szembe a hadműveleti területeken a terrorizmus szinte minden jelenségével, ami nap mint nap új tapasztalatokat nyújtott és egyre fokozottabb követelményeket igényelt, és igényel hosszabb távon.

A *második fejezetben* a terrorizmus jellemzőit és általános aspektusait vizsgáltam katonai biztonsági nézőpontból. Ennek keretében csak röviden érintettem a terrorizmus definiá-

---

²¹⁷ Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezmem, hogy a szövetséges biztonsági szervezetek ebben az évben adták át a „Szövetség” kiképző központot Belgiumban, és a NATO biztonsági szolgálatok folyamatosan csatlakoznak ehhez a felkészüléshez is. Tisztjeik egy része nemzeti, míg nagyobb hányada a szövetséges telepített biztonsági szervezet keretében végzi feladatait.

²¹⁸ Ezt a Június 7-én lezajlott Európa parlamenti választások eredményei is igazolják.

lásával kapcsolatos problémát, és bemutattam egy táblázatban azokat a részeket, melyek feltétlenül szükségesek a definíció megalkotásához. Hangsúlyoztam, hogy a korábbi definíciókkal ellentétben a célpontok közé már egyre több kutató központ is behelyezte a katonai célpontokat. A fejezetben érintettem a terrorista ideológiát, a terrorista gondolkodásmódot, ráirányítottam a figyelmet a terrorista profilalkotás egyes nézeteire. Foglalkoztam a szervezeten belül a terrorista szerepekkel. Bemutattam a terrorizmus és az időtényező szerepét, összefüggéseit, ennek biztonsági tartalmát. Foglalkoztam a terrorista szervezetek a fegyverbeszerzési forrásaival. A terrorista szervezetek és eljárásaik bemutatásával célom az volt, hogy azok, akik használni fogják az anyagot átfogóan, logikai láncolatként láthassák azokat egészen az akciókig. Biztonsági szempontból talán az egyik legfontosabb rész a társadalom és a terrorista szervezetek közötti kapcsolat, a terroristák beszerző-toborzó munkája. Ebben ismeretem szerint elsőként vázoltam az úgynevezett nyugati terrorszervezetek kiválasztási-beszerzési folyamatát, valamint foglalkoztam a szélsőséges iszlám terrorszervezetek beszerzési munkájával. Ezek a felületek azok, melyek biztonsági szempontból olyan lehetőségeket biztosíthatnak, melyek védelmi és támadó céllal képesek lehetnek a terrorszervezetek munkáját gyengíteni, ellehetetleníteni. Egy kisebb alcímben a szervezetek kiképzési felkészítési munkájával foglalkoztam, ráirányítva a figyelmet arra, ha a terroristák saját kiképzésükkel több hónapig foglalkoznak, nyilván a formális logika szerint az ellene felkészülőknek minimum annyit, ha nem többet kell foglalkozniuk a terrorizmuselleni felkészítésekkel. Kiemeltem és a biztonsági terület egy másik súlypontjaként mutattam be a terroristák támadásokat megelőző felderítő munkáit, amiben bemutattam a terroristák katonai szempontú hírigényeit is. Ezeknek a felületeknek a megismerése, tudatosulása, nagyban járulhat hozzá a biztonság azonos értelmezéséhez, a biztonsági szervek munkájának hatékonyabb támogatásához. Ugyancsak a fejezet alcímeként foglalkoztam a terroristák által alkalmazott eszközökkel és módszerekkel, amelyek egy részének a definícióit is megalkottam, amivel korábban nem tállkoztam ezzel egyetlen tanulmányban sem. A definíciókban, illetve a módszerekben részletesebben foglalkoztam a terrorista jellegű túszejtésekkel, az öngyilkos támadásokkal, valamint a házi készítésű robbanószerkezetekkel elkövetett támadásokkal. A dolgozatban összegyűjtöttem a legfontosabb terroristák által alkalmazott eszközöket, amelyek nélkül szintén nem lehetne egy terrorellenes felkészülést végrehajtani szakszerűen. Mivel a hadműveleti területek biztonsági munkáira irányul a dolgozat ezért alapvető volt, hogy a védett szervezetek a katonai célpontok ellen elkövetett terroristatámadásokat elemezzem, és ugyanebben az alcímben feldolgoztam a NATO-erők ellen végrehajtott támadások tapasztalatait. Fontosnak tartottam, mint biztonsági problémát a dolgozatba belefoglalni a terrorizmus és a szervezett bűnözés közötti kapcsolatot, ami szinte minden NATO hadszíntéren akut problémát jelent, sőt egyes országok biztonságára is hatással van. Három fő területét vizsgáltam a terrorizmusnak és a szervezett bűnözésnek: úgymint a kábítószer-kereskedelmet, a hagyományos fegyverek illegális kereskedelmét, valamint a nukleáris anyagok és anyagszármazékok illegális kereske-

delmében való együttműködési kapcsolataikat. Annak ellenére, hogy mindhárom jelentős probléma, kiemeltem közülük a szervezett bűnözésnek a nukleáris anyagszármazékok és tömegpusztító fegyverek beszerzésében való közreműködésének kérdéskörét. Megállapítottam, hogy az összefonódás olyan erős, hogy a terrorizmus elleni harcban a nemzetközi rendőri erőkkel való fokozottabb katonai biztonsági együttműködés igénye akár már a hadműveleti területeken is kívánatos lenne.

A *harmadik fejezetben* a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok terrorellenes feladatait elemzem, kiemelve a Katonai Biztonsági Hivatal szerepét a NATO-ba való belépésünket követően, amivel a szolgálatnak a korábbi időszakokhoz képest alapvetően oly módon változtak meg a feladatai, hogy kikerült a honi területekről a nemzetközi környezetbe. A taktikai feladatok végzéséből került át stratégiai biztonsági munkakörnyezetbe.

Bemutattam a nemzetbiztonsági szolgálatok törvényből adódó feladatait a terrorizmussal kapcsolatban. A törvényi feladatok bemutatását azért tartottam fontosnak, hogy egyértelműek legyenek a nemzetbiztonsági szolgálatok terrorizmussal kapcsolatos feladatai, hatásköri, és illetékességi keretei. Elemeztem, hogy a hírszerző szolgálatok (Információs Hivatal, Katonai Felderítő Hivatal) számára a törvény a külföldi terrorszervezetek tekintetében általánosságban biztosít hatáskört, azaz információgyűjtést folytatnak, az elhárító szolgálatok (Nemzetbiztonsági Hivatal, Katonai Biztonság Hivatal) részére pedig a terrorcselekményre irányuló törekvések és magatartások felderítését határozza meg feladatul, ezáltal az elhárító szervezetek felelősségét és elsődlegességét hangsúlyozza.

A fentiekből az alábbi következtetéseket vontam le: A terrorizmus elleni harcban a hazai koordináció elméleti és gyakorlati szempontból is megvalósul. Az együttműködéseknek vannak pozitív és negatív tapasztalatai egyaránt. Némileg más a helyzet a hadműveleti területeken a gerilla erők és a terrorista szervezetek elleni információszerző és felderítő munkákban. Nyilván a polgári szolgálatok nincsenek olyan erővel, képviselettel jelen egy hadműveleti területen, ami hatékonyan tudna hozzájárulni a kontingensek védelméhez, ezzel nem azt kívánom állítani, hogy azokhoz valamiképpen ne járulnának hozzá. A hadműveleti területeken effektíven a két katonai nemzetbiztonsági szolgálat látja el a törvényből adódó feladatait, a magyar kontingensek érdekében. A törvény alapján a KFH-nak a hadműveleti területen is a terrorveszélyeztetettségre utaló információkat haladéktalanul át kellene adni a KBH-nak. Ezek (is) mindenképpen arra mutatnak, hogy valamiképpen racionalizálni kell a szolgálatok közös munkáit, hiszen a hadműveleti területeken effektíven a két katonai nemzetbiztonsági szolgálat látja el a törvényből adódó feladatait, a magyar kontingensek érdekében. Ezért javaslom, hogy a két katonai nemzetbiztonsági szolgálatot célszerű összevonni a nemzetbiztonsági törvény ennek megfelelő módosításával.

A fejezetben elemzem a KBH feladatainak és a NATO biztonsági politikájának az összhangját abból a célból, hogy igazoljam, hogy a KBH feladatrendszerében a NATO biztonsági feladatai is megvannak. Bizonyítottam, hogy a NATO csatlakozással, a KBH felada-

taiban tartós nemzetközi feladatok jelentkeznek, mellyel kapcsolatban a nemzetbiztonsági törvényt, illetve a vonatkozó kormányhatározatot a felelősségi körökről-hatáskörökről szükséges módosítani.

A fejezetben értékelem a KBH felkészülésének egy részét a külföldön feladatot ellátó magyar katonai kontingensek biztosításával kapcsolatban, valamint az ezzel összefüggésben keletkezett tapasztalatokat. A bevezetőben említett általános tapasztalatok ösztönöztek arra, hogy vizsgáljam, és értékeljem a magyar katonai erők felkészülését az alábbi megfontolások alapján: Annak ellenére, hogy a katonai erők nem sorolhatók a klasszikus értelemben vett biztonsági erők közé, azonban a biztonsággal kapcsolatos felkészítésük, helyzetét, rendszerét, a biztonsági és hírszerző szervezeteknek éppen a biztosítás megszervezése és végzése érdekében szükséges ismerni. Ismerni kell a katonai erők felkészültségét a hadműveleti területeken jelentkező veszélyforrásokról, azok felismerhetőségi jegyeiről, az azonnali intézkedésekről. Amennyiben a katonai erőknek a felkészítésében valamilyen hiányosság érzékelhető a biztonsággal összefüggésben a biztonsági szolgálatoknak (is) feladata, hogy törekedjenek azok jobb megértetésére, hogy azok jobban érthető, ezáltal érzékelhető és elhárítható legyenek, továbbá, hogy jobban tudják támogatni a biztonsági erők munkáját. Ezért ebből a nézőpontból vizsgáltam az MH terrorellenes általános biztonsági felkészítését, valamint reprezentatív felméréssel tisztáztam a katonák erre irányuló véleményét.

Interjúkat készítettem a katonákkal, a terrorizmussal kapcsolatos felkészítések helyzetéről-, ami a válaszok sokszínűsége és ellentmondásossága miatt- arra ösztönzött, hogy erre a célra külön általam kidolgozott kérdőívek segítségével felmérjem a katonák ezzel kapcsolatos esetleges további igényét. A témára irányulva elvégzett reprezentatív felmérés a NATO missziókra felkészülő és már missziót teljesített tisztek, tiszthelyettesek, szerződéses katonák, és polgári alkalmazottak bevonásával készült.²¹⁹ A kérdőívvel az előbbieknél megfelelően célt az volt, hogy feltárjam a Magyar Honvédségben a terrorcselekmények ellen alkalmazott felkészítés helyzetét, annak hatékonyságát, valamint esetleges hiányosságait, abból a célból, hogy az a jövőben rendszerközpontúbbá és sokkal hatékonyabbá válhasson, növelve a terrorizmus elleni biztonságot.

A felmérés eredményeként egyértelmű a vélemény arról, hogy a terrortámadásokkal szemben egy programon alapuló felkészítés a megoldás, melyre az alapvető igény is megfogalmazásra került.

Hogy a feltevésemet, illetve a véleményemet alátámasszam más országok tapasztalataival, kutatást végeztem az USA és Nagy-Britannia terrorizmus elleni felkészítésének a rendszerére, irányulva, valamint egy kisebb ország ilyen irányú gyakorlatát próbáltam felmérni, ezért Szlovákiát választottam. A megismerhető, illetve nyíltan hozzáférhető információk illetve tapasztalatok az alábbiakban összegezhetők:

---

²¹⁹ Beraczkai Antal ezredes. KBH Szakmai Szemle.2008.2. szám 36-44.pp.

A katonai ismeretek elsajátítása mellett alaposan foglalkoznak a terrorral kapcsolatos ismeretek oktatásával, melynek fő célja az erők, eszközök megóvása a terroristatámadásokkal szemben. A felkészítés több lépcsőben kerül végrehajtásra és kiterjed az emberrablással, túszejtésekkel kapcsolatos tudnivalókra egyaránt.

Az előzőekből azt a következtetést vontam le, hogy a Magyar Honvédségben egy terrorizmus ellenes védelmi-felkészítési program (TEP) adná meg azt a keretet, ami magába foglalhatná a hazai és a nemzetközi műveletekben feladatot teljesítő katonai állomány és minden magyar személy felkészítését, akik a hadművelési területeken hajtják végre hivatalos feladatokat.

Javaslatot fogalmaztam meg arra, hogy a felkészítési programot a biztonsággal alapfeladatként foglalkozó katonai nemzetbiztonsági szolgálatoknak kellene összeállítani, hiszen nekik sokkal súlyozottabb figyelme irányul a biztonságra, a biztonságot veszélyeztető körülményekre.

A *negyedik fejezetben* elemeztem és értékeltem azokat a területeket, amelyek kiváltották a NATO biztonsági szervezetek átalakítását. Értékeltem a biztonsági szervezetek ügynöki, operatív információszerzésének a fontosságát annak részletes indokolásával, valamint feldolgoztam a korábbi biztonsági tapasztalatokat. Elemeztem a szovjetek afganisztáni, valamint kontrasztként az izraeliek tapasztalatait a palesztin terrorizmus elleni fellépésükben. Ezeket a tapasztalatokat a NATO feldolgozta és felhasználta a biztonsági műveletek tervezéséhez. Megállapítottam, hogy mindkét eltérő területen a legsikeresebb munkafolyamatok a biztonsági erők kombinált és komplex ügynöki információszerző munkái voltak. Ezt követően elemeztem a szövetséges erők többnemzetiségű harci kötelékeinek biztosítási helyzetét, a biztosítási rendszer változtatásának igényét, a kialakított új felkészítési rendszert. Az alfejezetben egyértelműen rámutattam arra, hogy a szövetséges szervezetekben végzett biztonsági munka eltér a hagyományos biztonsági munkavégéstől. A válságkezelő műveletek környezetei eltérőek, más eljárásokat, munkamódszereket is igényelnek, mint a hagyományos hazai biztonsági feladatok. Bemutattam a biztonsági szervezetek műveleti munkáját a műveleti területeken, amelyek szinte az egész biztonsági munkavégés vertikumát felölelik. A munkavégés egyes elemeibe belefoglaltam a hadművelési területeken felmerült általános tapasztalatokat. A biztonsági műveleti munkák bemutatásával és elemzésével igazoltam, hogy az Észak-atlanti Szerződés békefenntartó és válságkezelő műveleteiben csak és kizárólagosan a szövetséges biztonsági szervezetekben lehet eredményes biztonsági munkát végezni.

Bemutattam, hogy a missziókban végzett biztonsági munka lehetőségei, módszerei és tartalma eltérőek a béke, a válság- és a háborús zónákban. A bemutatott biztonsági munka gyakorlata igazolja, hogy a saját csapatok biztonsági védelmét célszerűbb szövetséges biztonsági szervezetbe integráltan végezni, hiszen azokhoz képest a nemzeti oltalmazás minimális lehetőségeket képes ellátni. Az is nyilvánvaló, hogy a biztonsági tisztek felkészülése a szö-

vetséges szervezetekben szélesebb körű több tapasztalatot nyújt, ami hosszabbtávon is előny a nemzeti biztonsági szervezeteknek.

ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

1. Tanulmányoztam, és elemeztem a globális terroristafenyegetéseket, a jelentkező új kihívásokat, a megváltozott terrorizmust. Elemeztem és értékeltem a biztonsági szervek, elsősorban a Katonai Biztonság Hivatal terrorizmussal kapcsolatos legfontosabb feladatait. Vizsgáltam a terrorizmus átfogó megközelítését katonai biztonsági nézőpontból melynek keretében megalkottam és bemutattam a terrorista szervezetek beszerzési modelljeit, a felkészítési és kiképzési munkáikat, valamint a célpontra irányuló felderítő tevékenységüket. Rendszereztem és definiáltam egyes terrorista módszereket, elemeztem a hadművelleti területeken a katonai célpontok ellen végrehajtott támadásaikat mindezekkel növelve katonáink biztonságát

2. Bizonyítottam, hogy a MK Katonai Biztonsági Hivatalának a NATO-hoz való csatlakozásunkat követően megsokszorozódtak a feladatai az országhatáron kívüli nemzetközi katonai műveletekben, valamint, hogy a KBH feladatai szinkronban vannak a NATO biztonsági politikájával. Javaslatot fogalmaztam meg arra, hogy a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok egy szervezetbe kerüljenek integrálásra a fő feladatok elkülönítése mellett, melylyel a szövetséges és a nemzeti missziós feladatok közös végzése jelentősen javítaná a csapatok védelmét.

3. A KBH tapasztalataiból kiindulva empirikus kutatással bizonyítottam, hogy a missziókban szolgálók terrorizmussal kapcsolatos ismeretei hiányosak, noha részükről igény van az átfogóbb ismeretek megszerzésére. A képzés, felkészítés célszerű végrehajtói a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok, módszere pedig egy rendszerbe foglalt terrorizmus elleni program, melynek kereteit meghatároztam.

4. A többnemzeti összhaderőnemi alkalmi kötelékek (CJTF) támogatási rendszerének vizsgálatára alapozva bizonyítottam a biztonsági információszerezés erőfeszítések növelésének szükségességét. Bizonyítottam, hogy a szövetséges biztonsági szervezetekben hatékonyabb biztonsági munkát lehet végezni, mint nemzeti tagozatokban.

AJÁNLÁSOK, JAVASLATOK

Az értekezés felhasználható a *Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség vezetőinek* tájékoztatására a terrorizmus biztonsági szempontú megközelítésével kapcsolatban. Alkalmas arra továbbá, hogy bemutassa és igazolja azt, hogy a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok összevonásával emelkedne a nemzetbiztonsági védelem a missziókban és hatéko-

nyabban tudnánk hozzájárulni a szövetség missziós biztonsági munkáihoz egyaránt. E vonatkozásban célszerű a nemzetbiztonsági törvény változtatása.

Az értekezés igazolja, hogy a missziós feladatokra célszerű egy terrorellenes program létrehozása a Magyar Honvédségben, melyet a katonai nemzetbiztonsági szolgálatoknak kellene összeállítani (terrorfenyegetés, csapatok védelmére vonatkozó tervek ajánlások). A felkészítést ki kell terjeszteni minden magyar szervezetre, személyre, aki feladatot hajt végre a hadműveleti területeken (IRM, Külügy stb.).

A biztonsági szempontú megközelítés egyértelműen ráirányítja a figyelmet arra, a kérdéskörre, hogy a terrorizmus ellen harcban a biztonsági szervezeteknek fokozottabb szerepei jelentkeznek nem csak nemzeti, hanem szövetségi szinten egyaránt, mely csak folyamatosan bővül.

A Katonai Felderítő Hivatal, a Katonai Biztonsági Hivatal, az Információs Hivatal és a Nemzetbiztonsági Hivatal szakemberei számára az értekezés alkalmas, hogy a terrorizmust katonai biztonsági nézőpontból ismertesse, valamint vázolja a biztonsági szervezetek feladatainak egyes részeit, ami a szervezetek közötti kooperációt és a koordinációt javíthatja. A Katonai Biztonsági és a Katonai Felderítő Hivatal azon munkatársainak, akik a missziókkal kapcsolatban feladatokat hajtanak végre a hadműveleti területeken átfogóan, foglalja össze a terrorizmussal kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. Elsőként foglalkozik az anyag a terrorizmus módszereinek a definiálásával, ami minden szervezet részére hasznos lehet az oktatásban. A dolgozat oly módon került összeállításra, hogy a hivatkozott tanulmányokkal együtt, szinte a terrorizmus egész kérdéskörét feldolgozza, katonai és katonai biztonsági nézőpontból.

A Honvédelmi Minisztérium szakemberei számára az anyag alkalmas arra, hogy az MH terrorizmussal kapcsolatos kérdéseit komplexen ismertesse, kiemelve a biztonsági prioritásokat. Alkalmas továbbá arra, hogy megvilágítsa a biztonsági szervezetek feladatait, ezáltal jobban érthetővé tegye a missziókban a KBH részvételét, és feladatait. Fontos szempont, hogy megértesse azt a tényt, hogy a biztonsággal kapcsolatban nem elegendő a KBH jelenlegi kapacitása arra, hogy a saját nemzeti kontingenseink védelmén túl több biztonsági tisztet küldhessen a szövetséges biztonsági műveletekbe, ami hosszabb távon nem kerülhető el.

A Vezérkar tervezői az új típusú kihívások elleni feladatok tervezéséhez és a tisztek továbbképzéséhez használhatják fel a disszertációt. Inspirálhatja továbbá az anyag a döntéshozókat arra, hogy a Magyar Honvédségnél szükséges bevezetni egy Terrorizmus Elleni Programot, melybe a katonai titkosszolgálatok kell, hogy képezzék a gerincet.

Az értekezésben megfogalmazottak felhasználhatóak a terrorizmus elleni harccal kapcsolatos elméleti részek megalapozásához, az ezzel foglalkozó szervezetekben részt vevő állomány ismereteinek bővítéséhez, a tisztek, tiszthelyettesek oktatásához.

Az egyetem doktorandusz hallgatóinak oktatásánál a Hadtudományi alapismeretek és a terrorizmussal összefüggő tantárgyak oktatásához használható az értekezés.

A dolgozat részei felhasználhatók a Vezérkari Tanfolyam hallgatóinak az oktatásában, hiszen a dolgozat egyes részeit a szerző már két előadásban is ismertette a VK tanfolyam hallgatóival.

Az egyetem oktatóinak, doktoranduszainak oktatásában, az új típusú kockázatok, kihívások és fenyegetések, biztonsági szempontú megközelítésében felhasználható fel jól az anyag. Felhasználható az anyag továbbá a nemzetbiztonság alapképzésben a terrorizmus katonai biztonsági ismertetésében, a biztonsági szervezetek munkájának általános ismertetésében.

Az egyetem tiszti hallgatói számára a terrorizmus alapfogalmainak a tisztázásához, a terrorizmus megismeréséhez, felhasználható fel az anyag.

Az egyetem polgári hallgatói szempontjából (főként biztonság és védelempolitikai szakon) az értekezés a terrorizmussal kapcsolatban, általánosságban adhat új ismereteket, melyek biztonsági szempontból felhasználhatók a civil-katonai kapcsolatokban.

A tisztek továbbképzéséhez (tanfolyamszerű és alapképzés), valamint a tiszthelyettesek ismereteinek bővítéséhez szintén felhasználható az anyag.

A törzsek sikeresen hasznosíthatják az anyag egyes részeit a továbbképzések és kiképzési foglalkozások alkalmából.

A csapatok alap- és szakkiképzésének elméleti foglalkozásaiba beépíthetők és felhasználhatók, a dolgozat egyes részei vagy fejezetei.

A disszertációt alkalmasnak tartom a külföldön feladatot végrehajtó magyar katonai kontingensek és egyéb hivatalos magyar szervezetek különösen az afganisztáni, balkáni és iraki hadszíntéren feladatokat ellátók felkészítésében. Alkalmas továbbá az anyag az ENSZ megfigyelői missziókban felkészülő magyar katonák felkészítésére, illetve a szakmai felkészítésük kiegészítésére. Felhasználható az anyag a missziók Force Protection szervezeteinek felkészítésében kiképzésében, valamint a HUMINT feladatokat végrehajtó felderítő katonák felkészítésében kiképzésében.

A dolgozat véleményem szerint felhasználható a hadműveleti területeken a helyi lakossággal hivatalosan kapcsolatba kerülő katonák felkészítésében is.

FELHASZNÁLT IRODALOM

HIVATKOZOTT IRODALOM JEGYZÉKE

AHMED RASID: Taliban, 2001. I.B. Tauris and CO. Ltd. ISBN 0-7615-1968-8; New York 2001,

BERACZKAI ANTAL: Milyen terroristafenyegetésekkel kell számolnunk a jövőben? In: Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, IX. évfolyam, 3. szám, 2005. ISSN 1417-7323.

BERACZKAI ANTAL: A magyar kontingensek nemzetbiztonsági védelmének tapasztalatai. Új Honvédségi Szemle. 2006/6.1. ISSN 1216-7436

BERACZKAI ANTAL: A megelőző készenlét. Válaszok az érzékelt terroristafenyegetésekre. Szakmai Tudományos Közlemények. A KBH és az MH Térképészeti Szolgálatának közös kiadványa. 2006. 05. 31. ISSN 1586-099X.

BOLGÁR JUDIT-SZTERNÁK GYÖRGY: A terrorcselekmények társadalmi és személyiség-lélektani háttere. In: Felderítő Szemle, 2004. 1. sz. ISSN 1588-242x

CRENSHAW, MARTHA: Terrorism in Context. In: University Park, The Pennsylvania State University Press, 1995. ISBN-10: 0271010150

DEZSŐ LAJOS, HAJAS GÁBOR A nemzetbiztonsági tevékenysége vonatkozó jogszabályok. Budapest. 1998. Lap és könyvkiadó kft. ISBN 963 8213 75 2.

DONELLY, CHRIS: A katonák felkészítése a XXI. századra. In: NATO tükrök 2000. nyár/ősz. ISSN 0255-3813

ELY KARMON „Intelligence and the Challenge of terrorism in the 21 st Century.- The Morris E. Curiel Center- Tel Aviv University 1998. pp.114.

FERGUSON AMANDA: Attack Against the U.S. Embassies in Kenya and Tanzania (Terrorist Attacks) Rosen Publishing Group (2002), ISBN 0 823 936 52 X.

GÁLIK ZOLTÁN: A NATO és a terrorizmus elleni harc. In: TÁLAS Péter (szerkesztő): Válaszok a terrorizmusra. SVKH-Chartapress, Budapest, 2002. ISSN 1588-6743

GARNOR, BOAZ: Defining Terrorism: Is One Man's Terrorist Another Man's Freedom Fighter? In: <http://www.ict.org.il/index.php?sid=119&lang=en&act=page&id=5547&str=Is%20One%20Man's%20Terrorist%20Another%20Man's%20Freedom%20Fighter>

GUNARATNA, ROHAN: Inside Al Qaeda – Global Network of Terror. In: Columbia University Press, New York, 2002. ISBN: 9781893554580

HAMAR FERENC, Beraczkai Antal, A radikális iszlám terjedése a Balkánon. MK. KBH. Szakmai Szemle. 2007. ISSN 1785-1181.

Hadtudományi Lexikon, Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 1995. ISBN 963 641 375 4.

Haderő 2013 - A Magyar Honvédség fejlesztésének 2013-ig szóló hosszú távú koncepciója. Védelmi Tervezési Csoportfőnökség, Budapest, 2000. Magyar Hadtudományi Társaság, ISBN 963 04 5226.

Héjja István, A katonai felderítés feladatai a megváltozott nemzetközi körülmények között. KBH Szakmai Szemle. 2005. ISSN 1785-1181.

HOFFMAN BRUCE: Inside terrorism, New York, 2006. Columbia University Press, ISBN: 0231126999

ISTVANOVSZKY LÁSZLÓ: A szervezett bűnözés elleni koordinációs központ helye, szerepe, tapasztalatai a határon átnyúló veszélyek és fenyegetések megelőzésében és kezelésében, KFH, Szakmai Konferencia, 2007, ISSN 1588-242x

JAKUS JÁNOS: Terrortámadás az Egyesült Államok ellen (III.): béketámogató műveletek Afganisztánban, a terrorellenes küzdelem jövője. Felderítő Szemle. 2007.1. ISSN 1588-242X

JIRI MATOUSEK Chemical, biological, radiological and nuclear terrorism: New challenges of crisis management and protection of population. AARMS. 2004.

J. BRUCE AMSTUTZ. (1994); Afghanistan; The First Five Years of Soviet Occupation; ISBN 0 788111-11-6

KIS-BENEDEK JÓZSEF: A nemzetközi terrorizmus jelenlegi tendenciái Európában. In: Felderítő Szemle, 2006 január, V. évfolyam, Különszám. ISSN 1588-242x

KERESZTES TAMÁS. „A béketámogató műveletek felderítő biztosításának öt éves tapasztalatai.” Új Honvédségi Szemle. ISSN: 1216-7436 LX. évfolyam, 2006/6. szám.

KÖSZEGVÁRI TIBOR: A nemzetközi terrorizmus elleni harc elméleti és gyakorlati kérdései. Hadtudományi Tájékoztató, Budapest, 2004/2. ISSN 1419-7758

KÖSZEGVÁRI TIBOR: Biztonság és információ (hír) szerzés. In: Hadtudományi Tájékoztató, 1993/3. ISSN 1419-7758

KŐSZEGVÁRI TIBOR: A katonai felderítés helye, szerepe és problémái a terrorizmus elleni küzdelemben. In: Felderítő Szemle, V. évfolyam, Különszám, 2006. január. ISSN 1588-242x

KŐSZEGVÁRI TIBOR: Hadviselés a XXI. században. In: Hadtudomány, 1999/1. ISSN 1419-7758

KŐSZEGVÁRI TIBOR: A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai. I. rész, ZMNE, Egyetemi jegyzet, Budapest, 2003.

KŐSZEGVÁRI TIBOR, KOVÁCS CSABA: A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai. II. rész, ZMNE, Egyetemi jegyzet, Budapest, 2003.

KŐSZEGVÁRI TIBOR.: A Közép-európai térség és Magyarország biztonságát fenyegető veszélyek az 1990-es években. Bolyai Szemle.2001.X. ISSN 1416-1443

LAKATOS ZSOLT: Terrorizmus – A nemzetbiztonsági szolgálatok átalakításának tapasztalatai. In: Felderítő Szemle, 2006. január, V. évfolyam, Különszám. ISSN 1588-242x

LESSON OF OPERATIONS IN AFGHANISTAN
Conflict Studies Research Centre
ISBNM 1-903584-58-2,1997

MAGYAR KÖZTARSASÁG NEMZETI BIZTONSÁGI STRATÉGIÁJA. (2073/2004. (III.31.) Korm. Határozat.

MAGYAR KÖZTARSASÁG NEMZETI KATONAI STRATÉGIÁJA. 2009.

MARTHA CRENSHAW: Terrorism in context. Pennsylvania State University Press. 1995. ISBN 978-0-271-01015-1

Mc CAULEY, C. (2002). Psychological issues in understanding terrorism and the response to terrorism. In C. Stout (Ed.), The Psychology of Terrorism, Volume III Theoretical Understandings and Perspectives, pp. 3-30. Westport, CN: Praege ISBN:0195172493

COMPLEX IRREGULAR WARFARE: „The Face of Contemporary conflict.”Military Ballance 2005-2006, ISSN 0459-7222

PADÁNYI JÓZSEF, Az MH lehetséges feladatai a terrorizmus elleni harcban – pályázat - ZMNE. 2003. írja, hogy „A szakemberek véleményére alapozva, a katonai erő is lehet a terrorcselekmények célpontja.”

RESPERGER ISTVÁN: A fegyveres erők megváltozott feladatai a katonai jellegű fegyveres válságok kezelése során. Doktori Értekezés, Budapest, 2001.

STEFÁN GÉZA: A terrorizmus és a hadsereg. BM Szakmai Szemle. ISSN 1785-1181

SZABÓ MIKLÓS: A terrorcselekmények elhárításának időszerű kérdései, különös tekintettel a polgári repülés-védelemre. Doktori PhD értekezés 2007.

SZABÓ ERVIN ANTAL, Kaszkadőrök: Az állambiztonság különleges alakulatai Afganisztánban szereztek harci tapasztalatot. KBH. Szakmai Szemle. ISSN: 1785-1181, 2005.

SZTERNÁK GYÖRGY: A válságkezelés, a fegyveres erők megváltozott feladatai. Egyetemi jegyzet, Budapest, 1994.

SZTERNÁK GYÖRGY: Szélsőséges, erőszakos szervezetek mint a demokratikus társadalmak egyik fő veszélyforrása. KFH. Szakmai Konferencia, 2007. ISSN 1588-242x

TÁLAS PÉTER: Válaszok a terrorizmusra, avagy van-e út az afganisztáni „vadászattól” a fenntartható globalizációig

TARJÁN ISTVÁN: A katonai elhárítás helye, szerepe és problémái a terrorizmus elleni harcban
In: Felderítő Szemle, V. évfolyam, Különszám, 2006. január. ISSN 1588-242x

TÖRVÉNY A NEMZETBIZTONSÁGI SZOLGÁLTOKRÓL.1995.évi.CXXXV. tv.

US FIELD MANUAL FM-34-Counterintelligence-STANAG. 2363

VALENTIN RUNOV: The Soviet Afghan war, University Press of Kansas, 2002. ISBN 1-903584-58

ELEKTRONIKUS IRODALOM

A Szövetség Stratégiai Konceptiója 1999. 04. 23-24. Washington D. C., NATO Tükör 1999. nyár 2. szám. In: <http://www.nato.int/docu/pr/1999/p99-065e.htm>

Az EU terrorizmus elleni válaszlépései tevékenységi területeként. In: http://europa.eu/documents/comm/index_hu.htm

Az Európai Unió képviselői 2003-ban több levélbombát kaptak. http://www.novinite.com/view_news.php?id=29452

ACTIV ISLAMIC YOUTH ORGANISATION (AIO) <http://www.aio.ba>

Bin-Ladin, Nuclear Weapons," <http://www.muslimmag.org>

CRENSHAW MARTHA. 1998. "The Logic of Terrorism: Terrorist Behavior as a Product of Choice." *Terrorism and Counter Terrorism*. 2(1): 54-64. <http://www1.huntingdon.edu/jlewis/FOIA/Framp05/FarqM.arthaCrenshaw.htm>.

Exchange Nuclear Weapons for Drugs," *Al-Sharq al-Awsat*, December 24, 2000, <http://www.asharqalawsat.com>.

IRA és ETA: terrorizmus Európában. In: <http://www.origo.hu/tudomany/tarsadalom/20011106iraes.html>. 2006. 02. 04.

GARNOR, BOAZ: Defining Terrorism: Is One Man's Terrorist Another Man's Freedom Fighter? In: <http://www.ict.org.il/index.php?sid=1119&lang=en&act=page&id=5547&str=Is%20One%20Man's%20Terrorist%20Another%20Man's%20Freedom%20Fighter?>

GREGORY DREJEJIAN „Infiltrating Al-Kaida: The Turkish View” www.belgraviadispatch.com/archives/004795.html

HAMAS Kassam rockets. http://en.wikipedia.org/wiki/Qassam_rocket

HOLGER STARK „Deep under cover in Al-Qaida” www.insaf.pk/forum/tabid/53/forumid/1/postid/51944/view/topic/ptarget/51944/Default.aspx

IC21: The Intelligence Community in the 21st Century; XII. Intelligence Centers. In: <http://www.access.gpo.gov/congress/house/intel/ic21/ic21012.html>

IZSA JENŐ: Javaslatok a nemzetbiztonsági / titkosszolgálati stratégia kidolgozásához. In: *Hadtudomány*, XVII. évfolyam, 1. szám, 2007. március. http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2007/1/2007_1_4.html

NASIRI, OMAR: Inside the Jihad: My Life with Al Qaeda: A Spy's Story. Perseus Publishing Books, November, 2006., In: <http://www.fn.hu/index.php?id=1&cid=156034>

NBH évkönyv-2006 In: <http://www.nbh.hu/evk2006/06-0041.htm>

Nagy-Britannia terrorellenes intézkedései. <http://www.counter-terrorism-law.org/Carliledefterror1.htm>

National Security Research Division. al Kaida Terrorists Selection and Recruitment http://www.rand.org/pubs/reprints/2006/RAND_RP1214.pdf

Michael Hayden CIA igazgatója, „Az Iráni politika célja, hogy minél több amerikaiat öljenek meg Irakban azért, hogy távozásra kényszerítsék az agresszort.” <http://www.foxnews.com/printerfriendlystory/0,3566,353509,00html>

MI5 SECURITY SERVICE. International Terrorism/Al Qaida mhtml: file://F:/MI5 Terrorist training.mht

PADÁNYI JÓZSEF: A nemzetközi katonai műveletek műszaki támogatásának tapasztalatai. In: http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2005/4/2005_4_19.html.

SCHMID, A.P.: Terrorizmus definíció In: *The Criminology of Terrorism: History, Law, Definitions, Typologies*. In: <http://faculty.newc.edu/TOConnor/429/429lect01.htm>

TÁLAS PÉTER: A nemzetközi terrorizmus és a szervezett bűnözés hatása a nemzetközi biztonságra és Magyarország biztonságára. In: http://www.mtaki.hu/docs/all_in_one/talas_peter_nemzetkozi_terrorizmus.pdf

Terrorism definitions In: <http://www.pa-aware.org/what-is-terrorism/pdfs/B-2.pdf>

„Taleban Spokesman Says NATO Soldier Taken Hostage in Afghanistan ... Afghanistan captured a NATO soldier in southern Helmand province on Tuesday. ... www.voanews.com/english/archive/2007-06/2007-06-13-voa45.cfm?textmode=1 - 28k -

US Army, Field Manual-Interim 3-07.22 Counterinsurgency Operations. In: <http://www.fas.org/irp/doddir/army/fmi3-07-22.pdf>

Unified Blade <http://www.jfcb.nato.int/htm/visitors/ns/2006/11/ns4.htm>

NEM HIVATKOZOTT IRODALOM JEGYZÉK

ALLEN CHARLES: God's terrorits, New York 2006. Little Brown Group Books. ISBN-10: 0349118795

BALI JÓZSEF: A biztonság-és védelempolitika és a terrorizmus összefüggései a védelmi tervezés folyamatában. In: Felderítő Szemle, 2006. január, V. évfolyam, Különszám. ISSN 1588-242x

BERACZKAI ANTAL: A terrorizmus és a média. Kard és Toll. 2006/2. ISSN 1587-558X.

BERACZKAI ANTAL: A megelőző készenlét. Válaszok az érzékelt terroristafenyegetésekre. Szakmai Tudományos Közlemények. A KBH és az MH Térképészeti Szolgálatának közös kiadványa. 2006. 05. 31. ISSN 1586-099X.

BARNETT, P. M. THOMAS: The Pentagon's New Map: War and Peace in the Twenty-First Century. G. P. Putnam's Sons, New York, 2004.

BURKE, JASON: al-Kaida. A terror árnyéka. In: HVG Kiadói Rt., Budapest, 2004. ISBN: 9637525580

BING WEST: Counterinsurgency, Lessons from Iraq. Military Review, March-April 2009.

CRENSHAW, MARTHA: Terrorism in Context. In: University Park, The Pennsylvania State University Press, 1995. ISBN-10: 0271010150

DEÁK PÉTER: A biztonságot fenyegető kihívások, konfliktusok, válságok, háborúk. In: Védelmi Tanulmányok 1997/3. ISSN 1416-1443.

FARSON STUART A, DAVID STAFFORD, WESLEY K WARK Security and intelligence in a changing world: new perspectives for the 1990s. Published by: Routledge 1991. ISBN: 978-0-7146-3395-4

FERGUSON AMANDA: Attack Against the U.S. Embassies in Kenya and Tanzania (Terrorist Attacks) Rosen Publishing Group (2002), ISBN 0 823 936 52 X.

FUCSKU SÁNDOR: A válságkezelő műveletekben részt vevő magyar kontingensek terrorfenyegetettsége, a felderítő csapatok különleges felderítő képességei. In: Felderítő Szemle, 2006. január, V. évfolyam. ISSN 1588-242x

GÁLIK ZOLTÁN: A NATO és a terrorizmus elleni harc. In: TÁLAS Péter (szerkesztő): Válaszok a terrorizmusra. SVKH-Chartapress, Budapest, 2002. ISSN 1588-6743

GLASENAPP, VON HELMUTH: Az öt világvallás. Akkord kiadó, München, 2005. ISBN 963 9429 73 2

GANOR BOAZ „Terrorism in the post cold war era”. The counter terrorism puzzle ISBN-13: 9781412806022 2005

GYURGYAK JANOS: Szerzők, szerkesztők kézikönyve, OSIRIS Budapest. 2006.

Hadtudományi Lexikon, Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 1995. ISBN 963 641 375 4.

HAIG ZSOLT: A terrorizmus újszerű módszerei és eszközei. In: Felderítő Szemle, V. évfolyam, Különszám, 2006. január. ISSN 1588-242x

Haderő 2013 - A Magyar Honvédség fejlesztésének 2013-ig szóló hosszú távú koncepciója. Védelmi Tervezési Csoportfőnökség, Budapest, 2000. Magyar Hadtudományi Társaság, ISBN 963 04 5226.

HÉJJA ISTVÁN: A felderítő képzés szintje és követelményei a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen. A katonai nemzetbiztonsági szolgálatok képzési igényei és az egyetemi képzés közötti összhang - Egyetemi jegyzet - ZMNE, Budapest, 2000.

HUNTINGTON SAMUEL: A katona és az állam Bp. 1994. Zrínyi Kiadó – Atlanti Kutató és Kiadó; ISSN 1585-4167

HUNTINGTON, SAMUEL P.: A civilizációk összeütközése és a világrend átalakulása Európa Kiadó, Budapest, 1998. ISBN 0-7432-3149-X

JAKUS JÁNOS: Terrortámadás az Egyesült Államok ellen (III.): béketámogató műveletek Afganisztánban, a terrorellenes küzdelem jövője. FelderítőSzemle.2007.1. ISSN 1588-242X

JAKUS JÁNOS: A terrorizmus elleni küzdelem katonai aspektusai. Új Honvédségi Szemle.2004. ISSN 1216-7436

J. BRUCE AMSTUTZ.(1994); Afghanistan; The First Five Years of Soviet Occupation; ISBN 0 788111-11-6

KATONA MAGDA: Az al-Kaida metamorfózisa 2001. szeptember 11-e után. In: Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, IX. évfolyam, 3. szám, 2005.

KIS-BENEDEK JÓZSEF: A nemzetközi terrorizmus jelenlegi tendenciái Európában. In: Felderítő Szemle, 2006 január, V. évfolyam, Különszám. ISSN 1588-242x

KŐSZEGVÁRI TIBOR: A nemzetközi terrorizmus elleni harc elméleti és gyakorlati kérdései. Hadtudományi Tájékoztató, Budapest, 2004/2. ISSN 1419-7758

KŐSZEGVÁRI TIBOR: Biztonság és információ (hír) szerzés. In: Hadtudományi Tájékoztató, 1993/3. ISSN 1419-7758

- KŐSZEGVÁRI TIBOR: A katonai felderítés helye, szerepe és problémái a terrorizmus elleni küzdelemben. In: Felderítő Szemle, V. évfolyam, Különszám, 2006. január. ISSN 1588-242x
- KŐSZEGVÁRI TIBOR: Hadviselés a XXI. században. In: Hadtudomány, 1999/1. ISSN 1419-7758
- KŐSZEGVÁRI TIBOR: A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai. I. rész, ZMNE, Egyetemi jegyzet, Budapest, 2003.
- KŐSZEGVÁRI TIBOR, KOVÁCS CSABA: A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai. II. rész, ZMNE, Egyetemi jegyzet, Budapest, 2003.
- KŐSZEGVÁRI TIBOR.: A Közép-európai térség és Magyarország biztonságát fenyegető veszélyek az 1990-es években. Bolyai Szemle.2001.X. ISSN 1416-1443
- KRIZMANITS JÓZSEF: Kérdések a biztonságpolitika témakörében. In: Biztonságpolitika és terrorizmus, II. évfolyam, 1. szám, 2002. január. ISSN 1585-4167
- LESSON OF OPERATIONS IN AFGHANISTAN
Conflict Studies Research Centre
ISBNM 1-903584-58-2,1997
- MIKE CRAWSHAW: Comprehensive approach to modern conflict. Afghanistan and beyond. Quarterly journal. Volume.VI, number 2. 2007.
- MARTHA CRENSHAW: Terrorism in context. Pennsylvania State University Press. 1995. ISBN 978-0-271-01015-1
- MICHAEL J.FLYNN: Installation Antiterrorism Force-Protection Planning. Military Review.Dec.2001. ISSN 0026-4040
- Mc CAULEY, C. (2002). Psychological issues in understanding terrorism and the response to terrorism. In C. Stout (Ed.), The Psychology of Terrorism, Volume III Theoretical Understandings and Perspectives, pp. 3-30. Westport, CN: Praeger ISBN:0195172493
- COMPLEX IRREGULAR WARFARE: „The Face of Contemporary conflict.”Military Ballance 2005-2006, ISSN 0459-7222
- NAGY LÁSZLÓ: A terrorizmus jellege napjainkban. In: Felderítő Szemle, V. évfolyam, Különszám, 2006. január. ISSN 1588-242x
- NETANJAHU, BENJAMIN: Harc a terrorizmus ellen. Alexandra Kiadó, Pécs, 1995. ISBN, 963 367
- N. RÓZSA ERZSÉBET: Hogyan látja az iszlám a kereszténységet? In: Limes, 2003, 1. szám.
- PADÁNYI JÓZSEF: A Magyar Honvédség lehetőségei a terrorizmus elleni harcban. In: Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, IX. évfolyam, 3. szám, 2005.
- PADÁNYI JÓZSEF, Az MH lehetséges feladatai a terrorizmus elleni harcban -pályázat- ZMNE. 2003. írja, hogy „A szakemberek véleményére alapozva, a katonai erő is lehet a terrorcselekmények célpontja.”
- PAUL WILLIAMS, The Al Qaeda Connection : International Terrorism, Organized Crime, and the Coming Apocalypse, New York Times, ISBN: 1-59102-349-1
- RESPERGER ISTVÁN: A fegyveres erők megváltozott feladatai a katonai jellegű fegyveres válságok kezelése során. Doktori Értekezés, Budapest, 2001.
- ROSTOVÁNYI ZSOLT: Az Iszlám világ és a Nyugat. Interpretációk összecsapása, avagy a kölcsönös fenyegetettség mítosza és valósága. In: Corvina Kiadó, Budapest, 2004.ISBN: 9631354148
- ROBERT SPENCER: The truth about Muhammad: Founder of the world's most intolerant religion. 2006. ISBN-13: 9781596985285
- ROHAN GUNATATNA,„Inside Al Qaida,global network of terror” 2002.Columbia University Press. pp. 71-84 ISBN 82-464-
- SETH G. JONES: Counterinsurgency in Afghanistan. National Defense Research Institute. 2008. ISBN: 978-0-8330-4133-3.
- STEFÁN GÉZA: A terrorizmus és a hadsereg. BM Szakmai Szemle. ISSN 1785-1181
- SAGEMAN, MARC: Understanding terror networks. In: University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 2004. ISBN-10: 0812238087
- SIPILA JONAS: Terrorism and counter-terrorism: impact on defence and other security systems. ISSN 9781405139427
- SZTERNÁK GYÖRGY – KISS ZOLTÁN LÁSZLÓ: Vázlat a terrorizmus szociológiai aspektusainak vizsgálatához. In: Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények, IX. évfolyam, 3. szám, 2005.
- SZTERNÁK GYÖRGY: A válságkezelés, a fegyveres erők megváltozott feladatai. Egyetemi jegyzet, Budapest, 1994.
- SZTERNÁK GYÖRGY: Szélsőséges, erőszakos szervezetek mint a demokratikus társadalmak egyik fő veszélyforrása. KFH. Szakmai Konferencia, 2007. ISSN 1588-242x
- SZOKOLAI GÉZA: Terrorizmus: célok és célpontok, Cedit.200.Kft.
- SZOKOLAI GÉZA: Autóban elhelyezett pokolgépek története,Cedit 200.Kft.
- SZOKOLAI GÉZA: Robbanó postai küldemények: álcázott eszközök, Cedit 2000.Kft.
- SZOKOLAI GÉZA: Bombafenyegetések biztonsági válságai. Cedit.2000.Kft. 2001.

TÁLAS PÉTER: A civil társadalom – és a terrorizmus elleni harc. In: Felderítő Szemle, V. évfolyam, Különszám, 2006. január. ISSN 1588-242x

TÁLAS PÉTER: Válaszok a terrorizmusra, avagy van-e út az afganisztáni „vadászattól” a fenntartható globalizációig

TÖRVÉNY A NEMZETBIZTONSÁGI SZOLGÁLTOKRÓL.1995.évi.CXXXV. tv.

TOWNSHEND, CHARLES: Terrorism: A very short introduction, Oxford 2002.ISBN: 0192801686

YORAM SCHWEITER, Shaul Shay „An expected surprise-The September 11th attacks in the USA and their Ramification” IDC- ICT publications

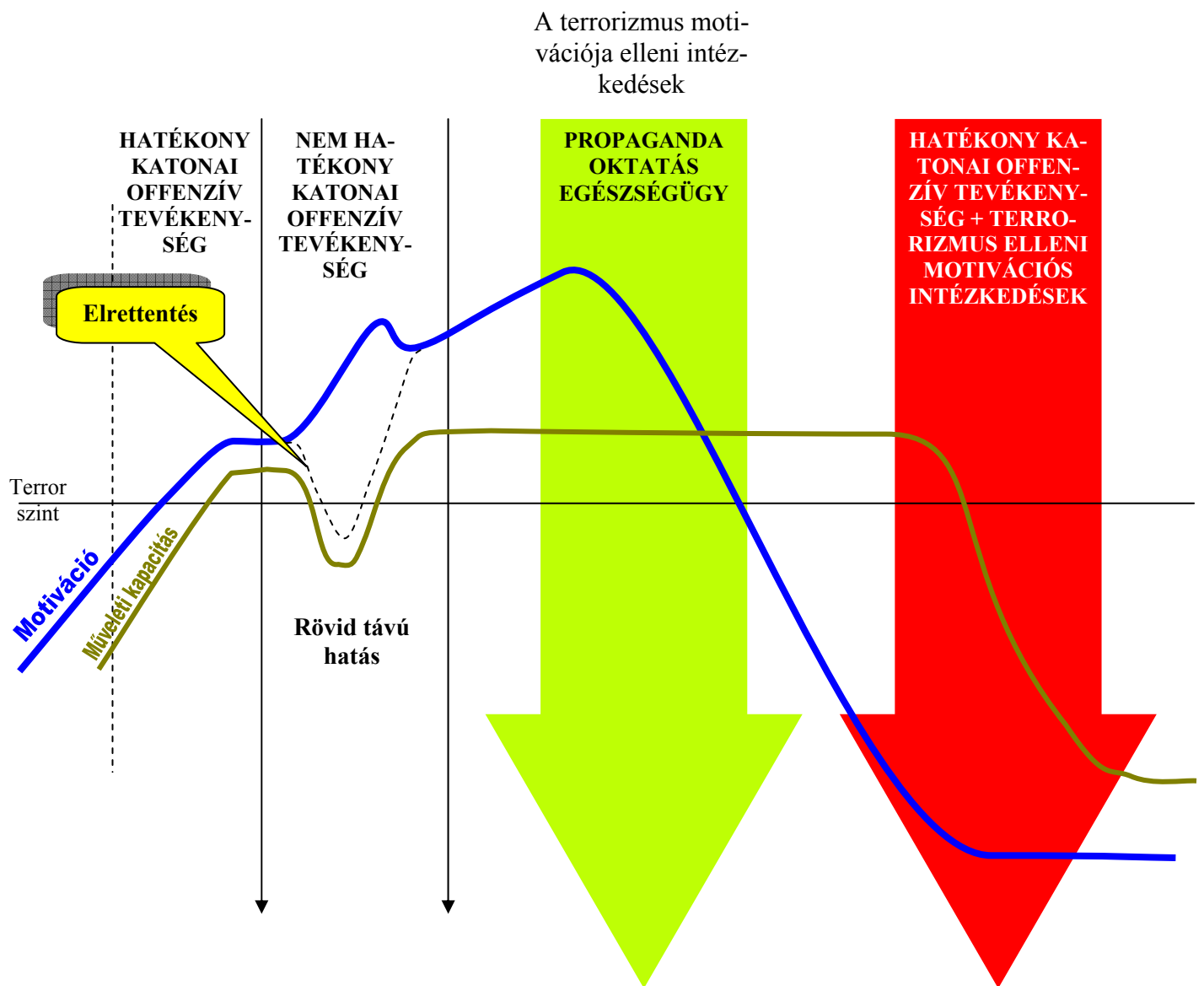

MELLÉKLETEK JEGYZÉKE

1. számú melléklet: TERRORIZMUS MOTIVÁCIÓS ÁBRA.
2. számú melléklet: AFGANISZTÁNBAN, ILLETVE IRAKBAN MŰKÖDŐ TERRORISTA CSOPORTOK FELÉPÍTÉSE.
3. számú melléklet: RADIKÁLIS ISZLÁM TERRORSZERVEZETEK BESZERVEZÉSI MODELLJEI
4. számú melléklet: REPRESENTATÍV KÉRDŐÍV
5. számú melléklet: TERRORIZMUS ELLENI PROGRAM VÁZLATA

Terrorizmus = motiváció + műveleti kapacitás

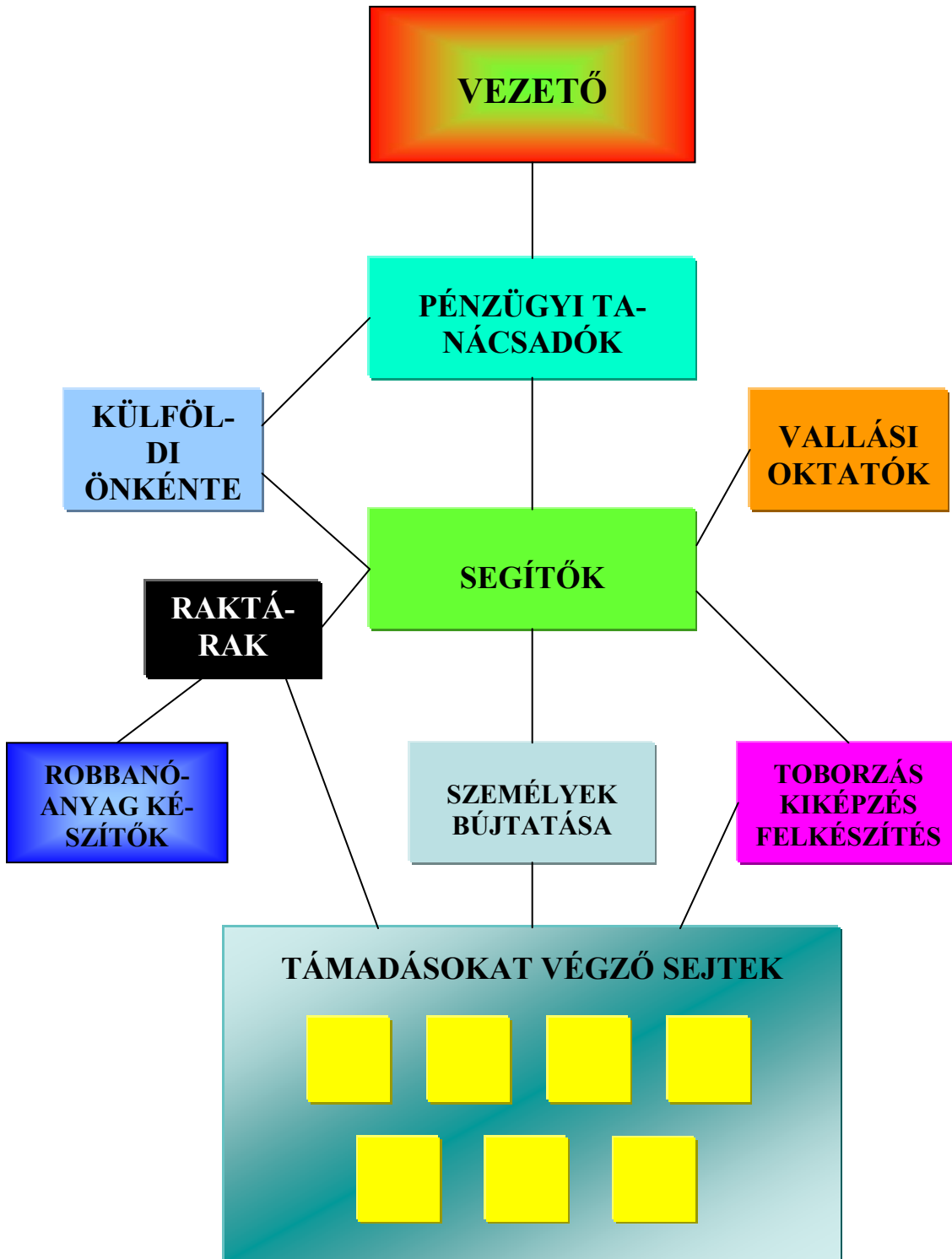
Forrás: Boaz Ganor, Terrorism in the Post-Cold war Area, COE DAT Publication number.2006/39. p.30.

Afganisztánban, illetve Irakban működő terrorista csoportok felépítése

(változat)

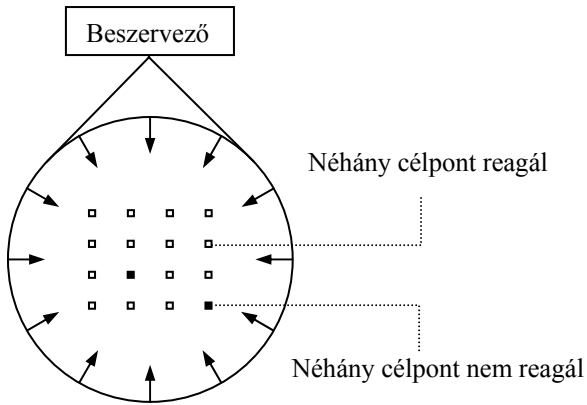
Beraczkai Antal 2008.

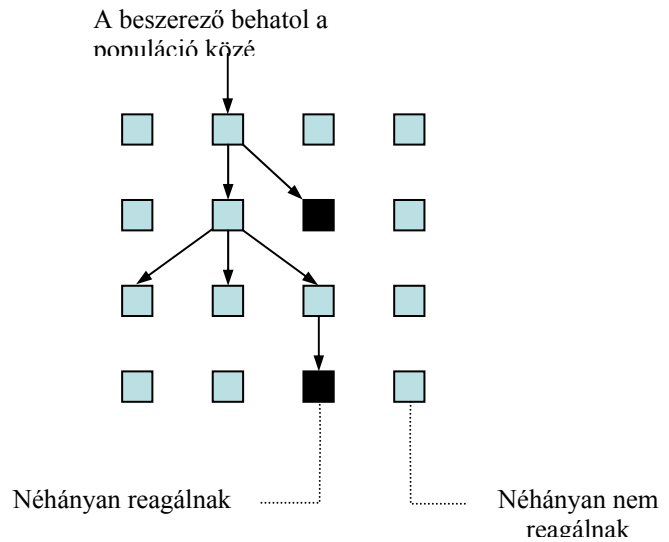
Iszlám ideológiát valló terrrorszervezetek beszerzési modelljei

Forrás: Al-Qaida Terrorist Selection and Recruitment. Forensic Science Communications (ISSN 1528-8005) Chapter V. 73.p

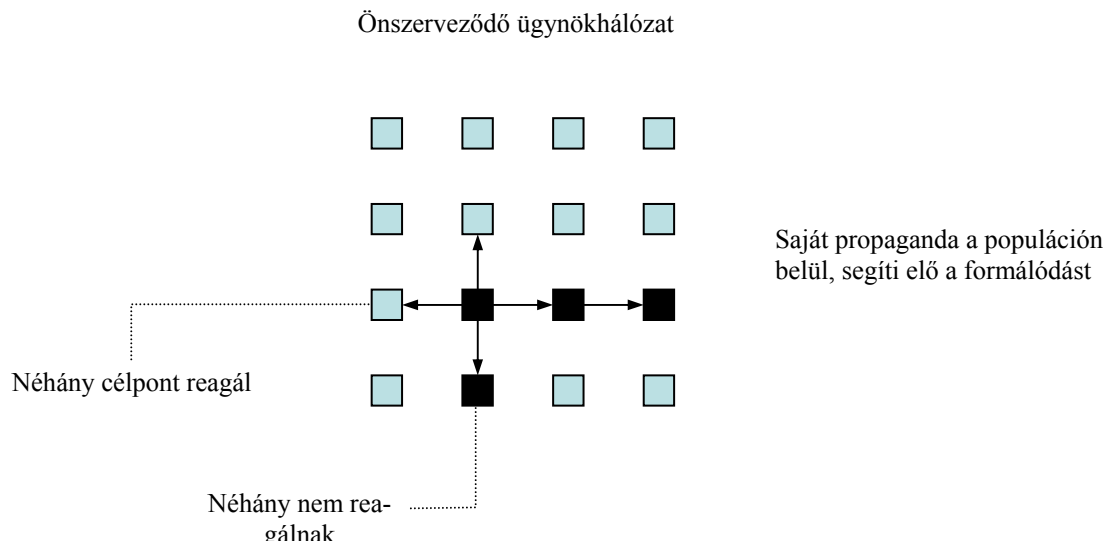
1.

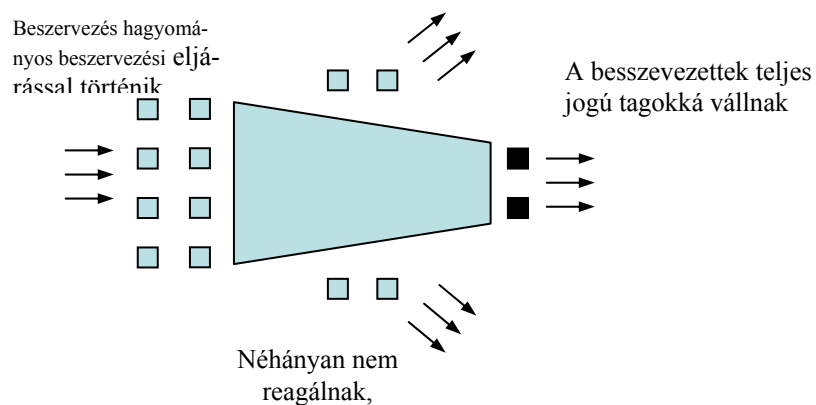
2.

3.

4.

Reprezentatív kérdőív

(Készítette: Beraczkai Antal)

1. Ön szerint Magyarország veszélyeztetett e terrortámadásokkal szemben?
- Igen 14,9 %.
  - Egyáltalán nem. 23,8 %
  - Kis mértékben 61 %**

A válaszadók feltehetően katonai tapasztalataikból is kiindulhattak akkor, amikor az Igen választ fogalmazták meg. Az egyáltalán nem jelentős arány, hiszen a válaszadók egy negyede gondolkodik így. A kismértékben dominancia arra utal, hogy a katonáink, akik már missziókat teljesítettek nem vetik el egy esetleges hazai terroristatámadás lehetőségét sem.

2. Ön szerint a Magyar Honvédség alakulatai veszélyeztettek a terrortámadásokkal szemben?
- Igen 10,4 %
  - Nem 5,9 %
  - Kis mértékben 26,8 %
  - Egyáltalán nem 3 %
  - Csak a külföldön feladatot teljesítők 53,7 %**

A válaszadók nagy többsége veszélyeztetve látja a MH alakulatait terrortámadásokkal szemben, a domináns vélemények a hadművelleti területeken szolgáló alakulatainkat látja kizárólag veszélyeztetve. Az egyáltalán nemmel válaszolók száma elenyésző.

3. Ön szerint mi a terror elhárítás?
- A terrorcselekmények időben történő felderítése és megelőzése 92 %**
  - A terroristák felderítése és őrizetbe vétele 5,9 %
  - A terrorista szervezetek megsemmisítése 1,4 %
  - A terrorista kiképző központok megsemmisítése 0 %

A válaszadók helyesen értékelték a terrorelhárítás feladatát, ami a cselekmények időben megbízható módon való felderítésére irányul, hogy az alakulatok és személyek ne válhassanak a cselekmények alanyává. Az arány megnyugtatóan önmagáért beszél.

4. Ön szerint mi a terror felderítés?
- A terroristák felderítő tevékenysége a támadásra kiválasztott célpontra irányulva. 5,9 %
  - A terrorista szervezetek tagjainak azonosítása, szándékaik céljaik és képességük felderítése 83 %**
  - A terrorcselekmények bekövetkezése esetén a károk pontos megállapítása, a védelmi intézkedések fokozása 1,4 %
  - Annak a megállapítása, hogy egy végrehajtott támadást mivel, milyen módon kik követték el, és mik voltak az elősegítő körülmények. 8,9 %

A válaszadók 83% a helyesen jelölte meg a kérdésre a választ, a két nagyobb % jelzi, hogy azért majdnem 20% keverte a fogalomhoz tartozó információkat.

5. Ön szerint mik tartoznak a terrormegelőző intézkedések közé?
- Őrzés védelem fokozása 11,9 %
  - Felkészítés alaposága megelőző rendszabályok oktatása és bevezetése 62,6 %**
  - Ellenőrző áteresztő pontok felállítása és üzemeltetése 8,9 %
  - A terrorista módszerek alapos elemzése 16,4 %

A válaszadók nagy része a felkészítésre helyezte a nagyobb hangsúlyt. A terrorista módszerek eljárások alapos elemzésére adott viszonylag nagyszámú válasz mutatja, hogy sokan ezt fontosnak tartják a megelőző intézkedések között, tehát későbbi oktatása elemzése a témának célszerű lenne a felkészítés rendszerében.

6. Ön szerint a külföldön szolgálatot teljesítő magyar katonai missziókat fenyegetheti e terrortámadás?
- Igen 59,7 %**
  - Nem 13,4 %
  - Kismértékben 22,9 %
  - Egyáltalán nem 4 %

A külföldön szolgálatot teljesítő katonai alakulataink a válaszadók mintegy 60 % szerint fenyegetett a terroristatámadások által, még akkor is, ha egyes területeken már konszolidáltak a viszonyok évek óta, mint Bosznia Hercegovina vagy mint például Koszovó.

7. Ön szerint elegendő felvilágosítást - oktatást kapott általánosan vagy a missziókba történő kiküldése előtt a terrorista szervezetekről, módszereikről és a terror ellen ható rendszabályokból.
- Egyáltalán nem kaptam 8,9 %
  - Kaptam, de szerintem nem elegendőt 77,6 %**
  - Mindenre kiterjedő részletes tájékoztatást kaptam 9,1 %
  - Ilyen jellegű felkészítésről nem is hallottam 4,4 %

Katonáink nagy része bár kapott terrorellenes felkészítést az alakulatánál, azonban a magas szám arra utal, hogy további igény merül fel arra, hogy alaposabb felkészítésben részesüljenek. Az egyáltalán nem kaptam válasz, abból adódhat, hogy sokszor a kontingensek összeállításánál más alakulatoktól is érkeznek katonák, akik esetleg később kapcsolódhattak a kiképzésbe.

8. Tisztában van e/ volt e azzal, hogy a hadműveleti területeken milyen terrorszervezetek milyen típusú támadásaival kell/ kellett számolnia? Erre vonatkozóan elegendő felkészítést kapott e biztonsága érdekében?
- Nem kaptam 10,4 %
  - Kaptam de szerintem nem elegendőt 76,1 %**
  - Kaptam, ami szerintem elegendő 11,9 %
  - Mindenre kiterjedő felkészítést kaptam 1,4 %

A későbbi terrorellenes felkészítésekben különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a műveleti területekre készülő állomány a térségben működő terrorista szervezetekről és azok módusz operandijáról megfelelő tájékoztatást kapjon.

9. A felkészítés eredményeként voltak e kétségei azzal kapcsolatban, hogy a terrorista támadások kísérőjelenségeit időben azok bekövetkezése előtt megfelelően felismeri?
- Igen 37,4 %
  - Egyáltalán nem 14,9 %
  - Bizonytalan voltam 47,7 %**

Az igen és a bizonytalan válaszok kétséget kizáróan mutatják, hogy ez a terület is komoly további felkészítést igényel, hiszen ez egy szerves része, hogy katonáink időben tudják észlelni, és kétséget kizáróan felismerni a terroristatámadások előtti kísérőjelenségeket.

10. Volt e félelme valaha, hogy ön vagy családtagjai terrorista támadás alanyává válhatnak?
- Meg sem fordult a fejemben 68,6 %**
  - Igen aggódtam néha 31,4 %
  - Folyamatosan aggódtam emiatt

Úgy gondolom, hogy egy felkészítésben fontos szerepet kell, hogy kapjon a pszichológiai szolgálat is, hiszen mint a kérdésre adott válaszok is mutatják elég nagy számban katonáinkat, foglalkoztatta vagy időről időre foglalkoztatja, hogy terrorcselekmény áldozatává válhat.

11. Bármilyen terrorizmussal kapcsolatos információ észlelése esetén tudja/ tudta-e, hogy mit szükséges tennie?
- Tudtam 40,7 %**
  - Gondoltam 34,3 %
  - Nem tudtam 1,4 %
  - Bizonytalan voltam/vagyok benne 23,8 %

A kérdésre adott válasz gondoltam és bizonytalan voltam/vagyok benne együttes aránya nem elfogadható a hadműveleti területre készülő a terrorizmus elleni harcban is szerepet vállaló alakulatainknál. Így ezeket a kérdéscsoportokat is külön témaként kell megfogalmazni a jövő terrorizmus ellenei biztonsági felkészítésekben.

12. Ön szerint a terrormegelőző felkészítés alapos és rendszerbe foglalt?

1	2	3	4	5
nem volt felkészítés 10,4 %	hiányos volt a felkészítés 68,6 %	Elegendőnek tartottam 16,4 %	jó színvonalú részletes volt 2,9 %	kiváló felkészítést kaptam 1,4 %

A válaszra adott százalékos arány alapján egyértelmű az, hogy a katonáknak nagyobb az igénye egy bővebb a terrorellenes felkészítésre.

13. Ön a felkészítéshez tudna e saját tapasztalataiból elképzeléseiből hozzátenni?
- igen (kérjük, fejtse ki röviden, hogy mit?)

A sok nem mellett néhány válasz:
 „erre szerintem, nem lehet teljesen felkészülni”
 „pontos felkészítő tájékoztatást kellene adni az adott országban tevékenykedő terrorista szervezetekről”
 „javaslom, hogy a katonák felkészítésénél használjanak a terrortámadások következményeit bemutató médiát is, ez jobban meggyőzi őket és nagyobb óvatossággal vesznek részt missziókban”.

- Nem

14. Speciális beosztásban kapott-e Ön külön terrormegelőzésre irányuló felkészítést és azt elegendőnek tartotta e?

- kaptam, ami szerintem elegendő volt 7,4 %
- egyáltalán nem kaptam 52,4 %**
- csak rövid figyelemfelhívó felkészítést kaptam 37,3 %
- nagyon részletes hasznos felkészítést kaptam 2,9 %

A missziókban sok olyan beosztás van, amire alaposabban fel kell készíteni az állományt, pl. az őrállománynak, a járőröknek a terrorista felderítést célszerű alaposabban oktatni, hiszen ők azok, akik elsősorban észlelhetik ezeket.

15. Valaha a szolgálat teljesítése során megfordult e a fejében, hogy Ön is áldozata lehet terroristatámadásnak?

- Igen 47,7 %
- Nem 52,2 %**

A kérdés kapcsolódik a 10es kérdéshez. A pszichológiai felkészítés nélkülözhetetlen a terror-ellenes felkészítésekben.

16. Kapott e Ön felkészítést arra, hogy mit tegyen ha terrortámadás éri alakulatát?

- Igen 44,7 %**
- Igen de szerintem nem elegendőt 44,7 %**
- Egyáltalán nem 10,6 %

Összességében a 89 % megnyugtató arányt jelez, viszont a további igény is megmutatkozik ezzel kapcsolatban.

17. Ön szerint az MH-ről az alakulatokról nyíltan hozzáférhető információkat felhasználhatják e a terroristák esetleges támadásaikhoz, célpontválasztásukhoz?

- Igen, mert ez segít számukra összegyűjteni az adatokat a támadásukhoz. 42,2%
- Nem az ilyen információkkal nem sokra mennek 13,4 %
- Szerintem más módszerekkel dolgoznak 44,7 %**

A kérdésre adott 42,2% mutatja, hogy a katonák szerint a nyílt információk hozzájárulhatnak a terroristák célpontjairól való információgyűjtéséhez.

18. Egyetért e Ön azzal, hogy sok a nyíltan kint lévő információ? Ön terrormegelőzés szempontjából szabályozná ezeket a területeket?

- Igen szerintem sok a feleslegesen kinnlevő információ egy fegyveres szervezetnek védenie kell magát, át kell gondolni, hogy milyen információt adunk ki nyíltan. szabályoznám a területet. 80,5 %**
- Nem szerintem a nyíltság a demokrácia terméke, nem kell szabályozni 19,5 %

Ezt ebből a szempontból a hadműveleti területen, de a hazai területen is érdemes alaposabban figyelemmel kísérni, szabályozni a jövőben.

19. Ön milyen véleménye szerint feleslegesen kint lévő információkkal találkozott? Kérem, soroljon fel néhányat:

- Ki hol mire készül, és mikor
- Előjárók a NET en fényképpel, missziók a NET en.
- Őrzés védelmet ellátók összetétele
- KMZ ről képek adatok időpontok kerülnek nyilvánosságra
- Alakulatok mozgásai nagy sajtónyilvánosságot kapnak

20. Ön szerint a hadseregben melyik szervezet feladata a terrorcselekmények felderítése és elhárítása?

- A hadseregben ilyen szervezet nincs, a Rendőrség végzi ezt a feladatot 4,4 %
- A Magyar Köztársaság Katonai Biztonsági Hivatala hatásköre. 53,7 %**
- A Magyar Köztársaság Nemzetbiztonsági Hivatala hatásköre. 40,2 %
- A Katasztrófavédelem feladata 1,5 %

Az 1995 évi CXXV. Törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról egyértelműen a KBH hatáskörébe sorolja a kérdésben szereplő feladatokat. A katonai állomány alaposabb biztonsági oktatásában erről lényeges, hogy további felkészítést, felvilágosítást kapjon.

21. Ön szerint a külföldön szolgálatot teljesítő katonai szervezetek ellen milyen terrorista támadásokkal lehet leginkább számolni? Kérem, hogy csak egyet jelöljön meg.

- Orvlövész- belövésekkel 10,4 %
- Emberrablásokkal 2,9 %
- Öngyilkos merényletekkel 10,4 %
- Gépkocsiba rakott robbanóanyag felrobbantásával 16,4 %
- Utak mellé telepített időzített vagy távirányított bombákkal 59,9 %**
- Biológiai vagy kémiai anyagok alkalmazásával 0 %

A válaszok aránya a hadműveleti területeken a legnagyobb veszélyeztetést mutatja, ennek oktatása jelentős szerepet kell, hogy kapjon a terrorellenes felkészítési programban.

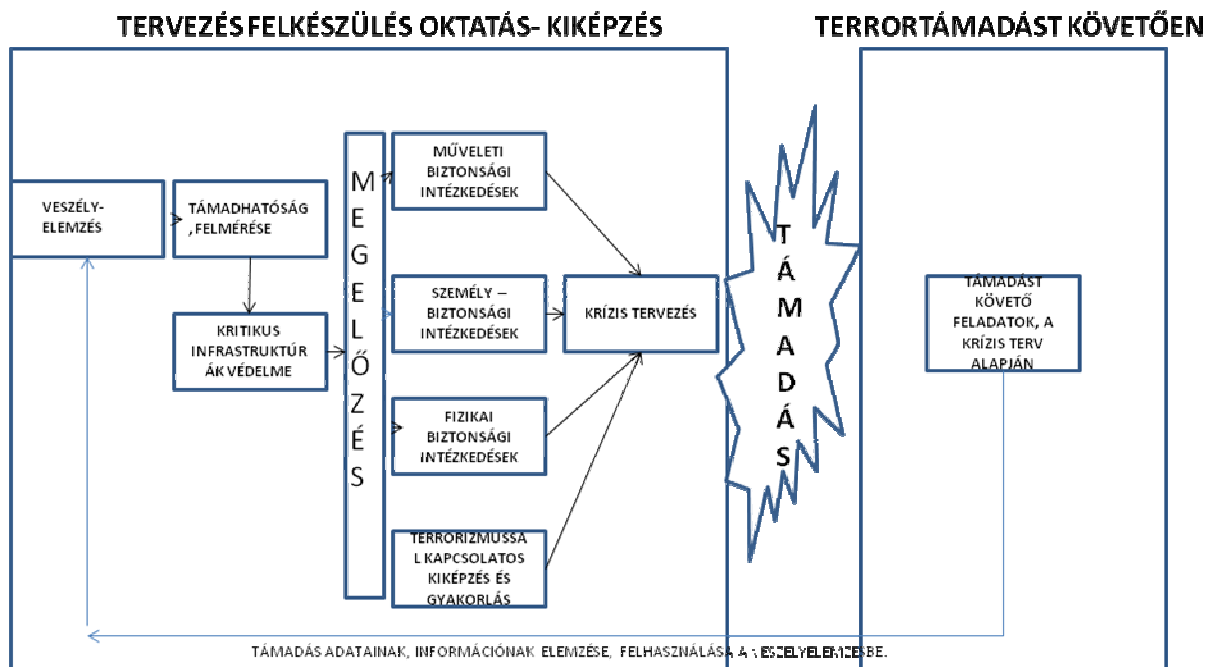
22. Összességében Ön elegendőnek tartja e és miként értékeli a terrorcselekmények megelőzésére irányuló felkészítéseket?

1	2	3	4	5
Nem megfelelő 47,7 %	Megfelelő 31,3 %	Átlagos 16,4 %	Jó 4,6 %	Kiváló 0 %

A terrorizmus elleni program váza (változat):

1. Általános veszélyelemzés, a terrorizmussal kapcsolatban, adott helyszínen, időben, körülmények között.
2. A védelem, a küldetés teljesítése szempontjából kritikus infrastruktúrák terrortámadások elleni felmérése.
3. Kulcsterületek védelmi áttekintése.
4. Műveleti biztonság tartalma, részei, szabályai. Információbiztonság, személybiztonsági intézkedések, fizikai biztonsági szabályok összessége, Objektum vagy elhelyezés és környezetének sebezhetőség elleni értékelése. Személyes védelmi intézkedések a terroristatámadások ellen. Épületbiztonsági rendszabályok Telefonrendszabályok. Robbanóeszközökkel kapcsolatos rendszabályok.
5. Személybiztonsági védelem tartalma és szabályai. Magas beosztású katonaszemélyek biztonságát célzó intézkedések.
6. Katonai biztonsági és hírszerző szolgálatok információi, igényei és javaslatai a terrorizmus elleni védelemmel összefüggésben.(A terrorizmussal kapcsolatos információk ismertetése, külön alprogram szerint, megosztva a szolgálatok között.)
7. Fizikai biztonsági szabályok összessége.
8. Kríziskezelés tervezése, a kríziscsoport összetétele, feladatai. Kríziskezelési intézkedések. Médiaesemények tervezése. Pszichológiai támogatás.(felkészítés, és poszttraumás tréning)
9. Terrorista akciót követő kríziskezelési tevékenység.

TERRORIZMUSELLENES PROGRAM KONCEPCIÓJA (VÁLTOZAT)

Forrás: DOD Combatting Terrorism Program. Washington D.C. Jont Pub 3-07.2. 1998.

A PÁLYÁZÓ PUBLIKÁCIÓS MUNKÁINAK JEGYZÉKE

Könyvek, jegyzetek:
1. Angol-magyar, Magyar-angol szakmai szótár. MK. KBH. 2003 p. 1-150.
Cikkek:
1. Preventive steps can be taken against suicide terrorists. Tradecraft Review, Periodical of the Scientific Board of Military Security Office, 2009/Special Issue. 13-17.pp.
2. Terrorists Surveillance AARMS, Academic and Applied Research in Military Science 2007/2. szám.
3. Operational intelligence of al-Kaida. lektorálás alatt. Tradecraft Review, Periodical of the Scientific Board of Military Security Office,
4. Béres János-Beraczkai Antal: Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE). AARMS - Academic and Applied Research in Military Science.
5. A terrorizmus modus operandijában az öngyilkos terrorizmus előkelő helyet foglal el. MK. KBH. Szakmai Tudományos Közlemények. .2004/1. 138-143. pp.
6. Régi-új terrorista fenyegetések. MK. KBH. Szakmai Tudományos Közlemények 2005/1 129-135 pp.
7. Koszovóról, a Balkán egyik krízis területéről. Kard és Toll. 2007/1. 36-47.pp.
8. A terroristák által alkalmazott módszerek, eszközök, valamint a katonai célpontok ellen elkövetett terroristatámadások. MK. KBH. Szakmai Tudományos Közlemények 2009/1. 41-60 pp.
9. A radikális iszlám hídfőállása Európában? MK. KBH. Szakmai Tudományos Közlemények 2007/2 125-130 pp.
10. A terrorizmus és a média. Kard és Toll. 2006/2.102-112 pp.
11. A magyar kontingensek nemzetbiztonsági védelmének tapasztalatai. Új Honvédségi Szemle. 2006/6.105-108 pp.
12. Az öngyilkos terroristák. MK. KBH. Szakmai Tudományos Közlemények 2009/2. 177-184 pp.
13. Béres János-Beraczkai Antal Válaszok a terrorizmusra – Az Egyesült Államok biztonsági rendszerének változásai. MK KBH Szakmai Tudományos Közlemények, 2005/3.128-139 pp.
14. A „megelőző készenlét” (Válaszok az érzékelt terrorista fenyegetésekre, című reprezentatív felmérés értékelése) 2008/2. 36-44 pp.
15. A megelőző készenlét. Válaszok az érzékelt terroristafenyegetésekre. Szakmai Tudományos Közlemények. A KBH és az MH Térképészeti Szolgálatának közös kiadványa. 2006. 05. 31. 119-124. pp.
16. Szabotázs, amivel ismét számolhatunk. MK. KBH. Szakmai Tudományos Közlemények 2004/1. 135-138. pp.
17. A szervezett bűnözés speciális aspektusai a béketeremtő-békefenntartó környezetekben. Szakmai Tudományos Közlemények. A KB és a z MH Térképészeti Szolgálatának közös kiadványa. 2004. 05. 25. 119-124. pp.

18. A KBH-foglalkozási profil- pszichológiai jellegzetességei. 1995/K 42-55 pp. Minősített.
19. Strong Resolve 98. 1998/2. 59-76 pp. Minősített.
20. A terrorizmus jellemzői és általános aspektusai. 2003/3. 2-20 pp. Minősített.
21. A haderő átalakításával és a NATO-tagsággal járó követelmények érvényesítése a szakmai munkában. 2002/1. 9-31 pp. Minősített.
22. Dr Hamar Ferenc, Beraczkai Antal Nukleáris anyagszármazékok és tömegpusztító fegyverek csempészése. 1999/3. 143-150 pp. Minősített.
23. Dr Hamar Ferenc, Beraczkai Antal Konferencia a szervezett bűnözésről a nemzetbiztonság tükrében. 1999/2. 103-110 pp. Minősített.
24. Beraczkai Antal, Dr Hamar Ferenc Az iszlám jelenléte és terjedése a balkánon. 2006/1. 101-107 pp. Minősített.
Konferenciák
1. Spreading the radical Islam in the Balkan. ICICT. International counterintelligence and counterterrorist conference. 2006. Budapest. –előadás angol nyelven.
2. The counterterrorists tasks of the Military Security Office of Hungarian Republic. ICICT, 2003. Bruege, Belgium.-előadás angol nyelven.
3. A biztonságpolitika specifikus területei. Béketámogató Műveletek. Konferencia Budapest. 2006.
4. Az EU csatlakozásból adódó új biztonságpolitikai kihívások. Konferencia. BP. 2004. előadás-magyar nyelven.
5. General and specific aspects of organized crime in peace keeping environment. NATO conference. Előadás angol nyelven.
6. „Vigilant Retort” konferencia Luxemburg 2009. The Radical Islam in the Balkan.. Előadás angol nyelven.
Előadások
1. A terrorizmus fenyegetései és a biztonsági szervek feladatai. Előadás a ZMNE Doktori Iskola hallgatóinak Budapest, 2005. 11. 09.
2. A terrorizmus fenyegetései és a biztonsági szervek feladatai. 2006. 10. 17. Előadás a ZMNE Doktori Iskola hallgatóinak Budapest, 2007. 11. 12.